

ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาสมัคร
ในเขตกรุงเทพมหานคร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์

เมษายน 2556

ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาสมัคร
ในเขตกรุงเทพมหานคร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
เมษายน 2556

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาสมัคร
ในเขตกรุงเทพมหานคร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์

เมษายน 2556

สุพัฒนา บุญแก้ว. (2556). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาสมัครอาสา*
ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินซ์นิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษา:

รองศาสตราจารย์ ดร. อรพินธ์ ชูชม.

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างจิต
ลักษณะเดิมและสถานการณ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาสมัครอาสา 2)
เพื่อทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาสมัครอาสาจากจิตลักษณะเดิม สถานการณ์ทางสังคมและ
จิตลักษณะตามสถานการณ์ 3) เพื่อค้นหาตัวแปรสำคัญที่สามารถทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครของ
อาสาสมัครอาสา กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นอาสาสมัครอาสา จำนวน 309 คน จากโรงเรียนใน
กรุงเทพมหานคร

ตัวแปรหลักที่ศึกษา กำหนดขึ้นโดยกรอบแนวคิดวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมตามแนวคิด
รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) เป็นพื้นฐานในการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม
ได้แก่ 1) กลุ่มจิตลักษณะเดิม ประกอบด้วย แรงจูงใจอาสา และความรับผิดชอบต่อสังคม 2) กลุ่ม
สถานการณ์ทางสังคม ประกอบด้วย การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด การได้รับการสนับสนุน
ทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร และการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบ
ข้าง 3) กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ ประกอบด้วย เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร เครื่องมือ
วัดตัวแปรมีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า และได้มีการหาคุณภาพรายข้อเพื่อคัดเลือกข้อที่มีมาตรฐาน
สูง ตลอดจนมีการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดแต่ละชุด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1)
วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) 2) การวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง
(Two-way ANOVA) และ 3) การวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณแบบมีลำดับ (Hierarchical Multiple
Regression Analysis)

พบผลการวิจัยดังนี้ ประการแรก อาสาสมัครอาสาที่มีเกรดเฉลี่ยและระยะเวลาการเป็นสมาชิก
ชมรมอาสาสมัครอาสาแตกต่างกันมีพฤติกรรมอาสาสมัครไม่แตกต่างกัน ประการที่สอง จิตลักษณะเดิม
ได้แก่ แรงจูงใจอาสาและความรับผิดชอบต่อสังคม สถานการณ์ทางสังคม ได้แก่ การได้รับการ
ถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร การได้รับ
แบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างและจิตลักษณะตามสถานการณ์ ได้แก่ เจตคติที่ดี
ต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาสมัครอาสา โดยตัว
แปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมอาสาสมัครมากที่สุดคือ เจตคติที่ดีต่อ
พฤติกรรมอาสาสมัคร ประการที่สาม ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะเดิมกับสถานการณ์ทาง

สังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร ประการที่ 4 พบว่า ตัวแปรชุดจิตลักษณะเดิม 2 ตัวแปร (ได้แก่ แรงจูงใจอาสาและความรับผิดชอบต่อสังคม) ตัวแปรชุดสถานการณ์ทางสังคม 3 ตัวแปร (ได้แก่ การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร และการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง) และตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ 1 ตัวแปร (ได้แก่ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร) รวม 6 ตัวแปร ร่วมกันทำนาย พฤติกรรมอาสาสมัครได้ร้อยละ 61 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประการสุดท้าย พบว่า ตัวทำนายที่สำคัญในการทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาญวกาชาด คือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด ความรับผิดชอบต่อสังคม และแรงจูงใจอาสาตามลำดับ

PSYCHOSOCIAL FACTORS RELATED TO VOLUNTEER BEHAVIOR OF THE THAI RED
CROSS YOUTH VOLUNTEERS IN BANGKOK

AN ABSTRACT
BY
SUPATTANA BOONKEAW

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Science Degree in Applied Behavioral Science Research
at Srinakharinwirot University

April 2013

Supattana Boonkeaw. (2013). Psychosocial Factors Related to Volunteer Behavior of the Thai Red Cross Youth Volunteers in Bangkok. Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor: Assoc. Prof. Dr. Oraphin Choochom.

This research was a correlation - comparative study with 3 main purposes: (a) to study the interaction effects of psychological and social factors on volunteer behavior of the Thai Red Cross Youth Volunteers in Bangkok, (b) to predict volunteer behavior of the Thai Red Cross Youth Volunteers in Bangkok from psychological, social factors and psychological states, (c) to find important predictor of volunteer behavior. Samples of this study were 309 Thai Red Cross Youth Volunteers in Bangkok.

The main variables and conceptual framework of volunteer behavior were based on Interactionism Model. The first group was psychological characteristics, consisting of 2 variables, namely, volunteer motivation and social responsibility. The second group was situational factors, consisting of 3 variables, namely, socialization of Red Cross Fundamental Principles, social support and volunteer modeling. The final group was psychological states, consisting of 1 variable, namely, favorable attitudes towards volunteering behavior. All of questionnaires in this study were in form of summated rating scale. Reliability in terms of alpha coefficient was computed for each questionnaire, with a range of .67 to .91. Nine Hypotheses were tested by 3 types of statistics: One Way ANOVA, Two-way ANOVA, Hierarchical Multiple Regression Analysis.

The results were as follows: firstly, there was no significant difference in volunteer behavior of the Thai Red Cross Youth Volunteers that had different Bio-social factors. Secondly, Psychological characteristics, consisting of 2 variables, namely, volunteer motivation and social responsibility, Situational factors, consisting of 3 variables, namely, socialization of Red Cross Fundamental Principles, social support and volunteer modeling. Psychological states, consisting of 1 variable, namely, favorable attitudes towards volunteering behavior were positively correlated to volunteer behavior of the Thai Red Cross Youth Volunteers, Thirdly, an interaction effect was not ascertained between Psychological characteristic and Situational factors on volunteer behavior of the Thai Red Cross Youth

Volunteers. Fourthly, psychological and situational factors with total of 6 variables could predict volunteer behavior as 61%. Finally favorable attitudes towards volunteering behavior, socialization of Red Cross Fundamental Principles, social responsibility and volunteer motivation were the important predictors of volunteer behavior.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาสมัคร
ในเขตกรุงเทพมหานคร

ของ

สุพัฒนา บุญแก้ว

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่..... เดือน.....พ.ศ. 2556

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ที่ปรึกษา.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.อรพินท์ ชูชม) (ว่าที่ร้อยตรี ดร.มนัส บุญประกอบ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อรพินท์ ชูชม)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.นริสรา พึ่งโพธิ์สม)

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย

จาก

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ดร.อรพินทร์ ชูชม อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาอย่างมากในการให้ความรู้ คำแนะนำ ตลอดจน การตรวจแก้ไขทุกขั้นตอนของการทำปริญญานิพนธ์ ขอขอบพระคุณ ว่าที่ร้อยตรี ดร.มนัส บุญประกอบ อาจารย์ ดร.นิธรา พิงไพธิ์สม อาจารย์ ดร.ยุทธนา ไชยจุกุล อาจารย์ ดร.จรัส อุ่นฐิติวัฒน์ อาจารย์ ดร. สุราศกร จันประเสริฐ อาจารย์ ดร.สุภาพร ธนะชานันท์ และคณาจารย์สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ที่กรุณาให้คำแนะนำที่มีคุณค่ายิ่งในการปรับปรุงงานปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่สนับสนุนทุนเพื่อทำปริญญานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ คุณสุนันทา ศรอนุลิน ผู้อำนวยการสำนักงานยุวกาชาด สภากาชาดไทย ที่ให้ ความกรุณาอนุญาตให้ทำปริญญานิพนธ์กับกลุ่มตัวอย่างอาสาชวยกาชาด

ขอขอบคุณ ดร.นันทวัฒน์ ภัทรกรนันท์ ผู้อำนวยการ วิทยาจารย์ 6 ฝ่ายส่งเสริมอาสา ชวยกาชาด และอาจารย์ ดร.ภิญญาพันธ์ ร่วมชาติ อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวัด

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนและอาจารย์ที่ปรึกษาชมรมอาสาชวยกาชาดทั้ง 11 โรง ที่ให้ความกรุณาในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างและทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัด ขอขอบคุณอาสาชวยกาชาดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจนสำเร็จลุล่วง ด้วยดี

ขอขอบคุณ คุณสุภาพร บุญยังยืน คุณกรรณจิตร์ ชมสมุท คุณรุจิภาญจน์ สุริยโชติพัชรกุล คุณสุริย์พร สุขสุพุมิ และเจ้าหน้าที่ศูนย์ดวงตา สภากาชาดไทย เพื่อนร่วมงานห้องวิจัยสถาบันวิจัย วิทยาศาสตร์การแพทย์ทหาร รวมถึงเพื่อนๆ ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการทำ ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ตลอดมา ขอขอบคุณ พี่ๆ และพี่ๆ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัย พฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ ภาควิชา ร่น 9 ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณสุธิดา พานิชกิจโกศลกุล คุณพรพรณี ทรงศิริ และคุณพรพรรณ บัวทอง ที่ให้ความช่วยเหลือทุกขั้นตอนให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความช่วยเหลือสนับสนุนทั้งด้านทุนการศึกษาและกำลังใจ จาก คุณพ่อวรพจน์ บุญแก้ว คุณแม่ลัดดาวัลย์ บุญแก้ว คุณปภาดา เพชรยันต์ คุณศุภพิลาส บุญแก้ว และคุณโสมโสภา บุญแก้ว ที่ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

สุพัฒนา บุญแก้ว

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	6
ความสำคัญของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
ประชากร.....	6
กลุ่มตัวอย่าง.....	6
ตัวแปรที่ศึกษา.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
พฤติกรรมอาสาสมัคร: ความหมาย และวิธีการวัด.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม.....	15
ปัจจัยทางจิตสังคมกับพฤติกรรมอาสาสมัคร.....	17
กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิม.....	17
แรงจูงใจอาสา.....	17
ความรับผิดชอบต่อสังคม.....	23
กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม.....	28
การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางศาสด.....	28
การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร.....	35
การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง.....	40
กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์กับพฤติกรรมอาสาสมัคร.....	45
เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร.....	45
ลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังกับพฤติกรรมอาสาสมัคร.....	48
สรุปความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา.....	49
นิยามปฏิบัติการ.....	52
สมมติฐานในการวิจัย.....	55
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	56

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	57
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	57
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	59
การหาคุณภาพเครื่องมือ.....	66
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	67
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
ลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง.....	69
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน.....	70
5 การสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	84
สรุปผลการวิจัย.....	85
อภิปรายผล.....	87
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	99
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	100
บรรณานุกรม.....	101
ภาคผนวก.....	111
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	112
ภาคผนวก ข คุณภาพเครื่องมือวัดและเครื่องมือวัดที่ใช้ในการวิจัย.....	114
ภาคผนวก ค ตารางแสดงค่าสถิติต่างๆ	138
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	166

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนโรงเรียนและกลุ่มตัวอย่างที่ดำเนินการเก็บข้อมูล.....	58
2 จำนวนและร้อยละของอาสาสมัครอาสาสมัครที่จำแนกตามเกรดเฉลี่ย และระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมอาสาสมัคร.....	69
3 ค่าสถิติพื้นฐาน จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษาของอาสาสมัคร.....	70
4 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาสมัครที่มีลักษณะชีวสังคมและภูมิหลังแตกต่างกัน.....	71
5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแรงจูงใจอาสาสมัครกับความรับผิดชอบต่อสังคม การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางศาสนา การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง และเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร	72
6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมอาสาสมัคร ในด้านรวมและกลุ่มรวม เมื่อพิจารณาตามตัวแปรจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ทางสังคม.....	73
7 ปริมาณการทํานายและตัวทำนายสำคัญของพฤติกรรมอาสาสมัครใน กลุ่มรวมและจำแนกกลุ่มย่อยตามลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลัง.....	80
8 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านรวม จำแนกตามตัวแปรจิต ลักษณะเดิมและสถานการณ์ทางสังคม ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย.....	139
9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านรวม เมื่อ พิจารณาตามตัวแปรจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ทางสังคมใน กลุ่มรวมและ กลุ่มย่อย.....	141
10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านการ ช่วยเหลือผู้อื่น เมื่อพิจารณาตามตัวแปรจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ทางสังคม ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย.....	146
11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมอาสาสมัคร ในด้านการเสียสละ ต่อสังคม เมื่อพิจารณาตามตัวแปรจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ทางสังคม ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย.....	151

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
12 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอาสาสมัครด้านการเสียสละต่อสังคม เมื่อพิจารณาตามความรับผิดชอบต่อสังคมและการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครในกลุ่มอาสาชวูกาชาดที่มีเกรดเฉลี่ยสูง.....	155
13 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอาสาสมัครด้านการเสียสละต่อสังคม เมื่อพิจารณาตามความรับผิดชอบต่อสังคมและการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครในกลุ่มอาสาชวูกาชาดที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมอาสาชวูกาชาดน้อย.....	156
14 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านความมุ่งมั่น พัฒนา เมื่อพิจารณาตามตัวแปรจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ทางสังคมในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย.....	157
15 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอาสาสมัครด้านความมุ่งมั่นพัฒนา เมื่อพิจารณาตามแรงจูงใจอาสาและการได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด ในกลุ่มอาสาชวูกาชาดที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมอาสาชวูกาชาดมาก.....	161
16 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอาสาสมัครด้านความมุ่งมั่นพัฒนา เมื่อพิจารณาตามความรับผิดชอบต่อสังคมและการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างในกลุ่มอาสาชวูกาชาดที่มีเกรดเฉลี่ยสูง.....	162
17 ปริมาณการทํานายและตัวทํานายสำคัญของพฤติกรรมอาสาสมัครด้านการช่วยเหลือในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลัง.....	163
18 ปริมาณการทํานายและตัวทํานายสำคัญของพฤติกรรมอาสาสมัครด้านเสียสละต่อสังคมในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลัง.....	164
19 ปริมาณการทํานายและตัวทํานายสำคัญของพฤติกรรมอาสาสมัครด้านความมุ่งมั่นพัฒนาในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลัง.....	165

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่ศึกษา.....	56
2 ปฏิสัมพันธ์ของคะแนนเฉลี่ยระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมและการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครที่มีผลต่อพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านการเสียสละต่อสังคม ในกลุ่มอาสาสมัครที่มีเกรดเฉลี่ยสูง.....	75
3 ปฏิสัมพันธ์ของคะแนนเฉลี่ยระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมและการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครที่มีผลต่อพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านการเสียสละต่อสังคมในกลุ่มอาสาสมัครที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรม อาสาสมัครน้อย.....	75
4 ปฏิสัมพันธ์ของคะแนนเฉลี่ยระหว่างแรงจูงใจอาสาสมัครและการได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์จากอาสาสมัครที่มีผลต่อพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านความมุ่งมั่นพัฒนาในกลุ่มอาสาสมัครที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมอาสาสมัครมาก.....	76
5 ปฏิสัมพันธ์ของคะแนนเฉลี่ยระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคม และการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างที่มีผลต่อพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านความมุ่งมั่นพัฒนา ในกลุ่มอาสาสมัครที่มีเกรดเฉลี่ยสูง.....	77
6 ผลการทํานายและตัวทำนายที่สำคัญของพฤติกรรมอาสาสมัครด้านรวมโดยใช้จิตลักษณะเดิม สถานการณ์ทางสังคม และจิตลักษณะตามสถานการณ์เป็นตัวทำนายในอาสาสมัครกลุ่มรวม.....	97

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันในสังคมไทยต้องประสบปัญหาต่างๆ จำนวนมาก อันเกี่ยวเนื่องด้วยสภาพเศรษฐกิจ สังคมและกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการแข่งขันสูง เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน โดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของผู้อื่น การสร้างจิตสำนึกเพื่อผู้อื่นและส่วนรวมจึงเป็นสิ่งที่สังคมไทยต้องการ การแก้ปัญหาจากเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งของประเทศนั้นยากที่จะประสบความสำเร็จได้ เพราะฉะนั้นคนในสังคมทั้งหมดจึงต้องให้ความร่วมมือรับผิดชอบร่วมกันเพื่อให้สังคมยั่งยืนอย่างแท้จริง การทำงานอาสาสมัครเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยลดและแก้ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นข้างต้น สร้างคนให้เห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่น สังคม ประเทศชาติ พร้อมอาสาเสียสละแรงกาย แรงใจ ทรัพย์สินเงินทอง เวลา เพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม เห็นคุณค่า ลดการเบียดเบียนทรัพยากรส่วนรวม และอยากช่วยเหลือด้วยความตั้งใจและเจตนาดี การที่บุคคลได้เข้าสู่สภาวะการเป็นอาสาสมัครทั้งเป็นทางการคือทำงานอาสาสมัครร่วมกับองค์กรต่างๆ และไม่เป็นทางการคือการช่วยเหลือในกรณีฉุกเฉิน เช่น ในภาวะประสบภัยพิบัติ ต่างก็ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคมส่วนรวม ประโยชน์โดยตรงที่ประเทศชาติได้รับจากอาสาสมัคร คือ การที่ประชาชนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน และการที่ประเทศมีจำนวนประชากรอาสาสมัครมาก แสดงถึงการมีประชากรที่มีคุณภาพ เข้าใจถึงปัญหาของประเทศชาติที่กำลังเผชิญอยู่ และพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังและจริงใจ สภาวะของประเทศที่ประชาชนมีส่วนร่วมสูงนำไปสู่สภาพประชาสังคม (Civic Society) ที่ผู้คนให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิและหน้าที่ของการเป็นพลเมืองที่ดี นอกจากนี้อาสาสมัครยังถือได้ว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศชาติในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาวะที่ประเทศชาติมีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณค่าใช้จ่ายในการจ้างบุคลากรเข้ามาทำงานในหน้าที่นั้น ๆ เห็นได้จากประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจของประเทศจากการทำงานอาสาสมัคร เช่น ในยุโรป ได้ศึกษาถึงผลประโยชน์ที่สังคมได้รับจากการลงทุนด้านอาสาสมัครขององค์กรอาสาสมัครหลายแห่ง ในปี ค.ศ. 1999 พบว่า การลงทุนในงานอาสาสมัคร 1 ปอนด์ สังคมจะได้รับผลตอบแทนเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง 1.3 ถึง 13.5 เท่า (ศุภรัตน์ รัตนมูขัย. 2544: 6-8) เช่นเดียวกับในประเทศสหรัฐอเมริกา จากการสำรวจจำนวนอาสาสมัครที่มีอายุ 16 ปีขึ้นไป ที่เป็นอาสาสมัครแบบเป็นทางการ จำนวนประมาณ 63.8 ล้าน หรือคิดเป็นร้อยละ 28.8 ของชาวอเมริกันที่อายุ 16 ปีขึ้นไป ทำงานอาสาสมัครจำนวน 15 พันล้านชั่วโมงภายใน 1 ปี คิดเป็นจำนวนเงิน 182 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี ค.ศ. 2003 (Hodgkinson.; et al.1996) และในประเทศไทย จากการ

สำรวจของศูนย์ส่งเสริมการให้และการอาสาช่วยเหลือสังคมในปี 2550 พบว่าในปี พ.ศ. 2549 มีจำนวนอาสาสมัครในภาครัฐกว่า 2 ล้านคน ภาคเอกชนกว่า 7 ล้านคนและอาสาสมัครที่ไม่เป็นทางการจากองค์กรภาคประชาสังคมทั่วประเทศ หลังเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิและการตื่นตัวของภาคธุรกิจในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) จำนวนอาสาสมัครในทุกภาคส่วนเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ในปี พ.ศ. 2547 มียอดเงินบริจาคถึง 3,400 ล้านบาทให้กับสังคม มีการบริจาคเลือดกว่า 2 แสนรายในปี พ.ศ. 2546 จากประโยชน์ทั้งโดยตรงและทางอ้อมในด้านเศรษฐกิจ แสดงให้เห็นถึงคุณค่าและประโยชน์อย่างมหาศาลของการมีอาสาสมัครในสังคม ประเทศต่าง ๆ จึงพยายามส่งเสริมให้มีการสร้างกิจกรรมอาสาสมัครเพิ่มมากขึ้น และในปี พ.ศ. 2544 องค์การสหประชาชาติร่วมกับประเทศต่าง ๆ จัดให้เป็นปีอาสาสมัครสากล (International Year of Volunteer) ทำให้เกิดการตื่นตัวไปทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย และในปี พ.ศ. 2550 รัฐบาลไทยจึงได้กำหนด “การให้และการอาสาช่วยเหลือสังคม” เป็นวาระแห่งชาติ (ศูนย์ส่งเสริมการให้และการอาสาช่วยเหลือสังคม. 2550: 1-2) และมาตรฐานการจัดการศึกษาของชาติไว้ประการหนึ่งว่า “เป้าหมายของการจัดการศึกษาจะต้องทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อทางศีลธรรมและสังคม เป็นสมาชิกที่ดี เป็นอาสาสมัครเพื่อชุมชนและสังคมในฐานะพลเมืองไทยและพลเมืองโลก” (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. 2548: 3-4) เพื่อกระตุ้นให้เกิดอาสาสมัครเพิ่มมากขึ้น

แม้ว่ารัฐจะให้ความสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณธรรมในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 - 2554) นำไปสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 - 2559) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2552) นโยบายด้านสังคมของรัฐบาล นโยบายด้านการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนโยบายการดำเนินการในปี พ.ศ.2550-2552 ของศูนย์คุณธรรมที่ได้เน้นเรื่องอาสาสมัคร แต่ยังมีรายงานการวิจัย เรื่องสถานภาพคุณธรรมของประชาชนในสังคมไทย ที่ศึกษาความคิดเห็นและพฤติกรรมของประชาชนต่อสถานภาพคุณธรรมของสังคมไทย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 8,000 คน ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑลและในภูมิภาคต่างๆ 18 จังหวัดทั่วประเทศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี มีคุณธรรมด้านจิตอาสาในระดับต่ำสุดเมื่อเทียบกับกลุ่มอื่น โดยร้อยละ 75.1 ของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้มีความเห็นว่าการช่วยเหลือผู้อื่นไม่ใช่หน้าที่ของตน (ศูนย์คุณธรรม. 2550: 17) และผลการวิจัยเอแบคโพลล์ ในเรื่องการสำรวจพฤติกรรมการให้ การบริจาคและอาสาสมัคร โดยทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่กรุงเทพฯและปริมณฑล อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 1,581 คน พบว่าในเรื่องอาสาสมัครทำงานเพื่อสังคมถือว่ายังมีจำนวนคนน้อยมาก โดยคิดเป็นสัดส่วนเพียงร้อยละ 17.8 เท่านั้น ในขณะที่ร้อยละ 82.1 ไม่เคยทำงานอาสาสมัครในลักษณะนี้เลย ด้วยสาเหตุว่าไม่มีเวลา และมี

ภาระที่ต้องทำมาหากิน โดยผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 65.5 ให้ความเห็นว่าเหตุผลที่กระตุ้นให้คนหันมาทำงานอาสาสมัครมากขึ้น ได้แก่ เมื่อเกิดภัยพิบัติ, ต้องการทำบุญ, ได้รับการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ชักชวนให้ทำความดี, มีสวัสดิการหรือสิทธิพิเศษ และเห็นผู้นำที่มีชื่อเสียงในสังคมมาชักชวน (มติชน. 2550)

การกระตุ้นให้เยาวชนให้มีจิตสำนึกต่อการอาสาสมัครนั้น จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคม กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมที่มีภารกิจในการพัฒนานักเรียนให้เป็นนักเรียนที่มีคุณภาพทั้งด้านวิชาการและคุณธรรม จึงได้มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนขึ้นเพื่อมุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และเป็นการปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาต่างๆ และกิจกรรมสร้างสรรค์สังคม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551) ชมรมอาสาเยาวชนชาติ เป็นชมรมหนึ่งที่เกิดขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้เยาวชนชายและหญิง ที่อยู่ในสถานศึกษาทุกสังกัด ได้มีโอกาสพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี มีคุณธรรมและจริยธรรม มีจิตใจเสียสละ อุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมตามอุดมการณ์ของกาชาด อีกทั้งยังได้เพิ่มพูนความรู้และทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตและช่วยเหลือผู้อื่นได้ตามกำลังความสามารถ โดยสำนักงานเยาวชนกาชาด สภากาชาดไทยเป็นผู้ดูแล มีภารกิจหลักในการปลูกฝัง และเผยแพร่ให้เยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจในอุดมการณ์ของกาชาดตามหลักการกาชาด มีศรัทธาต่อกาชาด และเข้าร่วมกิจกรรมของกาชาดอย่างต่อเนื่อง โดยอาสาเยาวชนกาชาดได้แก่ เยาวชนอายุระหว่าง 15 ถึง 25 ปี หรือเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายถึงระดับอุดมศึกษาหรือเทียบเท่า ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา ที่มีความสนใจสมัครเป็นอาสาเยาวชนกาชาดและได้ผ่านการอบรมหลักสูตรพื้นฐานของเยาวชนกาชาด เพื่ออบรมให้มีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับองค์กรและภารกิจของสภากาชาดไทย เช่น หลักการกาชาด บทบาทหน้าที่ของอาสาเยาวชนกาชาด การป้องกันชีวิตและสุขภาพทั้งของตนเองและผู้อื่น เพื่อเป็นกาชาดยุคใหม่ เป็นกำลังสำคัญและเป็นฐานพลังที่เข้มแข็งของสภากาชาดไทยที่จะบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม พึ่งพาตนเองและช่วยเหลือผู้อื่นได้ สอดคล้องกับคำขวัญ "อาสาเยาวชนกาชาดยุคใหม่...พึ่งพาได้" ภารกิจของอาสาเยาวชนกาชาดส่วนใหญ่คือบำเพ็ญประโยชน์เพื่อชุมชนและสังคม โดยปฏิบัติตามภารกิจแก่นหลักสี่ข้อของสภากาชาดไทย คือ บริการทางการแพทย์และสาธารณสุข บรรเทาทุกข์ โภชิต และส่งเสริมคุณภาพชีวิตและตามพระราชดำรัสองค์อุปนายิกาผู้อำนวยการสภากาชาดไทย ได้แก่ ด้านโภชนาการ เพศศึกษา การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สุขภาวะของตนเองและครอบครัว ซึ่งการเข้าร่วมกิจกรรมข้างต้นนี้เป็นการปลูกฝังให้เยาวชนรู้จัก

เสียสละและมีคุณธรรมจริยธรรม บำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม เป็นประชากรที่มีคุณภาพและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต (สภากาชาดไทย. 2552)

จากการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัคร มีเหตุมาจากหลายปัจจัย แมททิว แฮมิลตันและแอฟชาน ฮุสเซน (ศุภรัตน์ รัตนมุขย์. 2544: 5-6; อ้างอิงจาก Matthew, H.; & Afshan H. : 4) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งเสริมให้วัยรุ่นเป็นอาสาสมัครในสหรัฐอเมริกาพบความเชื่อมโยงในเหตุผลที่น่าสนใจหลายประการคือ 1) วัยรุ่นในกลุ่มที่มีผู้ปกครองเป็นหรือเคยเป็นอาสาสมัครมาก่อนมีแนวโน้มที่จะเป็นอาสาสมัครสูงกว่าวัยรุ่นที่ผู้ปกครองไม่ได้มีประสบการณ์นั้นมาก่อน 2) บิดามีอิทธิพลต่อการเข้าเป็นอาสาสมัครของวัยรุ่น โดยอาสาสมัครวัยรุ่นมากกว่าร้อยละ 88 มีบิดาเป็นหรือเคยเป็นอาสาสมัครมาก่อน 3) ประสบการณ์การทำงานช่วยเหลือสังคมในวัยเด็กถึงช่วงวัยรุ่นตอนต้นมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเป็นอาสาสมัคร โดยที่อาสาสมัครวัยรุ่นร้อยละ 80 รายงานว่าเคยมีประสบการณ์ในช่วงวัยดังกล่าวในการช่วยงานในโบสถ์ หรือไม่ก็เป็นงานกิจกรรมกลุ่ม/สโมสรของโรงเรียน 4) การถูกชักชวนให้เป็นอาสาสมัคร พบว่าเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเป็นอาสาสมัครมาก โดยพบว่าร้อยละ 93 ของวัยรุ่นที่ถูกชักชวน ได้เข้าร่วมเป็นอาสาสมัคร 5) การได้เข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาอย่างเป็นปกติมีความเชื่อมโยงกับการเข้าเป็นอาสาสมัคร โดยมีอาสาสมัครวัยรุ่น 7 ใน 10 คน ที่มักจะไปโบสถ์เพื่อร่วมกิจกรรมทางศาสนาเป็นปกติในทุกสัปดาห์หรืออย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง สำหรับงานวิจัยในประเทศไทยก็พบสาเหตุที่คล้ายกัน ในกลุ่มนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย ได้แก่ อนุ เจริญวงศ์ระยั (2552) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการอาสาสมัครอย่างยั่งยืนมี 4 ปัจจัย คือ เอกลักษณ์ในบทบาทอาสาสมัครแบบเฉพาะซึ่งหมายถึง การรับรู้ถึงความสำคัญของการทำกิจกรรมอาสาสมัครในชมรมที่นักศึกษาสังกัดอยู่ และนักศึกษาอุทิศเวลาในการทำกิจกรรมอาสาสมัครให้กับชมรมที่ตนสังกัดอยู่จนทำให้บทบาทของการทำกิจกรรมอาสาสมัครในชมรมเป็นตัวตนของนักศึกษา การสนับสนุนทางสังคม ความพึงพอใจในกิจกรรมและองค์การ และบุคลิกภาพชอบช่วยเหลือแบบพุด โดยทั้ง 4 ปัจจัยสามารถอธิบายการอาสาสมัครอย่างยั่งยืนได้ร้อยละ 67.8 ทั้งนี้ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงสูงสุด 2 ปัจจัยคือ เอกลักษณ์ในบทบาทอาสาสมัครแบบเฉพาะและการสนับสนุนทางสังคม (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.37 และ 0.36 ตามลำดับ) และจากการศึกษาของธีรภา ธีรทีป (2545) พบว่า ปัจจัยทางจิตสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมอาสาพัฒนาของนักศึกษาชมรมอาสาพัฒนาชนบทมหาวิทยาลัยรังสิต พบว่า ทศนคติต่องานอาสาพัฒนา ความเชื่ออำนาจในตน ลักษณะมุ่งอนาคต ควบคุมตน และเหตุผลเชิงจริยธรรม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมอาสาพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยลักษณะทางจิตสังคมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอาสาพัฒนา คือ อายุ และระยะเวลาในการเป็นสมาชิกชมรม พบว่า นักศึกษาที่มีอายุตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมอาสาพัฒนาสูงกว่านักศึกษาที่มีอายุต่ำกว่า 21 ปี และนักศึกษาที่มีระยะเวลาในการเป็นสมาชิกชมรมอาสาพัฒนา

ชนบทมากกว่า 1 ปี มีพฤติกรรมอาสาพัฒนาสูงกว่านักศึกษาที่มีระยะเวลาในการเป็นสมาชิกชมรมไม่เกิน 6 เดือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับกฤตยา ทัพวงษ์ (2552) ได้ศึกษาพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่าพฤติกรรมอาสาแปรผันตามอายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจกรรมอาสา จำนวนเพื่อนที่ทำกิจกรรมอาสา ชั้นปีที่ศึกษา ภูมิภูมิลำเนานอกเขตเทศบาล ประเภทของสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน ในตัวแปรด้านสังคม พบว่า ตัวแปรการสนับสนุนทางสังคมสามารถอธิบายการแปรผันของพฤติกรรมอาสาได้ดีที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับคมนา วัชรานันท์ (2546) ได้ศึกษาพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนาของนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่าการสนับสนุนจากคนรอบข้าง การได้รับแบบอย่างจากคนรอบข้าง เหตุผลเชิงจริยธรรม ความเชื่ออำนาจในตน การบรรลุเอกลักษณ์แห่งอิโก้ สามารถทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนาได้ ในกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ก็พบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสาสมัครในลักษณะคล้ายคลึงกัน ได้แก่ ญัฐนิชากรณ์ ศรีบริบูรณ์ (2552) ศึกษาสาเหตุของจิตอาสาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตอาสาของนักเรียนมี 6 ด้าน คือ 1) ปัจจัยด้านนักเรียน ได้แก่ เกรดเฉลี่ยสะสม เจตคติต่อจิตอาสา การรับรู้ความสามารถของตนเอง 2) ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ ความเป็นแบบอย่างจากพ่อแม่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล 3) ปัจจัยด้านโรงเรียน/ครู ได้แก่ ความประพฤติเป็นแบบอย่างของครู การสั่งสอนและการปลูกฝังจากครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู 4) ปัจจัยด้านเพื่อน ได้แก่ ความเป็นแบบอย่างจากเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน 5) ปัจจัยด้านสังคม/ชุมชน ได้แก่ ความเป็นแบบอย่างจากบุคคลสำคัญ และ 6) ปัจจัยด้านสื่อมวลชน ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ พบว่าปัจจัยด้านสังคม/ชุมชนมีอิทธิพลต่อจิตอาสาของนักเรียนมากที่สุด

สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2541: 105-108; อ้างอิงจาก Magnusson; & Endler, 1977: 18-21) เป็นแนวทางการศึกษา ที่ระบุว่า พฤติกรรมของบุคคลเกิดขึ้นจากปัจจัยเชิงสาเหตุ 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิม 2) กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม 3) จิตลักษณะตามสถานการณ์ และ 4) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ทางสังคม จากการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัคร ประกอบกับแนวคิดการถ่ายทอดทางสังคม และทฤษฎีการรู้คิดทางสังคม (Social Cognitive Theory) (Bandura, 1986) รวมถึงบริบทของกลุ่มตัวอย่างอาสาสมัครทางศาสนา ทำให้พบตัวแปรที่น่าสนใจที่น่าจะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครดังนี้ 1) กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิม ได้แก่ แรงจูงใจอาสาและความรับผิดชอบต่อสังคม 2) กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม ได้แก่ การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางศาสนา การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครและการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง 3) จิตลักษณะตาม

สถานการณ์ ได้แก่ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร และ 4) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ทางสังคม เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย มาใช้ประโยชน์ในการหาวิธีรณรงค์ส่งเสริมให้เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมอาสาสมัครเพิ่มมากขึ้นและทำงานอาสาสมัครได้อย่างต่อเนื่องต่อไป

ความมุ่งหมายของงานวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ทางสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาสมัคร
2. เพื่อทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาสมัครจากจิตลักษณะเดิม สถานการณ์ทางสังคมและจิตลักษณะตามสถานการณ์
3. เพื่อค้นหาตัวแปรสำคัญที่สามารถทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาสมัคร

ความสำคัญของการวิจัย

1. เพื่อให้ได้ข้อมูลจิตลักษณะเดิม สถานการณ์ทางสังคม และจิตลักษณะตามสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาสมัครมาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมเยาวชนให้มีพฤติกรรมอาสาสมัคร
2. เพื่อเป็นการเพิ่มพูนองค์ความรู้ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการวิจัยและพัฒนาต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรสำหรับการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนที่สังกัดชมรมอาสาสมัครที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 เขต 2 ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,036 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนที่สังกัดชมรมอาสาสมัครที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 เขต 2 ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 309 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนคือ สุ่มโรงเรียนที่มีชมรมอาสาสมัครจากกลุ่มโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร เขต

1 จำนวน 5 โรงเรียน และเขต 2 จำนวน 5 โรงเรียน รวม 10 โรงเรียน จากนั้นสุ่มเลือกนักเรียนที่สังกัดชมรมอาสา
ยุวกาชาดในแต่ละโรงเรียน โรงเรียนละ 35 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็นดังนี้

1.1 ตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิม

1.1.1 แรงจูงใจอาสา

1.1.2 ความรับผิดชอบต่อสังคม

1.2 ตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม

1.2.1 การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด

1.2.2 การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร

1.2.3 การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง

1.3 ตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์

1.3.1 เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมอาสาสมัคร

3. ตัวแปรชีวสังคมและภูมิหลัง ได้แก่ เกรดเฉลี่ยและระยะเวลาในการเป็นสมาชิกชมรม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัคร โดยยึดการวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมตามแนวคิดรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) ของแมกนัสสันและเอนด์เลอร์ (Magnusson; & Endler. 1977: 18-21) เป็นแนวทางในการวิจัย ซึ่งพฤติกรรมของบุคคลเกิดขึ้นจากปัจจัยเชิงสาเหตุ 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มจิตลักษณะเดิม กลุ่มสถานการณ์ทางสังคม กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ทางสังคม ซึ่งในการนำเสนอการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาสมัครในชมรมอาสาสมัคร ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาของการทบทวนดังนี้

1. ความหมายและวิธีการวัดพฤติกรรมอาสาสมัคร
2. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model)
3. ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัคร
 - 3.1 จิตลักษณะเดิม ได้แก่ แรงจูงใจอาสา และความรับผิดชอบต่อสังคม
 - 3.2 สถานการณ์ทางสังคม ได้แก่ การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางศาสนา การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร และการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง
 - 3.3 จิตลักษณะตามสถานการณ์ ได้แก่ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร
4. กลุ่มตัวแปรลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลัง ได้แก่ เกรดเฉลี่ยและระยะเวลาในการเป็นสมาชิกชมรม

1. พฤติกรรมอาสาสมัคร: ความหมาย และวิธีการวัด

1.1 ความหมายของคำว่าพฤติกรรมอาสาสมัคร

พฤติกรรมอาสาสมัคร (Volunteer) เป็นการเลือกกระทำความดีต่างๆ ที่เห็นว่าเป็นสิ่งที่ควรกระทำ เป็นความรับผิดชอบต่อสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงินทอง และเป็นการกระทำที่ไม่ใช่ภาระงานที่ต้องทำตามหน้าที่ (ศุภรัตน์ รัตนมุขย์. 2544: 2-3) โดยพฤติกรรมอาสาสมัครนั้น ถือเป็นลักษณะทางจิตและพฤติกรรมประการหนึ่งของบุคคล ที่เรียกว่า จิตอาสา คือ ความพร้อมจะสละเวลา แรงกาย สติปัญญาเพื่อสาธารณประโยชน์ มีความสุขเมื่อได้ทำความดี อันเกิดจากพื้นฐานความคิด 4 ประการ ได้แก่ 1) เป็นการบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวมมิใช่เพื่อส่วนตัว 2) เป็นการกระทำที่เป็นไปโดยความสมัครใจ 3) เป็นการกระทำที่ไม่มุ่งหวังผลตอบแทนในรูปสินจ้างรางวัล และ 4) เป็นการอุทิศกำลัง

กาย กำลังใจ และเวลาให้ส่วนรวม ไม่ใช่อุทิศกำลังทรัพย์แต่เพียงอย่างเดียว (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนา
พลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม. 2548: 41) โดยจะเรียกคนที่มีพฤติกรรมอาสาสมัครว่า อาสาสมัคร ซึ่งก็
หมายถึง ผู้ที่สมัครใจทำงานเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงินหรือ
สิ่งอื่นใด ผลตอบแทนที่อาสาสมัครได้รับคือ ความสุข ความภูมิใจที่ได้ปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์แก่
ประชาชน สังคม และประเทศชาติ และเป็นผู้ที่สมัครใจทำงานเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยไม่หวัง
ผลตอบแทนเป็นเงิน หรือสิ่งอื่นใด (ประวิช จรด้า. 2552) พฤติกรรมอาสาสมัคร ถือเป็นชนิดหนึ่งของ
พฤติกรรมช่วยเหลือสังคม (Prosocial behavior) ซึ่งนอกจากพฤติกรรมอาสาสมัครแล้ว ยังมีพฤติกรรม
อื่นๆ อีก เช่น การช่วยเหลือผู้อื่น (Helping) โดยการเป็นอาสาสมัครนั้นจะมีความหมายเป็นทางการ
มากกว่า (Formal volunteering) และส่วนใหญ่จะอยู่ในบริบทองค์กร ส่วนการช่วยเหลือนั้นเป็นการ
อาสาที่ไม่เป็นทางการ (Informal volunteering) เช่น การช่วยเหลือเพื่อนบ้าน เป็นต้น (Wilson; &
Musick. 1997: 700) ซึ่งการอาสาสมัครกับพฤติกรรมช่วยเหลือสังคมด้านอื่นๆ แตกต่างกันในส่วนของ
ระยะเวลาในการทำกิจกรรม การวางแผน การช่วยเหลืออย่างไม่มีข้อผูกพัน อยู่ในบริบทขององค์กร
และมีพลังร่วมในการแก้ไขปัญหาสังคมได้มากกว่า (Penner. 2002; 2004) ในส่วนของลักษณะงาน
อาสาสมัครสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 แบบ คือ (ศุภรัตน์ รัตนมุขย์. 2544: 3; อ้างอิงจาก UNDP.
2003) 1) การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หรือการพึ่งตนเอง (Mutual aid or self-help) 2) การ
ช่วยเหลือบริการผู้อื่น (Philanthropy or service to others) 3) การมีส่วนร่วม (Participation) 4)
ผู้สนับสนุนหรือเรียกร้องความเป็นธรรมเพื่อสังคม (Advocacy or campaigning)

ในส่วนของงานวิจัยก็ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมอาสาสมัครแตกต่างกันไปตาม
บริบทของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาดังนี้ ในกลุ่มของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พฤติกรรมอาสาสมัคร
หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือการทำกิจกรรมต่างๆ ที่มุ่งบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวมโดย
สมัครใจ โดยการทำกิจกรรมนั้นมีการวางแผนในการปฏิบัติไว้ก่อนล่วงหน้าภายใต้การจัดการของ
องค์กร มีความต่อเนื่อง และประเภทของกิจกรรมนั้นมีความหลากหลายขึ้นอยู่กับความสนใจและ
ความถนัดของบุคคล (อนุ เจริญวงศ์ระยับ. 2552: 20) ซึ่งก็สอดคล้องกับธีราภา ธีรทิพย์ (2545: 26) ที่ได้
ให้ความหมาย พฤติกรรมอาสาพัฒนา ว่าหมายถึง การเข้าร่วมกลุ่มทำงานอาสาพัฒนาชนบท ของ
นักศึกษาอาสาสมัคร โดยมีจุดประสงค์ที่จะให้ความเอื้อเฟื้อช่วยเหลือ และบำเพ็ญประโยชน์แก่ผู้อื่น
หรือส่วนรวมอย่างแท้จริง ซึ่งจะครอบคลุม 2 พฤติกรรม คือ พฤติกรรมการเข้ากลุ่มอาสาสมัคร
หมายถึง การที่นักศึกษาเข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมอาสาพัฒนาชนบท เพราะเห็นความสำคัญ และ
มีความสนใจในกิจกรรมของกลุ่มอาสาพัฒนา ซึ่งมีจุดประสงค์สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการอาสา
พัฒนา นั่นคือการช่วยเหลือสังคม และพัฒนาประเทศชาติ และพฤติกรรมบำเพ็ญประโยชน์ หมายถึง
พฤติกรรมที่นักศึกษาอาสาสมัครแสดงออกด้วยความเห็นอกเห็นใจ เสียสละกำลังกาย สิ่งของ เวลา

หรือความสุขส่วนตัว เพื่อช่วยเหลือ และยังประโยชน์แก่ผู้อื่นให้ได้รับความสุข และพ้นจากความลำบากได้ในสิ่งที่เขาต้องการ โดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทน หากอาจได้รับผลทางอ้อม คือ ความสุขใจ เช่นเดียวกันกับ คมना วัชรานินท์ (2546: 8) ได้ให้ความหมาย พฤติกรรมอาสาในปัจจุบัน หมายถึง การทำงานช่วยเหลือ บำเพ็ญประโยชน์แก่ประชาชน และสังคม ในลักษณะต่างๆ เช่น สละเวลา สละร่างกาย สละทุนทรัพย์ส่วนตัวบางส่วนในการดำเนินกิจกรรมที่กระทำเพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ด้อยโอกาสด้วยความสมัครใจ และเต็มใจ โดยไม่ได้รับค่าจ้าง ในช่วงเวลาที่นักศึกษา กำลังเรียนอยู่ในระดับอุดมศึกษาในขณะนี้ และพฤติกรรมอาสาในอดีต หมายถึง ปริมาณการรายงานของผู้ตอบว่าในช่วงเวลาหนึ่งที่ผ่านมาแล้ว ตนได้เคยทำกิจกรรมช่วยเหลือ บำเพ็ญประโยชน์แก่บุคคลแก่บุคคลอื่น หรือทำประโยชน์แก่ บ้าน โรงเรียน วัด ชุมชน เป็นต้น ในกลุ่มของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายก็ให้ความหมายเช่นเดียวกัน ต่างกันที่กลุ่มตัวอย่างไม่ได้อยู่ในบริบทของชมรมหรือองค์การเหมือนในกลุ่มปริญญาตรี ซึ่งให้ความหมายของพฤติกรรมอาสาสมัครดังนี้ กรมวิชาการ (2542: 3) ได้กำหนดคุณลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในการสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยซึ่งถือว่าเป็นลักษณะงานของอาสาสมัคร 3 ด้าน ดังนี้ 1) การช่วยเหลือผู้อื่น หมายถึง ความรู้สึกอย่างหนึ่งในตัวบุคคลต่อความต้องการเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น เมื่อได้พบสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความรู้สึกดังกล่าว บุคคลจะแสดงพฤติกรรมในทางที่ดีโดยการเสียสละกำลังกาย สิ่งของ เวลา หรือความสุขส่วนตัวเพื่อช่วยเหลือ และทำประโยชน์ให้ผู้อื่นได้รับความสุขพ้นจากความลำบากหรือให้ในสิ่งที่เขาต้องการ 2) การเสียสละ หมายถึง การตัดสินใจ หรือตัดกรรมสิทธิ์ของตน ตัดความยึดถือเสีย การเสียสละมี 2 นัย คือ สละวัตถุ หมายถึง สละทรัพย์สินของของตนเพื่อประโยชน์แก่คนอื่น และสละอารมณ์หมายถึง เป็นคนรู้จักปล่อยวางอารมณ์ที่เป็นข้าศึกต่อความสงบทางใจ 3) มุ่งมั่นพัฒนา หมายถึง ความรู้สึกที่ต้องการก้าวหน้ากว่าเดิม พฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนา คือ การใฝ่หาความรู้ มีความคิดริเริ่ม ขยัน สุจริต รับนวัตกรรม หรือแนวคิดใหม่ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหาหรือเพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนางานในหน้าที่ ซึ่งณัฐธิดากร ศรีบริบูรณ์ (2550: 24-25) ได้นำแนวคิดนี้มานิยามจิตอาสา ว่าหมายถึง ความสำนึกของนักเรียนที่มีต่อสังคม ส่วนรวม โดยการเอาใจใส่และการช่วยเหลือ ผู้ที่มีจิตอาสาจะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่อาสาทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เช่น การเสียสละเงิน สิ่งของ เวลา แรงกาย และสติปัญญา เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน ซึ่งวัดจากตัวแปรสังเกตได้ คือ 1) การช่วยเหลือผู้อื่น หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกต่อผู้อื่นและคนในสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน ได้แก่ การช่วยแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่น การให้บริการและอำนวยความสะดวก การมีน้ำใจแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น 2) การเสียสละต่อสังคม หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกต่อผู้อื่นและสังคม ได้แก่ การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม การเสียสละเงิน เวลา แรงกายเพื่อผู้อื่นและสังคมด้วยความเต็มใจ 3) ความมุ่งมั่นพัฒนา

หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงถึงความตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการเปลี่ยนแปลงให้สังคมดีขึ้น ได้แก่ การที่นักเรียนให้ความสนใจต่อการเปลี่ยนแปลงหรือปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ชุมชน หรือโรงเรียน มีการเสนอแนวคิดในการพัฒนาสังคม/ชุมชนและโรงเรียนของตน ตลอดจนร่วมพัฒนา กิจกรรมการเสริมสร้างจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม/ชุมชน โรงเรียนอย่างสร้างสรรค์และหลากหลายได้เหมาะสมตามวัย

จากการศึกษางานวิจัยในกลุ่มตัวอย่างระดับชั้นมัธยมศึกษาที่ได้กล่าวมาข้างต้นเป็น การศึกษาพฤติกรรมอาสาสมัครโดยทั่วไปไม่ได้ศึกษาเจาะจงลงไปในบริบทขององค์กรเหมือนงานวิจัย ในกลุ่มตัวอย่างระดับอุดมศึกษา ซึ่งงานวิจัยนี้จะศึกษาพฤติกรรมอาสาสมัครที่อยู่ในบริบทของชมรมที่ รวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมอาสาสมัครของอาสาเยาวชนภาคซึ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอน ปลายที่ได้สังกัดชมรมอาสาเยาวชนภาค จึงขอลำถึงลักษณะของชมรมอาสาเยาวชนภาคพอสังเขปดังนี้

กิจกรรมอาสาเยาวชนภาคเป็นกิจกรรมหนึ่งของสำนักงานเยาวชนภาค สภาภาคไทย ที่จัด ขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้เยาวชนชายและหญิง ที่อยู่ในหน่วยงาน สถานศึกษา หรือคณะบุคคลทุกสังกัด ได้ มีโอกาสพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี มีคุณธรรมและจริยธรรม มีจิตใจเสียสละ อุทิศตนเพื่อประโยชน์ต่อ ส่วนรวมตามอุดมการณ์ของกาชาดและเยาวชนภาค ตลอดจนได้เพิ่มพูนความรู้ และทักษะที่เป็น ประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตและช่วยเหลือผู้อื่นได้ตามกำลังความสามารถ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ฝึกอบรมอาสาเยาวชนภาคให้มีคุณลักษณะดังนี้ 1) มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 2) มีความรู้ ความชำนาญในการรักษานามัยของตนเองและของผู้อื่น ตลอดจนการพัฒนาตนเองทาง ร่างกาย จิตใจ คุณธรรม และธำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติ 3) มีความรู้ ความเข้าใจใน อุดมการณ์กาชาดตามหลักการกาชาด มีคุณธรรม จริยธรรมและมีจิตใจเมตตา กรุณาต่อเพื่อนมนุษย์ 4) บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ชุมชน สังคมและประเทศชาติ 5) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 6) มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลทั่วไป ซึ่งอาสาเยาวชนภาค ได้แก่ เยาวชนอายุระหว่าง 15 ปี ถึง 25 ปี หรือเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายถึง ระดับอุดมศึกษาหรือเทียบเท่า ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา ซึ่งมีความสนใจสมัครเป็นอาสา เยาวชนภาค ได้ผ่านการอบรมหลักสูตรพื้นฐานของเยาวชนภาค และสังกัดชมรมอาสาเยาวชนภาค

ลักษณะกิจกรรมที่อาสาเยาวชนภาคปฏิบัติมี 4 ลักษณะ คือ

1. กิจกรรมส่งเสริมสถาบันของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และบุคคลสำคัญ เช่น ร่วมพิธีการสำคัญทางศาสนา เพื่อปลูกฝังกลุ่มเกลาจิตในให้เยาวชนได้ปฏิบัติตนเป็นคนดี, ร่วมพิธี การวันปิยมหาราช, ร่วมพิธีการจัดกิจกรรมวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิ พลอดุลเดช ซึ่งเป็นองค์อุปถัมภ์สภาภาคไทยและพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ สภานายิกา สภาภาคไทย, ร่วมกิจกรรมวันกาชาดโลกวันที่ 8 พฤษภาคมของทุกปีเพื่อรำลึกถึงผู้ก่อตั้งกิจการ

กาชาดคือ นายอังรี ดูนังต์ และกิจกรรมวันคล้ายวันสถาปนาเยาวชนกาชาดไทย วันที่ 27 มกราคม ของทุกปี เพื่อรำลึกถึงผู้ก่อตั้งกิจการกาชาด คือ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต

2. กิจกรรมบริการชุมชน เช่น การรณรงค์หาผู้บริจาคโลหิตช่วยชีวิตเพื่อนมนุษย์, รณรงค์บริจาคสิ่งของช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ, การจัดกิจกรรมฟื้นฟูจิตใจผู้สูงอายุ เด็กกำพร้า คนพิการ ฯลฯ, เป็นแกนนำกลุ่มเยาวชนในการเป็นที่พึ่งพาของชุมชน ช่วยเหลือองค์กรกุศลต่างๆ ปฏิบัติงานบรรเทาทุกข์ผู้เดือดร้อน หรือรณรงค์ร่วมกันรักษาความสะอาดสถานที่ที่เข้าร่วมกัน เช่น วัด ตลาด สถานีอนามัย แม่น้ำ ลำคลอง เป็นต้น

3. กิจกรรมเสริมสร้างสันติภาพและสัมพันธภาพ เป็นกิจกรรมของกาชาดและเยาวชนกาชาดที่จะปลูกฝังให้ทุกคนมีความรักในสันติสุข มีสัมพันธภาพอันดีต่อกัน มีความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจ และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน กิจกรรมดังกล่าวเช่น งานชุมนุมเยาวชนกาชาดระดับจังหวัด เป็นกิจกรรมนัดพบปะรวมรุ่นของชมรมอาสาเยาวชนกาชาด จัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างเยาวชนกาชาดทุกประเภทภายในจังหวัด, งานชุมนุมเยาวชนกาชาดภูมิภาคสัมพันธ์ ให้สมาชิกเยาวชนกาชาด และอาสาเยาวชนกาชาดจากจังหวัดต่างๆ เข้าร่วมกิจกรรมงานชุมนุมเพื่อสร้างประสบการณ์ ความรู้ ความสามัคคี, การศึกษาดูงานกิจกรรมกาชาดและเยาวชนกาชาดทั้งในและต่างประเทศ เป็นการสร้างประสบการณ์ความรู้ที่กว้างไกลให้กับเยาวชนกาชาด

4. กิจกรรมส่งเสริมความรู้ เป็นกิจกรรมต่อเนื่องอีกลักษณะหนึ่งในการเพิ่มพูนประสบการณ์ความรู้สำหรับอาสาเยาวชนกาชาด เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แก่ผู้อื่นต่อไป เช่น การอบรมความรู้ด้านสุขอนามัย เช่น การอบรมความรู้เพื่อชีวิต, การปฐมพยาบาล, การเตรียมรับภัยพิบัติ, การบรรเทาสาธารณภัย, ความรู้เรื่องโลหิตและการรณรงค์บริจาคโลหิต การดูแลผู้สูงอายุ การดูแลสุขภาพอนามัยของตนเองและคนรอบข้าง ฯลฯ การอบรมความรู้เพื่อพัฒนาอาชีพ อาจเป็นความรู้เพื่อเสริมรายได้หรือเพื่อพัฒนาอาชีพเดิม เพื่อให้อาสาเยาวชนกาชาดเกิดความสนใจและเห็นลู่ทางในอนาคต ซึ่งถือได้ว่าเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนได้อีกทางหนึ่ง

ในงานวิจัยนี้ใช้นิยามตามแนวคิดของกรมวิชาการและลักษณะกิจกรรมของชมรมอาสาเยาวชนกาชาดเนื่องจากเพื่อให้สอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาสาเยาวชนกาชาดและอยู่ในบริบทของชมรมอาสาเยาวชนกาชาด

กล่าวโดยสรุป **พฤติกรรมอาสาสมัคร** หมายถึง การที่บุคคลทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมโดยสมัครใจและไม่หวังผลตอบแทน มี 3 ด้าน ดังนี้

1. การช่วยเหลือผู้อื่น หมายถึง การที่บุคคลเข้าร่วมกิจกรรมบริการชุมชน ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และปฏิบัติงานบรรเทาทุกข์ผู้เดือดร้อน

2. การเสียสละต่อสังคม หมายถึง การที่บุคคลใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม เสียสละเงิน เวลา แรงกายเพื่อผู้อื่นและสังคม

3. ความมุ่งมั่นพัฒนา หมายถึง การที่บุคคลเฝ้าหาความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและเผยแพร่แก่ผู้อื่นและรณรงค์ให้ผู้อื่นบริจาคเงิน สิ่งของ ดวงตา อวัยวะและโลหิตและเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์

1.2 การวัดพฤติกรรมอาสาสมัคร

จากการศึกษาแบบวัด พบว่า มีการสร้างแบบวัดพฤติกรรมอาสาสมัครในบริบทที่แตกต่างกันตามกลุ่มตัวอย่างและบริบทขององค์กร ในกลุ่มตัวอย่างระดับอุดมศึกษาและสังกัดชมรมชมรมที่รวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมอาสาสมัคร ชีราภา ชีรทีป (2545: 32) ได้สร้างแบบวัดพฤติกรรมอาสาพัฒนา เพื่อศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมอาสาพัฒนาของนักศึกษาชมรมอาสาพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 122 คน ซึ่งลักษณะแบบวัดจะประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับ พฤติกรรมการเข้ากลุ่มอาสาสมัคร พฤติกรรมบำเพ็ญประโยชน์ และพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ จำนวน 19 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วย คำตอบให้เลือก 6 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุดถึงไม่จริงที่สุด โดยผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าจะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมอาสาพัฒนาในระดับที่สูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนน้อยกว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .84 ต่อมา คมนา วัชรานันท์ (2546: 73-80) สร้างแบบวัดพฤติกรรมอาสาในปัจจุบัน เพื่อศึกษาพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนาของนักศึกษามหาวิทยาลัยของมหาวิทยาลัยรามคำแหงจำนวน 180 คน และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 180 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษาปีที่ 3 ทั้งชายและหญิง อายุระหว่าง 19-24 ปี จำนวนทั้งสิ้น 360 คน ให้ผู้ตอบรายงานตำแหน่งหน้าที่อาสาในชมรม/สมาคม/โครงการที่ตนสังกัดอยู่ ด้วยวิธีมาตราประเมิน 4 หน่วยประกอบ จาก ประธาน กรรมการ สมาชิก และไม่ได้เป็นอาสาเลย ซึ่งจะได้คะแนนจาก 4, 3, 2, 1 ตามลำดับ และให้ผู้ตอบรายงานจำนวนวันที่ตนดำรงตำแหน่ง และทำงานอาสาตั้งแต่วันแรกจนถึงวันปัจจุบันที่ทำงานอาสานี้ และให้คะแนนปริมาณความถี่ของการเข้าร่วมกิจกรรม ด้วยวิธีมาตราประเมิน 5 หน่วยประกอบ จาก “ทุกครั้ง” ถึง “ไม่เคยเลย” โดยจะได้คะแนนจาก 40, 30, 20, 10 และ 1 ตามลำดับ ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่าเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมอาสาในปัจจุบันมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่า แบบวัดพฤติกรรมอาสาในปัจจุบันมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .56 และแบบวัดพฤติกรรมอาสาในอดีต โดยให้นิสิตนักศึกษากรงานเกี่ยวกับการเคยเข้าร่วมกระทำหรือเคยมีพฤติกรรมอาสาพัฒนาในอดีตมาก่อน ตลอดจนปริมาณการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น บำเพ็ญประโยชน์ให้กับบ้าน วัด โรงเรียน รวมถึงสังคมในด้านต่างๆ แบบวัดพฤติกรรมอาสาพัฒนาเดิมในอดีตมีจำนวน 15 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยประโยคบอกเล่า 1 ประโยค และมาตราประเมินรวมค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” “จริง” “ค่อนข้างจริง” “ค่อนข้างไม่จริง” “ไม่จริง” และ “ไม่จริงที่สุด” แบบวัดพฤติกรรมอาสาในอดีตมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ

.87 ต่อมา อนุ เจริญวงศ์ระยับ (2552: 78-79) ได้สร้างแบบวัดการอาสาสมัครอย่างยั่งยืน ในนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนชั้นปีที่ 3-4 ที่เป็นสมาชิกสังกัดชมรมที่มี วัตถุประสงค์หลักในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร จำนวน 956 คน โดยพฤติกรรมดังกล่าวประกอบด้วย ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรม หมายถึง ระดับการเข้าร่วมกิจกรรมในขั้นตอนต่างๆ ของการทำกิจกรรม อาสาสมัครกับชมรมที่สังกัด การเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มีลักษณะแบบวัดเป็นมาตรประเมินค่า 4 ระดับ จากได้รับมอบหมายและเข้าร่วมทุกครั้ง ได้รับมอบหมายแต่เข้าร่วมไม่ครบทุกครั้ง ได้รับมอบหมายให้ทำกิจกรรมแต่ไม่เข้าร่วม และไม่ได้รับมอบหมายให้ทำกิจกรรมนี้ ผู้ตอบที่ได้คะแนนรวม จากแบบประเมินความถี่สูงแสดงว่ามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมสูงกว่าผู้ตอบที่มีคะแนนรวมจากแบบ ประเมินต่ำ และเจตคติต่อการอาสาสมัครอย่างยั่งยืน หมายถึง ลักษณะภายในจิตใจของบุคคลที่ แสดงออกในแง่ของอารมณ์ ความรู้สึก และความพร้อมเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมอาสาสมัคร ประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ประการ คือ 1) ความรู้คิดเชิงประเมินค่าว่าการทำกิจกรรมอาสาสมัครดี มี ประโยชน์หรือมีโทษ 2) ความรู้สึกชอบ ไม่ชอบต่อการทำกิจกรรมอาสาสมัคร 3) ความพร้อมที่จะ อาสาสมัครหรือสนับสนุนการอาสาสมัครต่อไปในอนาคต ลักษณะข้อคำถามเป็นประโยคบอกเล่า ประกอบด้วยมาตรประเมินค่า 6 ระดับ จากเห็นด้วยที่สุด เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็น ด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยที่สุด ผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดสูง แสดงว่าเป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อ การอาสาสมัครอย่างยั่งยืนสูงกว่าผู้ตอบที่มีคะแนนรวมจากแบบวัดต่ำ ในกลุ่มตัวอย่างระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550: 92) ได้สร้างแบบวัดจิตอาสาของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 400 คน มีเนื้อหาครอบคลุมองค์ประกอบหลักทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละต่อสังคม และความมุ่งมั่นพัฒนา โดยประกอบด้วยตัวชี้วัดดังนี้ 1) การ ช่วยเหลือผู้อื่น มีตัวชี้วัด 3 ตัว คือการช่วยแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่น การอำนวยความสะดวกให้กับ ผู้อื่น และการแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น 2) การเสียสละต่อสังคม มีตัวชี้วัด 2 ตัว คือ การสละเงิน แรงกายเพื่อผู้อื่นและสังคม และการสละเวลา การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม 3) ความมุ่งมั่น พัฒนา มีตัวชี้วัด 2 ตัว คือ การสนใจในปัญหาและการเปลี่ยนแปลงพร้อมทั้งเสนอความคิดที่จะพัฒนา สังคม และการร่วมพัฒนากิจกรรมการเสริมสร้างจิตอาสาเพื่อสังคมอย่างสร้างสรรค์และหลากหลาย แบบวัดมีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า 5 ระดับ จาก มีการปฏิบัติทุกครั้ง มีการปฏิบัติเกือบทุกครั้ง มีการปฏิบัติเป็นบางครั้ง มีการปฏิบัติน้อยครั้ง และไม่มีการปฏิบัติ โดยนักเรียนที่มีคะแนนจิตอาสาสูง แสดงว่า เป็นคนที่มีพฤติกรรมจิตอาสาอยู่ในระดับสูงกว่านักเรียนที่ได้คะแนนจิตอาสาน้อยกว่า ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ครอนบาค

(conbach's alpha coefficient) ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1) การช่วยเหลือผู้อื่น เท่ากับ .79 2) การเสียสละต่อสังคม เท่ากับ .90 3) ความมุ่งมั่นพัฒนา เท่ากับ .79

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดเองตามนิยามปฏิบัติการตามแนวคิดของกรมวิชาการ และลักษณะกิจกรรมของชมรมอาสาชวยกาชาด ในการวัดพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาชวยกาชาด แบบวัดมีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดสูง เป็นผู้มีพฤติกรรมอาสาสมัครสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดต่ำ

2. กรอบการวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมบุคคล: รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และอธิบายพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาชวยกาชาดโดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การศึกษสาเหตุของพฤติกรรมนั้น สามารถศึกษาได้ 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ ประเภทแรกเป็นสาเหตุภายนอกตัวบุคคล เช่น สภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ส่วนอีกประเภทหนึ่ง เป็นสาเหตุจากภายในตัวบุคคลที่เป็นลักษณะทางจิต เช่น เจตคติ บุคลิกภาพ การรับรู้ด้านต่างๆ เป็นต้น สำหรับรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยมเป็นแนวคิดรูปแบบหนึ่งที่ใช้สำหรับศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์ โดยเน้นความสำคัญของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลซึ่งเป็นลักษณะทางจิตที่เป็นสาเหตุภายในตัวบุคคลกับสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เป็นสาเหตุภายนอกตัวบุคคล ปฏิภิกิริยาที่เกิดขึ้นมีความเชื่อมโยง และต่อเนื่องซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เพราะปัจจัยด้านบุคคลหรือปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมเพียงด้านใดด้านหนึ่งไม่สามารถเป็นตัวบ่งชี้พฤติกรรมของปัจเจกบุคคลได้ เพราะพฤติกรรมเป็นผลจากการกระทำของกระบวนการต่อเนื่องของปฏิสัมพันธ์หลายทิศทาง หรือเป็นผลสะท้อนกลับระหว่างบุคคลกับสภาพแวดล้อมที่บุคคลเผชิญอยู่ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2541: 105-108; อ้างอิงจาก Magnusson; & Endler. 1977: 18-21)

กระบวนการปฏิสัมพันธ์เป็นกระบวนการที่เป็นพลวัตและมีความต่อเนื่อง (Dynamic Interaction) กล่าวคือ เป็นกระบวนการร่วมกันระหว่างตัวแปรแทรกซ้อนของบุคคล ตัวแปรปฏิภิกิริยาของบุคคล และสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมของบุคคลที่อยู่ในโครงสร้างนั้น เพื่ออธิบายพัฒนาการของพฤติกรรมของบุคคล ตลอดจนการคงไว้ซึ่งพฤติกรรมนั้นด้วย กระบวนการดังกล่าวอาจเกิดภายในสถานการณ์ หรือเกิดในสถานการณ์หลายๆ สถานการณ์ที่แตกต่างกันก็ได้ เมื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ภายในสถานการณ์ การกระทำตามสถานการณ์จะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ในขณะเดียวกันการกระทำตามสถานการณ์จะโน้มนำปัจเจกบุคคลให้มีการเลือกแปลผล และส่งต่อไปถึงกระบวนการในสถานการณ์ที่จะเป็นข้อมูลแก่บุคคลต่อไป ในทำนองเดียวกันก็จะส่งผลต่อพฤติกรรมของคนอื่นๆ

นั่นคือ บุคคลกับสถานการณ์ หรือสิ่งแวดล้อมมีปฏิสัมพันธ์อย่างเป็นพลวัต และมีความต่อเนื่องกัน ปฏิสัมพันธ์ของปัจจัยทั้งสองร่วมกันส่งผลอย่างแยกกันไม่ได้ต่อพฤติกรรมของบุคคลในโครงสร้างนั้น รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ (Interaction Model) มุ่งเน้นความสำคัญของปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางจิตใจของบุคคล (สาเหตุภายใน) กับสถานการณ์ที่เขาประสบอยู่ (สาเหตุภายนอก) จัดเป็นรูปแบบที่พยายามอธิบายสาเหตุของพฤติกรรมมนุษย์อย่างครอบคลุมมากที่สุด ในปัจจุบันการศึกษาทางจิตวิทยาได้มีการศึกษาปฏิสัมพันธ์ใน 2 ลักษณะ ลักษณะแรกเป็นการศึกษาปฏิสัมพันธ์เชิงสถิติวิเคราะห์ (Mechanical Interaction) แบบ two-way ANOVA ซึ่งเป็นการศึกษาอิทธิพลร่วมระหว่างลักษณะทางจิตของผู้กระทำ 1 ตัวแปรกับสถานการณ์ที่จะกระทำ 1 ตัวแปร ซึ่งส่งผลต่อความแปรเปลี่ยนของคะแนนพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งในบุคคล ส่วนลักษณะที่สองนั้นเป็นการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางจิตใจเดิม กับสถานการณ์ หรือมีความไวต่อสถานการณ์ (Organismic interaction) หมายถึงการศึกษาลักษณะทางจิตใจของบุคคลที่แปรเปลี่ยนไปตามสถานการณ์หรือมีความไวต่อสถานการณ์ที่บุคคลเผชิญ เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะจิตใจเดิมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ปฏิสัมพันธ์นี้เกิดภายในจิตใจของบุคคล ตัวอย่างเช่น การที่ประชาชนมีเจตคติที่ดีต่อการรักษาความสะอาดท้องถนน อาจเกิดการรณรงค์ไม่ทิ้งขยะในท้องถนนของฝ่ายเทศบาล นักเรียนเกิดความวิตกกังวลสูงในสถานการณ์สอบวัดผลการเรียน หรือนักธุรกิจเกิดความรู้สึกเสี่ยงต่อการลงทุนเมื่ออยู่ในภาวะทางเศรษฐกิจตกต่ำ เป็นต้น (งามตา วนิทนนท์. 2540: 5-6)

การศึกษาในครั้งนี้ใช้แนวคิดดังกล่าวเพื่อสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดตัวแปรเชิงเหตุสำคัญของพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาสมัครอาสา ซึ่งประกอบด้วยตัวแปร 4 สายสาเหตุ คือ **กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิม** ได้แก่ แรงจูงใจในการอาสา ความรับผิดชอบต่อสังคม **กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม** ได้แก่ การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางศาสนา การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง **กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์** ได้แก่ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร และ **ปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกลุ่มจิตลักษณะเดิมและกลุ่มสถานการณ์ทางสังคม**

3. ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัคร

3.1 กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิม

ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาจิตลักษณะเดิม คือ แรงจูงใจอาสา และความรับผิดชอบ ต่อสังคม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 แรงจูงใจอาสาสมัครกับพฤติกรรมอาสาสมัคร

ความหมายของแรงจูงใจอาสา

แรงจูงใจเป็นตัวแปรหลักในแนวคิดกลไกหน้าที่ (Functional approach strategy) แนวคิดนี้ตั้งสมมติฐานไว้ว่าการตัดสินใจเป็นอาสาสมัครนั้นขึ้นอยู่กับกระบวนการทางเหตุผล พฤติกรรมการเป็นอาสาสมัครเป็นกระบวนการประเมินเชิงรู้คิดเกี่ยวกับคุณค่าที่ได้จากการเป็นอาสาสมัคร (Cnaan; & Goldberg-Glen. 1991: 269-284) การประยุกต์ใช้แนวคิดกลไกหน้าที่ในการศึกษาการเป็นอาสาสมัครจึงเป็นการทำความเข้าใจแรงจูงใจของการตัดสินใจเป็นอาสาสมัคร (Houle; Sagarin; & Kaplan. 2005: 337-344) เบทสันและคณะ (Batson. et al. 2003) พยายามอธิบายหลักการของแรงจูงใจอาสาสมัครโดยเชื่อมโยงทฤษฎีการตั้งเป้าหมายของเลวิน (Lewin. 1951) ว่า แรงจูงใจเป็นความพยายามในการตั้งเป้าหมายในชีวิตของบุคคล สามารถแบ่งแรงจูงใจออกเป็น 1) เป้าหมายเครื่องมือ (Instrumental goals) หมายถึง การได้ค้นหาวิธีการไปสู่เป้าหมายอื่นๆ 2) เป้าหมายสูงสุด (Ultimate goals) หมายถึง การได้ค้นหาเป้าหมายของตัวเป้าหมายเอง และ 3) ผลสืบเนื่องที่ไม่ได้ตั้งใจ (Unintended consequence) หมายถึง ผลที่ได้รับจากการกระทำเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย แต่ผลนั้นไม่ใช่เป้าหมายที่ตั้งไว้ตั้งแต่ต้น การให้ความหมายดังกล่าวสามารถอธิบายถึงเหตุผลของบุคคลในการช่วยเหลือผู้อื่น โดยการช่วยเหลือผู้อื่นนั้น เป็นเป้าหมายเครื่องมือ เพื่อนำไปสู่บางสิ่งๆ ที่ตนเองให้ความสนใจซึ่งเป้าหมายสูงสุด หรือเป้าหมายสูงสุดของตนเองกับประโยชน์ที่ตนได้รับ คือผลสืบเนื่องที่ไม่ได้ตั้งใจนั่นเอง ต่อมานักจิตวิทยาสังคม (Clary; et al. 1998: 1516-1530; Omoto; & Snyder. 1995) ได้เสนอแนวคิดกลไกหน้าที่ (Function Analysis Model) ซึ่งเป็นแนวคิดที่เสนอถึงสาเหตุที่ส่งผลให้บุคคลเกิดความต้องการที่จะเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือผู้อื่นไว้ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้คุณค่า (Value) ด้านการเข้าใจ (Understanding) ด้านการเพิ่มพูน (Enhancement) ด้านการหาโอกาสในหน้าที่การงาน (Career) ด้านสังคม (Social) ด้านการปกป้อง (Protective) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ 1) ด้านการให้คุณค่า (Value) เป็นการอธิบายแรงจูงใจของการอาสาสมัครว่า เกิดมาจากบุคคลให้คุณค่ากับความรู้สึกเอื้อเฟื้อผู้อื่น (Altruistic Motive) สมิทท์ (Smith. 1981: 23) ได้ให้ความหมายความเอื้อเฟื้อไว้ว่า เป็นแรงจูงใจของมนุษย์ที่แสดงถึงระดับของแรงขับของความพึงพอใจภายในหรือรางวัลทางจิตใจของความพยายามที่จะรักษาความสมดุลความพึงพอใจภายในของบุคคลอื่นๆ โดยปราศจากความคาดหวังให้ผู้อื่นตอบแทนตนเองให้เกิดความพึงพอใจกลับมา กล่าวคือเป็นผู้

ซึ่งคำนึงถึงผู้อื่นอยู่เสมอ ซึ่งจากการศึกษาของแอนเดอร์สันและมัวร์ (Anderson; & Moore. 1978: 120-129) ได้ศึกษาในเรื่องการให้คุณค่า พบว่า มากกว่า 70% ของกลุ่มตัวอย่าง ให้เหตุผลว่าการต้องการช่วยเหลือผู้อื่น เป็นเหตุผลในการมาอาสาสมัคร 2) ด้านการเข้าใจ (Understanding) เป็นการอธิบายแรงจูงใจของการอาสาสมัคร ว่าทำให้เกิดโอกาสในการเรียนรู้ใหม่ๆ และมีโอกาสที่จะได้ใช้ความรู้ทักษะ และความสามารถที่มีอยู่ ซึ่งไม่สามารถไปฝึกหัดจากแหล่งอื่นได้ กริดดอน (Gridron. 1978: 18-32) ได้ศึกษาในกลุ่มอาสาสมัครระดับมัธยมศึกษาและมหาวิทยาลัย พบว่า งานอาสาสมัครเปรียบเสมือนการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ในการพัฒนาตนเอง 3) ด้านการเพิ่มพูน (Enhancement) มีลักษณะที่แสดงถึงอีโก้ของอาสาสมัคร คือ ต้องการพัฒนาตนเอง ต้องการพัฒนาด้านการเห็นคุณค่าแห่งตน (Self-esteem) เพื่อนำมาซึ่งความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า จากการศึกษา (Holzberg; Gewirtz; & Ebner. 1964: 299-303; King; Walder; & Pavey. 1970: 423-425) พบว่าอาสาสมัครที่ทำงานในสถานพยาบาล แสดงถึงการรับรู้ในตนเองเพิ่มขึ้นเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมอาสาสมัคร 4) ด้านการหาโอกาสในหน้าที่การงาน (Career) เป็นการอธิบายถึงแรงจูงใจในการอาสาสมัคร ว่าทำให้มีโอกาสได้งานใหม่ หรือเป็นการรักษางานที่ตนเองกำลังทำอยู่ เบล (Beale. 1984: 68-71) ได้แนะนำให้นักเรียนไปทำงานอาสาสมัครเพื่อนำประสบการณ์ที่ได้รับเพื่อช่วยให้ก้าวสู่ความสำเร็จ 5) ด้านสังคม (Social) กลไกนี้เป็นการอธิบายแรงจูงใจในการเป็นอาสาสมัครเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ผู้ที่มีแรงจูงใจในกลไกนี้จะมองว่า การเป็นอาสาสมัครทำให้ตนเองมีโอกาสมีเพื่อนใหม่หรือได้ทำกิจกรรมที่ตนให้ความสำคัญ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจ พิลาวิน เอวาน และแคลลิโล (Piliavin; Evans; & Callero. 1984: 471-492) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการบริจาคโลหิต พบว่าผู้บริจาคโลหิตบริจาคเนื่องจากแรงจูงใจด้านสังคม 6) ด้านการปกป้อง (Protective) กลไกนี้มีความเกี่ยวข้องกับอีโก้ (Ego) แรงจูงใจนี้ให้ความสนใจกับการปกป้องเอกลักษณ์ทางลบของตนเอง เป็นการลดความรู้สึกผิดที่มีโอกาสมากกว่าผู้อื่นและเพื่อค้นหาปัญหาที่มีอยู่ในตนเอง ชวาทส์ (Schwartz. 1970: 283-293) ศึกษาเพื่อสนับสนุนเป้าหมายการปกป้องตนเอง โดยศึกษาอาสาสมัครเพื่อบริจาคไขกระดูก ผลการศึกษาพบว่า คนสมัครเข้าเป็นอาสาสมัครเนื่องจากต้องการรับผิดชอบชีวิตผู้อื่น นอกจากนี้ ฮาวล์ แฮกริน และแคพแลน ได้ศึกษาเพื่อสนับสนุนทฤษฎีแนวคิดหน้าที่เกี่ยวกับแรงจูงใจอาสา พบว่า การเลือกงานอาสาสมัครของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยมีเดสตีขึ้นอยู่กับสาเหตุของแรงจูงใจอาสา โดยนักศึกษาจะเลือกงานที่ชอบและสอดคล้องกับแรงจูงใจอาสาในด้านที่ต้องการ จะทำให้พอใจและทำงานอาสาสมัครได้อย่างต่อเนื่อง (Houle, S.; & Kaplan. 2005: 337-344)

งานวิจัยในประเทศไทย อนุ เจริญวงศ์ระยัป (2552: 10) ได้นิยามความหมายแรงจูงใจอาสา (Volunteer Motivation) หมายถึง กลุ่มของสาเหตุที่ทำให้อาสาสมัครมีความต้องการที่จะทำกิจกรรมอาสาสมัคร จำนวน 6 สาเหตุ ได้แก่ 1) การให้คุณค่า หมายถึง ความต้องการให้บุคคล

อื่นได้รับผลประโยชน์โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนใดๆ 2) การทำความเข้าใจ หมายถึง การทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ มีโอกาสที่จะได้ใช้ความรู้ ทักษะ และความสามารถที่มีอยู่ 3) หน้าที่การงาน หมายถึง การทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อสร้างโอกาส ด้านการทำงาน สร้างโอกาสในการเรียนเพิ่มมากขึ้น 4) การเข้าสังคม หมายถึง การทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อต้องการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น สร้างโอกาสอยู่ร่วมกับผู้อื่นเพิ่มมากขึ้น หรือสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ที่มีความสำคัญกับตนเอง 5) การปกป้องตนเอง หมายถึง การทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อลดหรือหลีกเลี่ยงความรู้สึกผิดของตนเอง 6) การสนองความต้องการของตน หมายถึง การทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อสร้างความรู้สึกทางบวกให้กับตนเอง เช่นเดียวกับพระมหาจันทร์ธรรม อินทรีเกิด (2552: 42) ได้นิยามแรงจูงใจในการทำงานโดยใช้แนวคิดกลไกหน้าที่ ว่าหมายถึง แรงผลักดันที่ทำให้บุคคลเข้าร่วมทำกิจกรรมอาสาสมัคร ได้แก่ 1) ด้านการให้คุณค่า หมายถึง ความต้องการที่ให้บุคคลอื่นได้รับผลประโยชน์ 2) ด้านการทำความเข้าใจ หมายถึง การทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ 3) ด้านหน้าที่การงาน หมายถึง การทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อหาโอกาสด้านการงาน 4) ด้านการเข้าสังคม หมายถึง การทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อสร้างสัมพันธ์กับบุคคลอื่น 5) ด้านการปกป้องตนเอง หมายถึง การทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อลดความรู้สึกผิดของตนเอง 6) ด้านการสนองความต้องการของตน หมายถึง การทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อสร้างความรู้สึกทางบวกให้กับตนเอง

การนิยามแรงจูงใจอาสาในงานวิจัยนี้ใช้แนวคิดของเคลรีและคณะ (Clary; et al. 1998: 1516-1530) เพื่อศึกษาสาเหตุที่ส่งผลให้บุคคลเกิดความต้องการที่จะเป็นอาสาสมัคร ทั้งหมด 6 ด้าน และเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของกลุ่มตัวอย่างอาสาสมัครที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จึงได้ดัดแปลงชื่อด้านหน้าที่การงาน เป็นด้านการหาโอกาสในการศึกษาต่อ

กล่าวโดยสรุป ในงานวิจัยนี้ **แรงจูงใจอาสา** หมายถึง แรงผลักดันที่ทำให้บุคคลต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัคร จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการให้คุณค่า หมายถึง ความต้องการให้บุคคลอื่นได้รับผลประโยชน์ 2) ด้านการเข้าใจ หมายถึง การทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ 3) ด้านการหาโอกาสในการศึกษาต่อ หมายถึง การทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อหาโอกาสในการศึกษาต่อในวิชาชีพที่ตนต้องการ 4) ด้านสังคม หมายถึง การทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น 5) ด้านการปกป้อง หมายถึง การทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อลดความรู้สึกผิดของตนเองที่มีโอกาสมากกว่าผู้อื่นและเพื่อค้นหาปัญหาที่มีอยู่ในตนเอง 6) ด้านการเพิ่มพูน หมายถึง การทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อสร้างความรู้สึกทางบวกให้กับตนเอง

การวัดแรงงใจอาสา

เคลร์และคณะ (Clary; et al. 1998: 1516–1530) ได้ทำการพัฒนาแบบวัดแรงงใจอาสา (Volunteers' Function Inventory: VFI) ขึ้นจากการสังเคราะห์เอกสารข้างต้น เป็นมาตราวัดประเมินค่า 7 ระดับ จำนวน 30 ข้อ โดยถามว่า จากจำนวนเหตุผล 30 ข้อนั้นแต่ละข้อมีความสำคัญกับผู้ตอบมากน้อยเพียงใดในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร ตั้งแต่ 1 (ไม่มีความสำคัญเลย) ถึง 7 (สำคัญมากที่สุด) โดยได้ศึกษาความเที่ยงตรงของแบบวัด VFI โดยทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างหลายกลุ่ม ทั้งอาสาสมัครในองค์กรต่างๆ นักศึกษามหาวิทยาลัย และอาสาสมัครสูงอายุ โดยเริ่มจากการตรวจสอบโครงสร้างของตัวแปรว่ามีองค์ประกอบจริงหรือไม่โดยการวิเคราะห์ส่วนประกอบ (Principal component analysis) กับกลุ่มตัวอย่างอาสาสมัครในองค์กรต่างๆ จำนวน 467 คน พบว่า เมื่อใช้เกณฑ์ค่าไอเกนเกิน 1 และสก็พล็อตแล้วพบว่าจำนวนองค์ประกอบที่เหมาะสมกับข้อความ 30 ข้อที่สร้างขึ้นคือ 6 องค์ประกอบ โดยการจับกลุ่มข้อความเป็นไปตามองค์ประกอบที่กำหนดขึ้นข้างต้น มีเพียงข้อความเพียงข้อเดียวที่กำหนดให้เป็นองค์ประกอบของการสนองความต้องการของตน แต่มีสัมประสิทธิ์ขององค์ประกอบสูงในองค์ประกอบด้านการเข้าใจ นอกจากนี้ยังมีการตรวจสอบว่าลักษณะขององค์ประกอบสามารถมีได้น้อยหรือมากกว่า 6 องค์ประกอบหรือไม่ คณะผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์องค์ประกอบอีกครั้งโดยใช้วิธีสกัดองค์ประกอบแบบ Principal axis และหมุนแกนแบบมุมแหลม โดยกำหนดจำนวนองค์ประกอบเป็น 5 องค์ประกอบ และ 7 องค์ประกอบ พบว่า เมื่อกำหนดเป็น 5 องค์ประกอบ ข้อความในองค์ประกอบ ด้านการเข้าใจ ด้านการหาโอกาสในหน้าที่การงาน ด้านสังคม มีลักษณะเหมือนกับโมเดล 6 องค์ประกอบ แต่องค์ประกอบด้านการปกป้องและด้านการเพิ่มพูน มีสัมประสิทธิ์ร่วมเป็นองค์ประกอบเดียวกัน โดยข้อความด้านการเพิ่มพูน จำนวน 1 ข้อยังคงมีค่าสัมประสิทธิ์สูงอยู่ในองค์ประกอบด้านการเข้าใจเหมือนเดิม และโมเดล 7 องค์ประกอบมีลักษณะองค์ประกอบเช่นเดียวกับโมเดล 6 องค์ประกอบ โดยมี 1 องค์ประกอบที่ไม่มีข้อความใดเลยที่มีค่าสัมประสิทธิ์สูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่ตั้งไว้ หลังจากนั้นคณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันซ้ำอีกครั้งและพบว่า โมเดล 6 องค์ประกอบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี (GFI=.91, NFI=.90, RMR=.06) เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าไคสแควร์แล้วพบว่าโมเดล 6 องค์ประกอบมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีกว่าโมเดล 5 องค์ประกอบและไม่แตกต่างกับโมเดล 7 องค์ประกอบ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าโมเดล 6 องค์ประกอบที่ได้มีความชัดเจนค่อนข้างสูง ว่ามีความเที่ยงตรงเชิงองค์ประกอบ สำหรับค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแบบความสอดคล้องภายในโดยวิธีอัลฟาของครอนบัคในแต่ละองค์ประกอบได้แก่ ด้านการให้คุณค่า = .80 ด้านการเข้าใจ = .81 ด้านการหาโอกาสในหน้าที่การงาน = .89 ด้านสังคม = .83 ด้านการปกป้อง = .81 ด้านการเพิ่มพูน = .84 จากนั้นคณะผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงข้ามกลุ่ม โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบเดิมอีก

ครั้งกับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษามหาวิทยาลัยจำนวน 535 คน แบ่งเป็น นักศึกษาที่มีประสบการณ์ทำกิจกรรมอาสาจำนวน 320 คน และไม่มีประสบการณ์จำนวน 213 คน (ไม่ระบุ 2 คน) ผลการวิเคราะห์ในภาพรวมสรุปได้ว่ามีความคงที่เหมือนกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มแรก ซึ่งแสดงได้ว่าการใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยกว่าและมีประสบการณ์ในการทำกิจกรรมอาสาที่กระจัดกระจายไม่ทำให้โครงสร้างองค์ประกอบเปลี่ยนแปลงไปนอกจากนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสอดคล้องของค่าสัมประสิทธิ์องค์ประกอบ (Congruence of factor solutions) ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันด้วยวิธีการของฮาร์แมน (Harman, 1976: 343) พบว่าทั้งระหว่างกลุ่มที่มีอายุที่แตกต่าง และในกลุ่มนักศึกษาที่มีประสบการณ์การทำกิจกรรมที่แตกต่างกันความสอดคล้องของสัมประสิทธิ์องค์ประกอบมีค่าสูงแสดงว่าลักษณะโครงสร้างองค์ประกอบนั้นไม่แปรเปลี่ยนไปตามกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในกระบวนการอาสาสมัครที่แตกต่างกัน จากการสร้างและพัฒนาคุณภาพแบบวัดของเคลรีและคณะ (1998) ที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพของแบบวัด VFI

ในประเทศไทย จากการทบทวนเอกสารพบว่า ได้มีการพัฒนาแบบวัดของเคลรีและคณะ มาใช้ ดังนี้ อนุ เจริญวงศ์ระยับ (2552) ได้สร้างเครื่องมือวัดแรงจูงใจอาสาเพื่อศึกษาปัจจัยด้านการรับรู้สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาและลักษณะส่วนบุคคลที่เอื้อต่อการเป็นอาสาสมัครอย่างยั่งยืนในนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 ที่เป็นสมาชิกสังกัดชมรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ จำนวน 956 คน มีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า โดยให้ระดับความสำคัญเกี่ยวกับสาเหตุจูงใจให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมกับชมรมอาสาสมัคร โดย 1 คือไม่สำคัญเลย และ 6 คือสำคัญที่สุด ค่าอำนาจจำแนก แบ่งเป็นรายด้าน ทั้งหมด 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการให้คุณค่า 2) ด้านการเข้าใจ 3) ด้านการหาโอกาสในหน้าที่การงาน 4) ด้านสังคม 5) ด้านการปกป้อง 6) ด้านการเพิ่มพูน อยู่ระหว่าง .31-.64, .48-.63, .43-.65, .46-.71, .41-.64 และ .22-.45 ตามลำดับ และความเชื่อมั่นเท่ากับ .66, .80, .79, .81, .72 และ .61 ตามลำดับ และงานวิจัยของ พระมหาจันทร์ธรรม อินทร์เกิด (2552) ได้สร้างแบบวัดแรงจูงใจในการทำงาน ที่ปรับมาจากแบบวัดของเคลรีและคณะ (Clary; et al. 1998: 1516-1530) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะและสถานการณ์ทางสังคมกับประสิทธิภาพการทำงานของอาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิร่วมกตัญญูในเขตกรุงเทพมหานคร ในกลุ่มอาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิร่วมกตัญญู จำนวน 293 คน โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับแรงผลักดันที่ทำให้บุคคลเข้าร่วมทำกิจกรรมอาสาสมัคร ได้แก่ 1) ด้านการให้คุณค่า 2) ด้านการเข้าใจ 3) ด้านการหาโอกาสในหน้าที่การงาน 4) ด้านสังคม 5) ด้านการปกป้อง 6) ด้านการเพิ่มพูน ข้อคำถามมีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” ซึ่งเป็นข้อความทางบวกทั้งหมด อาสาสมัครกู้ภัยที่ได้คะแนนแรงจูงใจในการทำงานรวมสูงกว่า แสดงว่าเป็นผู้มีแรงจูงใจการทำงานสูงกว่าอาสาสมัครกู้ภัยที่ได้คะแนนต่ำกว่า ในส่วนของคุณภาพเครื่องมือวัด มีค่าอำนาจจำแนก

(ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม) อยู่ระหว่าง .04-.66 และ มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแบบแอลฟาเท่ากับ .88

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างแบบวัดแรงงใจอาสา โดยปรับปรุงจากแบบวัดแรงงใจอาสาของเคลรีและคณะ (Clary; et al. 1998: 1516-1530) แบบวัดมีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดสูง เป็นผู้ที่มีแรงงใจอาสาสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดต่ำ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงงใจอาสา กับพฤติกรรมอาสาสมัคร

โอโมโตะ และสไนเดอร์ (Omoto; & Snyder. 1995) ได้ศึกษาสาเหตุของการช่วยเหลือผู้อื่นกับกลุ่มตัวอย่างอาสาสมัครช่วยเหลือผู้ป่วยเอดส์จำนวน 116 คน โดยศึกษากระบวนการของอาสาสมัคร โดยแบ่งโมเดลในการวิเคราะห์เป็น 2 โมเดลตามนิยามศัพท์ของการช่วยเหลือผู้อื่นอย่างยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วยโมเดลระยะเวลาในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร และโมเดลการรับรู้การเปลี่ยนแปลงของเจตคติต่อการทำกิจกรรมอาสาสมัคร โมเดลส่วนหนึ่งทำการศึกษาแรงงใจอาสาซึ่งวัดโดยแบบวัด VFI ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรแฝงแรงงใจอาสา (มี 5 หน้าที่ ได้แก่ ด้านการให้คุณค่า ด้านการเข้าใจ ด้านการหาโอกาสในหน้าที่การงาน ด้านสังคม และด้านการเพิ่มพูน) มีอิทธิพลทางตรงต่อการช่วยเหลือผู้อื่นในภาพรวม ทั้งในโมเดลระยะเวลาการทำกิจกรรมอาสาและการรับรู้การเปลี่ยนแปลงของเจตคติ (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลคะแนนมาตรฐาน = 0.31 และ 0.44 ตามลำดับ) สำหรับโมเดลแรงงใจอาสาแต่ละตัวพบว่า ในโมเดลที่ระยะเวลาในการทำกิจกรรมอาสาเป็นตัวแปรตามมีเฉพาะโมเดลแรงงใจด้านการเข้าใจ และด้านการเพิ่มพูนเท่านั้นที่ใช้ทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลคะแนนมาตรฐาน = 0.28 และ 0.27 ตามลำดับ สำหรับโมเดลที่การเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อการทำกิจกรรมอาสาสมัครเป็นตัวแปรตามพบว่าเกือบทุกแรงงใจ ได้แก่ ด้านการให้คุณค่า ด้านการเข้าใจ ด้านสังคม และด้านการเพิ่มพูน ยกเว้นด้านการหาโอกาสในหน้าที่การงานที่สามารถทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลคะแนนมาตรฐาน = 0.36, 0.36, 0.34, และ 0.38 ตามลำดับ นอกจากนี้ เคลรีและคณะ (1998) ที่ทำการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจและประเมินแรงงใจของอาสาสมัคร พบว่า อาสาสมัครที่ได้ประโยชน์ตรงตามแรงงใจในด้านที่ต้องการจะมีความพึงพอใจต่อประสบการณ์การทำงานอาสาสมัคร เช่น ในกลุ่มนักเรียนระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ที่ได้รับประโยชน์จากแรงงใจที่ต้องการจะทำให้เค้าพึงพอใจต่อประสบการณ์การทำงานอาสาสมัครและมีความตั้งใจที่จะทำงานอาสาสมัครต่อไปในอนาคตมากขึ้น และอยู่ทำงานอาสาสมัครได้นานทั้งในองค์กรที่อาศัยอยู่และองค์กรอื่นๆด้วย งานวิจัยในประเทศไทย อนุ เจริญวงศ์ ระเบียบ (2552) ศึกษาปัจจัยด้านการรับรู้สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาและลักษณะส่วนบุคคลที่

เชื้อต่อการเป็นอาสาสมัครอย่างยั่งยืนในนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 ที่เป็นสมาชิกสังกัดชมรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ จำนวน 956 คน พบว่า แรงจูงใจอาสา มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการอาสาสมัครอย่างยั่งยืน ผ่านเอกลักษณ์ในบทบาทอาสาสมัครแบบเฉพาะ โดยแรงจูงใจสามารถทำนายเอกลักษณ์ในบทบาทอาสาสมัครแบบเฉพาะได้ 59.5 เปอร์เซนต์ และเอกลักษณ์ในบทบาทแบบเฉพาะสามารถทำนายการอาสาสมัครอย่างยั่งยืน ได้ 80.7 เปอร์เซนต์ สอดคล้องกับ พระมหาจันทร์ธรรม อินทร์เกิด (2552) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะและสถานการณ์ทางสังคมกับประสิทธิภาพการทำงานของอาสาสมัครกุ๊กกุ๊กมูลนิธิร่วมกตัญญูในเขตกรุงเทพมหานคร ในกลุ่มอาสาสมัครกุ๊กกุ๊กมูลนิธิร่วมกตัญญู จำนวน 293 คน พบว่า แรงจูงใจในการทำงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการทำงานของอาสาสมัครกุ๊กกุ๊ก

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยคาดว่า แรงจูงใจอาสาสมัครมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาสมัครอาสา

3.1.2 ความรับผิดชอบต่อสังคมกับพฤติกรรมอาสาสมัคร

ความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคม

ความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นลักษณะของความเป็นพลเมืองอย่างหนึ่ง เนื่องจากความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นลักษณะนิสัย และเจตคติของบุคคล ซึ่งเป็นเครื่องผลักดันให้บุคคลปฏิบัติตามกฎระเบียบ เคารพสิทธิของผู้อื่น ทำตามหน้าที่ของตน และมีความซื่อสัตย์สุจริต การเป็นคนมีความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นคุณลักษณะที่จะช่วยให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปด้วยความราบรื่น สงบสุข นอกจากนี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมยังเป็นคุณธรรมที่สำคัญในการพัฒนาประเทศอีกด้วย (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2521: 28) ความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นปัจจัยสนับสนุนที่เกิดจากตัวของเราเอง เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและสามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้ อีกทั้งยังเป็นคุณธรรมที่จำเป็นต่อการทำงานต่างๆ ในทุกระดับและการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมซึ่งความรับผิดชอบต่อสังคมมิใช่เกิดจากการปฏิบัติภารกิจหรือการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามคำสั่งแต่เพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากการที่บุคคลตัดสินใจด้วยตนเองว่าจะเลือกกระทำหรือไม่กระทำเป็นสำคัญโดยพิจารณาจากความถูกต้อง เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของสังคมก่อนที่จะตัดสินใจ ดังนั้นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมย่อมคำนึงถึงความต้องการของตนเองตลอดจนความต้องการและข้อจำกัดของผู้อื่น รวมทั้งยอมรับต่อผลที่ตามมาในภายหลังด้วยเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นการยอมรับต่อการกระทำที่เกิดผลดีตามมาหรือการกระทำที่ผิดพลาดของตนเองก็ตาม (ประเทิน มหาพันธ์, 2536: 5) นอกจากนี้ ฮาวิกเฮอร์สท์ (ยูดี เทียร์มประสิทธิ์, 2536:11 อ้างอิงจาก Havighurst, 1953:111-158) ได้กล่าวไว้ว่าวัยรุ่นที่มีความต้องการรับผิดชอบต่อสังคมคือเด็กวัยรุ่น ต้องการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อชีวิตในสังคมของชุมชน และประเทศชาติของตน ความรู้สึกที่ว่าตนเป็นสมาชิกของสังคมนั้นมีมาตั้งแต่วัยเด็ก จนกระทั่งโตขึ้นเป็นเด็กวัยรุ่นที่มีความคุ้นเคยและ

เข้าใจสังคมมากขึ้น รู้ว่าเขาเป็นสมาชิกคนหนึ่ง ของสังคม อันจะต้องมีสิทธิและหน้าที่ต่อสังคมในฐานะพลเมืองผู้หนึ่ง เช่นเดียวกับผู้ใหญ่คนอื่นๆ ความรู้สึกที่รับผิดชอบต่อสังคมของเขาจะช่วยทำให้เขามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมต่างๆ เช่น เป็นนักกีฬา ร่วมทำงานอาสาสมัคร และดูแลสาธารณประโยชน์แก่ชุมชน เป็นต้น

ในส่วนของความหมายการรับผิดชอบต่อสังคมนั้น ได้มีผู้ให้ความหมายว่า เป็นการแสดงออกถึงการรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง มีความซื่อสัตย์ไว้ใจได้ สามารถจัดงาน และทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และหมายถึงความสามารถในการตอบสนองต่อหน้าที่ หรือข้อตกลงที่ตั้งไว้ตามอุดมคติ กฎของศีลธรรม และหลักธรรมอีกด้วย (เกษรา เฉยงาม. 2546: 43; อ้างอิงจาก Funk; & Wagnalls. 1961: 2095) สอดคล้องกันกับ ฟลิปโป (Flippo. 1966: 122) กล่าวว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง ความผูกพันที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ และความสำเร็จนี้เกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 ประการ คือ พันธะผูกพัน หน้าที่การงาน และวัตถุประสงค์ เช่นเดียวกับ จินตนา ธนวิบูลย์ชัย (2540: 96) กล่าวว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง ความสนใจ ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำงานด้วยความรู้สึกผูกพัน มีความ پاکเพียร และละเอียดรอบคอบ โดยจะแสดงออกในรูปของการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจนเป็นผลสำเร็จด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติตนด้วยความระมัดระวัง เอาใจใส่ ขยันหมั่นเพียร อดทนต่ออุปสรรค มีการติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้ว เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น ยอมรับในสิ่งที่ตนกระทำไปทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย จรรยา สุกภาพ (2539: 26) ก็ให้ความหมายเช่นเดียวกันว่าความรับผิดชอบต่อสังคม คือ การยอมรับและสำนึกในการกระทำของตน ยอมรับผลของการกระทำด้วยความเต็มใจ ไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลร้าย ไม่ว่าจะเป็นกระทำผิดหรือถูก ไม่ปิดความรับผิดชอบต่อผู้อื่น และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ความรู้สึกที่รับผิดชอบต่อสังคม เป็นสิ่งที่เกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติตามหน้าที่ของตน โดยไม่ต้องมีการบังคับ เข้มงวดจากบุคคลอื่น สอดคล้องกับสมวาสนา ธนเมธีกุล (2546:10) ที่ให้ความหมายการรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้สึกเข้าใจ สนใจ และตั้งใจปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบ ระเบียบ กฎเกณฑ์ของสังคม รู้จัก รับผิดชอบต่อทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม มีความซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา รู้จักประพฤติตนเป็นพลเมืองดี และสามารถช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ เช่นเดียวกับเกษรา เฉยงาม (2546: 43) หมายถึง การที่บุคคลตระหนักในหน้าที่ และปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ และยินดีรับผลพร้อมแก้ไขการกระทำนั้นทั้งทางดีและไม่ดีด้วยความเต็มใจ สอดคล้องกับกรมวิชาการ (2544 : 196) ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การรู้จักฐานะการรับผิดชอบต่อตนเองที่มีต่อสังคม ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ประเทศชาติ และบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสมเกิดประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม เช่นเดียวกับ ไชยรัตน์ ปราณี (2531: 54-56) กาญจนา ไชยพันธุ์และคณะ (2542) ที่ให้ความหมายการรับผิดชอบต่อสังคม

หมายถึง ภาระหน้าที่ของบุคคลที่จะต้องเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมต่อสวัสดิภาพของสังคมที่ตนดำรงอยู่ ซึ่งเป็นเรื่องที่ผูกพันเกี่ยวข้องกับหลายสิ่งหลายอย่างตั้งแต่สังคมขนาดเล็กๆ จนถึงขนาดใหญ่ โดยบุคคลจะต้องดำรงชีวิตอยู่ในสังคม เริ่มตั้งแต่สังคมเล็กที่สุด คือ ครอบครัว จนถึงสังคมระดับใหญ่คือ ประเทศชาติ การกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ย่อมมีผลกระทบต่อสังคมไม่มากก็น้อย บุคคลทุกคน จึงต้องมีภาระหน้าที่ที่จะต้องเกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพของสังคมที่ตนดำรงอยู่ สอดคล้องกับพรรัตน์ แก่นทอง (2529: 24-25) ให้ความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง ภาระหน้าที่ของบุคคลที่จะต้องเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมต่อสวัสดิภาพของสังคมที่ตนดำรงอยู่ ซึ่งเป็น เรื่องที่ผูกพันเกี่ยวข้องกับหลายสิ่งหลายอย่าง ตั้งแต่สังคมขนาดเล็กๆ จนถึงสังคมขนาดใหญ่ เช่นเดียวกับจริยญา เฉลาประโคน (2546: 23) ให้ความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคมว่า เป็น ความรับผิดชอบต่อสังคมตั้งแต่กลุ่มเล็กๆ เช่น เพื่อนนักเรียน ห้องเรียน โรงเรียน ไปจนถึงความ รับผิดชอบต่อสังคมที่กว้างขึ้น เช่น ชุมชน สังคม จนกระทั่งถึงความรับผิดชอบต่อประเทศชาติ นอกจากนี้ยังมีความหมายที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนและสังคม ดังนี้ อรรถวรรณ นิยะโต (2536: 7) ได้ให้ความหมาย ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เพื่อน ครอบครัว ชุมชนและสังคม ได้แก่ 1) สนใจในบทเรียน เคารพเชื่อฟังครู อาจารย์ ปฏิบัติตนให้อยู่ในกฎข้อบังคับของโรงเรียน ช่วยรักษาความสะอาดบริเวณโรงเรียน ช่วยเหลืองานโรงเรียน รักษาชื่อเสียงของโรงเรียน 2) ช่วยตักเตือนและแนะนำเมื่อเห็นเพื่อนทำผิด ช่วยเหลือเพื่อนตามความถูกต้องและเหมาะสม 3) เคารพเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของผู้ปกครอง ช่วยเหลือภารกิจตามควรแก่โอกาส 4) ปฏิบัติตามระเบียบของสังคม รักษาสมบัติของส่วนรวม ให้ความร่วมมือในการทำงานเพื่อส่วนรวม เช่นเดียวกับ โชติมา สุรฤทธิธรรม (2551: 17) ได้ให้ความหมายพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การที่เยาวชนรายงานว่า ตนเองกระทำหน้าที่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชาย 2 ด้าน คือ 1) ด้านที่เกี่ยวกับตนเอง หมายถึง การปฏิบัติตามกฎระเบียบและปฏิบัติหน้าที่ที่เป็นกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอในด้านการรักษาความสะอาดของร่างกายและของใช้ส่วนตัว ดูแลรักษาสุขภาพของตนเอง เข้าเรียนในหน่วยวิชาชีพหรือสามัญ ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ มีความปรารถนาที่จะทำสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้น และยอมรับในผลที่ตามมาอันเกิดจากการกระทำของตนเองได้ และ 2) ด้านที่เกี่ยวกับผู้อื่น หมายถึง พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ รักษาผลประโยชน์ และช่วยเหลืองานของส่วนรวม ตลอดจนมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และให้คำแนะนำปรึกษาแก่เพื่อนในทางที่เหมาะสม สำหรับลักษณะของความรับผิดชอบต่อสังคม พิจิตร หงษ์จินดากร (2525: 27) ได้อธิบายถึงลักษณะของความรับผิดชอบต่อสังคม ดังนี้ 1) ความรับผิดชอบต่อหน้าที่พลเมือง 2) ปฏิบัติตามระเบียบของสังคม 3) รักษาทรัพย์สินสมบัติของสังคม 4) ช่วยเหลือคนอื่น 5) ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น 6) ความรับผิดชอบต่อครอบครัว 7) เคารพเชื่อฟังผู้ปกครอง 8) ช่วยเหลืองานบ้าน 9) รักษาชื่อเสียง

ของครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับ ไชยรัตน์ ปราณี (2531: 54-56) ที่กล่าวว่า บุคคลมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมดังต่อไปนี้ 1) ความรับผิดชอบต่อหน้าที่พลเมือง ได้แก่ ปฏิบัติตามระเบียบของสังคม รักษาทรัพย์สินสมบัติของสังคม ช่วยเหลือผู้อื่น และมีความร่วมมือกับคนอื่น 2) ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ได้แก่ เคารพเชื่อฟังผู้ปกครอง ช่วยเหลืองานบ้าน และรักษาชื่อเสียงของครอบครัว 3) ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ครู อาจารย์ ได้แก่ ตั้งใจเล่าเรียน เชื่อฟังครู อาจารย์ และปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน 4) ความรับผิดชอบต่อเพื่อน ได้แก่ ช่วยตักเตือนแนะนำเมื่อเพื่อนทำผิด ช่วยเหลือเพื่อนอย่างเหมาะสม ให้อภัยเมื่อเพื่อนทำผิด และไม่ทะเลาะกันไม่เอาเปรียบ เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน

ในการนิยามความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคมในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของกรมวิชาการ (2544: 196) **ความรับผิดชอบต่อสังคม** หมายถึง การที่บุคคลตระหนักในหน้าที่ของตนเองที่มีต่อสังคม ตั้งใจปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมและคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม

การวัดความรับผิดชอบต่อสังคม

ในการวัดความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่ามีการสร้างแบบวัดดังนี้ ในกลุ่มตัวอย่างชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ไชยรัตน์ ปราณี (2531: 67-68) ได้สร้างแบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคม โดยข้อคำถามเป็นการยกตัวอย่างสถานการณ์ และให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นต่อการกระทำตามสถานการณ์นั้นอย่างไร แบบวัดมีลักษณะเป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จาก 4 คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง จนถึง 1 คือ ไม่เห็นด้วยเลย มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .75 เช่นเดียวกับอรรถวรณ นิยะโต (2536: 66) ได้สร้างแบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคม โดยสร้างสถานการณ์ที่คนส่วนใหญ่ได้พบเห็นในชีวิตจริง หรืออาจจะมีโอกาสกระทำด้วย แต่เป็นสถานการณ์ที่ไม่รุนแรงเกินไป รวมทั้งช่วยให้ทราบถึงความรู้สึกของบุคคลต่อเรื่องนั้นๆ เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามอ่านสถานการณ์ในแบบทดสอบแล้วพิจารณาว่าสถานการณ์นั้นตนเองมีความรู้สึกอย่างไร ประกอบด้วยข้อความที่เป็นทางบวกและข้อความที่เป็นทางลบ มีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า 4 ระดับ จากบ่อยที่สุดจนถึงไม่เคยเลย มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .86 คล้ายคลึงกับ เกษรา เสงี่ยม (2546: 58) ที่ได้สร้างแบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคม โดยลักษณะของแบบวัดเป็นสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น ซึ่งนักเรียนสามารถพบได้ในชีวิตประจำวัน มีโอกาสได้กระทำ และเกี่ยวข้อง หรือแสดงออกถึงคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบในเรื่องสาธารณสมบัติ ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ในแต่ละสถานการณ์มีตัวเลือกสถานการณ์ละ 5 ตัวเลือก แต่ละตัวเลือกเป็นตัวแทนของคุณลักษณะของความรู้สึกในแต่ละระดับขั้นดังนี้ ขั้นการรับรู้, ขั้นการตอบสนอง, ขั้นการสร้างคุณค่า, ขั้นการจัดระบบคุณค่า และขั้นการสร้างลักษณะนิสัย โดยให้คะแนนตามระดับขั้น 1, 2, 3, 4 และ 5 ตามลำดับในขณะที่ ธารีรัตน์ ยืนยง (2542: 103) ได้สร้างแบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคม ที่มีลักษณะเป็นข้อความที่

แสดงความรับผิดชอบ ความไม่เห็นแก่ตัว การควบคุมตนเอง ประกอบด้วยข้อความที่เป็นทางบวกและข้อความที่เป็นทางลบ และมีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า 4 ระดับ จากจริงที่สุดจนถึงไม่จริงที่สุด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .87 สำหรับในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชน โซติมา สุรฤทธิธรรม (2551: 62) ได้สร้างแบบวัดพฤติกรรมรับผิดชอบต่อเยาวชนที่ฝึกอบรมอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายที่ศาลพิพากษาว่ามีความผิดทางกฎหมายและได้รับการฝึกอบรมอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุกดา และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา จำนวน 400 คน โดยถามถึงปริมาณการกระทำหน้าที่ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชาย 2 ด้าน คือ 1) ด้านที่เกี่ยวกับตนเอง หมายถึง การปฏิบัติตามกฎระเบียบและปฏิบัติหน้าที่ ที่เป็นกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอในด้านการรักษาความสะอาดของร่างกายและของใช้ส่วนตัวดูแลรักษาสุขภาพของตนเอง เข้าเรียนในหน่วยวิชาชีพหรือสามัญ ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ มีความปรารถนาที่จะทำสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้น และยอมรับในผลที่ตามมาอันเกิดจากการกระทำของตนเองได้ 2) ด้านที่เกี่ยวกับผู้อื่น หมายถึง พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ รักษาผลประโยชน์และช่วยเหลืองานของส่วนรวม ตลอดจนมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และให้คำแนะนำปรึกษาแก่เพื่อนในทางที่เหมาะสม แบบวัดมีลักษณะเป็นประโยคประกอบมาตรประเมินค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ .จริงที่สุด ถึง .ไม่จริงที่สุด ผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมสูงกว่าค่าเฉลี่ยแสดงว่ามีพฤติกรรมรับผิดชอบต่ออยู่ในระดับสูง ผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมต่ำกว่าค่าเฉลี่ยแสดงว่า มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่ออยู่ในระดับต่ำ โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .83

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคม โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดเองตามนิยามปฏิบัติการ โดยอาศัยแนวคิดของกรมวิชาการ (2544: 196) แบบวัดมีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” โดยผู้ที่มีคะแนนความรับผิดชอบต่อสังคม จะเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนน้อย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมกับพฤติกรรมอาสาสมัคร

แซมมวล โอลินเอร์ (สุภรัตน์ รัตนมุขย์. 2544: 3; อ้างอิงจาก Samuel, O.1999) ได้ทำการศึกษากลุ่มบรรพบุรุษชาวฮาดซันต่าง ๆ 6 กลุ่ม พบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อพฤติกรรมเอื้อเฟื้อนอกจากนี้ยังมีปัจจัยอีกหลายด้านด้วยกัน เช่น ได้รับแบบอย่างที่ดีจากผู้ปกครอง มีความกล้าหาญ ความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความใส่ใจ มีศีลธรรม ไม่ปรารถนาเห็นผู้อื่นเป็นทุกข์ มีความเคารพตนเอง พึงพอใจในตนเอง รักความยุติธรรม เชื่อว่าทุกอย่างแก้ไขได้ ใส่ใจหลักศาสนา รู้สึกว่าการช่วยเหลือผู้อื่นเป็นสิ่งที่ควรกระทำ ต้องการช่วยเหลือผู้อื่น ต้องการความใกล้ชิดพัฒนาตนเอง และลดความรู้สึกสำนึกผิด สอดคล้องกับซารอน (สุภรัตน์ ทองอ่อน. 2550: 69; อ้างอิงจาก Sharon. 1988) ทำการศึกษาความรับผิดชอบต่อสังคมและความเห็นใจผู้อื่นในกลุ่ม

อาสาสมัครที่อยู่ในวัยรุ่น โดยใช้ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ความสัมพันธ์กับสังคม ความรับผิดชอบต่อสังคม การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม พฤติกรรมก่อนสังคม และการพัฒนาความเห็นใจผู้อื่น โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นอาสาสมัครที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นจำนวน 45 คน จากโครงการอาสาสมัครทีนไลน์ และอะโดเลสเซนส์แอ็ลไฟด์ เพื่อนของอาสาสมัครจำนวน 39 คน และผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือจากอาสาสมัครจำนวน 13 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเจตคติต่อการมีอำนาจในตนเอง ความรับผิดชอบต่อสังคม การคำนึงถึงสังคม และสาเหตุที่ให้ความสำคัญต่อสังคมและการเมือง พบว่า การทำกิจกรรมของอาสาสมัคร ความเกี่ยวข้องกับชุมชนของครอบครัว มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อสังคม เจตคติต่อความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอาสาสมัครสูงกว่ากลุ่มเพื่อนของอาสาสมัคร นอกจากนี้ความเกี่ยวข้องกับสังคมและสาเหตุของความสนใจด้านสังคมและการเมืองยังสามารถทำนายการเข้าร่วมอาสาสมัครได้ดีกว่าความเห็นใจ

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยคาดว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาสมัคร

3.2 กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมกับพฤติกรรมอาสาสมัคร

ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยสถานการณ์ทางสังคม ได้แก่ การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาดกับพฤติกรรมอาสาสมัคร

ความหมายของการได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด

การถ่ายทอดทางสังคมที่บุคคลเรียนรู้จากสถาบันของสังคมตามที่เบิร์นส์ (ออร์พินท์ ฐุขมและคณะ. 2549; อ้างอิงจาก Berns, 2004) เสนอ ประกอบด้วย 6 วิธี ได้แก่ 1) วิธีการทางความรู้สึก (Affective methods) เป็นการถ่ายทอดทางอารมณ์ ความรู้สึกต่างๆ เช่น ความรัก โกรธ กลัว และเกลียด ให้กับเด็ก โดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจที่ได้มาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เป็นความผูกพันของบุคคลคนหนึ่งกับอีกคนหนึ่ง ทำให้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในลักษณะสองทิศทาง 2) วิธีการกระทำ (Operant methods) เป็นวิธีการถ่ายทอดทางสังคมที่เกิดจากการเรียนรู้พฤติกรรมต่างๆ จากการกระทำโดยตรง โดยใช้เทคนิคการเสริมแรง และการปรับพฤติกรรมเพื่อก่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ 3) วิธีการสังเกต (Observational methods) เป็นวิธีการถ่ายทอดทางสังคมที่ได้มาจากการเรียนรู้โดยการเลียนแบบหรือโดยการสังเกตบุคคลอื่น (ตัวแบบ) แสดงพฤติกรรม 4) วิธีการรู้คิด (Cognitive methods) เป็นวิธีการถ่ายทอดทางสังคมโดยใช้การสั่งสอนเพื่อให้ความรู้และข้อมูลข่าวสาร การกำหนดมาตรฐานและการอธิบายเหตุผลในการกระทำ 5) วิธีการทางสังคมวัฒนธรรม (Sociocultural methods) เป็นวิธีการถ่ายทอดทางสังคมโดยอาศัยความคาดหวังทางสังคมวัฒนธรรม

ของบุคคลรอบตัวมามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคน ได้แก่ แรงกดดันจากกลุ่ม ธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมและกิจวัตรประจำวัน และสัญลักษณ์ 6) วิธีการของผู้ประกอบการ (Apprenticeship methods) เป็นวิธีการถ่ายทอดทางสังคม เป็นวิธีการที่ผู้มีความเชี่ยวชาญกำหนดโครงสร้างกิจกรรมกับผู้ที่เป็มือใหม่ในเรื่องนั้น มีการร่วมมือในการทำกิจกรรมพร้อมได้รับการสนับสนุนถ้าจำเป็น และมีการถ่ายโอนการดำเนินการในการทำกิจกรรมเมื่อมีความชำนาญพอเหมาะ กล่าวคือเด็กจะได้รับการแนะนำให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมต่างๆ กับคนที่มีความชำนาญในเรื่องนั้นมากกว่า เช่น ผู้ปกครอง ครู และเพื่อน เป็นต้น เช่นเดียวกับไอเซนเบิร์ก และแฟบส์ (Eisenberg; & Fabes. 1998) ได้เสนอวิธีการถ่ายทอดทางสังคมจากบุคคลกลุ่มต่างๆ ที่ส่งผลในทางบวกต่อการพัฒนาเยาวชนให้มีคุณภาพเป็นประโยชน์ต่อสังคม ดังนี้ 1) วิธีการอุปมาน (Induction) เป็นวิธีการถ่ายทอดทางสังคมในกรณีที่เด็กทำผิด แล้วผู้ใหญ่มักจะมีการใช้วิธีการทางวินัยหลายรูปแบบกับเด็ก เช่น การลงโทษทางกายภาพ การเพิกถอนสิทธิพิเศษ การชู้ และการเลิกรัก วิธีการทางวินัยนี้มีประโยชน์ต่อการส่งเสริมพฤติกรรมเอื้อสังคมเมื่อใช้อย่างสมเหตุสมผล โดยผู้ใหญ่มักจะแสดงให้เห็นถึงผลที่ตามมาของพฤติกรรมของเด็กที่มีต่อคนอื่น ฮอฟแมน (Hoffman, 1977) ได้สนับสนุนว่าวิธีนี้มีประสิทธิผลเนื่องจากวิธีนี้เป็นการกำกับความใส่ใจของเด็กต่อสภาวะทางอารมณ์ความรู้สึกของคนอื่นและผลที่ตามมาของพฤติกรรมของเด็กต่อคนอื่น ผู้ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดทางสังคมที่ใช้วิธีการอุปมานนี้อาจส่งเสริมให้เกิดการรู้คิดในการสวมบทบาทและเข้าอกเข้าใจผู้อื่น วิธีการอุปมาน ไม่เหมือนวิธีการแสดงซึ่งอำนาจ (การลงโทษทางกายภาพ การตัดสิทธิพิเศษ การชู้) วิธีการอุปมานแสดงนัยที่สื่อสารให้เด็กรับผิดชอบพฤติกรรมของเขาเอง และเป็นการจูงใจภายในทางด้านจริยธรรมมากกว่าการจูงใจภายนอก และเมื่อมีการใช้วินัยอย่างสมเหตุสมผลอาจก่อให้เกิดสถานการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม เด็กจะใส่ใจถึงสิ่งที่ผู้ใหญ่พูดหรือผลที่ตามมาของพฤติกรรมของตนเอง นอกจากนี้ผู้ใหญ่ที่ใช้เหตุผลกับเด็กจะเป็นตัวแบบที่น่านับถือและมีเหตุผลในการเลียนแบบ 2) การเทศนา (Preachings) การที่จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กนั้น บางครั้งผู้ถ่ายทอดต้องแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมเอื้อสังคมหรืออธิบายถึงข้อดีของการช่วยเหลือหรือพฤติกรรมที่ดีต่างๆ คำพูดเช่นนั้นเป็นการเทศนาหรือแนะนำชักชวน (Exhortation) ซึ่งเป็นความพยายามที่จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในอนาคตของบุคคล ไม่ใช้การตอบสนองทางวินัยต่อพฤติกรรมก่อนหน้านี้ โดยการเทศนาเป็นการให้ข้อมูลถึงสิ่งที่เด็กควรจะทำและทำไม่ควรจะประพฤติเช่นนั้น 3) การเป็นตัวแบบ (Modeling) เป็นวิธีการถ่ายทอดทางสังคมที่เป็นการทำตัวอย่างทางพฤติกรรมกับคนอื่น ๆ เพื่อให้เกิดการเลียนแบบ จากการศึกษาวิจัยพบว่า บุคคลที่ได้ดูตัวแบบที่ใจดีเอื้อเพื่อจะมีความเอื้อเฟื้อมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ดูตัวแบบประเภทนี้ และโดยทั่วไปเด็กค่อนข้างจะเลียนแบบตัวแบบที่มีอำนาจหรือมีความสามารถ 4) การสอนโดยตรงและการมอบความรับผิดชอบ การสอนโดยตรง เช่น การใช้คำพูด การสั่งสอน หรือคำสั่งของผู้ถ่ายทอดเพื่อให้เกิดพฤติกรรมเอื้อสังคม

ที่ตามมา โดยที่การสอนโดยตรงคล้ายกับการออกคำสั่งในการสื่อสารในสิ่งที่เด็กถูกคาดหวังให้ทำ จากการศึกษาพบว่า การสอนเชิงบังคับโดยตรงจะเพิ่มพฤติกรรมการบริจาคมากกว่าการสอนเชิงหละหลวม (Permissive instructions) นอกจากนี้การสอนเชิงบังคับโดยตรงมีอิทธิพลการแบ่งปันในทางสาธารณะและส่วนตัว การฝึกหัดหรือฝึกซ้อมในการแสดงพฤติกรรมเอื้อสังคมเป็นเทคนิคหนึ่งที่มีเอื้อประโยชน์ในการส่งเสริมพฤติกรรมเอื้อสังคม จากการศึกษาวิจัยพบว่าเด็กที่ได้รับมอบความรับผิดชอบให้สอนคนอื่นหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมสนับสนุนสังคมในระยะต่อมาจะแสดงพฤติกรรมเอื้อสังคมมากขึ้น (Staub. 1979) วิธีการให้เด็กช่วยเหลือคนอื่นจะช่วยส่งเสริมพฤติกรรมเอื้อสังคมเนื่องจาก เด็กที่ได้กระทำพฤติกรรมเอื้อสังคมจะถือว่าตนเองเป็นคนที่มีความมีประโยชน์ ดังนั้นจะมีการทำพฤติกรรมเช่นนี้อีกในอนาคต เมื่อเวลาผ่านไปเด็กอาจจะลืมว่าพฤติกรรมที่เกิดขึ้นครั้งแรกเกิดจากการบังคับภายนอกและอาจจะมองว่าตนเองเป็นคนที่เอื้อต่อสังคม, เด็กมักจะได้รับแรงเสริมในการแสดงกิจกรรมเอื้อสังคมจากผู้ใหญ่ โดยรางวัลที่ได้รับอาจเป็นรางวัลวัตถุ รางวัลทางสังคม หรือรางวัลภายใน เช่น ความรู้สึกว่ามีความสามารถ เมื่อเด็กได้ช่วยเหลือผู้อื่น เด็กจะได้มีโอกาสที่จะรู้จักคิดในการสวามิภักดิ์ของผู้อื่นและเรียนรู้ความรู้สึกและมุมมองของผู้อื่น การเรียนรู้นี้สามารถนำไปสู่การตอบสนองที่เอื้อสังคมในสถานการณ์ในอนาคต และเด็กที่ถูกให้ร่วมกิจกรรมเอื้อสังคมอาจจะเรียนรู้พฤติกรรมเอื้อสังคมต่างๆ ซึ่งเด็กสามารถทำซ้ำในสถานการณ์ช่วยเหลือในอนาคต 5) เทคนิคการใช้วินัยโดยการลงโทษแสดงอำนาจ (Power-assertive, Punitive techniques of discipline) จากการศึกษาวิจัยพบว่า การใช้วินัยโดยการแสดงอำนาจ เช่น การลงโทษทางกายภาพ การตัดสิทธิพิเศษ และการขู่ นั้นพบว่ามีทั้งไม่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือเกี่ยวข้องทางลบกับพัฒนาการเอื้อสังคมของเด็ก (Bar-Tal; et al. 1980) แต่เมื่อเป็นการใช้วินัยในบริบทที่ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและเด็กเป็นไปในทางบวก โดยผู้ปกครองเป็นคนที่ให้ความอบอุ่น สนับสนุน ตั้งมาตรฐานไว้สูง แล้วเด็กจะมีพฤติกรรมเอื้อสังคมในทางบวกและรับผิดชอบ (Eisenberg; & Fabes. 1998) ซึ่งตรงข้ามกับวิธีการแสดงอำนาจที่มาจากผู้ถ่ายทอดที่เย็นชาเป็นปรปักษ์ ทำให้การใช้วินัยโดยการลงโทษมีความสัมพันธ์ทางลบกับพัฒนาการเอื้อสังคม 6) แรงเสริม (Reinforcement) พฤติกรรมที่ได้รับแรงเสริมหรือรางวัลน่าจะเกิดขึ้นมากกว่าพฤติกรรมที่ไม่ได้รับรางวัล ผลจากการวิจัยพบว่าแรงเสริมทางบวกเพิ่มพฤติกรรมเอื้อสังคมโดยแรงเสริมทางวัตถุและแรงเสริมทางสังคม เช่น การยอมรับจากสังคม มีประสิทธิผลในการก่อให้เกิดพฤติกรรมเอื้อสังคม

กาชาดถือกำเนิดมาเพื่อช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เพื่อนมนุษย์ วัตถุประสงค์คือการป้องกันชีวิตและสุขภาพ การเคารพในสิทธิของมนุษย์ รวมทั้งการส่งเสริมสัมพันธภาพ ความร่วมมือเพื่อสันติสุขที่ยั่งยืนของมนุษยชาติ เป็นการช่วยเหลือโดยไม่แบ่งเชื้อชาติศาสนา ชนชั้นและลัทธิการเมือง ดำเนินงานโดยยึดมั่นในอุดมการณ์ตามหลักการกาชาด ซึ่งเป็นผลมาจากมติการประชุม

กาชาดระหว่างประเทศครั้งที่ 20 ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย ปี พ.ศ.2508 ที่กาชาดทุกประเทศทั่วโลก ยึดถือปฏิบัติ มี 7 ประการ ดังนี้ (สภากาชาดไทย. 2552: 21-24)

1. มนุษยธรรม (Humanity) กาชาดถือกำเนิดมาเพื่อการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เพื่อนมนุษย์ วัตถุประสงค์คือ การป้องกันชีวิตและสุขภาพ การเคารพในสิทธิของมนุษย์ รวมทั้งการส่งเสริมสัมพันธภาพ ความร่วมมือเพื่อสันติสุขที่ยั่งยืนของมนุษยชาติ

2. ความไม่ลำเอียง (Impartiality) กาชาดไม่แบ่งเชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนา ชนชั้นและลัทธิการเมือง มีหน้าที่ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ตามความต้องการที่จำเป็น ความรีบด่วนของปัญหาเพื่อการป้องกันชีวิตและสุขภาพ

3. ความเป็นกลาง (Neutrality) กาชาดไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการขัดแย้งทางการเมือง เชื้อชาติ ศาสนา หรือความคิดเห็นใดๆ ไม่ว่าจะเป็นเวลาใดก็ตาม

4. ความเป็นอิสระ (Independence) กาชาดเป็นองค์กรอิสระให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมโดยไม่ขึ้นกับรัฐบาลของประเทศ แต่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายของหลักการกาชาดเสมอ

5. บริการอาสาสมัคร (Voluntary Service) กาชาดเป็นองค์กรกุศลสาธารณะ ทำงานด้วยความสมัครใจ เต็มใจ และไม่คิดหวังสิ่งตอบแทนจากการทำหน้าที่ให้บริการต่างๆ

6. ความเป็นเอกภาพ (Unity) แต่ละประเทศมีสภากาชาดหรือสภาเลี้ยววงเดือนแดงได้เพียงสภาเดียว ทำหน้าที่ให้บริการด้านมนุษยธรรม เพื่อช่วยเหลือผู้ทุกข์ยาก ผู้ประสบภัยต่างๆทั่วประเทศ

7. ความเป็นสากล (Universality) สภากาชาด หรือสภาเลี้ยววงเดือนแดงเป็นองค์กรที่มีอยู่ทั่วโลก มีฐานะความรับผิดชอบและหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเท่าเทียมกัน

ลักษณะการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาดจากชมรมอาสาชวูกาชาด มี 2 ลักษณะใหญ่ๆ ดังนี้

1. การให้ความรู้และอบรมหลักสูตรต่างๆ จากสภากาชาดไทย อาจารย์ที่ปรึกษาชมรมในแต่ละโรงเรียนรวมถึงรุ่นพี่ในชมรม ได้แก่ การอบรมหลักสูตรพื้นฐานชวูกาชาด ซึ่งทางสำนักงานชวูกาชาด สภากาชาดไทย ได้กำหนดไว้ว่าอาสาชวูกาชาดทุกคนจะต้องได้รับการอบรมหลักสูตรพื้นฐานชวูกาชาด เพื่อเป็นแนวทางเดียวกันในการปฏิบัติงานอาสาสมัคร โดยการอบรมยึดตามวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมชวูกาชาด ดังนี้ การเผยแพร่หลักการกาชาด กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ภารกิจของสภากาชาดไทย และชวูกาชาด การฝึกทักษะการป้องกันชีวิตและสุขภาพ

การบริการชุมชน และการสร้างสัมพันธภาพในหมู่เยาวชนและประชาชน นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมส่งเสริมความรู้ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ความรู้สำหรับอาสาชวยกาชาด เช่น การอบรมความรู้ด้านสุขอนามัย เช่น การอบรมความรู้เพื่อชีวิต การปฐมพยาบาล การเตรียมรับภัยพิบัติ การบรรเทาสาธารณภัย ความรู้เรื่องโลหิตและการตรวจนับโรคโลหิต การดูแลผู้สูงอายุ การดูแลสุขภาพอนามัยของตนเองและคนรอบข้าง ฯลฯ การอบรมความรู้เพื่อพัฒนาอาชีพ อาจเป็นความรู้เพื่อเสริมรายได้หรือเพื่อพัฒนาอาชีพเดิม ซึ่งกิจกรรมส่งเสริมความรู้นั้น อาสาชวยกาชาดสามารถเลือกเข้ารับการอบรมตามความถนัดและความสนใจของตนโดยไม่มีการบังคับ

2. การเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมสถาบันของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และบุคคลสำคัญ กิจกรรมบริการชุมชน กิจกรรมเสริมสร้างสันติภาพและสัมพันธภาพ กับทางชมรมอาสาชวยกาชาด โรงเรียน ชุมชน เหล่ากาชาดจังหวัดเพื่อให้อาสาชวยกาชาดมีความสามารถในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม มีจิตใจที่อยากช่วยเหลือผู้อื่น ศรัทธาในองค์กรกาชาด มีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะในการอาสาสมัคร ซึ่งการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นไปด้วยความสมัครใจ ความสนใจและความถนัดของอาสาชวยกาชาดแต่ละคน

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดของไอเซนเบิร์ก และแฟบส์ (Eisenberg; & Fabes. 1998) และลักษณะการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาดจากชมรมอาสาชวยกาชาด เพื่อกำหนดนิยามปฏิบัติการ

กล่าวโดยสรุป ในงานวิจัยนี้ การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด หมายถึง การรับรู้ของบุคคลถึงการที่ครู รุ่นพี่ในชมรม และบุคลากรจากสภากาชาดไทย มีการอบรม/ปลูกฝัง ได้แก่ การอบรมหลักสูตรต่างๆ สอน แนะนำ ทำให้เห็นเป็นแบบอย่าง และให้เข้าร่วมกิจกรรมกับชมรมอาสาชวยกาชาด เพื่อให้บุคคลมีความรู้ในเรื่องหลักการกาชาดทั้ง 7 ประการ คือ มนุษยธรรม ความไม่ลำเอียง ความเป็นกลาง ความเป็นอิสระ บริการอาสาสมัคร ความเป็นเอกภาพ และความเป็นสากล

การวัดการได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาดจากชมรมอาสาชวยกาชาด

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบวัด พบว่าไม่มีแบบวัดในเรื่องการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาแบบวัดที่เกี่ยวข้องกับแบบวัดการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด ดังนี้ อรรถสิทธิ์ ชูชมและคณะ (2549) ศึกษาเรื่องปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับจิตสาธารณะในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 โดยได้สร้างแบบวัดการปลูกฝังความรับผิดชอบต่อสังคมและสาธารณะจากทางโรงเรียน เป็นการวัดการรับรู้ของนักเรียนถึงการที่ครู-อาจารย์ และโรงเรียนมีการอบรมสั่งสอนทั้งโดยตรงและโดยอ้อมให้นักเรียนมีการประพฤติตนที่เหมาะสม เคารพกฎระเบียบของสังคม เอาใจใส่ดูแลรักษาสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ที่เป็นของส่วนรวม ไม่ยึดของส่วนรวมมาเป็นของ

ส่วนตน และส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประพัตินให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม มีจำนวน 11 ข้อ พบว่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นชนิดความสอดคล้องภายในแบบแอลฟามีค่าเท่ากับ .73 และ ญฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550: 93-95) ศึกษาสาเหตุของจิตอาสาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้สร้างแบบวัดปัจจัยด้านโรงเรียน/ ครู ที่ส่งผลต่อจิตอาสาของนักเรียน ในเรื่องการสั่งสอนและการปลูกฝังจากครู โดยวัดการได้รับการปลูกฝังความรู้ ความเชื่อ และเจตคติด้านจิตอาสาโดยตรง คือ การอบรมสั่งสอนตามวิชาการ และโดยทางอ้อม คือ การจัดกิจกรรมเสริมเพื่อให้นักเรียนนำสิ่งที่ได้จากการอบรมสั่งสอนไปปฏิบัติในการมีส่วนช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม แบบวัดเป็นมาตราประเมินค่า 5 ระดับ จากเห็นด้วยอย่างยิ่ง จนถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบวัดการได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดเองตามนิยามปฏิบัติการ แบบวัดมีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดสูง เป็นผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาดสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดต่ำ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาดกับพฤติกรรมอาสาสมัคร

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของการได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาดกับพฤติกรรมอาสาสมัคร พบว่าน่าจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอาสาสมัคร ดังนี้ ชนะศึก นิชานนท์ (2544) ได้ศึกษาสาเหตุของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิง ในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านกระบวนการขัดเกลาในโรงเรียนและการประพัตินเป็นแบบอย่างจากครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิง สอดคล้องกับปฎิมากร ศิริเตชะ(2549) ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า การเป็นตัวแทนของครูด้านสังคหวัตถุ 4 และการถ่ายทอดความรู้ด้านสังคหวัตถุ 4 ของครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ผลเช่นเดียวกับอรพินท์ ชูชมและคณะ (2549) ศึกษาเรื่องปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับจิตสาธารณะ ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 พบว่า การปลูกฝังอบรมทางปัญญา-สังคมจากทางโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสาธารณะ สอดคล้องกับญฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550: 144) ศึกษาสาเหตุของจิตอาสาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุดที่จะทำให้นักเรียนมีจิตอาสาในปัจจัยด้าน

โรงเรียน/ ครู คือ การสั่งสอนปลูกฝังจากครูในเรื่องจิตอาสา และได้สรุปว่า กระบวนการของการเรียนรู้ และลักษณะกิจกรรมที่ครูจัดให้กับนักเรียนน่าจะมีผลต่อพฤติกรรมของนักเรียน และการที่ครูอบรมสั่งสอนและปลูกฝังให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับจิตอาสาและเห็นความสำคัญของจิตอาสาจะส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตอาสามากขึ้น นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาคุณลักษณะทางจิตใจ อารมณ์ สังคม และพฤติกรรมที่ต่างกันไป ให้กับนักเรียนในสถานศึกษา พบว่าการถ่ายทอดทางสังคมในคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงปรารถนาส่งผลต่อนักเรียนในทางบวกมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการถ่ายทอด (ดวงเดือน พันธุมนาวินและคนอื่นๆ. 2548 ; อัจฉรา สุขารมณ. 2548; และอังคินันท์ อินทรกำแหง. 2548) ในงานวิจัยต่างประเทศ พบว่าการได้รับการปลูกฝังอบรมความรู้และส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจและคุณธรรมให้กับเยาวชน เช่น โครงการพัฒนาเด็ก (Child Development Project: CDP) ในระดับประถมศึกษาที่ส่งเสริมพัฒนาการเอื้อสังคมโดยการปลูกฝังและเสริมแรงซึ่งกันและกันของชั้นเรียน โรงเรียน และครอบครัว โดยอิงโรงเรียนเป็นฐานของโครงการ โดยองค์ประกอบต่างๆของโครงการมีดังนี้ 1) วินัยด้านพัฒนาการ เป็นวิธีการบริหารจัดการในชั้นเรียนที่ส่งเสริมพัฒนาการการควบคุมตนเองและการซึมซับค่านิยมที่เอื้อสังคมโดยสร้างบรรยากาศความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในทางบวก ได้แก่ การให้นักเรียนในชั้นเรียน กำหนดกฎและกติกาตัดสินใจ และใช้วิธีการควบคุมโดยไม่ใช้อำนาจเผด็จการ อาศัยวิธีการใช้เหตุผลเชิงอุปนัย (Induction) และแก้ปัญหาร่วมกัน 2) กิจกรรมที่ร่วมมือกัน การส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันทั้งงานวิชาการและไม่ใช่วิชาการในกลุ่มเด็กโดยมีความยุติธรรม เอาใจซึ่งกันและกันและมีความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาทักษะปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม 3) โอกาสรับทราบการทำกิจกรรมที่เอื้อสังคม เป็นการให้นักเรียนรับผิดชอบงานในชั้นเรียนช่วยรักษาและพัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และทำกิจกรรมบริการชุมชนที่เป็นสาธารณกุศล และให้เด็กที่โตกว่าช่วยและดูแลเด็กเล็ก 4) กิจกรรมที่ส่งเสริมความเข้าใจระหว่างบุคคลและค่านิยมที่เอื้อสังคม เป็นกิจกรรมต่างๆ เช่น การประชุมชั้น การอภิปราย และงานพิเศษที่ส่งเสริมความสนใจของนักเรียนที่จะเข้าใจความรู้สึก ความต้องการ และมุมมองของผู้อื่น และให้ตระหนักถึงความสำคัญของค่านิยมที่เอื้อสังคม ผลจากการประเมินโครงการพบว่า โครงการนี้มีประสิทธิผลสามารถพัฒนาพฤติกรรมเอื้อสังคม (เช่น การช่วยเหลือเกื้อกูล ความร่วมมือ การให้ความรักและการสนับสนุน) ทักษะการแก้ปัญหาทางสังคม มีค่านิยมประชาธิปไตย ความสามารถทางสังคม และเอื้ออาทรต่อผู้อื่น รวมทั้งยังพบว่า โครงการนี้ยังส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน และการปรับตัวทางสังคมด้วย (อรพินทร์ ชุชมและคนอื่นๆ. 2549 อ้างอิงจาก Battistich. 2003)

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยคาดว่า การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางศาสนาที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาสมัครทางศาสนา

3.2.2 การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร พฤติกรรมอาสาสมัคร

ความหมายของการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรม อาสาสมัคร

การให้นิยามการสนับสนุนทางสังคม สามารถแบ่งออกเป็น 2 สองมิติ คือ การให้ความหมายในเชิงประเภทของการสนับสนุนทางสังคม และแหล่งที่มาของการสนับสนุนทางสังคม การให้นิยามการสนับสนุนทางสังคมในเชิงของประเภทของการสนับสนุนทางสังคมนั้น เฮาส์ (House, 1981) ได้แบ่งการสนับสนุนทางสังคมในหน่วยงานออกเป็น 4 ประเภท คือ 1) การสนับสนุนทางอารมณ์ ประกอบไปด้วยการเห็นคุณค่า การแสดงว่ารักหรือชอบ การให้ความไว้วางใจ การห่วงถึง การรับฟัง 2) การสนับสนุนด้านการแสดงความคิดเห็น ได้แก่ การพูดหรือแสดงท่าทีว่าเห็นด้วย การให้การสะท้อนกลับหรือแสดงการเปรียบเทียบทางสังคมให้ทราบ 3) การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ การให้คำแนะนำ การเสนอแนะ การชี้แนะโดยตรง และการให้ข้อมูล และ 4) การสนับสนุนด้านวัตถุ เงินทอง ได้แก่ การช่วยเหลือด้านการเงิน แรงงานวัตถุสิ่งของ เวลา และการช่วยเหลือด้านปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ โคเฮน และวิลส์ (1985) ได้ให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคม ในเชิงประเภทของการสนับสนุนทางสังคมที่ใกล้เคียงกับเฮาส์ โดยมี 4 ประเภทเช่นเดียวกันคือ 1) การสนับสนุนด้านอารมณ์ เช่น การทำให้รู้สึกภาคภูมิใจ 2) การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร เช่น ข้อมูลในการแก้ปัญหา 3) ความเป็นเจ้าของ เช่น ความเป็นมิตร ความเป็นเพื่อน และ 4) การสนับสนุนทางด้านเครื่องมือ เช่น งบประมาณ สิ่งของ การบริการ เป็นต้น เนวิด (Nevid, 2003) ได้แบ่งประเภทของการสนับสนุนทางสังคมไว้ 4 ประเภท ดังนี้ 1) การสนับสนุนด้านอารมณ์ หมายถึงการที่มีบุคคลอื่นที่สามารถรับฟังปัญหาของเรา และแสดงท่าทีที่เข้าใจ เห็นอกเห็นใจ เอาใจใส่และเกื้อกูลให้เราเกิดความเข้มแข็งขึ้น การที่คนเราจะได้รับการสนับสนุนในด้านอารมณ์จากผู้อื่นในสังคมนั้น บุคคลจะต้องสร้างมิตรภาพและดำรงรักษาความสัมพันธ์อันดีงามกับเพื่อนและสมาชิกในครอบครัวไว้ บุคคลควรมีการติดต่อกับผู้ให้คำปรึกษาที่เราไว้วางใจซึ่งอยู่ในชุมชนของเรา เช่น ผู้นำศาสนาควรเข้าร่วมองค์การหรือกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนที่เปิดโอกาสให้บุคคลได้ขยายเครือข่ายทางสังคมของตน 2) การช่วยเหลือในด้านวัตถุ สิ่งของหมายถึงการที่มีบุคคลอื่นให้การช่วยเหลือในด้านวัตถุสิ่งของ และให้การบริการที่บุคคลต้องการเพื่อสนับสนุนการปรับพฤติกรรมของตนในช่วงเวลาที่ต้องการความช่วยเหลือ วิธีการที่จะทำให้บุคคลได้รับการสนับสนุนทางสังคมในด้านนี้คือ บุคคลจะต้องเรียนรู้ถึงแหล่งที่จะให้บริการเพื่อช่วยเหลือประชาชนในช่วงที่ต้องการความช่วยเหลือ ต้องหาความรู้หรือทำตัวให้คุ้นเคยกับโปรแกรมหรือหน่วยงานที่จะให้ความช่วยเหลือนี้ 3) การได้รับการสะท้อนกลับ หมายถึงการที่บุคคลได้รับการสะท้อนกลับจากผู้อื่นว่าสิ่งที่เราได้ดำเนินการไปแล้วนั้นเป็นอย่างไร วิธีการที่จะได้รับการสนับสนุนทางสังคมนี้บุคคลจะต้องแสวงหาบุคคลที่ตนเชื่อถือ หรือไว้วางใจในความคิดเห็นของเขา และ 4) การเข้า

สมาคม หมายถึงการที่บุคคลได้รับโอกาสที่จะข้องเกี่ยวสังสรรค์กับผู้อื่นในช่วงเวลาที่มีเวลาว่าง วิธีการที่บุคคลจะได้รับการสนับสนุนทางสังคมในด้านนี้ บุคคลจะต้องร่วมกิจกรรมที่สนุกสนาน บันเทิงใจกับเพื่อนฝูงและสมาชิกในองค์การอยู่เสมอ เช่น ทานข้าวร่วมกัน ร่วมงานรื่นเริง ร่วมทำกิจกรรม หรือเล่นกีฬา เป็นต้น เช่นเดียวกับพรพิมล วรวิมลพิทยพงศ์ และสงคราม เขาวนศิลป์ (2549) ที่ได้สรุปแนวคิดของเฮาส์ การ์ชา และ เนวิด ถึงประเภทของการสนับสนุนทางสังคม 4 ด้านคือ 1) การสนับสนุนทางอารมณ์ เป็นการที่ผู้อื่นรับฟังความรู้สึกของเรา การแสดงว่ารักหรือชอบ เข้าใจเห็นอกเห็นใจ การให้ความไว้วางใจ 2) การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร เป็นการที่ผู้อื่นให้คำแนะนำ การเสนอแนะ การชี้แนะโดยตรง และการให้ข้อมูล การให้การสะท้อนกลับจากผู้อื่นว่าสิ่งที่เราดำเนินการไปแล้วเป็นอย่างไร 3) การสนับสนุนเพื่อประเมินคุณค่า เป็นการที่ผู้อื่นพูดหรือแสดงการยอมรับเคารพในศักดิ์ศรีและมองเห็นคุณค่าของเรา 4) การสนับสนุนด้านวัตถุสิ่งของ เป็นการที่บุคคลที่เราชื่นชมให้การสนับสนุนวัตถุสิ่งของ เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้สนับสนุนด้านการเงิน การลงแรงช่วยเหลือ การเสียสละเวลาช่วยเหลือ ในการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร อนุ เจริญวงศ์ระยัย (2552: 38) ได้นิยามว่า หมายถึง การรับรู้ถึงการสนับสนุนจากครอบครัว เพื่อน อาจารย์ที่ปรึกษาชมรม บุคคลที่ทำกิจกรรมอาสาสมัครร่วมกัน 4 ด้าน คือ การสนับสนุนด้านอารมณ์ การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร การสนับสนุนเพื่อประเมินคุณค่าและการสนับสนุนด้านวัตถุโดย 1) การสนับสนุนทางอารมณ์ หมายถึง การที่ผู้อื่นรับฟังความรู้สึกของอาสาสมัคร การแสดงว่ารักหรือชอบ เข้าใจ เห็นอกเห็นใจ การให้ความไว้วางใจ เมื่อนิสิต/นักศึกษาทำกิจกรรมอาสาสมัคร 2) การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร เป็นการที่ผู้อื่นให้คำแนะนำ การเสนอแนะ การชี้แนะโดยตรง และการให้ข้อมูล การให้การสะท้อนกลับจากผู้อื่นว่า การทำกิจกรรมอาสาสมัครที่อาสาสมัครดำเนินการไปแล้วเป็นอย่างไร 3) การสนับสนุนเพื่อประเมินคุณค่า เป็นการที่ผู้อื่นพูดหรือแสดงการยอมรับเคารพในศักดิ์ศรี และมองเห็นคุณค่าของนิสิต/นักศึกษาในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร และ 4) การสนับสนุนด้านวัตถุสิ่งของ เป็นการที่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรมอาสาสมัครให้การสนับสนุนวัตถุสิ่งของ เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้ สนับสนุนด้านการเงินการลงแรงช่วยเหลือ การเสียสละเวลาช่วยเหลือ ร่วมกับนิสิต/นักศึกษา คมนา วัชรานันท์ (2546: 22) ได้นิยามการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในลักษณะคล้ายคลึงกัน ว่าหมายถึง การที่ผู้รับการสนับสนุนได้รับความช่วยเหลือ อาจจะเป็น ด้านอารมณ์หรือจิตใจ ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านการยอมรับและเห็นคุณค่า เป็นต้น ในด้านใดด้านหนึ่งหรือทั้งสามด้านพร้อมกันจากผู้ให้ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด หรือมีอิทธิพลกับผู้รับ เช่น บิดา มารดา ญาติพี่น้อง ครู เพื่อน ตลอดจนบุคคลรอบข้างคนอื่นๆ ในลักษณะที่ผู้ให้การสนับสนุนแสดงออกแก่ผู้รับการสนับสนุนให้เห็นชัดเจน 3 ประการ คือ 1) ชมเชยหรือให้กำลังใจเมื่อได้กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง 2) ช่วยให้ได้ง่ายขึ้น เช่น เวลา เงิน วัสดุ

สิ่งของมาช่วย ตลอดจนการดูแลเอาใจใส่กับพฤติกรรม และ/หรือ 3) ให้คำปรึกษาแนะนำให้กระทำพฤติกรรม

ในเรื่องของการระบุและศึกษาถึงแหล่งที่มาหรือแหล่งประโยชน์ของการสนับสนุนทางสังคม ต้องคำนึงถึงว่าจะศึกษากับคนกลุ่มใดและคนกลุ่มนั้นได้รับการสนับสนุนทางสังคมในด้านใด สำหรับการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครจากคนกลุ่มใดนั้น ในงานวิจัยต่างประเทศ บุคคลที่ให้การสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครมีหลากหลายกลุ่ม ทั้งกลุ่มเพื่อน ครอบครัว คนในที่ทำงานหรือโรงเรียน และคู่หูในปัจจุบัน เป็นต้น (Omoto; & Snyder. 1995) ในพฤติกรรมเอื้อสังคม เคียร์และคณะ (Keer; et al. 2003) พบว่าการช่วยเหลือของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเอื้อสังคมในวัยรุ่นลาติโน ในประเทศไทยนั้นยังไม่มีงานวิจัยเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครในกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษา แต่พบงานวิจัยในกลุ่มนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ดังนี้ พรพิมล วรภูมิพุทธพงศ์ และ สงคราม เชาวน์ศิลป์ (2549) เห็นว่าแหล่งประโยชน์ที่จะให้การสนับสนุนทางสังคมอย่างมีประสิทธิภาพแก่นักศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อให้เกิดพฤติกรรมทางบวกอันเปิดออกไปสู่ความเจริญก้าวหน้าของชีวิต แหล่งประโยชน์นั้นน่าจะมาจากครอบครัวและจากกลุ่มเพื่อน เนื่องจากกลุ่มเด็กวัยนี้ยังต้องมีความเกี่ยวข้องกับครอบครัวและกลุ่มเพื่อนในสถานศึกษาเป็นสำคัญ คมนว วัชรานันท์ (2546: 27) มีความเห็นเช่นเดียวกันว่า การได้รับการสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากผู้ที่ได้รับการสนับสนุนยังอยู่ในวัยที่ยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือในวัยที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ซึ่งยังคงสับสนกับความคิดของตนเองอยู่ โดยเฉพาะเด็กวัยรุ่น จะถือได้ว่าบิดามารดา เพื่อน ญาติพี่น้อง ครูอาจารย์ ย่อมมีอิทธิพลต่อความคิดของเด็กโดยตรง และจะเป็นผู้ที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมเด็กด้วย

ในงานวิจัยนี้ ในเรื่องของประเภทของการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครนั้น ผู้วิจัยใช้แนวคิดของเฮาส์ (House. 1981) โดยแบ่งประเภทการสนับสนุนทางสังคมเป็น 4 ประเภท คือ 1) การสนับสนุนทางอารมณ์ 2) การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร 3) การสนับสนุนเพื่อประเมินคุณค่า และ 4) การสนับสนุนด้านวัตถุสิ่งของ ส่วนในเรื่องของการระบุและศึกษาถึงแหล่งที่มาหรือแหล่งประโยชน์ของการสนับสนุนทางสังคม ในบริบทของอาสาชวูกาชาตซึ่งเป็นเยาวชน จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องนั้น ผู้วิจัยได้เลือกครอบครัว เพื่อน อาจารย์ที่ปรึกษาชมรม และเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นอาสาชวูกาชาตซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสภากาชาดไทยและปฏิบัติการกิจร่วมกัน ดังนั้นบุคลากรจากสภากาชาดไทยจึงเป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนการทำกิจกรรมอาสาสมัครด้วย

กล่าวโดยสรุปในงานวิจัยนี้ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร หมายถึง การรับรู้ของบุคคลถึงการสนับสนุนจากครอบครัว เพื่อน ครูที่ปรึกษา ชุมชน และบุคลากรจากสภาการศึกษาไทย ร่วมกัน 4 ด้าน คือ 1) การสนับสนุนทางอารมณ์ หมายถึง การที่ผู้อื่นรับฟังความรู้สึกของบุคคลหรือแสดงท่าทีว่าเห็นอกเห็นใจ ไว้วางใจ ฟังพอใจที่บุคคลทำกิจกรรมอาสาสมัคร รวมถึงให้กำลังใจ และคอยดูแลช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา 2) การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร โดยการที่ผู้อื่นให้คำแนะนำ เสนอแนะ ชี้แนะโดยตรง และให้ข้อมูล ให้การสะท้อนกลับจากผู้อื่นว่าการทำกิจกรรมอาสาสมัครที่บุคคลดำเนินการไปแล้วเป็นอย่างไร 3) การสนับสนุนเพื่อประเมินคุณค่า เป็นการที่ผู้อื่นพูดหรือแสดงการยอมรับและเห็นความสำคัญในการทำกิจกรรมอาสาสมัครของบุคคลว่าก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม เห็นด้วยกับกิจกรรมอาสาสมัครในชมรมรวมถึงสนับสนุนให้บุคคลเข้าร่วมกิจกรรมอาสาสมัคร และ 4) การสนับสนุนด้านวัตถุสิ่งของ เป็นการที่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรมอาสาสมัครโดยให้การสนับสนุนวัตถุสิ่งของ เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้ สนับสนุนด้านการเงิน การลงแรงช่วยเหลือ การเสียสละเวลาช่วยเหลือ

การวัดการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร

โอมโตะ และสไนเดอร์ (Omoto; & Snyder. 1995) สร้างแบบวัดการสนับสนุนทางสังคม เพื่อใช้สำหรับศึกษาความสัมพันธ์กับการอาสาสมัครอย่างยั่งยืน โดยวัดการสนับสนุนทางสังคมเป็น 2 มิติ คือ เครือข่ายทางสังคม และการรับรู้ถึงการได้รับการสนับสนุนเกี่ยวกับการทำงานอาสาสมัคร สำหรับเครือข่ายทางสังคมเป็นการถามถึงจำนวนเพื่อนสนิทของอาสาสมัคร ส่วนการรับรู้ถึงการได้รับการสนับสนุน ให้อาสาสมัครให้ระดับการได้รับการสนับสนุนทางด้านอารมณ์และด้านจิตวิทยาจากเพื่อน ครอบครัว เพื่อนร่วมงาน/เพื่อนในโรงเรียน และเพื่อนสนิทในปัจจุบัน มาตราวัดเป็นมาตราประเมินค่า 7 ระดับ จาก 1 ไม่ใช่อะไรเลย (None at all) ถึง 7 เกี่ยวข้องมากที่สุด (A great deal) โดยคำถามสุดท้ายเป็นการถามระดับความเห็นด้วยด้วยมาตราประเมินค่า 7 ระดับ จากคำถามที่ว่า “คนที่มีความสำคัญต่อข้าพเจ้าให้การสนับสนุนการทำงานอาสาสมัครของข้าพเจ้า” นอกจากนี้ยังพบว่าการสร้างแบบวัดการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (พรพิมล วรวิฑูรย์พงศ์; และสงคราม เชาวน์ศิลป์. 2549) เป็นแบบวัดชนิดมาตราประเมินค่า 6 ระดับเช่นกัน แต่แบ่งประเภทการสนับสนุนออกเป็น 4 ด้าน คือ การสนับสนุนด้านอารมณ์ การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร การสนับสนุนเพื่อประเมินคุณค่า และการสนับสนุนด้านวัตถุ เช่นเดียวกับอนุ เจริญวงศ์ระยับ (2552) ก็ได้สร้างแบบวัดการสนับสนุนทางสังคมกับกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยวัดการรับรู้ของผู้ตอบเกี่ยวกับการสนับสนุนจากครอบครัว เพื่อน อาจารย์ที่ปรึกษาชมรม บุคคลที่ทำกิจกรรมอาสาสมัคร ร่วมกัน 4 ด้าน คือ ด้านอารมณ์ ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านประเมินคุณค่า และด้านวัตถุ ข้อความเป็นประโยคบอกเล่า ประกอบด้วยมาตราประเมินค่า 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” ส่วน คมนา วัชรานันท์

(2549) ได้สร้างแบบวัดการสนับสนุนทางสังคมสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยให้นักศึกษารายงานเกี่ยวกับการที่ตนเองได้รับการดูแลจากคนในครอบครัว อาจารย์ และเพื่อนๆ ตลอดจนปริมาณความช่วยเหลือจากบุคคลรอบข้างเหล่านี้ใน 4 ด้าน คือ ด้านอารมณ์ หรือกำลังใจ การให้การช่วยเหลือด้านวัตถุหรือทรัพยากร ด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านการให้คำปรึกษาหารือ การให้คำแนะนำ เป็นต้น ประกอบด้วยข้อคำถาม 15 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยประโยคบอกเล่า 1 ประโยค และมาตราประเมินค่า 6 ระดับเช่นกัน ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด”

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบวัดการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร โดยปรับปรุงจากแบบวัดของอนุ เจริญวงศ์ระยัย (2552) โดยให้บุคคลรายงานการรับรู้เกี่ยวกับการสนับสนุนจากครอบครัว เพื่อน ครูที่ปรึกษาชมรม บุคลากรจากสภาการศึกษา 4 ด้าน คือ 1) ด้านอารมณ์ 2) ด้านข้อมูลข่าวสาร 3) ด้านประเมินคุณค่า และ 4) ด้านวัตถุ แบบวัดมีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดสูงเป็นผู้ที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดต่ำ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครกับพฤติกรรมอาสาสมัคร

โอโมโตะ และสไนเดอร์ (Omoto; & Snyder. 1995) ได้ทำการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการอาสาสมัครอย่างยั่งยืน ตัวแปรอิสระส่วนใหญ่เป็นตัวแปรทางจิตวิทยา โดยมีตัวแปรแรงจูงใจอาสาเป็นตัวแปรหลักในโมเดล การสนับสนุนทางสังคมเป็นตัวแปรหนึ่งที่อยู่ในโมเดลด้วยเช่นกัน ผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิพลทางตรงต่อการอาสาสมัครอย่างยั่งยืน โดยเมื่อควบคุมความแปรปรวนของตัวแปรอื่นๆ ให้โมเดลคงที่แล้ว การสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิพลทางตรงทางลบต่อระยะเวลาที่ทำงานอาสาสมัคร แต่มีอิทธิพลทางตรงทางบวกต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติทางบวกต่อการทำกิจกรรมอาสาสมัครของอาสาสมัคร ผลเช่นเดียวกับ เคียร์และคณะ (Keer; et al. 2003) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ของครอบครัวกับพฤติกรรมเอื้อสังคมและพฤติกรรมเห็นแก่ตัวในวัยรุ่นละติน จำนวน 446 คน เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัวกับพฤติกรรมของวัยรุ่น จากการศึกษาพบว่า การสนับสนุนช่วยเหลือของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเอื้อสังคมในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในประเทศไทย ดังนี้ อนุ เจริญวงศ์ระยัย (2552) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงสูงสุดต่อการอาสาสมัครอย่างยั่งยืน 2 ปัจจัยคือ เอกลักษณะในบทบาทอาสาสมัครแบบเฉพาะและการสนับสนุนทางสังคม (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.37 และ 0.36 ตามลำดับ) กฤตยา ทัพวงษ์ (2552) ได้ศึกษาพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่า ในตัวแปรการสนับสนุนทางสังคม

สามารถอธิบายการแปรผันของพฤติกรรมอาสาได้ดีที่สุด ที่ระดับนัยสำคัญ .05 เช่นเดียวกับ คมนา
 วัชรานันท์ (2546) ได้ศึกษาพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนาของนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่าการ
 สนับสนุนจากคนรอบข้าง สามารถทำนายพฤติกรรมอาสาพัฒนาได้ อย่างมีนัยสำคัญที่ .05

**จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยคาดว่า การได้รับการสนับสนุน
 ทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมอาสาสมัครของ
 อาสาสมัคร**

3.2.3 การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างกับพฤติกรรม อาสาสมัคร

ความหมายของการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง

แบนดูรา (ประทีป จินฉี. 2540: 95-97; อ้างอิงจาก Bandura. 1986) กล่าวว่า
 พฤติกรรมของบุคคลจะเปลี่ยนแปลง มีผลมาจากกระบวนการทางปัญญาและสภาพแวดล้อม วิธีที่จะ
 เปลี่ยนแปลงกระบวนการทางปัญญาหรือพฤติกรรมภายในคือ กระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตตัว
 แบบ ทั้งนี้เพราะตัวแบบเป็นสิ่งที่สามารถถ่ายทอดความคิดและการแสดงออกได้พร้อมๆ กัน มัทนา
 วดี เมธาพัฒนา (2547: 11) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่าการที่มีโอกาสได้ประสบกับตัวแบบที่แตกต่างกัน ก็
 จะเกิดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันด้วย การเรียนรู้ด้วยวิธีการสังเกตจึงมีความสำคัญมาก ทฤษฎีการเรียนรู้
 ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) เป็นทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นโดยแบนดูรา (Bandura. 1986)
 ซึ่งเน้นว่า พฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนแปลงไม่ได้เป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมแต่เพียงอย่างเดียว
 หากแต่ยังมีผลมาจากกระบวนการทางปัญญาด้วย กล่าวคือ ถ้ากระบวนการทางปัญญาเปลี่ยน
 พฤติกรรมของบุคคลก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย ดังนั้นแบนดูราได้เสนอวิธีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทาง
 ปัญญาไว้คือ การเรียนรู้จากการสังเกต (Observational Learning) เพราะเชื่อว่า การเปลี่ยนแปลง
 ความคิดหรือการเรียนรู้ของบุคคล ส่วนใหญ่เกิดจากการสังเกตจากตัวแบบ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ประเภท
 หลัก คือ 1) ตัวแบบทางพฤติกรรม (Behavioral Modeling) หมายถึง การมีตัวแบบที่แสดงพฤติกรรม
 ให้บุคคลอื่นเห็น เช่น พ่อแม่ทิ้งขยะลงถังให้ลูกเห็น ครูทำงานเป็นระเบียบให้นักเรียนเห็น ฯลฯ แบนดูรา
 ให้ความสำคัญกับการเป็นตัวแบบทางพฤติกรรม เพราะมีอิทธิพลอย่างมากต่อการเสริมสร้าง
 พฤติกรรมใหม่ 2) ตัวแบบทางวาจา (Verbal Modeling) หมายถึง การมีตัวแบบที่พูด บอกหรือเขียน
 บอกว่าจะทำอะไรอย่างไร เพราะมนุษย์สามารถทำสิ่งต่างๆ ได้มากมายจากการฟัง การพูดบอกของ
 ผู้อื่น หรือจากการอ่านสิ่งที่ผู้อื่นเขียนขึ้น 3) ตัวแบบสัญลักษณ์ (Symbolic Modeling) หมายถึง การมี
 ตัวแบบภาพหรือเสียงที่ผ่านสื่อต่างๆ คือ วิทยุ โทรทัศน์ วิดีทัศน์ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ มนุษย์ในปัจจุบัน
 เรียนรู้สิ่งต่างๆ ผ่านสื่อเหล่านี้ทั้งที่เป็นรูปธรรม เช่น การแต่งกาย การใช้สินค้า การแสดงออกกับปฏิกิริยา
 ต่างๆ และที่เป็นนามธรรม เช่น ความเชื่อ ค่านิยม เจตคติ เป็นต้น แบนดูราเห็นว่าตัวแบบสัญลักษณ์จะ

มีอิทธิพลต่อมนุษย์มากขึ้น เพราะมีการเผยแพร่ตัวอย่างกว้างขวาง ทำให้บุคคลได้รับประสบการณ์จำนวนมากผ่านตัวแบบสัญลักษณ์ทางสื่อมวลชนตลอดจนเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทำให้มนุษย์สามารถเก็บภาพการกระทำพฤติกรรมหลายๆ อย่างที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วมาศึกษาแบบภาพต่อภาพได้อย่างละเอียด เช่น ตัวแบบที่เกี่ยวกับการสาธิตการเล่นกีฬา ฯลฯ 4) ตัวแบบสัมผัส (Kinesthetic Modeling) หมายถึง การมีตัวแบบโดยการสัมผัส เช่น เด็กที่หูหนวกและตาบอด เวลาเรียนการออกเสียงอาจต้องใช้การสัมผัสริมฝีปากของครูผู้สอน ฯลฯ นอกจากนี้แบนคูรา ได้เสนอกระบวนการเรียนรู้จากตัวแบบมี 4 กระบวนการ คือ 1) กระบวนการใส่ใจ (Attentional Process) หมายถึง กระบวนการที่บุคคลใส่ใจและสนใจในการรับรู้ พฤติกรรมของตัวแบบ การเรียนรู้จากการสังเกตจะเกิดขึ้นได้มากก็ต่อเมื่อบุคคลใส่ใจต่อพฤติกรรมของตัวแบบ 2) กระบวนการเก็บจำ (Retention Process) เป็นกระบวนการที่สำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ถ้าหากผู้สังเกตสามารถเก็บจำพฤติกรรมของตัวแบบไว้ได้ ทั้งนี้เพราะผู้สังเกตไม่มีโอกาสทำตามตัวแบบในขณะที่สังเกตได้ 3) กระบวนการกระทำ (Production Process) เป็นกระบวนการที่ผู้สังเกตนำเอาการเก็บจำเป็นสัญลักษณ์มาแปลงเป็นการกระทำ 4) กระบวนการจูงใจ (Motivational) เป็นกระบวนการที่ผู้สังเกตแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบที่ตนสังเกต เนื่องมาจากความคาดหวังว่าการเลียนแบบจะนำประโยชน์มาให้ เช่น การได้รับแรงเสริมหรือรางวัล หรืออาจจะนำประโยชน์บางสิ่งบางอย่างมาให้ สมทรง ต้นประเสริฐ (2544: 29-30) กล่าวว่า บุคคลที่เด็กจะเลียนแบบนั้น จะเริ่มต้นจากคนใกล้ชิดที่สุดแล้วค่อยๆ ห่างออกไปจากตัวเด็กตามพัฒนาการทางสังคมของเขา ได้แก่ 1) การเลียนแบบจากพ่อแม่ซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดที่สุด ซึ่งมีความหมายถึงผู้ปกครองและพี่เลี้ยงดูแลเด็กแทนพ่อแม่ด้วย เมื่อเด็กเติบโตขึ้น เด็กไปโรงเรียนในแต่ละวันอยู่กับครู ความสำคัญของครูในการเป็นแม่แบบจึงพอกพูนกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง 2) เลียนแบบจากตัวแบบที่เด็กชอบ อาจเป็นเพื่อนๆ และบุคคลอื่นๆ ที่แวดล้อมเขาอยู่ 3) เลียนแบบกับตัวแบบที่ตรงกับความสนใจ เด็กหญิงจะเลียนแบบแตกต่างไปจากเด็กชายเนื่องจากความสนใจแตกต่างกัน 4) เลียนแบบจากผู้กล้าหาญที่ตนยกย่องและพอใจ ได้แก่ บุคคลที่มีอายุมากกว่า ตัวละครในนวนิยาย และโทรทัศน์ เป็นต้น เช่นเดียวกับออร์พินท์ ชูชม และคนอื่นๆ (2549) ได้กล่าวว่า การเป็นตัวแบบ เป็นวิธีการถ่ายทอดทางสังคมที่เป็นการทำตัวอย่างทางพฤติกรรมกับคนอื่นๆ เพื่อให้เกิดการเลียนแบบ และจากการศึกษาวิจัย พบว่า บุคคลที่ได้ดูตัวแบบที่ใจดี เอื้อเฟื้อ จะมีความเอื้อเฟื้อมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ดูตัวแบบประเภทนี้ และโดยทั่วไปเด็กค่อนข้างจะเลียนแบบตัวแบบที่มีอำนาจหรือมีความสามารถ เช่นเดียวกับการประมวลงานวิจัยของวีรชัย คำธร (2550) ที่พบว่าผู้ที่เห็นแบบอย่างที่ดีจากคนรอบข้างมากในการแสดงพฤติกรรมเป้าหมายย่อมมีทัศนคติและความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นด้วย เช่น การรักษาสัตว์ (สุกมล มุ่งพัฒนสุนทร. 2546) การรักษาความสะอาด (กุหลาบ ไทโรโพธิ์. 2546) การรักษากฎระเบียบ (บุญทริกา ราชอาจ. 2548) ในส่วนของความหมายการได้รับแบบอย่างพฤติกรรม

อาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง มีการให้ความหมาย ดังนี้ คมนา วรรณานันท์ (2546: 63) ได้ให้ความหมายของแบบอย่างอาสา หมายถึง รูปแบบพฤติกรรมที่ผู้หนึ่งรู้สึกได้รับความคุ้นเคยอย่างสม่ำเสมอจากบุคคลรอบข้าง เช่น บิดา-มารดา ญาติพี่น้อง อาจารย์ และเพื่อนๆ จนรับเข้าไว้เป็นแบบแผนพฤติกรรมตนเองในลักษณะเลียนแบบพฤติกรรม โดยเฉพาะเด็กจะเลียนแบบผู้เลี้ยงดูที่ตนรักใคร่ เช่นเดียวกับณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550: 93) แต่ได้แบ่งความเป็นแบบอย่างจากบุคคลรอบข้างไว้ อย่างชัดเจน ดังนี้ 1) ความเป็นแบบอย่างจากพ่อแม่ หมายถึง การที่นักเรียนได้เห็นพฤติกรรมที่มีส่วนในการช่วยเหลือ การเสียสละและความมุ่งมั่นเพื่อผู้อื่นและสังคมจากพ่อแม่ 2) การประพฤติเป็นแบบอย่างของครู หมายถึง การที่นักเรียนได้เห็นพฤติกรรมและการปฏิบัติตนในด้านการให้ความช่วยเหลือ การเสียสละ และการให้ความสนใจผู้อื่นและส่วนรวมของครู 3) ความเป็นแบบอย่างของเพื่อน หมายถึง การที่นักเรียนได้รับการถ่ายทอดความรู้สึก อารมณ์ และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือ เสียสละ การเอาใจใส่ในการพัฒนาสังคมและส่วนรวมจากเพื่อนสนิทหรือเพื่อนในกลุ่ม ดังนั้น ในงานวิจัยนี้จะศึกษาถึงการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง คือ พ่อแม่, ครู และเพื่อน

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ของแบนดูรา (Bandura, 1986) ในการนิยามความหมายของการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง

กล่าวโดยสรุปในงานวิจัยนี้ การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง หมายถึง การที่บุคคลสังเกตเห็นและได้รับการถ่ายทอดในเรื่องการช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละต่อสังคมและความมุ่งมั่นพัฒนาจากพ่อแม่ ครู และเพื่อน

การวัดการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง

การสร้างแบบวัดตัวแบบจากบุคคลนั้น ได้มีผู้ศึกษาและทำการสร้างแบบวัดไว้ เช่น กุหลาบ ไทรโพธิ์ (2546) ได้สร้างแบบวัดการเห็นแบบอย่างการรักษาความสะอาดจากครอบครัว ซึ่งเป็นการวัดโดยการรายงานของนักเรียนว่าเห็นการแสดงออกของผู้ปกครองในการรักษาความสะอาดอย่างไรบ้าง ลักษณะของแบบวัดเป็นมาตราประเมินค่า 6 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุด ถึง ไม่จริงที่สุด ประกอบด้วยข้อความทางบวกและข้อความทางลบ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .85 และรุจิเรศ พิษิตานนท์ (2546) ได้สร้างแบบวัดแบบอย่างจากบิดามารดาโดยการให้นักเรียนรายงาน ว่า ตนมีบิดามารดาผู้ปกครอง หรือผู้ใกล้ชิดได้กระทำตนเป็นแบบอย่างในลักษณะนิสัยการกิน พฤติกรรมการกินให้แก่บุตรมากน้อยเพียงใด โดยแบบวัดมีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า 6 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุด ถึงไม่จริงที่สุด ประกอบด้วยข้อความทางบวกและข้อความทางลบมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .73 ปฏิมากร ศิริเดชะ (2549) ได้สร้างแบบวัดตัวแบบของครูด้านสังคมวัตถุ 4 ที่เกี่ยวข้องกับการพฤติกรรมเชื้อสังคมตาม

หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร มีเนื้อหาเกี่ยวกับการรับรู้ของนักเรียนในการเป็นแบบอย่างของครู โดยที่ครูได้แสดงออกให้นักเรียนได้เห็นการปฏิบัติตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” ผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมสูงกว่า แสดงว่าเป็นผู้ที่ได้รับตัวแบบจากครูสูงกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำกว่า มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามชนิดความสอดคล้องภายในโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .92 ในด้านตัวแบบพฤติกรรมอาสาสมัคร คมนาวรรณานันท์ (2546) ได้สร้างแบบวัดการมีแบบอย่างการอาสา โดยมีเนื้อหาที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวผู้ตอบแบบวัดกับบุคคลรอบข้างซึ่งเป็นบุคคลที่ผู้ตอบรัก เช่น บิดามารดา ญาติพี่น้อง อาจารย์ และเพื่อนๆ เพื่อให้ผลิต นักศึกษารายงานความรู้สึกคุ้นเคยกับพฤติกรรมจากบุคคลรอบข้างเหล่านี้ จนอาจรับเข้าไว้เป็นแบบแผนพฤติกรรมตนเองในลักษณะการเลียนแบบพฤติกรรม รวมถึงปริมาณความชื่นใจ การได้รับประโยชน์จากการกระทำ แต่ละข้อประกอบด้วยประโยคบอกเล่า เป็นมาตราประเมินรวมค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” มีค่าความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .83 ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550) ได้สร้างแบบวัดความเป็นแบบอย่างของพ่อแม่ การประพฤติเป็นแบบอย่างจากครู และความเป็นแบบอย่างจากเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับจิตอาสา ซึ่งเป็นมาตราประเมินค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ 5 คือ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” ถึง 1 คือ “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง”

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้แบบวัดการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดเองตามนิยามปฏิบัติการตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ของแบนดูรา (Bandura, 1986) แบบวัดมีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดสูง เป็นผู้ที่ได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดต่ำ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างกับพฤติกรรมอาสาสมัคร

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอาสาสมัคร ดังนี้ มา (MA. 2003) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางสังคมของครอบครัว อิทธิพลจากเพื่อนและความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนกับพฤติกรรมเอื้อสังคมของนักเรียนชาวจีน ในกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 232 คน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมเอื้อสังคมมีความสัมพันธ์ทางตรงในทิศทางบวกกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมของครอบครัวและเพื่อน และมีความสัมพันธ์ทางตรงกับการได้รับพฤติกรรมเอื้อสังคมจากเพื่อนสนิท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 สอดคล้องกับอวพินทร์ ชูชม และคนอื่นๆ (2549) ได้วิเคราะห์ปัจจัยทางจิต

สังคมที่สัมพันธ์กับจิตสำนึกทางปัญญาและคุณภาพชีวิตของเยาวชนไทยในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า เยาวชนวัยรุ่นที่ได้รับการถ่ายทอดทางปัญญาสังคม-อารมณ์จากบิดามารดาอย่างเหมาะสมมาก อยู่ในสภาพแวดล้อมโรงเรียนที่ปลูกฝังปัญญาสังคม-อารมณ์ความรับผิดชอบต่อสังคมและสาธารณะมาก และการได้เห็นแบบอย่างอารมณ์และพฤติกรรมที่เหมาะสมจากเพื่อนมากแล้ว จะมีพฤติกรรมเอื้อสังคมสูง ในเรื่องของพฤติกรรมอาสาสมัครก็ให้ผลเช่นเดียวกัน คมนา วัชรานินท์ (2546) ศึกษาเรื่องปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนาของนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่า นักศึกษาที่มีแบบอย่างการอาสาจากบุคคลรอบข้างซึ่งเป็นบุคคลที่นักศึกษารัก เช่น บิดามารดา ญาติพี่น้อง อาจารย์ และเพื่อนๆ เป็นผู้มีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสา และพฤติกรรมอาสาในปัจจุบันมากกว่านักศึกษาประเภทตรงข้าม ซึ่งสอดคล้องกับ กฤตยา ทัพพงษ์ (2552) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำนวน 769 คน พบว่า นิสิตนักศึกษาที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนปฏิบัติกิจกรรมอาสามากกว่า มีการสนับสนุนทางสังคมมากกว่า จะทำให้มีพฤติกรรมอาสาชามากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ปฏิบัติกิจกรรมอาสน้อยกว่า มีการสนับสนุนทางสังคมน้อยกว่า ทั้งนี้เนื่องจากนิสิตนักศึกษาที่มีสมาชิกในครัวเรือนที่ปฏิบัติกิจกรรมอาสาและการสนับสนุนทางสังคมมีความสอดคล้องกันเพราะต่างก็เป็นส่วนในการสนับสนุนส่งเสริมและเป็นแบบอย่างให้เกิดพฤติกรรมอาสา และได้เสนอแนะว่าการเป็นตัวแบบเชิงบทบาทจะทำให้ นิสิตนักศึกษามีพฤติกรรมการทำกิจกรรมอาสาขึ้นได้ นอกจากนี้ครูอาจารย์ และสื่อมวลชนก็สามารถช่วยเสริมย้ำและกระตุ้นให้นิสิตนักศึกษาทำกิจกรรมอาสาให้มากขึ้น โดยอาจสนับสนุนทั้งในเรื่องของทุน การให้ข่าวสาร และการเป็นแบบอย่างในการทำกิจกรรมอาสา ก็จะเป็นแรงจูงใจในการทำกิจกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาได้ ในกลุ่มตัวอย่างระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายก็ให้ผลสอดคล้องกัน ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550) ศึกษาสาเหตุของจิตอาสาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ความเป็นแบบอย่างจากพ่อแม่มีความสำคัญมากที่สุด แสดงว่าถ้านักเรียนเห็นพ่อแม่มีจิตอาสา ก็จะส่งผลให้นักเรียนมีจิตอาสา ในปัจจัยด้านเพื่อน ถ้านักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนในระดับสูงก็จะทำให้นักเรียนเกิดจิตอาสาชามาก และถ้าเพื่อนสนิทหรือเพื่อนในกลุ่มของนักเรียนมีจิตอาสา ก็จะทำให้นักเรียนมีจิตอาสาด้วยเช่นกัน ในด้านแบบอย่างจากครู และการมีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับครูก็มีอิทธิพลต่อการเกิดจิตอาสาของนักเรียน ในด้านบุคคลสำคัญในสังคมและชุมชนก็ส่งผลให้นักเรียนมีจิตอาสาด้วยเช่นกัน

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยคาดว่า การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาชวยุวกาชาด

3.3 กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์กับพฤติกรรมอาสาสมัคร

3.3.1 เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัครกับพฤติกรรมอาสาสมัคร

ความหมายของเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร

เจตคติ (Attitude) หมายถึง ความรู้สึกหรืออารมณ์ของบุคคลที่ตอบสนองต่อบุคคลอื่น วัตถุ สถาบัน หรือเหตุการณ์ใดๆ ในทางที่ชอบ พอใจ หรือ ไม่ชอบ ไม่พอใจ นักจิตวิทยาสังคมยุคปัจจุบันเห็นสอดคล้องกันว่า เจตคติเป็นลักษณะทางจิตที่แตกต่างไปจากลักษณะทางจิตด้านอื่น ๆ ในบุคลิกภาพของบุคคล นั่นคือ เจตคติเป็นลักษณะที่ตอบสนองตรงต่อเป้าหมายหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดเสมอ และเป็นการตอบสนองในเชิงการประเมินค่าสิ่งนั้น (Evaluative nature) ในทิศทางที่เป็นประโยชน์หรือโทษ และพอใจหรือไม่พอใจ (Ajzen. 1988: 4-7) อีกลักษณะหนึ่งที่เจตคติมีความแตกต่างไปจากลักษณะจิตใจโดยทั่วไป (Psychological) ก็คือ เจตคติมีความไวต่อการเปลี่ยนแปลงง่ายกว่าลักษณะจิตใจด้านอื่น ๆ ที่เป็นส่วนของบุคลิกภาพ การเปลี่ยนเจตคติสามารถเกิดขึ้นได้เนื่องจากบุคคลได้รับข้อมูลใหม่เกี่ยวกับบุคคลหรือวัตถุสิ่งของ ซึ่งเป็นเป้าหมายของเจตคตินั้น โดยทั่วไป เจตคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดมีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ 1) องค์ประกอบด้านการประเมินค่าเป็น การตระหนักถึงประโยชน์หรือโทษของสิ่งหนึ่ง 2) องค์ประกอบด้านความรู้สึก เป็นความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจสิ่งนั้นเพียงใด และ 3) องค์ประกอบด้านความพร้อมหรือเจตนาที่จะกระทำ เป็นความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นการตอบสนองต่อความรู้สึกที่เกิดขึ้น (Ajzen; & Fishbein. 1977: 888-918) การวิเคราะห์เจตคติ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบมีประโยชน์ทั้งในเชิงการวัดและในเชิงการพัฒนา หรือเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคล (ผจงจิต อินทสุวรรณและคนอื่นๆ. 2547: 28-29 อ้างจาก ดวงเดือน พันธุมนาวินและคนอื่นๆ. 2531: 127) ประโยชน์สำคัญของการศึกษาเจตคติก็น่าจะใช้ทำนายพฤติกรรมของบุคคล เนื่องจากเจตคติมีความสอดคล้องเกี่ยวข้องกับอย่างใกล้ชิดกับพฤติกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์ประกอบด้านความพร้อมกระทำหรือเจตนาที่จะกระทำนั่นเอง ดังนั้น ในการวัดเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรม จึงควรทำการวัดใน 3 องค์ประกอบของเจตคติ ได้แก่ 1) การรู้การคิดเชิงประเมินคุณค่าเกี่ยวกับประโยชน์หรือโทษของพฤติกรรม 2) ความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจเกี่ยวกับการกระทำดังกล่าว และ 3) ความพร้อมที่จะกระทำพฤติกรรม

ในส่วนของความหมายเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัครนั้น ได้มีผู้ให้ความหมายใกล้เคียงกัน และต่างกันในเรื่องขององค์ประกอบของเจตคติ ความหมายของเจตคติใน 2 องค์ประกอบที่ประกอบด้วย การรู้การคิดเชิงประเมินคุณค่าเกี่ยวกับประโยชน์หรือโทษของพฤติกรรม และความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจเกี่ยวกับการกระทำดังกล่าว โดยให้ความหมายดังนี้ เจตคติต่องานอาสาสมัคร หมายถึง ความรู้เชิงประเมินค่าของนักศึกษาอาสาสมัครมหาวิทยาลัยรังสิตต่องานอาสาพัฒนาว่างานอาสาพัฒนา ดี เลว, มีประโยชน์หรือไม่มีประโยชน์และความรู้สึกต่องานอาสาพัฒนาว่า

ชอบหรือไม่ชอบ (ธีรภา ธีรทีป. 2545: 26) เช่นเดียวกันกับคมนา วัชรานันท์ (2546: 65) ให้ความหมายของเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสา ว่าหมายถึง ลักษณะภายในจิตใจของบุคคลที่แสดงออกในแง่อารมณ์ ความรู้สึกที่มีต่อพฤติกรรมอาสา ซึ่งมีองค์ประกอบ 2 ประการ คือ 1) ความรู้เชิงประเมินค่าว่าการปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาดี หรือมีประโยชน์ 2) ความรู้สึกชอบต่อพฤติกรรมอาสาพัฒนา ความหมายของเจตคติใน 3 องค์ประกอบ โดยได้เพิ่มเติมองค์ประกอบด้านความพร้อมที่จะกระทำพฤติกรรม ดังนี้ อนุ เจริญวงศ์ระยับ (2552: 8) ให้ความหมายเจตคติต่อการอาสาสมัครอย่างยั่งยืน หมายถึง ลักษณะภายในจิตใจของบุคคลที่แสดงออกในแง่ของอารมณ์ ความรู้สึก และความพร้อมเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมอาสาสมัคร ประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ประการ คือ 1) ความรู้คิดเชิงประเมินค่า ว่าการทำกิจกรรมอาสาสมัครดี มีประโยชน์ หรือมีโทษ 2) ความรู้สึกชอบ ไม่ชอบต่อการทำกิจกรรมอาสาสมัคร 3) ความพร้อมที่จะอาสาสมัครหรือสนับสนุนการอาสาสมัครต่อไปในอนาคต ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายก็ได้ให้ความหมายใน 3 องค์ประกอบ เช่นเดียวกัน โดยให้ความหมายเจตคติต่อจิตอาสา หมายถึง ความรู้สึก ความเชื่อ ความคิดเห็น ในด้านบวกและด้านลบของนักเรียนที่มีต่อจิตอาสา และแนวโน้มในการแสดงจิตอาสา (ณัฐณิชากร ศรีบริบูรณ์. 2550: 92)

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของไอเซนและฟิชไบน์ (Ajzen; & Fishbein. 1977: 888-918) เพื่อศึกษาครอบคลุมไปถึงเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัครทั้ง 3 องค์ประกอบ ซึ่งจะสามารถทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครได้อย่างชัดเจนและสอดคล้องกัน เนื่องจากเจตคติมีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับพฤติกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์ประกอบด้านความพร้อมกระทำหรือเจตนาที่จะกระทำ

ดังนั้น ในงานวิจัยนี้ **เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร** หมายถึง ลักษณะภายในจิตใจของบุคคลที่แสดงออกในแง่อารมณ์ ความรู้สึก และความพร้อม ที่มีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร ซึ่งมี 3 องค์ประกอบ คือ 1) ความรู้เชิงประเมินค่าว่าการปฏิบัติกิจกรรมอาสาสมัครดี หรือมีประโยชน์ 2) ความรู้สึกชอบต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร และ 3) ความตั้งใจที่จะทำงานอาสาสมัครในอนาคต

การวัดเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัครกับพฤติกรรมอาสาสมัคร

การวัดเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัครนั้น จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การวัดเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัครนั้น สามารถวัดได้แตกต่างกันตามองค์ประกอบของเจตคติ ดังนี้ การวัดใน 2 องค์ประกอบ ได้แก่ คมนา วัชรานันท์ (2546) สร้างแบบวัดเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาเพื่อศึกษาปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนาของนักศึกษามหาวิทยาลัย ประกอบด้วยประโยคเกี่ยวกับเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมอาสา

พัฒนา ใน 2 องค์ประกอบ คือ เจตคติด้านความรู้เชิงประเมินค่า ในลักษณะที่ว่านักศึกษามีความรู้ความเชื่อตลอดจนข้อสนเทศทั่วไปเกี่ยวกับพฤติกรรมอาสาพัฒนาไปในทิศทางเห็นดีด้วยมากน้อยเพียงใด และเจตคติด้านความรู้สึกรับชอบ หรือความรู้สึกรู้สึกพอใจในพฤติกรรมอาสา และผู้วิจัยได้แยกศึกษาในอีก 1 องค์ประกอบคือ ความตั้งใจที่จะทำงานอาสาในอนาคต ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับความตั้งใจทำงานอาสาเมื่อเรียนจบแล้ว แบบวัดทั้งสองมีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” โดยมีข้อคำถามที่เป็นประโยคทางบวกและลบ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .84 เช่นเดียวกันกับ ธีรภา ธีรทีป (2545) ได้สร้างแบบวัดเจตคติต่องานอาสาพัฒนา ในกลุ่มนักศึกษาชมรมอาสาพัฒนาชนบท ของมหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 122 คน โดยวัดเจตคติต่องานอาสาพัฒนา ใน 2 องค์ประกอบคือ ด้านความรู้เชิงประเมินค่าและด้านความรู้สึกรับชอบ แบบวัดมีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่ารวมและมีข้อคำถามที่เป็นทั้งประโยคเชิงบวกและลบเช่นเดียวกัน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .82 ในส่วนของการวัดเจตคติใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ อนุ เจริญวงศ์ระยัย (2552) ได้สร้างแบบวัดเจตคติต่อการอาสาสมัครอย่างยั่งยืน เพื่อศึกษาการรับรู้สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาและลักษณะส่วนบุคคลที่เอื้อต่อการเป็นอาสาสมัครอย่างยั่งยืนในนักศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นแบบวัดที่ถามถึงเจตคติที่ดีต่อการทำกิจกรรมอาสาสมัคร จำนวน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้คิดเชิงประเมินค่า ความรู้สึกรับชอบ และความพร้อม ข้อคำถามเป็นประโยคบอกเล่า มีข้อคำถามทั้งทางบวกและลบ มีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า 6 ระดับเช่นเดียวกัน จาก “เห็นด้วยที่สุด” ถึง “ไม่เห็นด้วยที่สุด” ผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดสูง เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องสูงกว่าผู้ตอบที่มีคะแนนรวมจากแบบวัดต่ำ โดยแบบวัดมีค่าความเชื่อมั่นใน 3 องค์ประกอบ คือ ความรู้คิดเชิงประเมินค่า, ความรู้สึกรับชอบ และความพร้อม เท่ากับ .78, .55 และ .48 ตามลำดับ เช่นเดียวกันกับการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างระดับชั้นมัธยมศึกษา ได้วัดเจตคติใน 3 องค์ประกอบ คือ ฐฐณิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550) ศึกษาสาเหตุของจิตอาสาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสร้างแบบวัดเจตคติต่อจิตอาสา ซึ่งวัด ความรู้สึกรับชอบ ความเชื่อ และความคิดเห็นในด้านบวกและด้านลบของนักเรียนที่มีต่อจิตอาสา และแนวโน้มในการแสดงจิตอาสา สามารถวัดได้จากแบบวัดซึ่งเป็นมาตรประเมินค่า 5 ระดับ

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้แบบวัดเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดเองตามนิยามปฏิบัติการตามไอเซนและฟิชไบน์ (Ajzen; & Fishbein. 1977: 888-918) แบบวัดมีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดสูง เป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัครสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดต่ำ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัครกับพฤติกรรมอาสาสมัคร

แบนดูรา (Bandura. 1977) กล่าวว่า ปัจจัยด้านความคิด ความรู้สึก หรือเจตคติเป็นตัวกำหนดลักษณะและทิศทางของพฤติกรรม ขึ้นอยู่กับว่าบุคคลจะมีเจตคติในทิศทางบวกหรือลบ จากงานวิจัยพบว่า เจตคติต่องานอาสาพัฒนา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมอาสาพัฒนาของนักศึกษาชมรมอาสาพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยรังสิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยให้ความเห็นว่านักศึกษาที่มีเจตคติที่ดีต่องานอาสาพัฒนามาก จะมีความพร้อมที่จะกระทำหน้าที่ของตนในการพัฒนาชนบทได้ดี มีความอดทน เสียสละรักที่จะกระทำด้วยความเต็มใจ มากกว่านักศึกษาที่มีเจตคติที่ไม่ดีต่องานอาสาพัฒนา (ธีรภา ธีรทีป. 2545: 57) ผลเช่นเดียวกันกับคมนา วัชรานันท์ (2546: 123) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนาของนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่า นักศึกษาที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร เป็นผู้มีเจตคติที่ดีต่องานพัฒนาสังคม และมีความตั้งใจที่จะทำงานอาสาในอนาคตมากกว่านักศึกษาที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัครน้อย ซึ่งสอดคล้องกับ อนุ เจริญวงศ์ระยับ (2552: 135) ที่พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เป็นสมาชิกสังกัดชมรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ที่มีเจตคติที่ดีต่อการทำกิจกรรมอาสาสมัครมีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมอาสาสมัครต่อไปในอนาคต ตลอดจนเข้าร่วมทำกิจกรรมอาสาสมัครกับชมรมในทุกขั้นตอนอย่างสม่ำเสมอ ในกลุ่มตัวอย่างระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายก็สอดคล้องกัน โดยพบว่าเจตคติต่อจิตอาสามีความสำคัญต่อจิตอาสาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 ในปัจจัยทางด้านนักเรียน (ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์. 2550: 100)

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยคาดว่าการศึกษาเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัครมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาสมัคร

4. ลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังกับพฤติกรรมอาสาสมัคร

จากการประมวลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัคร พบว่า ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลมีส่วนร่วมในการอธิบายพฤติกรรมด้วย ได้แก่ เกรดเฉลี่ยและระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรม ดังต่อไปนี้

เกรดเฉลี่ยกับพฤติกรรมอาสาสมัคร

แบนดูรา (Bandura. 1986) กล่าวว่า การที่บุคคลจะสามารถเลียนแบบหรือแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบได้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความสามารถทางสติปัญญาของผู้สังเกต เพราะฉะนั้น ผู้ที่มีระดับสติปัญญาสูงจะสามารถเลียนแบบหรือเกิดพฤติกรรมตามตัวแบบได้มาก จากงานวิจัย อนุศักดิ์ จินดา (2548) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541) พบว่า ผลการเรียนรู้เฉลี่ยมีอิทธิพลทางบวกต่อลักษณะความเป็นพลเมืองไทย และมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิง

จริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนเฉลี่ยสูงหรือความสามารถทางสติปัญญาสูงจะสามารถจดจำพฤติกรรมที่ดีจากตัวแบบ และเกิดพฤติกรรมตามตัวแบบได้สูง ซึ่งสอดคล้องกับคมนา วัชรานันท์ (2546) ที่พบว่า นักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกันมีทัศนคติและความตั้งใจที่จะทำงานอาสาในอนาคตแตกต่างกัน อัจฉรา โคมแฉล้ม (2544) ศึกษาเรื่องจิตสำนึกของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่าคะแนนเฉลี่ยสะสมมีความสัมพันธ์กับความต้องการแรงเสริมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมของนักศึกษา มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมที่ทำเพื่อสังคม เหตุผลในการรวมกลุ่มและปัจจัยผลักดันให้เกิดจิตสำนึกในการรวมกลุ่มกิจกรรมเพื่อสังคม เช่นเดียวกับณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550: 151) ที่พบว่าผลการเรียนเฉลี่ยมีอิทธิพลทางตรงต่อจิตอาสาในทิศทางบวก

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยคาดว่าเกรดเฉลี่ยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาสมัครอาสา

ระยะเวลาในการเป็นสมาชิกชมรมกับพฤติกรรมอาสาสมัคร

ธีรภา ธีรทีป (2545) พบว่า ระยะเวลาในการเป็นสมาชิกชมรม พบว่า นักศึกษาที่มีระยะเวลาในการเป็นสมาชิกชมรมอาสาพัฒนาชนบทมากกว่า 1 ปี มีพฤติกรรมอาสาพัฒนาสูงกว่านักศึกษาที่มีระยะเวลาในการเป็นสมาชิกชมรมไม่เกิน 6 เดือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับกฤตยา ทัพวงษ์ (2552) พบว่าพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร แปรผันตามชั้นปีที่ศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งต่างจาก ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550) ที่ได้ศึกษาสาเหตุของจิตอาสาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 756 คน ที่พบว่า ค่าเฉลี่ยของจิตอาสาระหว่างนักเรียนที่มีระดับชั้นที่เรียนต่างกันไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยคาดว่าตัวแปรระยะเวลาในการเป็นสมาชิกชมรมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาสมัครอาสา

สรุปความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัคร โดยยึดการวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมตามแนวคิดรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) ของแมกนัสสันและเอนด์เลอร์ (Magnusson; & Endler. 1977: 18-21) เป็นแนวทางในการวิจัย ซึ่งจากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องข้างต้นพบว่า พฤติกรรมของบุคคลเกิดขึ้นจากปัจจัยเชิงสาเหตุ 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มจิตลักษณะเดิม ได้แก่ แรงจูงใจอาสาและความรับผิดชอบต่อสังคม 2) กลุ่มสถานการณ์ทางสังคม ได้แก่ การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางศาสนา การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง 3) จิตลักษณะตามสถานการณ์ ได้แก่ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร ในส่วนของปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกลุ่มจิต

ลักษณะเดิมและกลุ่มสถานการณ์ทางสังคม ซึ่งส่งผลต่อการแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมอาสาสมัคร โดยจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัคร ทำให้พบความเชื่อมโยงของกลุ่มตัวแปรที่ศึกษาดังนี้ การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างและการได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางศาสดา เช่น แม่ทิว แสมตันและแอฟซัน ฮุสเซน (ศุภรัตน์ รัตนมุขย์. 2544: 5-6; อ้างอิงจาก Matthew, H.; & Afshan, H.: 4) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งเสริมให้วัยรุ่นเป็นอาสาสมัครในสหรัฐอเมริกา พบความเชื่อมโยงในเหตุผลที่น่าสนใจ คือ การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัคร พบว่า วัยรุ่นในกลุ่มที่มีผู้ปกครองเป็นหรือเคยเป็นอาสาสมัครมาก่อนมีแนวโน้มที่จะเป็นอาสาสมัครสูงกว่าวัยรุ่นที่ผู้ปกครองไม่ได้มีประสบการณ์นั้นมาก่อน โดยเฉพาะบิดาจะมีอิทธิพลต่อการเข้าเป็นอาสาสมัครของวัยรุ่น โดยอาสาสมัครวัยรุ่นมากกว่าร้อยละ 88 มีบิดาเป็นหรือเคยเป็นอาสาสมัครมาก่อน และยังพบว่า การถูกชักชวนให้เป็นอาสาสมัคร เป็นปัจจัยสำคัญต่อการเป็นอาสาสมัครมาก โดยร้อยละ 93 ของวัยรุ่นที่ถูกชักชวน ได้เข้าร่วมเป็นอาสาสมัคร ซึ่งเชื่อมโยงกับการได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางศาสดาโดยพบว่า การได้เข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาอย่างเป็นปกติ โดยมีอาสาสมัครวัยรุ่น 7 ใน 10 คน ที่มักจะไปโบสถ์เพื่อร่วมกิจกรรมทางศาสนาเป็นประจำทุกวันหรืออย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่พบความเชื่อมโยงในกลุ่มตัวแปรการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัคร การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางศาสดา และเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร เช่น ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2552) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตอาสาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ เจตคติต่อจิตอาสา ความเป็นแบบอย่างจากพ่อแม่ ความประพฤติเป็นแบบอย่างของครู ความเป็นแบบอย่างจากเพื่อน การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การสั่งสอนและการปลูกฝังจากครู เช่นเดียวกันกับ อธิภา อธิทิป (2545) ที่ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมอาสาพัฒนาของนักศึกษาชมรมอาสาพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยรังสิต พบว่า เจตคติต่องานอาสาพัฒนา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมอาสาพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในงานวิจัยของชนะศิก นิชา นนท์ (2544) ก็พบความเชื่อมโยงเช่นเดียวกัน โดยได้ศึกษาสาเหตุของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิง ในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านกระบวนการขัดเกลาในโรงเรียนและการประพฤติเป็นแบบอย่างจากครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิง สอดคล้องกันกับ ปฏิมากร ศิริเตชะ (2549) ที่ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ก็พบว่า การเป็นตัวแบบของครูด้านสังคหวัตถุ 4 และการถ่ายทอดความรู้ด้านสังคหวัตถุ 4 ของครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ในงานวิจัยของอรพินท์ ชูชม

และคนอื่นๆ (2549) ที่ได้วิเคราะห์ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับจิตสำนึกทางปัญญาและคุณภาพชีวิตของเยาวชนไทยในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ก็พบความเชื่อมโยงของตัวแปรเช่นเดียวกัน โดยพบว่า เยาวชนวัยรุ่นที่ได้รับการถ่ายทอดทางปัญญาสังคม-อารมณ์จากบิดามารดาอย่างเหมาะสมมาก อยู่ในสภาพแวดล้อมโรงเรียนที่ปลูกฝังปัญญาสังคม-อารมณ์ความรับผิดชอบต่อสังคมและสาธารณะมาก และการได้เห็นแบบอย่างอารมณ์และพฤติกรรมที่เหมาะสมจากเพื่อนมากแล้ว จะมีพฤติกรรมเอื้อสังคมสูง นอกจากนี้ ยังพบหลักฐานความเชื่อมโยงกันของตัวแปรการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง ความรับผิดชอบต่อสังคม และแรงจูงใจอาสา เช่น งานวิจัยของแซมมวล โอลินเนอร์ (Samuel,O.1999: อ้างจากศุภรัตน์ รัตนมุขย์. 2544) ที่ได้ทำการศึกษากลุ่มบรรพชาธรรณิกต่าง ๆ 6 กลุ่ม พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเอื้อเพื่อมีปัจจัยหลายด้านด้วยกัน คือ ความรับผิดชอบต่อสังคม ได้รับแบบอย่างที่ดีจากผู้ปกครอง รู้สึกว่าการช่วยเหลือผู้อื่นเป็นสิ่งที่ควรกระทำ ต้องการช่วยชุมชน ต้องการความใกล้ชิด พัฒนาตนเอง และลดความรู้สึกสำนึกผิด การเชื่อมโยงกับตัวแปรการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร ก็พบว่ามีความเชื่อมโยงกับกลุ่มตัวแปรการได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางศาสดา เช่น งานวิจัยของ อนุ เจริญวงศ์ระยับ (2552) พบว่า การสนับสนุนทางสังคม ความพึงพอใจในกิจกรรมและองค์การ มีอิทธิพลทางตรงต่อการอาสาสมัครอย่างยั่งยืน และยังมีการวิจัยที่พบความเชื่อมโยงของตัวแปรการได้รับแบบอย่างจากบุคคลรอบข้างและการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร เช่น กฤตยา ทัพวงษ์ (2552) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำนวน 769 คน พบว่า นักศึกษาที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนปฏิบัติกิจกรรมอาสาสมัครมากกว่า มีการสนับสนุนทางสังคมมากกว่า จะทำให้มีพฤติกรรมอาสาสมัครมากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ปฏิบัติกิจกรรมอาสาสมัครน้อยกว่า มีการสนับสนุนทางสังคมน้อยกว่า ทั้งนี้เนื่องจากนิสิตนักศึกษาที่มีสมาชิกในครัวเรือนที่ปฏิบัติกิจกรรมอาสาและการสนับสนุนทางสังคมมีความสอดคล้องกันเพราะต่างก็มีส่วนในการสนับสนุนส่งเสริมและเป็นแบบอย่างให้เกิดพฤติกรรมอาสา สอดคล้องกันกับ คมนา วัชรานันท์ (2546) ได้ศึกษาพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนาของนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่าการสนับสนุนจากคนรอบข้าง การได้รับแบบอย่างจากคนรอบข้าง เหตุผลเชิงจริยธรรม ความเชื่ออำนาจในตน การบรรลุเอกลักษณ์แห่งอิโก้ สามารถทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนาได้

จากภาพรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัคร ประกอบกับแนวคิดรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม ผู้วิจัยจึงคาดเดาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกลุ่มจิตลักษณะเดิมและกลุ่มสถานการณ์ทางสังคม ซึ่งส่งผลต่อการแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมอาสาสมัคร ได้ดังนี้ 1) แรงจูงใจอาสาสมัครปฏิสัมพันธ์กับการได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางศาสดา 2) แรงจูงใจอาสาสมัครปฏิสัมพันธ์กับการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร 3) แรงจูงใจอาสาสมัครปฏิสัมพันธ์กับการได้รับ

แบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง 4) ความรับผิดชอบต่อสังคมมีปฏิสัมพันธ์กับการได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางชาติ 5) ความรับผิดชอบต่อสังคมมีปฏิสัมพันธ์กับการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร 6) ความรับผิดชอบต่อสังคมมีปฏิสัมพันธ์กับการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง

นิยามปฏิบัติการ

กลุ่มตัวแปรตาม

พฤติกรรมอาสาสมัคร หมายถึง การที่บุคคลทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม โดยสมัครใจ และไม่หวังผลตอบแทน มี 3 ด้าน ดังนี้

1. การช่วยเหลือผู้อื่น หมายถึง การที่บุคคลเข้าร่วมกิจกรรมบริการชุมชน ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และปฏิบัติงานบรรเทาทุกข์ผู้เดือดร้อน
2. การเสียสละต่อสังคม หมายถึง การที่บุคคลใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม เสียสละเงิน เวลา แรงกายเพื่อผู้อื่นและสังคม
3. ความมุ่งมั่นพัฒนา หมายถึง การที่บุคคลเฝ้าหาความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและเผยแพร่แก่ผู้อื่นและรณรงค์ให้ผู้อื่นบริจาคเงิน สิ่งของ ดวงตา อวัยวะและโลหิตและเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดเองตามนิยามปฏิบัติการตามแนวคิดของกรมวิชาการและลักษณะกิจกรรมของชมรมอาสาชวกราชาติ ในการวัดพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาชวกราชาติ แบบวัดมีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดสูง เป็นผู้มีพฤติกรรมอาสาสมัครสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดต่ำ

กลุ่มตัวแปรอิสระ

กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิม ได้แก่ แรงจูงใจอาสาและความรับผิดชอบต่อสังคม

แรงจูงใจอาสา หมายถึง แรงผลักดันที่ทำให้บุคคลต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัคร จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการให้คุณค่า หมายถึง ความต้องการให้บุคคลอื่นได้รับผลประโยชน์ 2) ด้านการเข้าใจ หมายถึง การทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ 3) ด้านการหาโอกาสในการศึกษาต่อ หมายถึง การทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อหาโอกาสในการศึกษาต่อในวิชาชีพที่ตนต้องการ 4) ด้านสังคม หมายถึง การทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อสร้างสัมพันธ์กับบุคคลอื่น 5) ด้านการปกป้อง หมายถึง การทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อลดความความรู้สึกผิดของตนเองที่มีโอกาสมากกว่าผู้อื่นและเพื่อค้นหาปัญหาที่มีอยู่ในตนเอง 6) ด้านการเพิ่มพูน หมายถึง การทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อสร้างความรู้สึกลึกซึ้งทางบวกให้กับตนเอง ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างแบบวัดแรงจูงใจ

อาสา โดยปรับปรุงจากแบบวัดแรงจูงใจอาสาของเคลรี่และคณะ (Clary; et al. 1998: 1516-1530) แบบวัดมีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดสูง เป็นผู้ที่มีแรงจูงใจอาสาสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดต่ำ

ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การที่บุคคลตระหนักในหน้าที่ของตนเองที่มีต่อสังคม ตั้งใจปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมและคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคม โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดเองตามนิยามปฏิบัติการ แบบวัดมีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดสูง เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดต่ำ

กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม ได้แก่ การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ ภาษาด การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครและการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง

การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ภาษาด หมายถึง การรับรู้ของบุคคลถึงการที่ครูรุ่นพี่ในชมรม และบุคลากรจากสภาภาษาดไทย มีการอบรม/ ปลูกฝัง ได้แก่ การอบรมหลักสูตรต่างๆ สอน แนะนำ ทำให้เห็นเป็นแบบอย่าง และให้เข้าร่วมกิจกรรมกับชมรมอาสาภาษาดไทย เพื่อให้บุคคลมีความรู้ในเรื่องหลักการภาษาดทั้ง 7 ประการ คือ มนุษยธรรม ความไม่ลำเอียง ความเป็นกลาง ความเป็นอิสระ บริการอาสาสมัคร ความเป็นเอกภาพ และความเป็นสากล ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบวัดการได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ภาษาด โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดเองตามนิยามปฏิบัติการ แบบวัดมีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดสูง เป็นผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ภาษาดสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดต่ำ

การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร หมายถึง การรับรู้ของบุคคลถึงการสนับสนุนจากครอบครัว เพื่อน ครูที่ปรึกษาชมรม และบุคลากรจากสภาภาษาดไทย ร่วมกัน 4 ด้าน คือ 1) การสนับสนุนทางอารมณ์ หมายถึง การที่ผู้อื่นรับฟังความรู้สึกของบุคคลหรือแสดงท่าทีว่าเห็นอกเห็นใจ ไว้วางใจ พึงพอใจที่บุคคลทำกิจกรรมอาสาสมัคร รวมถึงให้กำลังใจและคอยดูแลช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา 2) การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร โดยการที่ผู้อื่นให้คำแนะนำ เสนอแนะ ชี้แนะโดยตรง และให้ข้อมูล ให้การสะท้อนกลับจากผู้อื่นว่าการทำกิจกรรมอาสาสมัครที่บุคคลดำเนินการไปแล้วเป็นอย่างไร 3) การสนับสนุนเพื่อประเมินคุณค่า เป็นการที่ผู้อื่นพูดหรือแสดงการยอมรับและเห็นความสำคัญในการทำกิจกรรมอาสาสมัครของบุคคลว่าก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม เห็นด้วยกับกิจกรรมอาสาสมัครในชมรมรวมถึงสนับสนุนให้บุคคลเข้าร่วมกิจกรรมอาสาสมัคร และ 4) การสนับสนุนด้านวัตถุสิ่งของ เป็นการที่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรมอาสาสมัครโดยให้การสนับสนุนวัตถุสิ่งของ เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้ สนับสนุนด้านการเงิน การลงแรง

ช่วยเหลือ การเสียสละเวลาช่วยเหลือ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบวัดการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร โดยปรับปรุงจากแบบวัดของอนุ เจริญวงศ์ระยัย (2552) โดยให้บุคคลรายงานการรับรู้เกี่ยวกับการสนับสนุนจากครอบครัว เพื่อน ครูที่ปรึกษาชมรม บุคลากรจากสภาการศึกษาไทย 4 ด้าน คือ 1) ด้านอารมณ์ 2) ด้านข้อมูลข่าวสาร 3) ด้านประเมินคุณค่า และ 4) ด้านวัตถุ แบบวัดมีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดสูง เป็นผู้ที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดต่ำ

การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง หมายถึง การที่บุคคลสังเกตเห็นและได้รับการถ่ายทอดในเรื่องการช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละต่อสังคมและความมุ่งมั่นพัฒนาจากพ่อแม่ ครู และเพื่อน ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้แบบวัดการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดเองตามนิยามปฏิบัติการ แบบวัดมีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดสูง เป็นผู้ที่ได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดต่ำ

กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ ได้แก่ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร

เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร หมายถึง ลักษณะภายในจิตใจของบุคคลที่แสดงออกในแง่อารมณ์ ความรู้สึก และความพร้อม ที่มีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร ซึ่งมี 3 องค์ประกอบ คือ 1) ความรู้เชิงประเมินค่าว่าการปฏิบัติกิจกรรมอาสาสมัครดี หรือมีประโยชน์ 2) ความรู้สึกชอบต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร และ 3) ความตั้งใจที่จะทำงานอาสาสมัครในอนาคต ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้แบบวัดเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดเองตามนิยามปฏิบัติการ แบบวัดมีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดสูง เป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัครสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดต่ำ

กลุ่มตัวแปรลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลัง

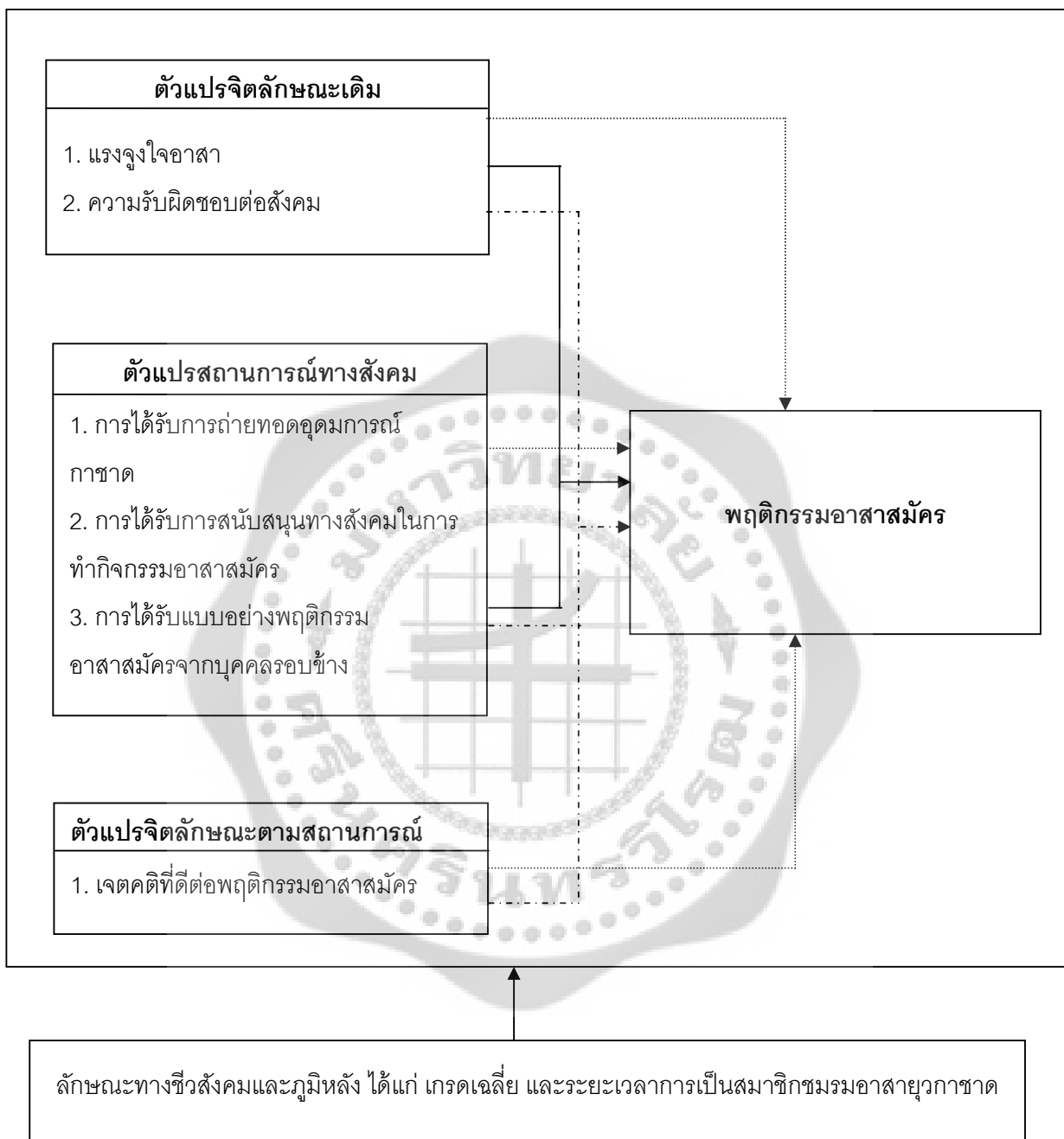
เกรดเฉลี่ย หมายถึง เกรดเฉลี่ยของอาชีวศึกษาในภาคการศึกษาที่ผ่านมา

ระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรม หมายถึง จำนวนปีของการเข้าเป็นสมาชิกชมรมอาสาชวการศึกษา

สมมติฐานในการวิจัย

1. อาสาสมัครที่มีลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลัง (ได้แก่ เกรดเฉลี่ย และระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมอาสาสมัคร) แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมอาสาสมัครแตกต่างกัน
2. จิตลักษณะเดิม ได้แก่ แรงจูงใจอาสาและความรับผิดชอบต่อสังคม, สถานการณ์ทางสังคม ได้แก่ การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางศาสนา การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง และจิตลักษณะตามสถานการณ์ ได้แก่ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาสมัคร
3. อาสาสมัครที่มีแรงจูงใจอาสาสมัครมากและได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางศาสนามากจะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมอาสาสมัครมากกว่าอาสาสมัครที่มีลักษณะอื่นๆ
4. อาสาสมัครที่มีแรงจูงใจอาสาสมัครมากและได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครมากจะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมอาสาสมัครมากกว่าอาสาสมัครที่มีลักษณะอื่นๆ
5. อาสาสมัครที่มีแรงจูงใจอาสาสมัครมากและได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างมากจะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมอาสาสมัครมากกว่าอาสาสมัครที่มีลักษณะอื่นๆ
6. อาสาสมัครที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมมากและได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางศาสนามากจะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมอาสาสมัครมากกว่าอาสาสมัครที่มีลักษณะอื่นๆ
7. อาสาสมัครที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมมากและได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครมากจะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมอาสาสมัครมากกว่าอาสาสมัครที่มีลักษณะอื่นๆ
8. อาสาสมัครที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมมากและได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างมากจะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมอาสาสมัครมากกว่าอาสาสมัครที่มีลักษณะอื่นๆ
9. ตัวแปรชุดจิตลักษณะเดิม 2 ตัวแปร (ได้แก่ แรงจูงใจอาสาและความรับผิดชอบต่อสังคม) ตัวแปรชุดสถานการณ์ทางสังคม 3 ตัวแปร (ได้แก่ การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางศาสนา การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครและการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง) และตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ 1 ตัวแปร (ได้แก่ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร) ร่วมกันทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครได้

จากสมมติฐานข้างต้น สามารถกำหนดกรอบแนวคิดงานวิจัยได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาสมัครในเขตกรุงเทพมหานคร” เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนที่สังกัดชมรมอาสาสมัครที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 และเขต 2 ในกรุงเทพมหานคร ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 309 คน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรสำหรับการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนที่สังกัดชมรมอาสาสมัครที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 เขต 2 ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,036 คน (สำนักงานยุวกาชาดสภาการศึกษาไทย. 2554)

1.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาตัวอย่างให้ได้ครอบคลุม และเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร ดังนั้น การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คำนวณโดยใช้ตารางสำเร็จรูปตามสูตรของ ยามาเน่ (Yamane. 1967: 886) โดยกำหนดให้ $e = .05$ ซึ่งมีสูตรคำนวณดังต่อไปนี้

$$n = \frac{N}{1 + N e^2}$$

เมื่อ e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

$$n = \frac{1,036}{1 + 1,036(0.05)^2}$$

$$n = 288$$

ดังนั้น จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการคำนวณ เท่ากับ 288 คน

ในการศึกษครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่สังกัดชมรมอาสาชวูกาชาดที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 เขต 2 ในกรุงเทพมหานคร คาดประมาณว่าจะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 350 คน สามารถเก็บข้อมูลจริงได้กลุ่มตัวอย่าง 309 คน คิดเป็นร้อยละ 88.2

วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 เลือกโรงเรียนที่มีชมรมอาสาชวูกาชาดจากกลุ่มโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 5 โรงเรียน และเขต 2 จำนวน 5 โรงเรียน รวม 10 โรงเรียน

ขั้นตอนที่ 2 เลือกนักเรียนที่สังกัดชมรมอาสาชวูกาชาดในแต่ละโรงเรียน โรงเรียนละ 35 คน ได้กลุ่มตัวอย่างอาสาชวูกาชาดทั้งหมด 309 คน

ตาราง 1 จำนวนโรงเรียนและกลุ่มตัวอย่างที่ดำเนินการเก็บข้อมูล

ลำดับ	เขต	โรงเรียน	จำนวน แบบสอบถามที่ ส่ง (ฉบับ)	จำนวน แบบสอบถามที่ ได้รับคืน (ฉบับ)
1	1	พุทธบูชา	35	35
2	1	เจ้าพระยาวิทยาคม	35	34
3	1	สายปัญญาในพระบรมราชินูปถัมภ์	35	30
4	1	สตรีวัดระฆัง	35	31
5	1	โยธินบูรณะ 2 (สุวรรณสุทธาราม)	35	23
6	2	เทพศิรินทร์ร่มเกล้า	35	24
7	2	สตรีวัดมหาพฤฒารามในพระบรมราชินูปถัมภ์	35	35
8	2	พรตพิทยพยัต	35	34
9	2	นวมินทราชินูทิศเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า	35	29
10	2	กุนนทีรุทธารามวิทยาคม	35	34
รวม			350	309

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่เป็นสมาชิกชมรมอาสาชวยกาชาด ประกอบด้วยแบบสอบถามจำนวน 8 ฉบับ ดังนี้

1. แบบสอบถามลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลัง
2. แบบวัดพฤติกรรมอาสาสมัคร
3. แบบวัดแรงจูงใจอาสา
4. แบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคม
5. แบบวัดการได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด
6. แบบวัดการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร
7. แบบวัดการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง
8. แบบวัดเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามลักษณะทางชีวสังคม

ประกอบด้วยข้อคำถามเรื่องเกรตเจ็ลและระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรม

ฉบับที่ 2 แบบวัดพฤติกรรมอาสาสมัคร

การวัดพฤติกรรมอาสาสมัคร ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดตามนิยามปฏิบัติการ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม โดยสมัครใจและไม่หวังผลตอบแทน มี 3 ด้าน ดังนี้ 1) การช่วยเหลือผู้อื่น มี 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ การที่บุคคลเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และปฏิบัติงานบรรเทาทุกข์ผู้เดือดร้อน 2) การเสียสละต่อสังคม มี 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ การที่บุคคลใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม และเสียสละเงิน เวลา แรงกายเพื่อผู้อื่นและสังคม 3) ความมุ่งมั่นพัฒนา ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ การที่บุคคลเฝหาความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและเผยแพร่แก่ผู้อื่น การที่บุคคลรณรงค์ให้ผู้อื่นบริจาคเงิน สิ่งของ ดวงตา อวัยวะโลหิตและการที่บุคคลรณรงค์ให้ผู้อื่นเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ แบบวัดมีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดสูง เป็นผู้มีพฤติกรรมอาสาสมัครสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดต่ำ เมื่อนำไปทดลองใช้กับกลุ่มอาสาชวยกาชาด จำนวน 38 คน ได้ข้อคำถามที่มีคุณภาพที่ยอมรับได้ จำนวน 22 ข้อ แบ่งออกเป็น 1) การช่วยเหลือผู้อื่นจำนวน 8 ข้อ 2) การเสียสละต่อสังคมจำนวน 8 ข้อ 3) ความมุ่งมั่นพัฒนาจำนวน 6 ข้อ เป็นข้อความทางบวกจำนวน 20 ข้อ ข้อความทางลบ 2 ข้อ ช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 22-132 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง .29-.77 ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .91 เมื่อนำไปใช้จริงกับกลุ่มอาสาชวยกาชาด จำนวน 309 คน มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง .07-.69 ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .91

ตัวอย่างแบบวัดพฤติกรรมอาสาสมัคร

(1) ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมดูแลผู้สูงอายุ เด็กกำพร้าหรือคนพิการในสถานสงเคราะห์ด้วยความเต็มใจ และไม่คาดหวังว่าตนเองจะต้องได้รับอะไรตอบแทน (ด้านช่วยเหลือ)

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

(2) ข้าพเจ้าใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์โดยการเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ชมรมจัดขึ้นด้วยความเต็มใจและไม่หวังสิ่งของตอบแทน (ด้านเสียสละต่อสังคม)

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

(3) ข้าพเจ้าเข้ารับการอบรมความรู้ด้านสุขอนามัยเพื่อนำมาแนะนำเพื่อนหรือรุ่นน้องในการรักษาสุขภาพอนามัย เช่น การป้องกันเอดส์ การป้องกันการท้องก่อนวัยอันควร (ด้านความมุ่งมั่นพัฒนา)

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนน เมื่อเป็นข้อความทางบวก ให้คะแนน 6 ถึง 1 จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” ถ้าเป็นข้อความทางลบ ให้คะแนนตรงข้าม โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดสูง เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมอาสาสมัครสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดต่ำ

ฉบับที่ 3 แบบวัดแรงจูงใจอาสา

การวัดแรงจูงใจอาสา ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดแรงจูงใจอาสาโดยปรับปรุงจากแบบวัดแรงจูงใจอาสาของเคลรีและคณะ (Clary; et al. 1998: 1516-1530) มีเนื้อหาเกี่ยวกับแรงผลักดันที่ทำให้บุคคลต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัคร จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการให้คุณค่า หมายถึง ความต้องการให้บุคคลอื่นได้รับผลประโยชน์ 2) ด้านการเข้าใจ หมายถึง การทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ 3) ด้านการหาโอกาสในการศึกษาต่อ หมายถึง การทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อหาโอกาสในการศึกษาต่อในวิชาชีพที่ตนต้องการ 4) ด้านสังคม หมายถึง การทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อสร้างสัมพันธ์กับบุคคลอื่น 5) ด้านการปกป้อง หมายถึง การทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อลดความรู้สึกลึกผิดของตนเองที่มีโอกาสมากกว่าผู้อื่นและเพื่อค้นหาปัญหาที่มีอยู่ในตนเอง 6) ด้านการเพิ่มพูน หมายถึง การทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อสร้างความรู้สึกลึกซึ้งทางบวกให้กับตนเอง แบบวัดมีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดสูง เป็นผู้ที่มีแรงจูงใจอาสาสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดต่ำ เมื่อนำไปทดลองใช้กับกลุ่มอายุภาค จำนวน 38 คน ได้ข้อคำถามที่มีคุณภาพที่ยอมรับได้ จำนวน 17 ข้อ ประกอบด้วยข้อความ

ทางบวกทั้งหมด ช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 17-102 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง .20-.74 ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .86 เมื่อนำไปใช้จริงกับกลุ่มอาสาสมัครอาสาชาด จำนวน 309 คน มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง .29-.59 ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .87

ตัวอย่างแบบวัดแรงจูงใจอาสา

(1) ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพราะอยากให้ผู้ประสบปัญหาต่างๆ ผ่านวิกฤติไปได้ (ด้านการให้คุณค่า)

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

(2) ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพราะจะได้เรียนรู้เรื่องราวต่างๆ มากกว่าเรียนในชั้นเรียน
 อย่างเดียว (ด้านการเข้าใจ)

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

(3) ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพราะทำให้ข้าพเจ้ามีช่องทางในการหาข้อมูลเพื่อศึกษาต่อ
 ในวิชาชีพที่ต้องการ (ด้านการหาโอกาสในการศึกษาต่อ)

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

(4) ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพราะทำให้ข้าพเจ้าสนิทสนมกับเพื่อนร่วมชมรมมากขึ้น
 (ด้านสังคม)

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

(5) ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อช่วยให้ข้าพเจ้าบรรเทาความรู้สึกผิดที่ข้าพเจ้ามีโอกาส
 มากกว่าคนอื่น (ด้านการปกป้อง)

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

(6) ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อช่วยสร้างความภาคภูมิใจให้กับตนเอง (ด้านการเพิ่มพูน)

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนน ให้คะแนน 6 ถึง 1 จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดสูง เป็นผู้มีแรงจูงใจอาสาสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดต่ำ

ฉบับที่ 4 แบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคม

การวัดความรับผิดชอบต่อสังคม ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคม ตามนิยามปฏิบัติการ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลตระหนักในหน้าที่ของตนเองที่มีต่อสังคม ตั้งใจปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมและคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม แบบวัดมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” เมื่อนำไปทดลองใช้กับกลุ่มอาสาชวกราชาดจำนวน 38 คน ได้ข้อคำถามที่มีคุณภาพที่ยอมรับได้ จำนวน 9 ข้อ เป็นข้อความทางบวกจำนวน 8 ข้อ ข้อความทางลบ 1 ข้อ ช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 9-54 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง .30-.67 ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .80 เมื่อนำไปใช้จริงกับกลุ่มอาสาชวกราชาด จำนวน 309 คน มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง .14-.66 ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .77

ตัวอย่างแบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคม

(1) การตัดสินใจช่วยเหลือผู้อื่นของข้าพเจ้านั้นจะต้องไม่ขัดต่อกฎหมายบ้านเมือง

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนน เมื่อเป็นข้อความทางบวก ให้คะแนน 6 ถึง 1 จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” ถ้าเป็นข้อความทางลบ ให้คะแนนตรงข้าม โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดสูง เป็นผู้มีมีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดต่ำ

ฉบับที่ 5 แบบวัดการได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด

การวัดการได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดการได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาดตามนิยามปฏิบัติการ มีเนื้อหาเกี่ยวกับ การรับรู้ของบุคคลถึงการที่ครู รุ่นพี่ ในชมรม และบุคลากรจากสภากาชาดไทย มีการอบรม/ ปลูกฝัง ได้แก่ การอบรมหลักสูตรต่างๆ, สอนแนะนำ ทำให้เห็นเป็นแบบอย่าง และให้เข้าร่วมกิจกรรมกับชมรมอาสาชวกราชาด เพื่อให้บุคคลมีความรู้ในเรื่องหลักการกาชาดทั้ง 7 ประการ คือ มนุษยธรรม ความไม่ลำเอียง ความเป็นกลาง ความเป็นอิสระ บริการอาสาสมัคร ความเป็นเอกภาพและความเป็นสากล แบบวัดมีลักษณะเป็นมาตรา

ประเมินค่า 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” เมื่อนำไปทดลองใช้กับกลุ่มอาสาชวยกาชาต จำนวน 38 คน ได้ข้อคำถามที่มีคุณภาพที่ยอมรับได้ จำนวน 11 ข้อ เป็นข้อความทางบวกจำนวน 9 ข้อ ข้อความทางลบ 2 ข้อ ช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 11-66 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง .37-.70 ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .84 เมื่อนำไปใช้จริงกับกลุ่มอาสาชวยกาชาต จำนวน 309 คน มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง .07-.65 ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .78

ตัวอย่างแบบวัดการได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาต

(1) ข้าพเจ้าได้รับการอบรมหลักสูตรพื้นฐานชวยกาชาตเพื่อนำความรู้ในเรื่องหลักการกาชาตมาเป็นหลักในการปฏิบัติงานอาสาสมัคร

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนน เมื่อเป็นข้อความทางบวก ให้คะแนน 6 ถึง 1 จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” ถ้าเป็นข้อความทางลบ ให้คะแนนตรงข้าม โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดสูง เป็นผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาตสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดต่ำ

ฉบับที่ 6 แบบวัดการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร

การวัดการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร ผู้วิจัยได้ปรับปรุงจากแบบวัดการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครของอนุ เจริญวงศ์ระยับ (2552) มีเนื้อหาเกี่ยวกับการรับรู้ของบุคคลถึงการสนับสนุนจากครอบครัว เพื่อน ครูที่ปรึกษาชมรม และบุคลากรจากสภากาชาตไทย ร่วมกัน 4 ด้าน คือ 1) การสนับสนุนทางอารมณ์ 2) การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร 3) การสนับสนุนเพื่อประเมินคุณค่า และ 4) การสนับสนุนด้านวัตถุสิ่งของ แบบวัดมีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” เมื่อนำไปทดลองใช้กับกลุ่มอาสาชวยกาชาต จำนวน 38 คน ได้ข้อคำถามที่มีคุณภาพที่ยอมรับได้ จำนวน 11 ข้อ เป็นข้อความทางบวกจำนวน 9 ข้อ ข้อความทางลบ 2 ข้อ ช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 11-66 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง .43-.67 ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .86 เมื่อนำไปใช้จริงกับกลุ่มอาสาชวยกาชาต จำนวน 309 คน มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง .04-.59 ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .67

ตัวอย่างแบบวัดการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร

(1) หากข้าพเจ้ามีปัญหาเกี่ยวกับกิจกรรมอาสาสมัคร ข้าพเจ้าจะมีเพื่อนที่คอยดูแลช่วยเหลือ (อารมณ์)

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

(2) ข้าพเจ้าได้รับข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อการทำงานอาสาสมัครจากครูที่ปรึกษาอย่างเพียงพอ (ข้อมูลข่าวสาร)

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

(3) พ่อแม่เห็นว่าการทำกิจกรรมอาสาสมัครช่วยให้ข้าพเจ้าพัฒนาทักษะ/ ความสามารถหลายด้าน (การให้คุณค่า)

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

(4) ข้าพเจ้าได้รับการสนับสนุนเงินบริจาคในการซื้อสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นต่อการทำงานอาสาสมัครในชมรม (ด้านวัตถุสิ่งของ)

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนน เมื่อเป็นข้อความทางบวก ให้คะแนน 6 ถึง 1 จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” ถ้าเป็นข้อความทางลบ ให้คะแนนตรงข้าม โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดสูง เป็นผู้ที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดต่ำ

ฉบับที่ 7 แบบวัดการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง

การวัดการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างตามนิยามปฏิบัติการ แบบวัดมีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่บุคคลสังเกตเห็นและได้รับการถ่ายทอดในเรื่องการช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละต่อสังคม และความมุ่งมั่นพัฒนาจากพ่อแม่ ครู และเพื่อน ในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้แบบวัดการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง แบบวัดมีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” เมื่อนำไปทดลองใช้กับกลุ่มอาสาสมัครจำนวน 38 คน ได้ข้อคำถามที่มีคุณภาพที่ยอมรับได้ จำนวน 11 ข้อ เป็นข้อความทางบวกจำนวน 9 ข้อ ข้อความทางลบ 2 ข้อ ช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 11-66 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง .28-.77 ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .84 เมื่อนำไปใช้จริงกับกลุ่มอาสาสมัครจำนวน 309 คน มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง .15-.61 ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .72

ตัวอย่างแบบวัดการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง

(1) ข้าพเจ้าเห็นครูของข้าพเจ้าไปหาความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและผู้อื่น ข้าพเจ้าจึงยึดถือมาเป็นแบบอย่าง

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

(2) ข้าพเจ้าเห็นเพื่อนของข้าพเจ้ามักชักชวนหรือจูงใจให้ผู้อื่นเข้าร่วมทำกิจกรรมเพื่อสังคม ข้าพเจ้าจึงทำตามบ้าง

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

(3) ข้าพเจ้าเห็นพ่อแม่ของข้าพเจ้าชอบช่วยเหลือคนอื่นและสังคม ข้าพเจ้าจึงอยากช่วยเหลือคนอื่นและสังคมบ้าง

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนน เมื่อเป็นข้อความทางบวก ให้คะแนน 6 ถึง 1 จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” ถ้าเป็นข้อความทางลบ ให้คะแนนตรงข้าม โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดสูง เป็นผู้ที่ได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดต่ำ

ฉบับที่ 8 แบบวัดเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร

การวัดเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัครตามนิยามปฏิบัติการ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะภายในจิตใจของบุคคลที่แสดงออกในแง่ อารมณ์ ความรู้สึก และความพร้อม ที่มีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร ซึ่งมี 3 องค์ประกอบ คือ 1) ความรู้ เชิงประเมินค่าว่าการปฏิบัติกิจกรรมอาสาสมัครดี หรือมีประโยชน์ จำนวน 3 ข้อ 2) ความรู้สึกชอบต่อ พฤติกรรมอาสาสมัคร จำนวน 4 ข้อ และ 3) ความตั้งใจที่จะทำงานอาสาสมัครในอนาคตจำนวน 3 ข้อ แบบวัดมีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” เมื่อนำไปทดลองใช้ กับกลุ่มอาสาชวยุวกาชาด จำนวน 38 คน ได้ข้อคำถามที่มีคุณภาพที่ยอมรับได้ จำนวน 10 ข้อ เป็น ข้อความทางบวกจำนวน 9 ข้อ ข้อความทางลบ 1 ข้อ ช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 10-60 มีค่าอำนาจ จำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง .35-.74 ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .89 เมื่อนำไปใช้ จริงกับกลุ่มอาสาชวยุวกาชาด จำนวน 309 คน มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง .22-.69 ค่าความ เชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .81

ตัวอย่างแบบวัดเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร

(1) ข้าพเจ้าเชื่อว่าการทำกิจกรรมอาสาสมัครทำให้มีโอกาสช่วยเหลือสังคมและผู้ที่เดือดร้อน

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

(2) ข้าพเจ้ารู้สึกภูมิใจและมีความสุขที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมอาสาสมัคร

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

(3) ข้าพเจ้าจะทำงานอาสาสมัครต่อไปถึงแม้ว่าข้าพเจ้าจะเรียนจบจากโรงเรียนนี้แล้ว

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนน เมื่อเป็นข้อความทางบวก ให้คะแนน 6 ถึง 1 จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” ถ้าเป็นข้อความทางลบ ให้คะแนนตรงข้าม โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดสูง เป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัครสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดต่ำ

3. การหาคุณภาพเครื่องมือ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเองและแบบสอบถามที่ปรับปรุงจากผู้อื่น ไปหาคุณภาพของเครื่องมือวัด โดยมีขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. การหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเข้าใจอย่างดีในเรื่องเนื้อหาที่ต้องการวัด โดยพิจารณาตรวจแก้ไขเนื้อหาตามนิยามปฏิบัติการเพื่อให้สามารถวัดได้เที่ยงตรงกับเรื่องที่ศึกษา และพิจารณาความคิดเห็นตรงกันของผู้เชี่ยวชาญ 2 ใน 3 คน (IOC) เป็นเกณฑ์การคัดเลือก จากนั้นนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมก่อนนำไปทดลองใช้

2. การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัด โดยผู้วิจัยนำแบบวัดแต่ละฉบับที่ได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มอาสาสมัครจากโรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ จำนวน 38 คน จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item–Total Correlation) แล้วเลือกเฉพาะข้อที่มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไว้ใช้เป็นข้อคำถามในแบบวัด (ภาคผนวก ข)

3. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดที่ใช้ จะหาภายหลังจากการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อแล้ว จากนั้นเลือกเฉพาะข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติและได้รับการปรับปรุงจนมีเนื้อหาครอบคลุมสิ่งที่ต้องการจะวัด นำมาหาค่าความเชื่อมั่นชนิดความสอดคล้องภายในด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้อาสาเยาวชนกาชาดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยมีวิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อนำไปขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการโรงเรียนที่ทำการเก็บข้อมูล
2. ติดต่อโรงเรียนที่ทำการเก็บข้อมูลและนัดหมายวันเวลาทำการเก็บข้อมูล
3. จัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง วางแผนการเก็บข้อมูล
4. ส่งแบบวัดให้อาจารย์ที่ปรึกษาชมรมอาสาเยาวชนกาชาดทางไปรษณีย์ โดยติดต่อนัดหมายวันส่งและชี้แจงรายละเอียดของการเก็บข้อมูลให้ทราบ เพื่อแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ
5. ให้นักเรียนตอบแบบสอบถาม และอาจารย์ที่ปรึกษาชมรมอาสาเยาวชนกาชาดเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนหลังจากนักเรียนทำเสร็จเรียบร้อยแล้วทางไปรษณีย์ และตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์อีกครั้งหลังจากผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืน
6. นำข้อมูลเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อหาค่าสถิติสำหรับใช้ดำเนินการขั้นตอนต่อไป

5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ คือ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยใช้สถิติดังนี้คือ

1. ลักษณะทั่วไปของประชากร โดยใช้สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสูงสุด (Max) และค่าต่ำสุด (Min) โดยกำหนดระดับการให้คะแนนดังนี้

ค่าเฉลี่ยตัวแปรเท่ากับ 5.50 – 6.00 คือ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตัวแปรเท่ากับ 4.50 – 5.40 คือ มาก

ค่าเฉลี่ยตัวแปรเท่ากับ 3.50 – 4.40 คือ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตัวแปรเท่ากับ 2.50 – 3.40 คือ น้อย

ค่าเฉลี่ยตัวแปรเท่ากับ 1.50 – 2.40 คือ น้อยที่สุด

2. ใช้สถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1

3. การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2

4. การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two-way ANOVA) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพบการมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) เกิดขึ้น จะนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบหาความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3-8

5. การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีลำดับ (Hierarchical Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 9

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เริ่มจากลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังของอาสาสมัคร ตามด้วยผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน 9 ประการ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังของผู้ถูกศึกษา

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของอาสาสมัครที่จำแนกตามเกรดเฉลี่ยและระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมอาสาสมัคร

ตัวแปร	จำนวน (309 คน)	ร้อยละ (100.00)
เกรดเฉลี่ยในภาคการศึกษาที่ผ่านมา		
ต่ำกว่า 2.00	4	1.29
2.01-2.49	43	13.92
2.50-2.99	82	26.54
3.00-3.49	118	38.19
3.50-4.00	62	20.06
ระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมอาสาสมัคร		
ต่ำกว่า 1 ปี	111	35.92
1 ปี	79	25.57
2 ปี	65	21.04
3 ปีขึ้นไป	54	17.48

จากตาราง 2 พบว่า อาสาสมัครมีเกรดเฉลี่ยระหว่าง 3.00-3.49 มากที่สุด (ร้อยละ 38.19) รองลงมาคือมีเกรดเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.50-2.99 (ร้อยละ 26.54) ส่วนระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมอาสาสมัครต่ำกว่า 1 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 35.92) รองลงมาคือมีระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมอาสาสมัคร 1 ปี (ร้อยละ 25.57)

ตาราง 3 ค่าสถิติพื้นฐาน จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษาของอาสาสมัคร

ตัวแปร	$\bar{x}$	SD	Min	Max
จิตลักษณะเดิม				
แรงจูงใจอาสา	4.74	.60	2.76	6.00
ความรับผิดชอบต่อสังคม	4.99	.63	1.56	6.00
สถานการณ์ทางสังคม				
การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด	4.61	.60	2.36	6.00
การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร	4.62	.54	3.00	6.00
การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง	4.73	.56	3.36	6.00
จิตลักษณะตามสถานการณ์				
เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร	4.89	.59	3.20	6.00
พฤติกรรมอาสาสมัคร				
ด้านช่วยเหลือ	4.76	.59	2.55	6.00
ด้านเสียสละต่อสังคม	4.77	.66	1.63	6.00
ด้านความมุ่งมั่นพัฒนา	4.62	.62	2.63	6.00
ด้านความมุ่งมั่นพัฒนา	4.94	.72	2.00	6.00

จากตาราง 3 พบว่า อาสาสมัครมีแรงจูงใจอาสา ความรับผิดชอบต่อสังคม การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัครและพฤติกรรมอาสาสมัครในทุกด้าน อยู่ในระดับมาก โดยได้คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.61 - 4.99

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 อาสาสมัครที่มีลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลัง (ได้แก่ เกรดเฉลี่ย และระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรม) แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมอาสาสมัครแตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอาสาสมัครที่มีลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังแตกต่างกัน โดยทดสอบความแปรปรวนทางเดียว One Way ANOVA ซึ่งกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ปรากฏผลในตาราง 4

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาชวภาษาชาติที่มีลักษณะชีวสังคมและภูมิหลังแตกต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
เกรดเฉลี่ยในภาคการศึกษาที่ผ่านมา					
ระหว่างกลุ่ม	4	.336	.084	.243	.914
ภายในกลุ่ม	304	105.20	.346		
ระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมอาสาชวภาษาชาติ					
ระหว่างกลุ่ม	3	.565	.188	.547	.650
ภายในกลุ่ม	305	104.97	.344		

จากตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอาสาสมัครที่มีลักษณะชีวสังคมและภูมิหลังแตกต่างกัน พบว่า อาสาชวภาษาชาติที่มีเกรดเฉลี่ยและระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมอาสาชวภาษาชาติแตกต่างกันมีพฤติกรรมอาสาสมัครไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 2 จิตลักษณะเดิม ได้แก่ แรงจูงใจอาสาและความรับผิดชอบต่อสังคม, สถานการณ์ทางสังคม ได้แก่ การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ชาชาติ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างและจิตลักษณะตามสถานการณ์ ได้แก่ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาชวภาษาชาติ

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ปรากฏผลในตาราง 5

ตาราง 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแรงจูงใจอาสา ความรับผิดชอบต่อสังคม การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร และพฤติกรรมอาสาสมัคร

ตัวแปร	(X1)	(X2)	(X3)	(X4)	(X5)	(X6)	(Y)
แรงจูงใจ (X1)	-	0.25*	0.35*	0.39*	0.29*	0.38*	0.40*
ความรับผิดชอบต่อสังคม (X2)		-	0.64*	0.61*	0.58*	0.66*	0.60*
การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด (X3)			-	0.69*	0.61*	0.62*	0.62*
การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร (X4)				-	0.71*	0.71*	0.64*
การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง (X5)					-	0.74*	0.64*
เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร (X6)						-	0.73*
พฤติกรรมอาสาสมัคร (Y)							-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 พบว่า จิตลักษณะเดิม ได้แก่ แรงจูงใจอาสาและความรับผิดชอบต่อสังคม สถานการณ์ทางสังคม ได้แก่ การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างและจิตลักษณะตามสถานการณ์ ได้แก่ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาชวูกาชาดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคืออาสาชวูกาชาดที่มีแรงจูงใจอาสาสมัครมาก (น้อย) มีความรับผิดชอบต่อสังคมมาก (น้อย) ได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาดมาก (น้อย) ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครมาก (น้อย) และได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างมาก (น้อย) มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัครมาก (น้อย) มีพฤติกรรมอาสาสมัครมาก (น้อย) ตามไปด้วย โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับพฤติกรรมอาสาสมัครมากที่สุดคือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร (r เท่ากับ .73) รองลงมาคือ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร (r เท่ากับ .64) และการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง (r เท่ากับ .64)

สมมติฐานข้อที่ 3 ถึง 8 เป็นการทดสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะเดิมกับสถานการณ์ทางสังคม ที่มีผลต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two-way ANOVA) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปรากฏผลในตาราง 6

ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านรวมและกลุ่มรวม เมื่อพิจารณาตามตัวแปรจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ทางสังคม

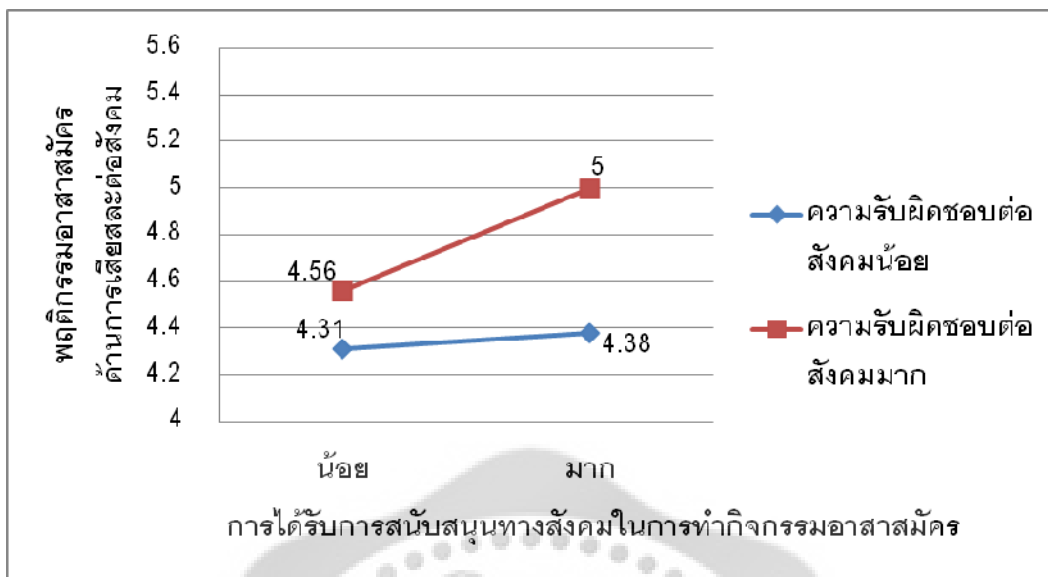
แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F	p
แรงจูงใจอาสา (A)	1	4.46	18.06	.00
การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด (D)	1	20.56	83.27	.00
AxD	1	.15	.61	.434
แรงจูงใจอาสา (A)	1	3.30	13.55	.00
การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร (E)	1	21.49	88.20	.00
AxE	1	.00	.00	.97
แรงจูงใจอาสา (A)	1	6.22	26.59	.00
การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง (F)	1	24.55	105.03	.00
AxF	1	.09	.39	.53
ความรับผิดชอบต่อสังคม (B)	1	7.88	33.36	.00
การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด (D)	1	6.46	27.36	.00
BxD	1	.25	1.05	.31
ความรับผิดชอบต่อสังคม (B)	1	8.10	35.60	.00
การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร (E)	1	10.25	45.07	.00
BxE	1	.02	.09	.77
ความรับผิดชอบต่อสังคม (B)	1	9.16	40.97	.00
การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง (F)	1	11.79	52.70	.00
BxF	1	.00	.01	.93

จากตาราง 6 พบว่า ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะเดิมกับสถานการณ์ทางสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมอาสาสมัครด้านรวมทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย (ตาราง 9 ภาคผนวก ค) แต่เมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระแต่ละตัว พบว่า อาสาชวกราชาดที่มีแรงจูงใจอาสาสมัครมาก มีความรับผิดชอบต่อสังคมมาก ได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ศาชาดมาก ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครมาก และได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างมาก มีพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านรวมมากกว่าอาสาชวกราชาดที่มีแรงจูงใจอาสาสมัครน้อย มีความรับผิดชอบต่อสังคมน้อย ได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ศาชาदन้อย ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครน้อย และได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างน้อย (ดูค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมอาสาสมัครด้านรวมในตาราง 8 ภาคผนวก ค)

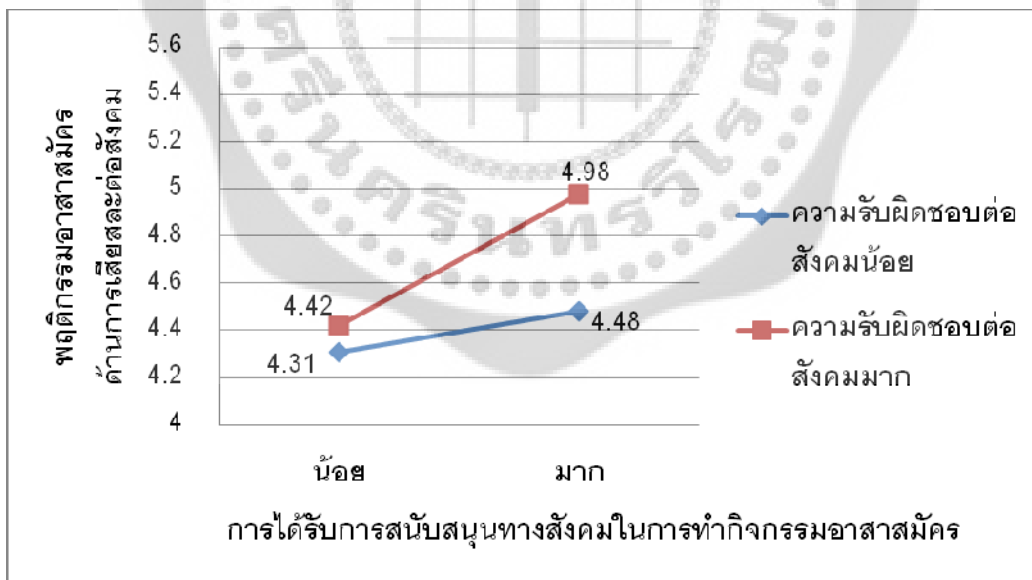
แต่เมื่อพิจารณาพฤติกรรมอาสาสมัครรายด้าน พบผลดังนี้

1) พฤติกรรมอาสาสมัครด้านการช่วยเหลือผู้อื่น พบว่า ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะเดิมกับสถานการณ์ทางสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านการช่วยเหลือผู้อื่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย (ตาราง 10 ภาคผนวก ค)

2) พฤติกรรมอาสาสมัครในด้านการเสียสละต่อสังคม พบว่า พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมและการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร ที่มีผลต่อพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านการเสียสละต่อสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เฉพาะในกลุ่มเกรดเฉลี่ยสูงและกลุ่มที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมอาสาชวกราชาदन้อย (ตาราง 11 ภาคผนวก ค และภาพประกอบ 2 และ 3) และเมื่อนำคะแนนเฉลี่ยของ 4 กลุ่มที่แบ่งระดับของตัวแปรอิสระทั้งสองตัวแปรมาเปรียบเทียบกันเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ (Scheffe') (ตาราง 12 และ 13 ภาคผนวก ค) พบผลดังนี้ **ในกลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง** พบว่า อาสาชวกราชาดที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครและมีความรับผิดชอบต่อสังคมมาก จะมีพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านการเสียสละต่อสังคมมากกว่าอาสาชวกราชาดที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครมากและมีความรับผิดชอบต่อสังคมน้อย และอาสาชวกราชาดที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครน้อยตามลำดับ **ในกลุ่มที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมอาสาชวกราชาदन้อย** พบว่า อาสาชวกราชาดที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครมาก จะมีพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านการเสียสละต่อสังคมมากกว่าอาสาชวกราชาดที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมมากและได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครน้อย และอาสาชวกราชาดที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครน้อย

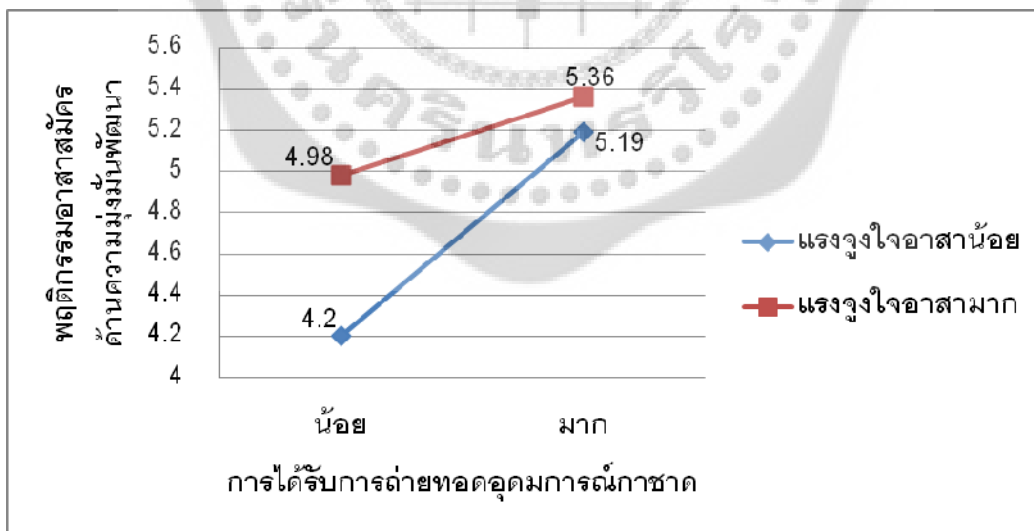

ภาพประกอบ 2 ปฏิสัมพันธ์ของคะแนนเฉลี่ยระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมและการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครที่มีผลต่อพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านการเสียสละต่อสังคม ในกลุ่มอาสาสมัครที่มีความรู้ความสามารถที่มีเกรดเฉลี่ยสูง

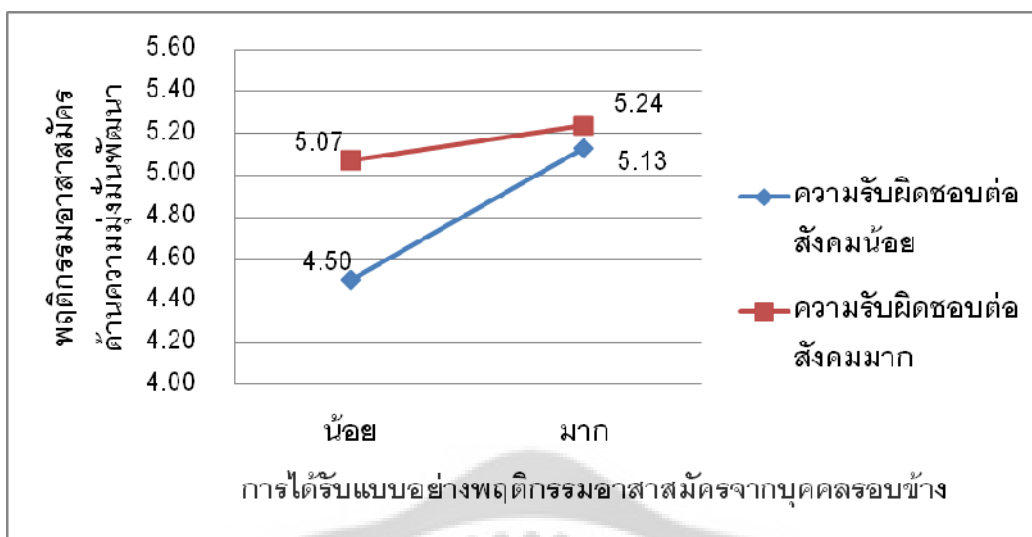

ภาพประกอบ 3 ปฏิสัมพันธ์ของคะแนนเฉลี่ยระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมและการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครที่มีผลต่อพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านการเสียสละต่อสังคมในกลุ่มอาสาสมัครที่มีความรู้ความสามารถที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมอาสาสมัครน้อย

3) พฤติกรรมอาสาสมัครในด้านความมุ่งมั่นพัฒนา พบว่า พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร แรงจูงใจอาสาสมัครกับการได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาดที่มีผลต่อพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านความมุ่งมั่นพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เฉพาะในกลุ่มที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมอาสาชวูกาชาดมาก และความรับผิดชอบต่อสังคมและการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างที่มีผลต่อพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านความมุ่งมั่นพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เฉพาะในกลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง (ตาราง 14 ภาคผนวก ค และภาพประกอบ 4 และ 5) และเมื่อนำคะแนนเฉลี่ยของ 4 กลุ่มที่แบ่งระดับของตัวแปรอิสระทั้งสองตัวแปรมาเปรียบเทียบกันเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ (Scheffe') (ตาราง 15 และ 16 ภาคผนวก ค) พบผลดังนี้ **ในกลุ่มที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมอาสาชวูกาชาดมากพบว่า** อาสาชวูกาชาดที่มีแรงจูงใจอาสาสมัครและได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาดมาก จะมีพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านความมุ่งมั่นพัฒนามากกว่าอาสาชวูกาชาดที่มีแรงจูงใจอาสาสมัครและได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาดน้อย และอาสาชวูกาชาดที่มีแรงจูงใจอาส่าน้อยและได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาดมาก จะมีพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านความมุ่งมั่นพัฒนามากกว่าอาสาชวูกาชาดที่มีแรงจูงใจอาสาสมัครและได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาดน้อย **ในกลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง** พบว่า อาสาชวูกาชาดที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างมาก จะมีพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านความมุ่งมั่นพัฒนามากกว่าอาสาชวูกาชาดที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างน้อย

ภาพประกอบ 4 ปฏิสัมพันธ์ของคะแนนเฉลี่ยระหว่างแรงจูงใจอาสาสมัครและได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาดที่มีผลต่อพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านความมุ่งมั่นพัฒนา
ในกลุ่มอาสาชวูกาชาดที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมอาสาชวูกาชาดมาก

ภาพประกอบ 5 ปฏิสัมพันธ์ของคะแนนเฉลี่ยระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมและการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างที่มีผลต่อพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านความมุ่งมั่นพัฒนา ในกลุ่มอาสาสมัครชาวไทยที่มีเกรดเฉลี่ยสูง

จากการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 ถึง 8 สรุปได้ว่า ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะเดิมกับสถานการณ์ทางสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมอาสาสมัครด้านรวมทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณาพฤติกรรมอาสาสมัครรายด้าน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น ด้านการเสียสละต่อสังคม และด้านความมุ่งมั่นพัฒนา พบว่า พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจอาสาสมัครกับการได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านความมุ่งมั่นพัฒนา เฉพาะในกลุ่มที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมอาสาสมัครมาก ความรับผิดชอบต่อสังคมกับการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครที่มีผลต่อพฤติกรรมอาสาสมัครด้านการเสียสละต่อสังคมเฉพาะในกลุ่มอาสาสมัครชาวไทยที่มีเกรดเฉลี่ยสูง (3.00 ขึ้นไป) และกลุ่มที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมน้อย (1 ปีลงไป) และพบปฏิสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมและการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างที่มีผลต่อพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านความมุ่งมั่นพัฒนา เฉพาะในกลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อที่ 9 ตัวแปรชุดจิตลักษณะเดิม 2 ตัวแปร (ได้แก่ แรงจูงใจอาสาและความรับผิดชอบต่อสังคม) ตัวแปรชุดสถานการณ์ทางสังคม 3 ตัวแปร (ได้แก่ การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครและการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง) และตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ 1 ตัวแปร (ได้แก่ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร) ร่วมกันทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครได้

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีลำดับ เพื่อทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครจากจิตลักษณะเดิม สถานการณ์ทางสังคม และจิตลักษณะตามสถานการณ์ ทั้งกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลัง ได้แสดงผลปรากฏดังตาราง 7

เมื่อนำคะแนนพฤติกรรมอาสาสมัครมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีลำดับ โดยใช้ชุดตัวแปรจิตลักษณะเดิมเป็นกลุ่มตัวทำนายลำดับที่ 1 ชุดตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ เป็นกลุ่มตัวทำนายลำดับที่ 2 และชุดตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม เป็นกลุ่มตัวทำนายลำดับที่ 3 ปรากฏผลดังนี้ กลุ่มตัวทำนายลำดับที่ 1 จิตลักษณะเดิม 2 ตัวแปร ทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครด้านรวมได้ร้อยละ 43.1 ในกลุ่มรวม มีตัวทำนายที่สำคัญคือ ความรับผิดชอบต่อสังคม และแรงจูงใจอาสา ในกลุ่มย่อยทำนายได้ระหว่างร้อยละ 43.2 ถึง 44.7 โดยทำนายได้สูงสุดในกลุ่มอาสาสมัครกาชาดที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมอาสาสมัครกาชาดมาก (2 ปีขึ้นไป) และเมื่อนำตัวทำนายกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์เข้ามาเพิ่มเป็นชุดตัวทำนายลำดับที่ 2 พบว่า ชุดตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครด้านรวมในกลุ่มรวมได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 15 (R^2 change = .15) มีตัวทำนายที่สำคัญคือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร ความรับผิดชอบต่อสังคม และแรงจูงใจอาสา และกลุ่มย่อยทุกประเภทก็ทำนายได้เพิ่มขึ้นระหว่างร้อยละ 12 ถึง 17 (R^2 change = .12 - .17) โดยทำนายได้เพิ่มขึ้นมากที่สุดในกลุ่มอาสาสมัครกาชาดที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมอาสาสมัครกาชาดมาก (2 ปีขึ้นไป) และกลุ่มอาสาสมัครกาชาดที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำ มีตัวทำนายที่สำคัญ คือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร แรงจูงใจอาสา และความรับผิดชอบต่อสังคม และเมื่อนำตัวทำนายกลุ่มสถานการณ์ทางสังคมเข้ามาเพิ่มเป็นชุดตัวทำนายลำดับที่ 3 พบว่า ชุดตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครด้านรวมในกลุ่มรวมได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 3 (R^2 change = .03) มีตัวทำนายที่สำคัญคือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร (ค่าเบต้า = .38) การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด (ค่าเบต้า = .16) ความรับผิดชอบต่อสังคม (ค่าเบต้า = .12) และแรงจูงใจอาสา (ค่าเบต้า = .11) และกลุ่มย่อยทุกประเภทก็ทำนายได้เพิ่มขึ้นระหว่างร้อยละ 1 ถึง 7 (R^2 change = .01 - .07) โดยทำนายได้เพิ่มขึ้นมากที่สุดในกลุ่มอาสาสมัครกาชาดที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำ (ต่ำกว่า 3.00) มีตัวทำนายที่สำคัญ คือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร (ค่าเบต้า = .30) การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด (ค่าเบต้า = .27) และแรงจูงใจอาสา (ค่าเบต้า = .16) ทั้งนี้ตัวแปรที่

ศึกษาทุกตัวสามารถร่วมกันทำนายความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมอาสาสมัครด้านรวมได้ร้อยละ 61 ในกลุ่มรวมและระหว่างร้อยละ 56.8 ถึง 68 โดยร่วมกันทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครด้านรวมได้มากที่สุดในกลุ่มอาสาสมัครทางชาติที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำ และทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครด้านรวมได้น้อยที่สุดในกลุ่มอาสาสมัครทางชาติที่มีเกรดเฉลี่ยสูง

ตาราง 7 ปริมาณการทำนายและตัวทำนายสำคัญของพฤติกรรมอาสาสมัครด้านรวมในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลัง

กลุ่ม	จำนวน (คน)	ลำดับที่ 1 (จิตลักษณะเดิม 1-2)			ลำดับที่ 2 (จิตลักษณะตามสถานการณ์ 6)				ลำดับที่ 3 (สถานการณ์ทางสังคม 3-5)			
		% ทำนาย	ตัวทำนาย ที่มี นัยสำคัญ	ค่าเบต้า	% ทำนาย	R Square Change	ตัวทำนายที่ มีนัยสำคัญ	ค่าเบต้า	% ทำนาย	R Square Change	ตัวทำนายที่มี นัยสำคัญ	ค่าเบต้า
รวม	309	43.1	2, 1	.27, .54	57.8	.15	6, 2, 1	.54, .22, .14	61.0	.03	6, 3, 2, 1	.38, .16, .12, .11
เกรดเฉลี่ยต่ำ	129	44.1	2, 1	.49, .33	61.2	.17	6, 1, 2	.56, .20, .17	68.0	.07	6, 3, 1	.30, .27, .16
เกรดเฉลี่ยสูง	180	43.2	2, 1	.56, .22	55.6	.12	6, 2	.51, .26	56.8	.01	6, 2	.42, .19
ระยะเวลาสั้น	190	43.3	2, 1	.55, .24	56.6	.13	6, 2, 1	.48, .26, .16	60.4	.04	6, 3, 2, 1	.31, .19, .16, .14
ระยะเวลามาก	119	44.7	2, 1	.54, .31	61.6	.17	6	.65	64.3	.03	6	.51

มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

หมายเหตุ : R Square Change = เปอร์เซ็นต์ทำนายที่เปลี่ยนแปลงไป เมื่อเพิ่มชุดทำนายใหม่เข้าไป ขณะที่ชุดตัวทำนายเดิมถูกควบคุมให้คงที่

ชุดตัวทำนายลำดับที่ 1: กลุ่มจิตลักษณะเดิม 2 ตัวแปร ได้แก่ 1 หมายถึง แรงจูงใจอาสา 2 หมายถึง ความรับผิดชอบต่อสังคม

ชุดตัวทำนายลำดับที่ 2: จิตลักษณะตามสถานการณ์ 6 ตัวแปร ได้แก่ 6 หมายถึง เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร

ชุดตัวทำนายลำดับที่ 3: กลุ่มสถานการณ์ 3 ตัวแปร ได้แก่ 3 หมายถึง การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางศาสดา 4 หมายถึง การสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร 5 หมายถึง การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมอาสาสมัครรายด้าน พบผลดังนี้

1) พฤติกรรมอาสาสมัครด้านการช่วยเหลือผู้อื่น

เมื่อนำคะแนนพฤติกรรมอาสาสมัครมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีลำดับ โดยใช้ชุดตัวแปรจิตลักษณะเดิมเป็นกลุ่มตัวทำนายลำดับที่ 1 ชุดตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ เป็นกลุ่มตัวทำนายลำดับที่ 2 และชุดตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม เป็นกลุ่มตัวทำนายลำดับที่ 3 ปรากฏผลดังนี้ กลุ่มตัวทำนายลำดับที่ 1 จิตลักษณะเดิม 2 ตัวแปร ทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครด้านการช่วยเหลือผู้อื่นได้ร้อยละ 33 ในกลุ่มรวม มีตัวทำนายที่สำคัญคือ ความรับผิดชอบต่อสังคม และแรงจูงใจอาสา ในกลุ่มย่อยทำนายได้ระหว่างร้อยละ 30.3 ถึง 37.2 โดยทำนายได้สูงสุดในกลุ่มอาสาสมัครที่ระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมอาสาสมัครน้อย และเมื่อนำตัวทำนายกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์เข้ามาเพิ่มเป็นชุดตัวทำนายลำดับที่ 2 พบว่า ชุดตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครด้านการช่วยเหลือผู้อื่นในกลุ่มรวมได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 15 ($R^2 \text{ change} = .15$) มีตัวทำนายที่สำคัญคือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร และความรับผิดชอบต่อสังคม และกลุ่มย่อยทุกประเภทก็ทำนายได้เพิ่มขึ้นระหว่างร้อยละ 10 ถึง 23 ($R^2 \text{ change} = .10 - .23$) โดยทำนายได้เพิ่มขึ้นมากที่สุดในกลุ่มอาสาสมัครที่ระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมอาสาสมัครมาก (2 ปีขึ้นไป) มีตัวทำนายที่สำคัญ คือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร และเมื่อนำตัวทำนายกลุ่มสถานการณ์ทางสังคมเข้ามาเพิ่มเป็นชุดตัวทำนายลำดับที่ 3 พบว่า ชุดตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครด้านการช่วยเหลือผู้อื่นในกลุ่มรวมได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 2 ($R^2 \text{ change} = .02$) มีตัวทำนายที่สำคัญคือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร (ค่าเบต้า = .42) และความรับผิดชอบต่อสังคม (ค่าเบต้า = .13) และกลุ่มย่อยทุกประเภทก็ทำนายได้เพิ่มขึ้นระหว่างร้อยละ 1 ถึง 4 ($R^2 \text{ change} = .01 - .04$) โดยทำนายได้เพิ่มขึ้นมากที่สุดในกลุ่มอาสาสมัครที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำ (ต่ำกว่า 3.00) มีตัวทำนายที่สำคัญ คือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร (ค่าเบต้า = .39) และการได้รับการถ่ายทอดคุณธรรมจากชาติ (ค่าเบต้า = .20) ทั้งนี้ตัวแปรที่ศึกษาทุกตัวสามารถร่วมกันทำนายความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมอาสาสมัครด้านการช่วยเหลือผู้อื่น ได้ร้อยละ 49.8 ในกลุ่มรวมและระหว่างร้อยละ 45.7 ถึง 56 โดยร่วมกันทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครด้านการช่วยเหลือผู้อื่นได้มากที่สุดในกลุ่มอาสาสมัครที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำ และทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครด้านการช่วยเหลือผู้อื่นได้น้อยที่สุดในกลุ่มอาสาสมัครที่มีเกรดเฉลี่ยสูง (ตาราง 17 ภาคผนวก ค)

2) พฤติกรรมอาสาสมัครในด้านการเสียสละต่อสังคม

เมื่อนำคะแนนพฤติกรรมอาสาสมัครมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีลำดับ โดยใช้ชุดตัวแปรจิตลักษณะเดิมเป็นกลุ่มตัวทำนายลำดับที่ 1 ชุดตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ เป็นกลุ่มตัวทำนายลำดับที่ 2 และชุดตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม เป็นกลุ่มตัวทำนายลำดับที่ 3 ปรากฏผลดังนี้ กลุ่มตัวทำนายลำดับที่ 1 จิตลักษณะเดิม 2 ตัวแปร ทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครด้านการเสียสละต่อสังคมได้ร้อยละ 32.9 ในกลุ่มรวม มีตัวทำนายที่สำคัญคือ ความรับผิดชอบต่อสังคม และแรงจูงใจอาสา ในกลุ่มย่อยทำนายได้ระหว่างร้อยละ 30.1 ถึง 38.1 โดยทำนายได้สูงสุดในกลุ่มอาสาสมัครที่มิเกรงเจตคติที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมอาสาสมัครมาก และเมื่อนำตัวทำนายกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์เข้ามาเพิ่มเป็นชุดตัวทำนายลำดับที่ 2 พบว่า ชุดตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครด้านการเสียสละต่อสังคมในกลุ่มรวมได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 12 ($R^2 \text{ change} = .12$) มีตัวทำนายที่สำคัญคือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร ความรับผิดชอบต่อสังคมและแรงจูงใจอาสา และกลุ่มย่อยทุกประเภทก็ทำนายได้เพิ่มขึ้นระหว่างร้อยละ 7 ถึง 17 ($R^2 \text{ change} = .07 - .17$) โดยทำนายได้เพิ่มขึ้นมากที่สุดในกลุ่มอาสาสมัครที่มิเกรงเจตคติ มีตัวทำนายที่สำคัญ คือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร และแรงจูงใจอาสา และเมื่อนำตัวทำนายกลุ่มสถานการณ์ทางสังคมเข้ามาเพิ่มเป็นชุดตัวทำนายลำดับที่ 3 พบว่า ชุดตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครด้านการเสียสละต่อสังคมในกลุ่มรวมได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ($R^2 \text{ change} = .03$) มีตัวทำนายที่สำคัญคือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร (ค่าเบต้า = .34) และการได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางชาติ (ค่าเบต้า = .13) และกลุ่มย่อยทุกประเภทก็ทำนายได้เพิ่มขึ้นระหว่างร้อยละ 2 ถึง 5 ($R^2 \text{ change} = .02 - .05$) โดยทำนายได้เพิ่มขึ้นมากที่สุดในกลุ่มอาสาสมัครที่มิเกรงเจตคติ มีตัวทำนายที่สำคัญ คือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร (ค่าเบต้า = .35) การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางชาติ (ค่าเบต้า = .23) และแรงจูงใจอาสา (ค่าเบต้า = .17) ทั้งนี้ตัวแปรที่ศึกษาทุกตัวสามารถร่วมกันทำนายความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมอาสาสมัครด้านการเสียสละต่อสังคม ได้ร้อยละ 47.5 ในกลุ่มรวมและระหว่างร้อยละ 43.9 ถึง 55.1 โดยร่วมกันทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครด้านการเสียสละต่อสังคมได้มากที่สุดในกลุ่มอาสาสมัครที่มิเกรงเจตคติ และทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครด้านการเสียสละต่อสังคมได้น้อยที่สุดในกลุ่มอาสาสมัครที่มิเกรงเจตคติสูง (ตาราง 18 ภาคผนวก ค)

3) พฤติกรรมอาสาสมัครในด้านความมุ่งมั่นพัฒนา

เมื่อนำคะแนนพฤติกรรมอาสาสมัครมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีลำดับ โดยใช้ชุดตัวแปรจิตลักษณะเดิมเป็นกลุ่มตัวทำนายลำดับที่ 1 ชุดตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ เป็นกลุ่มตัวทำนายลำดับที่ 2 และชุดตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม เป็นกลุ่มตัวทำนาย

ลำดับที่ 3 ปรากฏผลดังนี้ กลุ่มตัวทำนายนลำดับที่ 1 จิตลักษณะเดิม 2 ตัวแปร ทำนายนพฤติกรรม อาสาสมัครด้านความมุ่งมั่นพัฒนาได้ร้อยละ 38.1 ในกลุ่มรวม มีตัวทำนายนที่สำคัญคือ ความ รับผิดชอบต่อสังคม และแรงจูงใจอาสา ในกลุ่มย่อยทำนายนได้ระหว่างร้อยละ 33.8 ถึง 43.5 โดย ทำนายนได้สูงสุดในกลุ่มอาสาชวยกาศาตที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำ และเมื่อนำตัวทำนายนกลุ่มจิตลักษณะตาม สถานการณ์เข้ามาเพิ่มเป็นชุดตัวทำนายนลำดับที่ 2 พบว่า ชุดตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ ทำนายนพฤติกรรมอาสาสมัครด้านความมุ่งมั่นพัฒนาในกลุ่มรวมได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 8 (R^2 square change = .08) มีตัวทำนายนที่สำคัญคือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร แรงจูงใจอาสา และความ รับผิดชอบต่อสังคม และกลุ่มย่อยทุกประเภทก็ทำนายนได้เพิ่มขึ้นระหว่างร้อยละ 5 ถึง 12 (R^2 change = .05 - .12) โดยทำนายนได้เพิ่มขึ้นมากที่สุดในกลุ่มอาสาชวยกาศาตที่มีเกรดเฉลี่ยสูง มีตัวทำนายนที่ สำคัญ คือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร และแรงจูงใจอาสา และเมื่อนำตัวทำนายนกลุ่ม สถานการณ์ทางสังคมเข้ามาเพิ่มเป็นชุดตัวทำนายนลำดับที่ 3 พบว่า ชุดตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม ทำนายนพฤติกรรมอาสาสมัครด้านความมุ่งมั่นพัฒนาในกลุ่มรวมได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 4 (R^2 square change = .04) มีตัวทำนายนที่สำคัญคือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร (ค่าเบต้า = .24) แรงจูงใจ อาสา (ค่าเบต้า = .22) และการได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาศาต (ค่าเบต้า = .18) และกลุ่มย่อย ทุกประเภทก็ทำนายนได้เพิ่มขึ้นระหว่างร้อยละ 1 ถึง 10 (R^2 change = .01 - .10) โดยทำนายนได้เพิ่มขึ้น มากที่สุดในกลุ่มอาสาชวยกาศาตที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำ มีตัวทำนายนที่สำคัญ คือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรม อาสาสมัคร (ค่าเบต้า = .30) และแรงจูงใจอาสา (ค่าเบต้า = .24) ทั้งนี้ตัวแปรที่ศึกษาทุกตัวสามารถ ร่วมกันทำนายนความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมอาสาสมัครด้านความมุ่งมั่นพัฒนา ได้ร้อยละ 49.6 ในกลุ่มรวมและระหว่างร้อยละ 46.6 ถึง 57.7 โดยร่วมกันทำนายนพฤติกรรมอาสาสมัครด้านความ มุ่งมั่นพัฒนาได้มากที่สุดในกลุ่มอาสาชวยกาศาตที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำ และทำนายนพฤติกรรมอาสาสมัคร ด้านความมุ่งมั่นพัฒนาได้น้อยที่สุดในกลุ่มอาสาชวยกาศาตที่มีเกรดเฉลี่ยสูง (ตาราง 19 ภาคผนวก ค)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาสมัครอาสาสมัครในกรุงเทพฯ” เป็นงานวิจัยประเภทศึกษาความสัมพันธ์เปรียบเทียบ (Correlation-Comparative Study) มีความมุ่งหมายของการวิจัย 3 ประการคือ **ประการแรก** ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาสมัคร **ประการที่สอง** เพื่อทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครจากจิตลักษณะเดิม สถานการณ์ทางสังคมและจิตลักษณะตามสถานการณ์ **ประการที่สาม** เพื่อค้นหาตัวแปรสำคัญที่สามารถทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาสมัคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่สังกัดชมรมอาสาสมัครที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 และเขต 2 ในกรุงเทพมหานคร เก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ จำนวน 350 ฉบับ ให้อาจารย์ที่ปรึกษาชมรมอาสาสมัครเก็บรวบรวมข้อมูลจากอาสาสมัคร ในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน พ.ศ.2555 ภาคการศึกษาที่ 1 เก็บข้อมูลจริงได้ทั้งสิ้น 309 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 88.2 เครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังของผู้ตอบ และแบบวัดจำนวน 7 ฉบับ ได้แก่ แบบวัดแรงจูงใจอาสาสมัคร แบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคม แบบวัดการได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางศาสนา แบบวัดการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร แบบวัดการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง แบบวัดเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร และแบบวัดพฤติกรรมอาสาสมัคร วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ในการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two-way ANOVA) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3-8 วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีลำดับ (Hierarchical regression analysis) ในการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 9 บทนี้จะกล่าวถึงการสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติเพื่อการพัฒนา และข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไป

อาสาสมัครในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 309 คน ส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยในภาคการศึกษาที่ผ่านมาอยู่ในระดับ 3.00-3.49 (คิดเป็นร้อยละ 38.19) และมีระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมอาสาสมัคร 1 ปี (คิดเป็นร้อยละ 25.57) อาสาสมัครส่วนใหญ่มีพฤติกรรมอาสาสมัครทั้งด้านรวม และรายด้าน แรงจูงใจอาสา ความรับผิดชอบต่อสังคม การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางชาติ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง และเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัครอยู่ในระดับมาก โดยได้คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.61 - 4.99

สรุปผลตามสมมติฐาน

1. อาสาสมัครที่มีเกรดเฉลี่ยและระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมอาสาสมัครแตกต่างกันมีพฤติกรรมอาสาสมัครไม่แตกต่างกัน
2. จิตลักษณะเดิม ได้แก่ แรงจูงใจอาสาและความรับผิดชอบต่อสังคม, สถานการณ์ทางสังคม ได้แก่ การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางชาติ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างและจิตลักษณะตามสถานการณ์ ได้แก่ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาสมัครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมอาสาสมัครมากที่สุดคือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร (r เท่ากับ .73)
3. ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะเดิมกับสถานการณ์ทางสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมอาสาสมัครด้านรวมทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 3 ถึง 8 แต่เมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระแต่ละตัว พบว่า อาสาสมัครที่มีแรงจูงใจอาสาสมัครมาก มีความรับผิดชอบต่อสังคมมาก ได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางชาติมาก ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครมาก และได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างมาก มีพฤติกรรมอาสาสมัครมากกว่าอาสาสมัครที่มีแรงจูงใจอาสายน้อย มีความรับผิดชอบต่อสังคมน้อย ได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางชาติน้อย ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครน้อย และได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างน้อย

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมอาสาสมัครรายด้าน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น ด้านการเสียสละต่อสังคม และด้านความมุ่งมั่นพัฒนา พบว่า พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจอาสาสมัครกับการได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางชาติที่มีผลต่อพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านความมุ่งมั่นพัฒนา

เฉพาะในกลุ่มที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมอาสาชวูกาชาดมาก โดยอาสาชวูกาชาดที่มีแรงจูงใจอาสาและได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาดมาก จะมีพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านความมุ่งมั่นพัฒนามากกว่าอาสาชวูกาชาดที่มีแรงจูงใจอาสาและได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาดน้อย ปฏิสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมกับการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครที่มีผลต่อพฤติกรรมอาสาสมัครด้านการเสียสละต่อสังคมเฉพาะในกลุ่มอาสาชวูกาชาดที่มีเกรดเฉลี่ยสูง (3.00 ขึ้นไป) และกลุ่มที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมน้อย (1 ปีลงไป) โดยอาสาชวูกาชาดที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครและมีความรับผิดชอบต่อสังคมมาก จะมีพฤติกรรมอาสาสมัครในการการเสียสละต่อสังคมมากกว่าอาสาชวูกาชาดที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครน้อย และพบปฏิสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมและการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างที่มีผลต่อพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านความมุ่งมั่นพัฒนา เฉพาะในกลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง โดยอาสาชวูกาชาดที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างมาก จะมีพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านความมุ่งมั่นพัฒนามากกว่าอาสาชวูกาชาดที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ตัวแปรชุดจิตลักษณะเดิม 2 ตัวแปร (ได้แก่ แรงจูงใจอาสาและความรับผิดชอบต่อสังคม) ตัวแปรชุดสถานการณ์ทางสังคม 3 ตัวแปร (ได้แก่ การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครและการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง) และตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ 1 ตัวแปร (ได้แก่ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร) รวม 6 ตัวแปร ร่วมกันทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครได้ร้อยละ 61 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในกลุ่มรวม โดยตัวทำนายที่สำคัญในการทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาชวูกาชาด คือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด ความรับผิดชอบต่อสังคม และแรงจูงใจอาสา ในกลุ่มย่อยพบผลเช่นเดียวกับกลุ่มรวม โดยพบว่าตัวแปรชุดจิตลักษณะเดิม 2 ตัวแปร (ได้แก่ แรงจูงใจอาสาและความรับผิดชอบต่อสังคม) ตัวแปรชุดสถานการณ์ทางสังคม 3 ตัวแปร (ได้แก่ การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครและการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง) และตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ 1 ตัวแปร (ได้แก่ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร) รวม 6 ตัวแปร ร่วมกันทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครได้อยู่ระหว่างร้อยละ 56.8 ถึง 68 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยทำนายได้สูงสุดในกลุ่มอาสาชวูกาชาดที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำ ตัว

ทำนายที่สำคัญในการทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาสมัคร คือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางศาสนา และแรงจูงใจอาสาสมัคร

5.2 อภิปรายผล

ผลจากการทดสอบสมมติฐานที่ 1 พบว่า อาสาสมัครที่มีความเคร่งเครียดและระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมอาสาสมัครแตกต่างกันมีพฤติกรรมอาสาสมัครไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐาน อาจเนื่องจากพฤติกรรมอาสาสมัครเป็นพฤติกรรมที่มุ่งบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวมด้วยความสมัครใจ ซึ่งอาสาสมัครมีความตั้งใจที่จะสมัครเป็นอาสาสมัครเพื่อบำเพ็ญประโยชน์อยู่โดยพื้นฐานส่วนตัวอยู่แล้ว เกรตเฉลี่ยและระยะเวลาจึงไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัคร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤตยา ทัพวงษ์ (2552) พบว่า เกรตเฉลี่ยไม่มีผลต่อพฤติกรรมอาสาสมัครของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร เช่นเดียวกับงานวิจัยของณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550) ที่พบว่า จิตอาสา ระหว่างนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 756 คน ที่มีระดับชั้นที่เรียนแตกต่างกัน มีจิตอาสาไม่แตกต่างกัน

ผลจากการทดสอบสมมติฐานที่ 2 พบว่า จิตลักษณะเดิม ได้แก่ แรงจูงใจอาสาสมัครและความรับผิดชอบต่อสังคม, สถานการณ์ทางสังคม ได้แก่ การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางศาสนา การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างและจิตลักษณะตามสถานการณ์ ได้แก่ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาสมัครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่กำหนดไว้ โดยพบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมอาสาสมัครมากที่สุดคือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร (r เท่ากับ .73) รองลงมาคือการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร และการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง (r เท่ากับ .64) มีรายละเอียดดังนี้

แรงจูงใจอาสาสมัครมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมอาสาสมัคร เนื่องมาจากแนวคิดกลไกหน้าที่ (Function Analysis Model) ของเคลรี่และคณะ (Clary; et al. 1998: 1516-1530) ที่กล่าวว่า การตัดสินใจเป็นอาสาสมัครนั้นขึ้นอยู่กับกระบวนการทางเหตุผล กระบวนการประเมินเชิงรู้คิดเกี่ยวกับคุณค่าที่ได้จากการเป็นอาสาสมัคร ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้บุคคลต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัคร มีจำนวน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการให้คุณค่า หมายถึง ความต้องการให้บุคคลอื่นได้รับผลประโยชน์ 2) ด้านการเข้าใจ หมายถึง การทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ 3) ด้านการหาโอกาสในการศึกษาต่อ หมายถึง การทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อหาโอกาสในการศึกษา

ต่อในวิชาชีพที่ตนต้องการ 4) ด้านสังคม หมายถึง การทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อสร้างสัมพันธ์กับบุคคลอื่น 5) ด้านการปกป้อง หมายถึง การทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อลดความความรู้สึกผิดของตนเองที่มีโอกาสมากกว่าผู้อื่นและเพื่อค้นหาปัญหาที่มีอยู่ในตนเอง 6) ด้านการเพิ่มพูน หมายถึง การทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อสร้างความรู้สึกลึกซึ้งทางบวกให้กับตนเอง ดังนั้นเมื่ออาสาสมัครอาสาสมัครมีเหตุผลที่ต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครมาก ก็จะเกิดแรงผลักดันให้ต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครมากเพื่อตอบสนองความต้องการของตน ทำให้อาสาสมัครอาสาสมัครมีพฤติกรรมอาสาสมัครมากตามไปด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของแคลร์และคณะ (1998) พบว่าในกลุ่มนักเรียนระดับต่ำกว่าปริญญาตรีที่ได้รับประโยชน์จากแรงจูงใจที่ต้องการจะทำให้พึงพอใจต่อการทำงานอาสาสมัครและมีความตั้งใจที่จะทำงานอาสาสมัครต่อไปในอนาคตมากขึ้น และอยู่ทำงานอาสาสมัครได้นานทั้งในองค์กรที่ทำอยู่และองค์กรอื่นๆ ด้วย เช่นเดียวกับอนุ เจริญวงศ์ระยับ (2552) พบว่า แรงจูงใจอาสาสมัครของนักศึกษาระดับปริญญาตรีทำให้เกิดการรับรู้ถึงความสำคัญและคุณค่าเวลาในการทำกิจกรรมอาสาสมัครให้กับชมรมที่ตนสังกัดอยู่ จนทำให้บทบาทของการทำกิจกรรมอาสาสมัครในชมรมเป็นตัวตนของนักศึกษา และส่งผลต่อการอาสาสมัครอย่างยั่งยืนของนักศึกษา สอดคล้องกับ พระมหาจันทร์ธรรม อินทรีเกิด (2552) พบว่า แรงจูงใจในการทำงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการทำงานของอาสาสมัครทุก

ความรับผิดชอบต่อสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมอาสาสมัคร เนื่องมาจากแนวคิดของกรมวิชาการ (2544: 196) ที่กล่าวว่าความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นการรู้จักฐานะความรับผิดชอบต่อตนเองที่มีต่อสังคม พฤติกรรมอาสาสมัครเป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม การที่อาสาสมัครอาสาสมัครมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากจึงทำให้มีพฤติกรรมอาสาสมัครได้มากเช่นกัน สอดคล้องกับแฮมมวอล โอลิเนอร์ (สุภรัตน์ รัตนมุขย์. 2544: 3; อ้างอิงจาก Samuel, O.1999) ที่พบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ เช่นเดียวกับชารอน (สุภรัตน์ ทองอ่อน. 2550: 69; อ้างอิงจาก Sharon. 1988) ที่พบว่า การทำกิจกรรมของอาสาสมัครมีความเกี่ยวข้องกับชุมชนของครอบครัว มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อสังคม เจตคติต่อความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอาสาสมัครสูงกว่ากลุ่มเพื่อนของอาสาสมัคร นอกจากนี้ความเกี่ยวข้องกับสังคมและสาเหตุของความสนใจด้านสังคมและการเมืองยังสามารถทำนายการเข้าร่วมอาสาสมัครได้ดีกว่าความเห็นใจ

การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางจิตอาสาสมัครมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมอาสาสมัคร เนื่องมาจากแนวคิดของไอเซนเบิร์ก และแฟบส์ (Eisenberg; & Fabes. 1998) ที่กล่าวว่าวิธีการถ่ายทอดทางสังคมจากบุคคลกลุ่มต่างๆ ส่งผลในทางบวกต่อการพัฒนาเยาวชนให้มีคุณภาพและเป็นประโยชน์ต่อสังคม และลักษณะการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางจิตอาสาสมัครจากชมรมอาสาสมัคร โดยการอบรมหลักสูตรต่างๆ จากชมรมอาสาสมัคร การสอน แนะนำ หรือทำให้เห็นเป็นแบบอย่าง

เกี่ยวกับหลักการกาชาดจากอาจารย์ที่ปรึกษา รุ่นพี่ในชมรม และบุคลากรจากสภากาชาดไทย และการให้เข้าร่วมกิจกรรมกับชมรมอาสาชวยกาชาด ซึ่งจากกระบวนการถ่ายทอดข้างต้นนี้ทำให้อาสาชวยกาชาดเกิดการเรียนรู้อุดมการณ์กาชาด มีความเห็นอกเห็นใจเพื่อนมนุษย์ ช่วยเหลือทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ด้วยความเต็มใจ ดังนั้นเมื่ออาสาชวยกาชาดได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาดมาก ทำให้ซึมซับอุดมการณ์กาชาดมาก ก็จะมีพฤติกรรมอาสาสมัครมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่ากาชาดทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชนะศึก นิทานนท์. 2544) พฤติกรรมเอื้อสังคมของนักเรียนประถมศึกษา (ปฏิมากร ศิริเดชะ. 2549) จิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น (อรพินท์ ชูชมและคณะ. 2549) และจิตอาสาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย (ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์. 2550)

การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมอาสาสมัคร เนื่องมาจากแนวคิดของเฮาส์ (House, 1981) ที่กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคมแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) การสนับสนุนทางอารมณ์ ประกอบไปด้วยการเห็นคุณค่า การแสดงว่ารักหรือชอบ การให้ความไว้วางใจ การห่วงถึง การรับฟัง 2) การสนับสนุนด้านการแสดงความคิดเห็น ได้แก่ การพูดหรือแสดงท่าทีว่าเห็นด้วย การให้การสะท้อนกลับหรือแสดงการเปรียบเทียบทางสังคมให้ทราบ 3) การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ การให้คำแนะนำ การเสนอแนะ การชี้แนะโดยตรง และการให้ข้อมูล และ 4) การสนับสนุนด้านวัตถุ เงินทอง ได้แก่ การช่วยเหลือด้านการเงิน แรงงาน วัตถุ สิ่งของ เวลา และการช่วยเหลือด้านปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อม ซึ่งการทำกิจกรรมอาสาสมัครของอาสาชวยกาชาดนั้นจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว เพื่อน ครูที่ปรึกษาชมรม และบุคลากรจากสภากาชาดไทย ดังนั้นการที่อาสาชวยกาชาดรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลเหล่านี้สูงจะส่งผลให้อาสาชวยกาชาดมีกำลังใจ ทำกิจกรรมอาสาสมัครได้อย่างสะดวก ร่าเริงและมีความสุขกับการทำกิจกรรมอาสาสมัครมาก ส่งผลให้อาสาชวยกาชาดมีพฤติกรรมอาสาสมัครมาก สอดคล้องกับงานวิจัย โอโมโตะ และสไนเดอร์ (Omoto; & Snyder. 1995) และอนุ เจริญวงศ์ระยัย (2552) พบว่าการสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิพลทางตรงต่อการอาสาสมัครอย่างยั่งยืน เช่นเดียวกับเคียร์และคณะ (Keer; et al. 2003) พบว่าการสนับสนุนช่วยเหลือของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเอื้อสังคมของวัยรุ่นลาตินในระดับมาก สอดคล้องกับกฤตยา ทัพวงษ์ (2552) พบว่าการสนับสนุนทางสังคมสามารถอธิบายการแปรผันของพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานครได้ดีที่สุด เช่นเดียวกับ คมนา วัชรานินท์ (2546) พบว่าการสนับสนุนจากครอบครัว สามารถทำนายพฤติกรรมอาสาพัฒนาของนักศึกษามหาวิทยาลัยได้

การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมอาสาสมัคร เนื่องมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ของแบนดูรา (Bandura, 1986) ที่กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงความคิดหรือการเรียนรู้ของบุคคลส่วนใหญ่เกิดจากการสังเกตจากตัวแบบ ทั้งนี้เพราะตัวแบบเป็นสิ่งที่สามารถถ่ายทอดทั้งความคิด และการแสดงได้พร้อมๆ กัน อาสาสมัครเป็นกลุ่มเยาวชน การที่จะเลียนแบบใครนั้น เด็กจะเลียนแบบจากคนที่ใกล้ชิดก่อน แล้วค่อยๆ ห่างออกไป ในงานวิจัยนี้ได้แก่ พ่อแม่ ครู และเพื่อน เมื่ออาสาสมัครสังเกตเห็นและได้รับการถ่ายทอดในเรื่องพฤติกรรมอาสาสมัคร ได้แก่ การช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละต่อสังคมและความมุ่งมั่นพัฒนา อาสาสมัครก็จะเกิดกระบวนการเรียนรู้จากตัวแบบ ได้แก่ การใส่ใจ สนใจที่จะรับรู้ จดจำ ปฏิบัติตาม และคิดว่าพฤติกรรมอาสาสมัครนั้นดีเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ซึ่งถ้าหากอาสาสมัครได้รับแบบอย่างจากบุคคลรอบข้างมาก ก็จะทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้จากตัวแบบมาก ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมอาสาสมัครมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมา (MA, 2003) พบว่า พฤติกรรมเอื้อสังคมของนักเรียนชาวจีนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีความสัมพันธ์ทางตรงในทิศทางบวกกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมของครอบครัวและเพื่อน และมีความสัมพันธ์ทางตรงกับการได้รับพฤติกรรมเอื้อสังคมจากเพื่อนสนิท เช่นเดียวกับออร์พินทร์ ชูชม และคนอื่นๆ (2549) พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการถ่ายทอดทางปัญญาสังคม-อารมณ์จากบิดามารดาอย่างเหมาะสมมาก อยู่ในสภาพแวดล้อมโรงเรียนที่ปลูกฝังปัญญาสังคม-อารมณ์ ความรับผิดชอบต่อสังคมและสาธารณะมาก และการได้เห็นแบบอย่างอารมณ์และพฤติกรรมที่เหมาะสมจากเพื่อนมากแล้ว จะมีพฤติกรรมเอื้อสังคมสูง และคมนา วัชรานันท์ (2546) พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยที่มีแบบอย่างการอาสาจากบุคคลรอบข้างซึ่งเป็นบุคคลที่นักศึกษารัก เช่น บิดามารดา ญาติพี่น้อง อาจารย์ และเพื่อนๆ เป็นผู้มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสา และพฤติกรรมอาสาในปัจจุบันของนักศึกษามากกว่านักศึกษาประเภทตรงข้าม ซึ่งสอดคล้องกับ กฤตยา ทัพวงษ์ (2552) พบว่า นิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานครที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนปฏิบัติกิจกรรมอาสาสมัครจะทำให้มีพฤติกรรมอาสาสมัครมากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ปฏิบัติกิจกรรมอาสาสมัครน้อยกว่า เช่นเดียวกับณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550) พบว่า ในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายความเป็นแบบอย่างจากพ่อแม่มีความสำคัญมากที่สุด ในปัจจัยด้านเพื่อน ถ้าเพื่อนสนิทหรือเพื่อนในกลุ่มของนักเรียนมีจิตอาสา ก็จะทำให้ให้นักเรียนมีจิตอาสาตามไปด้วย ในด้านแบบอย่างจากครูก็มีอิทธิพลต่อการเกิดจิตอาสาของนักเรียนด้วยเช่นกัน

เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัครมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมอาสาสมัคร เนื่องจากแนวคิดของแบนดูรา (Bandura, 1977) กล่าวว่า ปัจจัยด้านความคิด ความรู้สึก หรือเจตคติเป็นตัวกำหนดลักษณะและทิศทางของพฤติกรรม ขึ้นอยู่กับว่าบุคคลจะมีเจตคติในทิศทางบวกหรือลบ

และแนวคิดของไอเซนและฟิชไบน์ (Ajzen; & Fishbein. 1977: 888-918) ที่กล่าวว่า การวิเคราะห์เจตคติ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการประเมินค่าถึงประโยชน์หรือโทษของสิ่งหนึ่ง ด้านความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจสิ่งนั้นเพียงใด และด้านความพร้อมหรือเจตนาที่จะกระทำ เป็นการตอบสนองต่อความรู้สึกที่เกิดขึ้น จึงทำให้เจตคติมีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับพฤติกรรม ซึ่งถ้าหากอาสาชวยกาศาตมีเจตคติที่ต่อพฤติกรรมอาสาสมัครมาก ได้แก่ ประเมินว่าการเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เป็นสิ่งที่ดีมีประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น รู้สึกชอบ และมีความพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์กับทางชมรมอาสาชวยกาศาตอย่างเต็มใจ ก็จะส่งผลให้อาสาชวยกาศาตมีพฤติกรรมอาสาสมัครมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีราภา วีรทีป (2545: 57) พบว่า เจตคติต่องานอาสาพัฒนา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมอาสาพัฒนาของนักศึกษาชมรมอาสาพัฒนาชนบทมหาวิทยาลัยรังสิต ผลเช่นเดียวกันกับคมนา วัชรานินท์ (2546: 123) พบว่า นักศึกษาที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร เป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่องานพัฒนาสังคม และมีความตั้งใจที่จะทำงานอาสาในอนาคตมากกว่านักศึกษาที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัครน้อย ซึ่งสอดคล้องกับ อนุ เจริญวงศ์ระยับ (2552: 135) ที่พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เป็นสมาชิกสังกัดชมรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ที่มีเจตคติที่ดีต่อการทำกิจกรรมอาสาสมัครมีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมอาสาสมัครต่อไปในอนาคต ตลอดจนเข้าร่วมทำกิจกรรมอาสาสมัครกับชมรมในทุกชั้นตอนอย่างสม่ำเสมอ เช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่พบว่าเจตคติต่อจิตอาสา มีความสำคัญต่อจิตอาสาของนักเรียนมากที่สุดในปัจจัยทางด้านนักเรียน (ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์. 2550: 100)

ผลจากการทดสอบสมมติฐานที่ 3 ถึง 8 ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะเดิมกับสถานการณ์ทางสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมอาสาสมัครด้านรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวคือไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะเดิม (ได้แก่ แรงจูงใจอาสาและความรับผิดชอบต่อสังคม) กับสถานการณ์ทางสังคม (ได้แก่ การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร และการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะเดิมกับสถานการณ์ทางสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรม เช่น ปราณี จ้อยรอด (2552) ที่พบว่า ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมกับการได้รับตัวแบบจากครอบครัว เพื่อน และครู และไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมกับการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว เพื่อน ครู และสื่อ ที่มีต่อพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในเขตกรุงเทพมหานคร แต่เมื่อพิจารณาในตัวแปรอิสระแต่ละตัว พบว่า อาสาชวยกาศาตที่มีแรงจูงใจมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมอาสาสมัครมากกว่าอาสาชวยกาศาตที่มีแรงจูงใจน้อย สอดคล้องกับงานวิจัย

ของแซมมวล โอไลน์อร์ (Samuel,O.1999: อ้างจากศุภรัตน์ รัตนมุขย์. 2544) พบว่า แรงจูงใจอาสาเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ เช่นเดียวกับฮาวล์ แฮกริน และแคพแลน (Houle, S.; & Kaplan. 2005) ที่พบว่า การเลือกงานอาสาสมัครของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยมิสซิสซิปปีขึ้นอยู่กับสาเหตุของแรงจูงใจอาสา โดยนักศึกษาจะเลือกงานที่ชอบและสอดคล้องกับแรงจูงใจอาสาที่ต้องการ ทำให้เกิดความพอใจและทำงานอาสาสมัครได้อย่างต่อเนื่อง จากแนวคิดกลไกหน้าที่ (Function Analysis Model) ของเคลรีและคณะ (Clary; et al. 1998: 1516-1530) กล่าวว่า แรงจูงใจอาสาเป็นแรงผลักดันให้บุคคลต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัคร มีจำนวน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการให้คุณค่า หมายถึง ความต้องการให้บุคคลอื่นได้รับผลประโยชน์ 2) ด้านการเข้าใจ หมายถึง การทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ 3) ด้านการหาโอกาสในการศึกษาต่อ หมายถึง การทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อหาโอกาสในการศึกษาต่อในวิชาชีพที่ตนต้องการ 4) ด้านสังคม หมายถึง การทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อสร้างสัมพันธ์กับบุคคลอื่น 5) ด้านการปกป้อง หมายถึง การทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อลดความรู้สึกลดของตนเองที่มีโอกาสมากกว่าผู้อื่นและเพื่อค้นหาปัญหาที่มีอยู่ในตนเอง 6) ด้านการเพิ่มพูน หมายถึง การทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อสร้างความรู้สึทางบวกให้กับตนเอง ดังนั้นเมื่ออาสาสมัครมีเหตุผลที่ต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครมาก ก็จะเกิดแรงผลักดันให้ต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครมาก ทำให้อาสาสมัครมีพฤติกรรมอาสาสมัครมากกว่าอาสาสมัครที่มีแรงจูงใจอาสาน้อย

อาสาสมัครที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมอาสาสมัครมากกว่าอาสาสมัครที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของปราณี จ้อยรอด (2552) พบว่า นักเรียนที่ความรับผิดชอบต่อสังคมมาก จะมีพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณมากกว่านักเรียนที่ความรับผิดชอบต่อสังคมน้อย ซึ่งความรับผิดชอบเป็นลักษณะของความเป็นพลเมืองอย่างหนึ่ง เนื่องจากความรับผิดชอบนั้นเป็นลักษณะนิสัย และทัศนคติของบุคคล ซึ่งเป็นเครื่องผลักดันให้บุคคลปฏิบัติตามกฎระเบียบ เคารพสิทธิของผู้อื่น ทำตามหน้าที่ของตน และมีความซื่อสัตย์สุจริต (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2521: 28) เช่นเดียวกับฮาวิกเฮอร์สท์ (ยูดี เทียร์มประสิทธิ์. 2536:11 อ้างอิงจาก Havighurst. 1953:111-158) ได้กล่าวว่าวัยรุ่นที่มีความต้องการรับผิดชอบต่อสังคม คือเด็กวัยรุ่นที่ต้องการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการดำเนินชีวิตในสังคมของชุมชน และประเทศชาติของตน ความรู้สึที่ว่าตนเป็นสมาชิกของสังคมนั้นมีมาตั้งแต่วัยเด็ก จนกระทั่งโตขึ้นเป็นเด็กวัยรุ่นที่มีความคุ้นเคยและเข้าใจสังคมมากขึ้น รู้ว่าเขาเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม อันจะต้องมีสิทธิและหน้าที่ต่อสังคมในฐานะพลเมืองผู้หนึ่งเช่นเดียวกับผู้ใหญ่คนอื่นๆ ความรู้สึรับผิดชอบต่อสังคมที่เด็กวัยรุ่นมีต่อสังคมของเขาจะช่วยทำให้เขามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมต่างๆ เช่น เป็นนักกีฬา ร่วมทำงานอาสาสมัคร และดูแลสาธารณประโยชน์แก่ชุมชน เป็นต้น ซึ่งการที่อาสาสมัครรู้ว่าตนเป็นส่วนหนึ่ง

ของสังคม มีหน้าที่ต่อสังคม จะทำให้เขาตระหนักในหน้าที่ของตนเองที่มีต่อสังคม รู้สึกว่าตัวเองอยากมีส่วนร่วมในกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อทำหน้าที่ของพลเมืองที่ดี ดังนั้นอาสาชวูกาชาดที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมมากจึงมีพฤติกรรมอาสาสมัครมากกว่าอาสาชวูกาชาดที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมน้อย

อาสาชวูกาชาดที่ได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาดมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมอาสาสมัคร มากกว่าอาสาชวูกาชาดที่ได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาดน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของปฏิมากร ศิริเตชะ (2549) ที่พบว่า นักเรียนที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านสังคหวัตถุ 4 ของครูสูง มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 มากกว่านักเรียนที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านสังคหวัตถุ 4 ของครูต่ำ เช่นเดียวกับงานวิจัยของอรพินท์ ชูชม และคนอื่นๆ (2549) ที่พบว่า เยาวชนวัยรุ่นที่อยู่ในสภาพแวดล้อมโรงเรียนที่ปลูกฝังปัญญาสังคห-อารมณ์ความรับผิดชอบต่อสังคมและสาธารณะมาก จะมีพฤติกรรมเอื้อสังคมสูง ซึ่งการที่อาสาชวูกาชาดได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาดจากครู รุ่นพี่ในชมรม และบุคลากรจากสภากาชาดไทย โดยได้รับการอบรม/ ปลูกฝัง ได้แก่ การอบรมหลักสูตรต่างๆ, สอน แนะนำ ทำให้เห็นเป็นแบบอย่าง และให้เข้าร่วมกิจกรรมกับชมรมอาสาชวูกาชาด เพื่อให้บุคคลมีความรู้ในเรื่องหลักการกาชาดทั้ง 7 ประการ คือ มนุษยธรรม, ความไม่ลำเอียง, ความเป็นกลาง, ความเป็นอิสระ, บริการอาสาสมัคร, ความเป็นเอกภาพ, ความเป็นสากล ทำให้อสาชวูกาชาดเกิดการเรียนรู้ มีความเชี่ยวชาญมากกว่าในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร และซึมซับหลักการกาชาดทั้ง 7 ประการได้มากกว่า เกิดพฤติกรรมอาสาสมัครได้มากกว่าอาสาชวูกาชาดที่ได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาดน้อย

อาสาชวูกาชาดที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมอาสาสมัครมากกว่าอาสาชวูกาชาดที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของคมนา วัชรานันท์ (2546) พบว่านักศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนจากคนรอบข้างมาก จะมีพฤติกรรมอาสาพัฒนาตมากกว่านักศึกษาประเภทตรงข้าม เช่นเดียวกับอนุ เจริญวงศ์ระยับ (2552) พบว่า การสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลทางตรงต่อการอาสาสมัครอย่างยั่งยืน และกฤตยา ทัพวงษ์ (2552) พบว่า นักศึกษาที่มีการสนับสนุนทางสังคมมากกว่า จะทำให้มีพฤติกรรมอาสาตมากกว่านักศึกษาที่มีการสนับสนุนทางสังคมน้อยกว่า ซึ่งการที่อาสาชวูกาชาดได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครจากครอบครัว เพื่อน ครูที่ปรึกษาชมรม และบุคลากรจากสภากาชาดไทย ร่วมกัน 4 ด้านมาก คือ 1) การสนับสนุนทางอารมณ์ หมายถึง การที่ผู้อื่นรับฟังความรู้สึกของบุคคลหรือแสดงท่าทีว่าเห็นอกเห็นใจ ไว้วางใจ ฟังพอใจที่บุคคลทำกิจกรรมอาสาสมัคร รวมถึงให้กำลังใจ และคอยดูแลช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา 2) การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร โดยการที่ผู้อื่นให้คำแนะนำ เสนอแนะ ชี้แนะโดยตรง และให้ข้อมูล ให้การสะท้อนกลับจากผู้อื่นว่าการทำกิจกรรมอาสาสมัครที่บุคคลดำเนินการไปแล้วเป็นอย่างไร 3) การสนับสนุนเพื่อ

ประเมินคุณค่า เป็นการที่ผู้อื่นพูดหรือแสดงการยอมรับและเห็นความสำคัญในการทำกิจกรรมอาสาสมัครของบุคคลว่าก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม เห็นด้วยกับกิจกรรมอาสาสมัครในชมรมรวมถึงสนับสนุนให้บุคคลเข้าร่วมกิจกรรมอาสาสมัคร และ 4) การสนับสนุนด้านวัตถุสิ่งของ เป็นการที่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรมอาสาสมัครโดยให้การสนับสนุนวัตถุสิ่งของ เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้ สนับสนุนด้านการเงิน การลงแรงช่วยเหลือ การเสียสละเวลาช่วยเหลือ ทำให้อาสาสมัครเกิดความภาคภูมิใจ ได้รับความสะดวกในการทำกิจกรรมอาสาสมัครมากกว่า มีความต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครมากกว่า ทำให้มีพฤติกรรมอาสาสมัครมากกว่าอาสาสมัครที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครน้อย

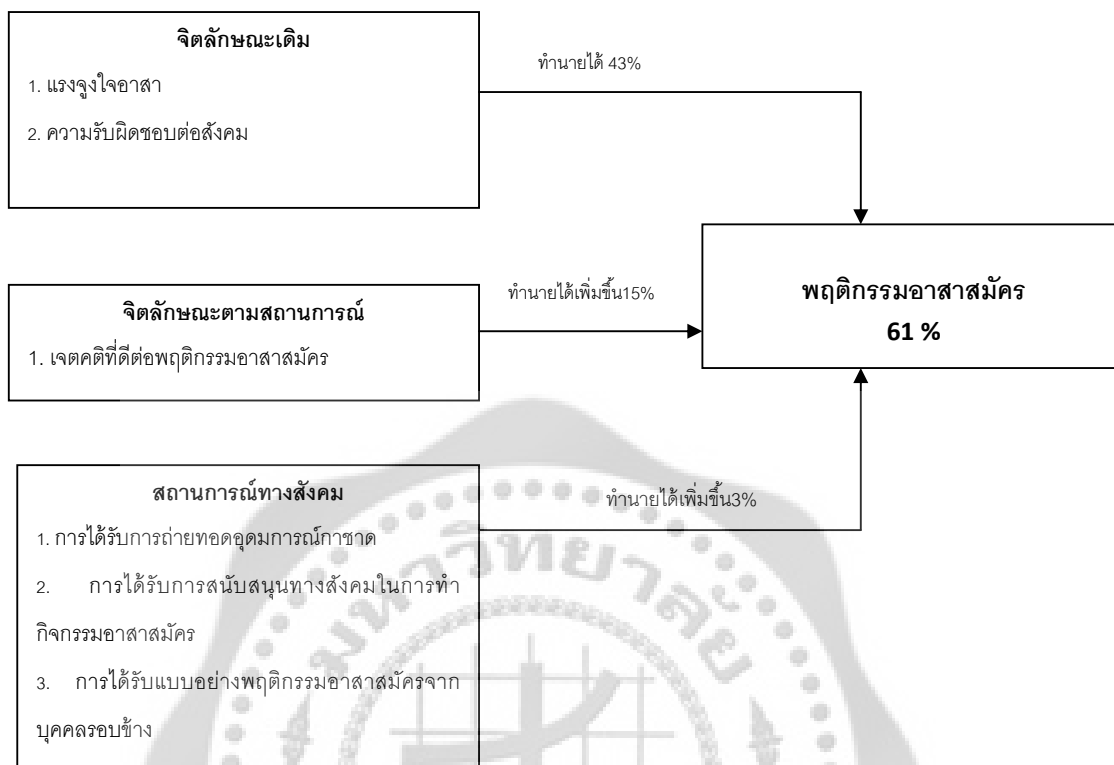
อาสาสมัครที่ได้รับการแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมอาสาสมัครมากกว่าอาสาสมัครที่ได้รับการแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยแมทธิว แฮมิลตันและแอฟชาน ฮุสเซน (สุภรัตน์ รัตนมุขย์. 2544: 5-6; อ้างอิงจาก Matthew, H.; & Afshan, H.: 4) พบว่า วัยรุ่นในกลุ่มที่มีผู้ปกครองเป็นหรือเคยเป็นอาสาสมัครมาก่อนมีแนวโน้มที่จะเป็นอาสาสมัครสูงกว่าวัยรุ่นที่ไม่มีผู้ปกครองไม่ได้มีประสบการณ์นั้นมาก่อน เช่นเดียวกับชนะตีก นิชานนท์ (2544) พบว่า การประพฤติเป็นแบบอย่างจากครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร และกฤตยา ทัพพงษ์ (2552) พบว่า นักศึกษาที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนปฏิบัติกิจกรรมอาสาสมัครมากมีพฤติกรรมอาสาสมัครมากกว่านักศึกษาที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ปฏิบัติกิจกรรมอาสาสมัครน้อยกว่า ซึ่งการที่อาสาสมัครสังเกตเห็นและได้รับการถ่ายทอดในเรื่องการช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละต่อสังคมและความมุ่งมั่นพัฒนาจากพ่อแม่ ครู และเพื่อนมาก ก็จะทำให้อาสาสมัครซึมซับพฤติกรรมอาสาสมัครมาก เกิดพฤติกรรมอาสาสมัครมากกว่าอาสาสมัครที่ได้รับการแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างน้อย

แต่เมื่อพิจารณาพฤติกรรมอาสาสมัครรายด้าน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น ด้านการเสียสละต่อสังคม และด้านความมุ่งมั่นพัฒนา พบว่า พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจอาสาสมัครกับการได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางศาสนาที่มีผลต่อพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านความมุ่งมั่นพัฒนา เฉพาะในกลุ่มที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมอาสาสมัครมาก โดยอาสาสมัครที่มีแรงจูงใจอาสาสมัครและได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางศาสนามาก จะมีพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านความมุ่งมั่นพัฒนา มากกว่าอาสาสมัครที่มีแรงจูงใจอาสาสมัครและได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางศาสนาที่น้อย ปฏิสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมกับการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครที่มีผลต่อพฤติกรรมอาสาสมัครด้านการเสียสละต่อสังคมเฉพาะในกลุ่มอาสาสมัครที่มีเกรดเฉลี่ยสูง (3.00 ขึ้นไป) และกลุ่มที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมน้อย (1 ปีลงไป) โดยอาสาสมัครที่ได้รับการ

การสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครและมีความรับผิดชอบต่อสังคมมาก จะมีพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านการเสียสละต่อสังคมมากกว่าอาสาสมัครที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครน้อย และพบปฏิสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมและการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างที่มีผลต่อพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านความมุ่งมั่นพัฒนา เฉพาะในกลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง โดยอาสาสมัครที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างมาก จะมีพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านความมุ่งมั่นพัฒนามากกว่าอาสาสมัครที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยนี้ได้สนับสนุนแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) ที่ใช้ในการศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์ โดยเน้นความสำคัญของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลซึ่งเป็นลักษณะทางจิตที่เป็นสาเหตุภายในตัวบุคคลกับสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เป็นสาเหตุภายนอกตัวบุคคล ปฏิกริยาที่เกิดขึ้นมีความเชื่อมโยง และต่อเนื่องซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เพราะปัจจัยด้านบุคคลหรือปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมเพียงด้านใดด้านหนึ่งไม่สามารถเป็นตัวบ่งชี้พฤติกรรมของปัจเจกบุคคลได้ เพราะพฤติกรรมเป็นผลจากการกระทำของกระบวนการต่อเนื่องของปฏิสัมพันธ์หลายทิศทาง หรือเป็นผลสะท้อนกลับระหว่างบุคคลกับสภาพแวดล้อมที่บุคคลเผชิญอยู่ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2541: 105-108; อ้างอิงจาก Magnusson; & Endler. 1977: 18-21) ซึ่งในสมมติฐานนี้เป็นการศึกษาปฏิสัมพันธ์เชิงสถิติวิเคราะห์ (Mechanical Interaction) แบบ two-way ANOVA ซึ่งเป็นการศึกษาอิทธิพลร่วมระหว่างลักษณะทางจิตของผู้กระทำ 1 ตัวกับสถานการณ์ที่จะกระทำ 1 ตัวแปร ซึ่งส่งผลต่อความแปรเปลี่ยนของคะแนนพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งในบุคคล (งามตา วนิทนันท. 2540: 5-6) กล่าวคืออาสาสมัครที่มีความแรงจูงใจอาสาสมัครซึ่งเป็นจิตลักษณะเดิม เมื่อได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางศาสนามากซึ่งเป็นปัจจัยด้านสถานการณ์ทางสังคม โดยการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางศาสดาเป็นการกระตุ้นให้อาสาสมัครเกิดการเรียนรู้ในเรื่องของอุดมการณ์ทางศาสดา การปลูกฝังให้มีความรักเพื่อนมนุษย์ ส่งผลให้อาสาสมัครต้องการที่จะเฝ้าหาความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและเผยแพร่แก่ผู้อื่น รวมถึงรณรงค์ให้ผู้อื่นบริจาคเงิน สิ่งของ ดวงตา อวยวะและโลหิตและเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ทำให้พฤติกรรมอาสาสมัครในด้านความมุ่งมั่นพัฒนามากตามไปด้วย อาสาสมัครที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมมาก ซึ่งอาสาสมัครมีความตระหนักในหน้าที่ของตนเองที่มีต่อสังคม ตั้งใจปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมและคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม และได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครจากครอบครัว เพื่อน ครูที่ปรึกษาชมรม และบุคลากรจากสถานศึกษาไทยมาก โดยบุคคลข้างต้นได้รับความรู้สึก แสดงท่าทีว่าเห็นอกเห็นใจ ไว้วางใจ พึงพอใจที่อาสาสมัครทำกิจกรรมอาสาสมัคร

รวมถึงให้กำลังใจ และคอยดูแลช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา การได้รับคำแนะนำ เสนอแนะ ชี้แนะโดยตรง และให้ข้อมูลสะท้อนกลับว่าการทำกิจกรรมอาสาสมัครที่อาสาชวูกาชาดดำเนินการไปแล้วเป็นอย่างไร ได้รับการยอมรับและเห็นความสำคัญในการทำกิจกรรมอาสาสมัครของอาสาชวูกาชาดว่าก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม เห็นด้วยกับกิจกรรมอาสาสมัครในชมรมรวมถึงสนับสนุนให้อาสาชวูกาชาดเข้าร่วมกิจกรรมอาสาสมัคร และ ได้รับการสนับสนุนวัสดุสิ่งของ เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้ สนับสนุนด้านการเงิน การลงแรงช่วยเหลือ การเสียสละเวลาช่วยเหลือจากบุคคลข้างต้น ก็จะเป็นการส่งเสริมให้อาสาชวูกาชาดมีพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านการเสียสละต่อสังคม โดยอาสาชวูกาชาดใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม เสียสละเงิน เวลา แรงกายเพื่อผู้อื่นและสังคมมากกว่าอาสาชวูกาชาดที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครน้อย อาสาชวูกาชาดที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมมาก และได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างมาก โดยอาสาชวูกาชาดได้สังเกตเห็นและได้รับการถ่ายทอดในเรื่องการช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละต่อสังคมและความมุ่งมั่นพัฒนาจากพ่อแม่ ครู และเพื่อน ก็เป็นการกระตุ้นให้อาสาชวูกาชาดมีพฤติกรรมอาสาสมัครด้านความมุ่งมั่นพัฒนามากกว่าอาสาชวูกาชาดที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแซมมวล โอลินเอร์ ที่พบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมและการได้รับแบบอย่างที่ดีจากผู้ปกครองเป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ

ผลจากการทดสอบสมมติฐานที่ 9 พบว่า ตัวแปรชุดจิตลักษณะเดิม 2 ตัวแปร (ได้แก่ แรงจูงใจอาสาและความรับผิดชอบต่อสังคม) ตัวแปรชุดสถานการณ์ทางสังคม 3 ตัวแปร (ได้แก่ การได้รับการถ่ายทอดคุณธรรมการณกาชาด การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร และการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง) และตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ 1 ตัวแปร (ได้แก่ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร) รวม 6 ตัวแปร ร่วมกันทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครได้ ซึ่งสนับสนุนสมมติฐาน พบผลเช่นนี้ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มอาสาชวูกาชาดที่มีเกรดเฉลี่ยสูง (3.00 ขึ้นไป) กลุ่มอาสาชวูกาชาดที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำ (ต่ำกว่า 3.00) กลุ่มอาสาชวูกาชาดที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมอาสาชวูกาชาดมาก (2 ปีขึ้นไป) กลุ่มอาสาชวูกาชาดที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมอาสาชวูกาชาดน้อย (1 ปีลงไป)

ภาพประกอบ 6 ผลการทำนายและตัวทำนายที่สำคัญของพฤติกรรมอาสาสมัครด้านรวมโดยใช้จิตลักษณะเดิม สถานการณ์ทางสังคม และจิตลักษณะตามสถานการณ์ เป็นตัวทำนายในอาสาชวยกาชาดกลุ่มรวม

ผลวิจัยในส่วนนี้ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย แสดงให้เห็นว่า เป็นผลที่สนับสนุนการใช้ตัวแปรเชิงสาเหตุหลายปัจจัยตามแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) ซึ่งเป็นกระบวนการร่วมกันระหว่างตัวแปรของบุคคล ตัวแปรสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมของบุคคล ตัวแปรปฏิภรียาของบุคคลกับสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมของบุคคลที่อยู่ในโครงสร้างนั้น และปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางจิตใจของบุคคล (สาเหตุภายใน) กับสถานการณ์ที่เขาประสบอยู่ (สาเหตุภายนอก) จัดเป็นรูปแบบที่พยายามอธิบายสาเหตุของพฤติกรรมมนุษย์อย่างครอบคลุมมากที่สุด ดังนั้นการที่อาสาชวยกาชาดจะมีพฤติกรรมอาสาสมัครได้นั้น ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ตัวของอาสาชวยกาชาดและตัวของอาสาชวยกาชาดเองที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัคร ซึ่งปัจจัยดังกล่าวมีดังนี้ 1) จิตลักษณะเดิมซึ่งเป็นเป็นคุณลักษณะพื้นฐานด้านจิตใจของบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร ได้แก่ แรงจูงใจอาสาและความรับผิดชอบต่อสังคม

2) สถานการณ์ทางสังคม เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร ได้แก่ การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร และการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง 3) จิตลักษณะตามสถานการณ์ เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะจิตใจของอาสาชวูกาชาดที่แปรเปลี่ยนไปตามสถานการณ์หรือมีความไวต่อสถานการณ์ที่อาสาชวูกาชาดเผชิญ ได้แก่ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร และ 4) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะเดิมกับสถานการณ์ทางสังคม ซึ่งเป็นอิทธิพลร่วมระหว่างลักษณะทางจิตของอาสาชวูกาชาด 1 ตัวแปรกับสถานการณ์ที่จะกระทำ 1 ตัวแปร ซึ่งส่งผลต่อความแปรเปลี่ยนของคะแนนพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาชวูกาชาด สำหรับผลการวิจัยครั้งนี้ยังพบว่า จิตลักษณะเดิม 2 ตัวแปรสามารถทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครได้ในปริมาณหนึ่ง เมื่อนำจิตลักษณะตามสถานการณ์ 1 ตัวแปรเข้าทำนายก็สามารถทำนายได้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อนำสถานการณ์ทางสังคม 3 ตัวแปรเข้าทำนายก็สามารถทำนายได้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญเช่นกัน แสดงว่าจิตลักษณะตามสถานการณ์และสถานการณ์ทางสังคม เป็นกลุ่มตัวแปรที่สำคัญเนื่องจากสามารถเพิ่มอำนาจในการทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครได้ ซึ่งผลดังกล่าวสนับสนุนสมมติฐานที่ 9 ในการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตที่ผ่านมา ที่ใช้กรอบแนวคิดรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม เช่น พระมหาจันทร์ธรรม อินทร์เกิด (2552) ที่พบว่า จิตลักษณะ สถานการณ์ทางสังคม จิตลักษณะตามสถานการณ์ สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพการทำงานของอาสาสมัครกู้ภัยได้ และงานวิจัยของพรทิพย์ จัปจิตต์ (2551) พบว่า จิตลักษณะเดิมและพฤติกรรมเดิม ลักษณะสถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ ร่วมกัน 9 ตัวแปรสามารถทำนายพฤติกรรมการสอนบุตรเรื่องเพศศึกษา 3 ชั้น (ชั้นสร้างความสนใจและเปิดโอกาสให้รับทราบเรื่องเพศศึกษา ชั้นสร้างความเข้าใจในเนื้อหาเรื่องเพศ และชั้นสร้างการยอมรับและเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติด้านเพศอย่างเหมาะสม) และพฤติกรรมการสอนบุตรเรื่องเพศศึกษารวม 3 ชั้นได้ เช่นเดียวกับอนรรฆมนงค์ เรียบร้อยเจริญ (2549) ที่พบว่าจิตลักษณะเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์สามารถทำนายพฤติกรรมป้องกันการคุกคามทางเพศของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาในโครงการก้าวอย่างอย่างเข้าใจ

ตัวแปรที่สำคัญลำดับแรกในการทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครทั้งด้านรวมและด้านย่อยของอาสาชวูกาชาดทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย คือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร เนื่องจากเจตคติเป็นตัวกำหนดลักษณะและทิศทางของพฤติกรรม (Bandura, 1977) โดยเจตคติมีความไวต่อการเปลี่ยนแปลงง่ายกว่าลักษณะจิตใจด้านอื่น ๆ ที่เป็นส่วนของบุคลิกภาพ การเปลี่ยนเจตคติสามารถเกิดขึ้นได้ เนื่องจากบุคคลได้รับข้อมูลใหม่เกี่ยวกับบุคคลหรือวัตถุสิ่งของ ซึ่งเป็นเป้าหมายของเจตคตินั้น (Ajzen; & Fishbein. 1977: 888-918) การวิเคราะห์เจตคติ แบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การรู้คิดเชิงประเมินค่าเกี่ยวกับประโยชน์หรือโทษของพฤติกรรม 2) ความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจ

เกี่ยวกับการกระทำดังกล่าว และ 3) ความพร้อมที่จะกระทำพฤติกรรม ประโยชน์สำคัญของการศึกษา เจตคติก็เพื่อใช้ทำนายพฤติกรรมของบุคคล เนื่องจากเจตคติมีความสอดคล้องเกี่ยวข้องกับอย่างใกล้ชิดกับพฤติกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์ประกอบด้านความพร้อมกระทำหรือเจตนาที่จะกระทำ ดังนั้น เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัครจึงเป็นตัวแปรสำคัญลำดับแรกที่สามารถทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาสมัครอาสาได้ สอดคล้องกับณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550: 100) ที่พบว่าเจตคติต่อจิตอาสามีความสำคัญต่อจิตอาสาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 ในปัจจัยทางด้านนักเรียน และ สอดคล้องกับพฤติกรรมนำปรารถนาต่างๆ ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งพบว่าเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมนำปรารถนาเป็นตัวทำนายอันดับแรก เช่น พฤติกรรมการรักษาความสะอาด พฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ในโรงเรียน และพฤติกรรมการนับถือพุทธศาสนา (อนรรฆวงศ์ เรียบร้อย เจริญ.2549: 100 อ้างอิงถึงกุหลาบ ไทโรโพธิ์, 2546: สุภาสิณี นุ่มเนียน. 2546: พระมหาสัญญา สวัสดิ์โธสง. 2548)

5.3 ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผลการวิจัยนี้พบว่า เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ กายาต ความรับผิดชอบต่อสังคม และแรงจูงใจอาสา สามารถร่วมกันอธิบายพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาสมัครอาสาได้ร้อยละ 61 ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมอาสาสมัคร ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างร่วมกัน ได้แก่ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กายาต ความรับผิดชอบต่อสังคม และแรงจูงใจอาสา ดังนั้นในการทำให้อาสาสมัครอาสาสมัครมีพฤติกรรมอาสาสมัคร ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรคำนึงถึงปัจจัยหลายปัจจัยไม่ใช่แค่ปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง เช่น แรงจูงใจในการทำกิจกรรมอาสา ความรับผิดชอบต่อสังคมของอาสาสมัครอาสา เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร การถ่ายทอดอุดมการณ์กายาต เพื่อให้มีพฤติกรรมอาสาสมัครในตัวอาสาสมัครอาสาสมัครเพิ่มมากขึ้น

2. ตัวแปรที่สำคัญลำดับแรกในการทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาสมัครอาสาสมัครทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยคือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องควรหาแนวทางให้อาสาสมัครอาสาสมัครมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัครให้เกิดขึ้นในตัวอาสาสมัครอาสาสมัคร เพื่อให้อาสาสมัครอาสาสมัครเห็นคุณค่า ชอบที่จะทำกิจกรรมอาสาสมัคร และต้องการที่จะทำงานอาสาสมัครต่อไปในอนาคต และเป็นการสร้างคุณลักษณะภายในให้เกิดขึ้น เช่น จัดอบรมหรือจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัครให้กับอาสาสมัครอาสาสมัคร เป็นต้น

3. ผลการวิจัยนี้พบว่า การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กายาต เป็นตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมที่สำคัญ ที่สามารถทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครได้ ซึ่งหมายความว่า การถ่ายทอดอุดมการณ์

เป็นปัจจัยภายนอกที่สำคัญที่ทำให้อาสาชวูกาชาดมีพฤติกรรมอาสาสมัคร ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอาสาชวูกาชาด ได้แก่ ชมรมอาสาชวูกาชาด สำนักงานชวูกาชาด สภากาชาดไทย เป็นต้น ควรเห็นความสำคัญของการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาดให้กับอาสาชวูกาชาด เพื่อให้อาสาชวูกาชาดมีความรู้ในเรื่องหลักการกาชาดทั้ง 7 ประการ คือ มนุษยธรรม ความไม่ลำเอียง ความเป็นกลาง ความเป็นอิสระ บริการอาสาสมัคร ความเป็นเอกภาพ และความเป็นสากล โดยการอบรม/ ปลูกฝัง ได้แก่ การอบรมหลักสูตรต่างๆ สอน แนะนำ ทำให้เห็นเป็นแบบอย่าง และให้เข้าร่วมกิจกรรมกับชมรมอาสาชวูกาชาด เป็นการปลูกฝังอุดมการณ์กาชาดให้กับอาสาชวูกาชาด เพื่อให้อาสาชวูกาชาดเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกับชมรมอาสาชวูกาชาดต่อไป

5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการศึกษพบว่า เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร เป็นตัวแปรสำคัญต่อการมีพฤติกรรมอาสาสมัคร ดังนั้นควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัครในกลุ่มอาสาชวูกาชาดเพื่อต่อยอดองค์ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาชวูกาชาด
2. จากการศึกษพบว่า การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด เป็นตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมที่มีความสำคัญสามารถทำนายพฤติกรรมอาสาสมัครได้ ดังนั้นควรมีการวิจัยเชิงทดลองเพื่อดูพฤติกรรมอาสาสมัครก่อนได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์และหลังได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ หรือศึกษาพฤติกรรมอาสาสมัครกับชมรมอาสาสมัครอื่น หรือนักเรียนกลุ่มอื่น ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกชมรมอาสาชวูกาชาด เพื่อศึกษาว่าการได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการอาสาสมัครมีความสำคัญหรือส่งผลต่อพฤติกรรมอาสาสมัครหรือไม่ หรือมากน้อยเพียงใด
3. ควรมีงานวิจัยเชิงคุณภาพร่วมด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกถึงสาเหตุที่อาสาชวูกาชาดเข้าร่วมกิจกรรมอาสาสมัคร เช่น สัมภาษณ์อาสาชวูกาชาดที่ได้รับรางวัลอาสาชวูกาชาดดีเด่นหรือสัมภาษณ์ในกลุ่มอาสาชวูกาชาดในโรงเรียนที่ได้รับรางวัลเพื่อได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งขึ้น เพื่อนำผลการวิจัยเป็นแนวทางพัฒนาพฤติกรรมอาสาสมัครต่อไป
4. งานวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างเป็นอาสาชวูกาชาดเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น ควรขยายกลุ่มตัวอย่างการศึกษาไปถึงอาสาชวูกาชาดทั่วประเทศเพื่อทราบภาพรวมในการมีพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาชวูกาชาดทั่วไป

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2542). *โครงการการศึกษาศักยภาพของเด็กไทย*. กรุงเทพฯ: กองวิจัยทางการศึกษา
กรมฯ.
- _____. (2544). *เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แนวทางการ
วัดและประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*.
กรุงเทพฯ: กรมฯ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กฤตยา ทังวงษ์. (2552). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมอาสาของนิสิตนักศึกษาใน
กรุงเทพมหานคร*. ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม. (ประชากรศาสตร์). กรุงเทพฯ: วิทยาลัย
ประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กุลลาบ ไทรโพธิ์. (2546). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรักษาความสะอาดของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น*. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาพัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: คณะ
พัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เกษรา เสงี่ยม. (2546). *การศึกษามลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการและการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค
เอส ที เอ ดี (STAD) ที่เรียนเรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.
(การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- โกศล มีความดี. (2547). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจ*.
ปริญญาานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- คมนา วัชรานันท์. (2546). *ปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนาของ
นักศึกษามหาวิทยาลัย*. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาสังคม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- งามตา วนินทนนท์. (2540). *“เทคนิคการประมวลเอกสารเพื่อการวิจัย” ใน เอกสารประกอบการ
บรรยายในการประชุมเชิงปฏิบัติการ รุ่นที่ 2 ครั้งที่ 2 เรื่องการวิจัยและพัฒนาระบบ
พฤติกรรมไทย: การพัฒนาเค้าโครงวิจัยและเทคนิคการวิจัย*. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- จรรยา สุภาพ. (2539) *แบบเรียนสังคมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- จริญญา เฉลาประโคน. (2546). *การพัฒนาเครื่องมือประเมินพฤติกรรมรับผิดชอบและเหตุผล เชิงจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดและประเมินผลการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จินตนา ธนวิบูลย์ชัย. (2540). *คุณสมบัติในการวัดและคุณภาพของมาตราวัดเจตคติเชิงจริยธรรม ความรับผิดชอบที่สร้างขึ้นโดยประยุกต์วิธีการของธอร์นไคค์*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด. (การทดสอบและวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชนะศึก นิขานนท์. (2544). *การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของชายและหญิงไทย ตามการรับรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (วิจัยการศึกษา) กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โชติมา สุรฤทธิธรรม. (2551). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเยาวชน ที่กระทำผิดกฎหมาย*. ปรินญานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไชยรัตน์ ปราณี. (2531). *การศึกษาลักษณะพฤติกรรมทางการเรียน พฤติกรรมการทำงานกลุ่มและความรับผิดชอบต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบซินทิเคต* กับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์. (2550). *การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ คศ.ม. (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน; และคนอื่น ๆ. (2531). *ชุดฝึกอบรมการเสริมสร้างคุณลักษณะของข้าราชการพลเรือน*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน.
- _____. (2541, กันยายน). *รูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม เพื่อการวิจัยสาเหตุของพฤติกรรมและการพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์*. วารสารทันตภิบาล. 10(2): 105-108.
- _____. (2544). *ครูกับการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บริษัทส่งเสริมการศึกษาและจริยธรรม.

- ธารีรัตน์ ยิ่งยง. (2542). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ความสามารถในการคิด
แก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม และความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่
เรียนด้วยการสอนแบบโครงการประกอบการประชาสัมพันธ์กับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอน
ตามคู่มือของหน่วยศึกษานิเทศกรมสามัญศึกษา. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.
(การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธีราภา ธีรทีป. (2545). ปัจจัยทางจิตสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมอาสาพัฒนาของนักศึกษาชมรมอาสา
พัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยรังสิต. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาลังคม). กรุงเทพฯ:
คณะพัฒนาลังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- บุญทริกา ราชอาจ. (2548). อิทธิพลของการชักจูงตามแนวของ Lickona ที่มีต่อการยอมรับที่จะปฏิบัติ
ตามกฎระเบียบในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาลังคม).
กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาลังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ปฎิมากร ศิริเดชะ. (2549). ปัจจัยทางสังคม ลักษณะทางจิต และลักษณะทางชีวสังคมที่เกี่ยวข้องกับ
พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนระดับประถมศึกษา
โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินพนธ์ วท.ม.(การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประทีป จินนี่. (2540). เอกสารประกอบการสอนวิชาการวิเคราะห์พฤติกรรมและการปรับพฤติกรรม.
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประวิช จรด้า. (2552). แนวความคิดเกี่ยวกับอาสาศมัคร. สืบค้นเมื่อ 5 ธันวาคม 2553, จาก
<http://www.asakaset.doae.go.th>.
- ประเทิน มหาพันธ์. (2536). สอนเด็กให้มีความรับผิดชอบต่อ. กรุงเทพฯ: โอ. เอส.พรินต์ติ้ง เฮาส์.
- ปราณี จ้อยรอด. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณของ
นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินพนธ์ วท.ม.(การวิจัยพฤติกรรม
ศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ผจจจิต อินทสุวรรณ และคณะ. (2539). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการติดยาเสพติดของเยาวชน.
รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรทิพย์ จัปจิตต์. (2551). ลักษณะทางจิตสังคมของมารดาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสอนบุตร
วัยรุ่นหญิงเรื่องเพศศึกษา. ปรินญาณินพนธ์ วท.ม.(การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรพิมล วรภูมิพุทธพงศ์; และ สงคราม เซาวนศิลป์. (2549). การสร้างแบบวัดการสนับสนุนทางสังคม.
มนุษยศาสตร์สาร. 7(2): 33-47.

- พรรัตน์ แก่นทอง. (2529). การใช้บทบาทสมมติ พัฒนาความรับผิดชอบต่อชุมชนของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสายน้ำผึ้ง กรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระมหาจันทร์ธรรม อินทรีเกิด. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะและสถานการณ์ทางสังคม กับประสิทธิภาพการทำงานของอาสาสมัครผู้ช่วยมูลนิธิร่วมกตัญญูในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์ วท.ม.(การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระมหาสัญญา สวัสดิ์ไธสงค์. (2548). ปัจจัยเชิงเหตุแบบบูรณาการของบ้าน วัด โรงเรียน และจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการนับถือพระพุทธศาสนาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่เข้าร่วมโครงการค่ายพุทธบุตร. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาลังคม). กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาลังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พิจิตร หงษ์จินดากร. (2525). การทดลองสอนความรับผิดชอบต่อเด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกันโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มติชน. (2550). เอแบคโพลล์เปิดพฤติกรรม “การให้” คนไทยเน้นบริจาคมากกว่าอาสา. หนังสือพิมพ์มติชน. 31(3938).
- มาริษา สก๊อต. (2548). จิตลักษณะและสถานการณ์ทางสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อการทำงานของผู้ผลิตรายการโทรทัศน์. ปรินญานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มณฑนาดี เมธพัฒนา. (2547). ประสบการณ์ในสถานศึกษา แบบอย่างด้านจริยธรรมจากบิดามารดาและลักษณะทางจิตที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในเขตภาคกลาง. ปรินญานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ยุวดี เทียรฆประสิทธิ์. (2536). จิตวิทยาวัยรุ่น. เอกสารประกอบการสอน ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รุจิเรศ พิษิตานนท์. (2546). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมฉลาดเลือกกินของนักเรียนวัยรุ่นตอนปลาย. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม.(พัฒนาลังคม). กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาลังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ. (2539). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีวินัย*. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วีรชัย คำธ. (2550). อิทธิพลของการฝึกสมาธิและการได้รับสารซักกึ่งที่มีต่อความตั้งใจที่จะปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวันของนักเรียนอาชีวศึกษา. *วารสารจิตพฤติกรรมศาสตร์: ระบบพฤติกรรมไทย*. 4(2): 6-26.
- ศุภรัตน์ ทองอ่อน. (2550). *การศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยด้านทัศนคติในการอนุรักษ์ทรัพยากรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ในจังหวัดปราจีนบุรีที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่างกัน*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศุภรัตน์ รัตนมุขย์. (2544). *บัณฑิตอาสาสมัคร: ทางเลือกของการพัฒนาจิตสำนึกทางสังคม*. วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา. สหประชาชาติ. 2544(มกราคม-มีนาคม): 33-37.
- ศูนย์คุณธรรม. (2550). *คุณธรรม*. วารสารคุณธรรม. 2(สิงหาคม). กรุงเทพฯ: ศูนย์ฯ.
- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม. (2548). *ร่วมแรงแข่งขัน ร่วมกันทำดี*. เอกสารประกอบการประชุม สมัชชาคุณธรรมแห่งชาติและตลาดนัดคุณธรรม ครั้งที่ 1 วันที่ 28-30 ตุลาคม 2548 ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์. กรุงเทพฯ: ศูนย์ฯ.
- สภาการศึกษาไทย. (2552). *คู่มืออบรมอาสาชวยุวกาชาด หลักสูตรพื้นฐานยุวกาชาด*. กรุงเทพฯ: สำนักงานยุวกาชาด.
- สมทรง ต้นประเสริฐ. (2544). *การเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองและการใช้ตัวแบบที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันการล่องละเมิดทางเพศของนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมวาสนา ธนเมธีกุล. (2546). *จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุกานดา นิมทองคำ. (2535). *ตัวแปรเชิงจิตสังคมและชีวพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณินพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สุกมล มุ่งพัฒนสุนทร. (2546). *ปัจจัยทางจิตสังคมและลักษณะทางพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรักษาสัตว์ของนักเรียนวัยรุ่นชายในชนบท*. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาลังคม). คณะพัฒนาลังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุภาสินี นุ่มเนียม. (2546). *ปัจจัยทางสภาพแวดล้อม และจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อน้ำที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น*. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาลังคม). คณะพัฒนาลังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุริยะ พันธุ์ดี. (2536). *ความสัมพันธ์ระหว่างการถ่ายทอดทางพุทธศาสนาในโรงเรียนกับจิตลักษณะและพฤติกรรมก้าวร้าวในนักเรียนระดับมัธยมศึกษา*. ปริญญาานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2552). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-11*. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- _____. (2554). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559*. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ. (2550). *วาระแห่งชาติ การให้และการอาสาช่วยเหลือสังคม*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมการให้และการอาสาช่วยเหลือสังคม สำนักงานฯ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). *มาตรฐานการศึกษาของชาติ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- อนรรฆมนงค์ เรียบร้อยเจริญ. (2549). *ปัจจัยเชิงเหตุแบบบูรณาการระหว่าง บ้าน โรงเรียน และจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมป้องกันการคุกคามทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในโครงการก้าวอย่างอย่างเข้าใจ*. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาลังคม). กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาลังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อนุ เจริญวงศ์ระยับ. (2552). *การรับรู้สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาและลักษณะส่วนบุคคลที่เอื้อต่อการเป็นอาสาสมัครอย่างยั่งยืนในนักศึกษาในระดับปริญญาตรี*. ปริญญาานิพนธ์ วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อนุศักดิ์ จินดา. (2548). *ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- อรพินทร์ ชูชม, อัจฉรา สุขารมณ และอุษา ศรีจินดารัตน์. (2549). *การวิเคราะห์ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับจิตสำนึกทางปัญญาและคุณภาพชีวิตของเยาวชนไทย*. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 104. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรรถวธรรม นิยะโต. (2536). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้การสอนแบบบูรณาการกับการสอนตามคู่มือครู*. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Ajzen, I. (1988). *Attitudes, personality and behavior*. Chicago: The Dorsey Press.
- Ajzen, I.; & Fishbein, M. (1977). Attitude-behavior relations: A theoretical analysis and review of empirical research. *Psychological Bulletin*. 84: 888-918.
- Anderson, J. C., & Moore, L. F. (1978). The motivation to volunteer. *Journal of Voluntary Action Research*. 7: 120-129.
- Bandura. A. (1977). *Social Learning Theory*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.
- _____. (1986). *Social Foundations of Thought and Action: A Social Cognitive Theory*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.
- Bar-tal, D., Nadler, A., & Blechman, N. (1980). The relationship between Israeli children's helping behavior and their perception on parents' socialization practices. *Journal of Social Psychology*. 111: 159-167.
- Batson, C. D.; Van L.; Paul. A. M.; Ahmad, N.; & Lishner, D. A. (2003). Altruism and Helping Behavior. In *The Sage Handbook of Social Psychology*. (pp. 279-295). Hogg, M.A.; & Cooper, J. (editors). London: Sage
- Beale, A. V. (1984). Exploring careers through volunteerism. *The School Counselor*. 32: 68-71.
- Bhanthumnavin, D. (2000). Importance of Supervisory Support and its Implication for HRD in Thailand. *Psychology and Developing Societies*. 12(2): 155-166.
- Cnaan, R. R.; & GoldbergGlen, R. S. (1991). Measuring Motivation to Volunteer in Human Services. *Journal of Applied Behavioral Science*. 27: 269-284.
- Clary, E. G.; et al. (1998). Understanding and Assessing the Motivations of Volunteers: A Functional Approach. *Journal of Personality and Social Psychology*. 74(6): 1516-1530.

- Eisenberg, N.; & Fabes, R. A. (1998). Prosocial development. In Eisenberg, N & Damon, W., *Handbook of child psychology : Social, emotional, and personality development*. 5th ed. V. 3, pp.701 – 778. New York: Wiley.
- Flippo, E. B. (1996). *Management: Behavioral Approach*. Allyn and Bacon.
- Gidron, B. (1978). Volunteer work and its rewards. *Volunteer Administration*. 11: 18–32.
- Grasha, A. F. (1995). *Practical Application of Psychology*. New York: Harper Collins.
- Hans, W. B. (2002). *Prosocial Behaviour*. Sussex: Psychology.
- Harman, H. H. (1976). *Modern Factor Analysis*. 3rd ed. Chicago: University of Chicago.
- Hodgkinson, V. A.; et al. (1996). Nonprofit almanac: Dimensions of the independent sector. San Francisco: Jossey-Bass.
- Hoffman, M. L. (1977). Moral internalization: Current theory and research. In Berkowitz, L. (editor). *Advances in experimental social psychology*. V.10. New York: Academic Press.
- Holzberg, J. D., Gewirtz, H., & Ebner, E. (1964). Changes in moral judgment and self-acceptance in college students as a function of companionship with hospitalized mental patients. *Journal of Consulting Psychology*. 28: 299–303.
- Houle, B. J.; Sagarin, B. J.; & Kaplan, M. F. (2005). A Functional Approach to Volunteerism: Do Volunteer Motives Predict Task Preference?. *Basic and Applied Social Psychology*. 27(4): 337-344.
- House, J. S. (1981). *Work Stress and Social Support*. Reading, MN: Addison-Wesley.
- Keer, M. H.; et al. (2003). Family Involvement, Problem and Prosocial Behavior Outcomes of Latino Youth. *Am J Health Behavior*. 27(1): s55-s65.
- King, M.; Walder, L. O.; & Pavey, S. (1970). Personality change as a function of volunteer experience in a psychiatric hospital. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*. 35: 423–425.
- Lewin, K. (1951). *Field Theory in Social Science*. New York: Harper.
- Ma, H.K. (2003). The relationship of the family social environment, peer influences, and peer relationships to altruistic orientation in Chinese children. *The Journal of Genetic Psychology*. 164(3): 267.

- Magnusson, D.; & Endler, N. S. (1977, April). Personality at the Crossroad: Current Issues in Intersectional Psychology. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associated Publishers, 87(2): 50-53.
- Nevid, J. S. (2003). *Psychology Concepts and Applications*. Boston: Houghton Mifflin.
- Omoto, A. M.; & Snyder, M. (1995). Sustained Helping Without Obligation: Motivation, Longevity of Service, an Perceived Attitude Change Among AIDS Volunteers. *Journal of Personality and Social Psychology*. 68(4): 671-686.
- Penner, L. A. (2002). Dispositional and Organizational Influences on Sustained Volunteerism: An Interactionist Perspective. *Journal of Social Issues*. 58(3): 447-467.
- _____. (2004). Volunteerism and Social Problems: Making Things Better or Worse. *Journal of Social Issues*. 60(3): 645-666.
- Piliavin, J. A.; Evans, D. E.; & Callero, P. (1984). Learning to "give to unnamed strangers": The process of commitment to regular blood donation. In Staub, E.; Bar-Tal, D.; Karylowski, J.; & Reykowski, J. (Editors.). *Development and maintenance of prosocial behavior: International perspectives on positive morality*. (pp. 471-492). New York: Plenum.
- Schwartz, S. H. (1970). Elicitation of moral obligation and self-sacrificing behavior: An experimental study of volunteering to be a bone marrow donor. *Journal of Personality and Social Psychology*. 15: 283-293.
- Smith, D. H. (1981). Altruism, Volunteers, and Volunteerism. *Journal of Voluntary Action Research*. 10: 21-38.
- Staub, E. (1979). Positive social behavior and morality : V. 2. *Socialization and development*. New York: Academic Press.
- Wilson, J.; & Musick, M. (1997). Who Cares? Toward an Integrated Theory of Volunteer Work. *American Sociological Review*. 62: 694-713.
- Yamame, T. (1967). *Statistics; An Introductory Analysis*: N.Y. Harper and Row. p. 886-887.

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ชื่อ-สกุล	สถานที่ทำงาน
1. ดร.นันทวัฒน์ ภัทธรนนท์	ผู้อำนวยการ วิทยากรย์ 6 ฝ่ายส่งเสริมอาชีวศึกษา สำนักงานยุวกาชาด สภากาชาดไทย
2. อาจารย์ ดร.ฐาตุกร จันประเสริฐ	อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์ ดร.ปัญญาพันธ์ ร่วมชาติ	อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ข
คุณภาพเครื่องมือวัดและเครื่องมือวัดที่ใช้ในการวิจัย

คุณภาพของเครื่องมือวัดปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัคร

แบบวัดที่ 1 พฤติกรรมอาสาสมัคร

คำถาม	Item-Total Correlation
1. ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมดูแลผู้สูงอายุ เด็กกำพร้า หรือคนพิการในสถานสงเคราะห์ด้วยความเต็มใจและไม่คาดหวังว่าตนเองจะต้องได้รับอะไรตอบแทน (+)	.434
2. ข้าพเจ้าถูกบังคับจากครูในชมรมให้เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์กับทางชมรม (-)	.220
3. ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมทำความสะอาดสถานที่สาธารณะด้วยความเต็มใจและไม่หวังสิ่งตอบแทน เช่น โรงเรียน วัด ตลาด แม่น้ำลำคลอง เป็นต้น (+)	.638
4. ข้าพเจ้าเข้าร่วมกับสภากาชาดรับบริจาคโลหิต ดวงตา หรืออวัยวะด้วยความเต็มใจและไม่หวังสิ่งตอบแทนเป็นเงินหรือสิ่งของ (+)	.462
5. ข้าพเจ้าช่วยจัดถุงยังชีพแก่ผู้ประสบภัยโดยไม่ต้องมีใครบังคับและไม่ต้องการเงินหรือสิ่งของตอบแทน (+)	.664
6. เมื่อเกิดภัยธรรมชาติข้าพเจ้าจะรีบเข้าไปหาโอกาสช่วยเหลือผู้เดือดร้อนโดยไม่ต้องมีใครมาบอกและไม่ต้องการสิ่งตอบแทนใดๆ (+)	.675
7. ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างเต็มใจแม้จะไม่ได้รับค่าตอบแทน (+)	.673
8. ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมช่วยเหลือองค์กรการกุศลต่างๆ อย่างเต็มใจ เพื่อปฏิบัติงานบรรเทาทุกข์ผู้เดือดร้อนโดยไม่ได้รับค่าจ้าง (+)	.692
9. ข้าพเจ้าใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์โดยการเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ชมรมจัดขึ้นด้วยความเต็มใจและไม่หวังสิ่งของตอบแทน (+)	.613
10. ในเวลาว่างข้าพเจ้าเลือกที่จะเล่นอินเทอร์เน็ตมากกว่าออกไปทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ (-)	.070
11. ข้าพเจ้าใช้เวลาช่วงปิดเทอมเข้าร่วมทำกิจกรรมเพื่อสังคมกับเพื่อนๆ ด้วยความเต็มใจและไม่หวังสิ่งตอบแทน (+)	.525

คำถาม	Item-Total Correlation
12. ในวันหยุดข้าพเจ้าเต็มใจอาสาที่จะไปช่วยงานของชุมชนหรือองค์กรการกุศลต่างๆ ถึงแม้จะไม่ได้รับค่าตอบแทน (+)	.618
13. ข้าพเจ้าช่วยเหลือกิจกรรมของโรงเรียนที่โรงเรียนจัดขึ้นด้วยความสมัครใจและไม่หวังค่าตอบแทนถึงแม้จะเป็นวันหยุดของข้าพเจ้า (+)	.663
14. ข้าพเจ้ายอมที่จะเสียเวลาส่วนตัวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์แก่ผู้อื่นและสังคมด้วยความเต็มใจถึงแม้จะไม่ได้รับค่าตอบแทนก็ตาม (+)	.689
15. ข้าพเจ้าบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ประสบภัยธรรมชาติหรือประสบความเดือดร้อน โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน (+)	.553
16. ข้าพเจ้าบริจาคโลหิตเพื่อช่วยชีวิตเพื่อนมนุษย์ด้วยความเต็มใจและไม่หวังสิ่งตอบแทน (+)	.604
17. ข้าพเจ้าเข้ารับการอบรมความรู้ด้านสุขอนามัยเพื่อนำมาแนะนำเพื่อนหรือรุ่นน้องในการรักษาสุขภาพอนามัย เช่น การป้องกันเอดส์ การป้องกันการทำแท้งก่อนวัยอันควร (+)	.548
18. เมื่อทางชมรมมีการอบรมความรู้สำหรับอาสาสมัครอาสา เช่น ความรู้เพื่อชีวิต การปฐมพยาบาล การบรรเทาสาธารณภัย เป็นต้น ข้าพเจ้าเต็มใจที่จะสมัครเข้ารับการอบรมเพื่อนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและเผยแพร่แก่ผู้อื่นต่อไป (+)	.671
19. ข้าพเจ้าเข้าร่วมรณรงค์หาผู้บริจาคโลหิต ดวงตา อวัยวะเพื่อช่วยเหลือชีวิตเพื่อนมนุษย์ด้วยความเต็มใจและไม่หวังผลตอบแทน (+)	.541
20. ข้าพเจ้าสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์ให้ผู้อื่นร่วมบริจาคเงินและสิ่งของเพื่อช่วยเหลือผู้เดือดร้อนโดยไม่หวังผลตอบแทน (+)	.677
21. ข้าพเจ้าสมัครใจเข้าร่วมรณรงค์การรักษาความสะอาดสถานที่สาธารณะ เช่น วัด ตลาด สถานีอนามัย แม่น้ำ ลำคลอง เป็นต้น ถึงแม้ว่าจะไม่ได้รับค่าตอบแทนก็ตาม (+)	.688
22. ข้าพเจ้าร่วมมือกับเพื่อนในชมรมคิดกิจกรรมหรือแนวทางที่จะเสริมสร้างให้เพื่อนหรือคนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ด้วยความเต็มใจและไม่หวังสิ่งตอบแทน (+)	.624
Cronbach's Alpha	.909

แบบวัดที่ 2 แรงจูงใจอาสา

คำถาม	Item-Total Correlation
1. ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพราะอยากให้ผู้ประสบปัญหาต่างๆ ผ่านวิกฤติไปได้ (+)	.360
2. ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพราะอยากช่วยเหลือบุคคลที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ (+)	.289
3. ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพราะจะได้เรียนรู้เรื่องราวต่างๆ มากกว่าเรียนในชั้นเรียนอย่างเดียว (+)	.385
4. ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพราะทำให้ข้าพเจ้าเกิดการเรียนรู้และเข้าใจชีวิตมนุษย์ที่มีความหลากหลายจากประสบการณ์ตรง (+)	.428
5. ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพราะทำให้ข้าพเจ้าสามารถเรียนรู้ที่จะติดต่อกับบุคคลที่หลากหลายจากการทำกิจกรรมอาสาสมัคร (+)	.475
6. ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพราะทำให้ข้าพเจ้าสามารถมีเครือข่ายใหม่ที่สามารถช่วยเหลือด้านการเรียนหรืออาชีพในอนาคตของข้าพเจ้า (+)	.527
7. ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพราะทำให้ข้าพเจ้ามีช่องทางในการหาข้อมูลเพื่อศึกษาต่อในวิชาชีพที่ต้องการ (+)	.539
8. ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพราะการมีประวัติทำกิจกรรมอาสาสมัครช่วยเปิดโอกาสในการศึกษาต่อในวิชาชีพที่ข้าพเจ้าต้องการได้ (+)	.524
9. ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพราะทำให้ข้าพเจ้ารู้จักเพื่อนและผู้ใหญ่ในสังคมมากขึ้น (+)	.423
10. ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพราะทำให้ข้าพเจ้าสนิทสนมกับเพื่อนร่วมชมรมมากขึ้น (+)	.474
11. ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพราะเป็นหนทางที่จะได้เพื่อนใหม่ (+)	.572
12. ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพราะช่วยทำให้ข้าพเจ้าลืมเรื่องไม่สบายใจ (+)	.519
13. ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อช่วยให้ข้าพเจ้าบรรเทาความรู้สึกผิดที่ข้าพเจ้ามีโอกาสมากกว่าคนอื่น (+)	.580

คำถาม	Item-Total Correlation
14. ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพราะทำให้ข้าพเจ้าได้ลิ้มปัญหาส่วนตัว (+)	.595
15. ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพราะทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นคนสำคัญ (+)	.579
16. ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อช่วยสร้างความภาคภูมิใจให้กับตนเอง (+)	.545
17. ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพราะทำให้ข้าพเจ้าเป็นที่ต้องการของผู้อื่น (+)	.527
Cronbach's Alpha	.866

แบบวัดที่ 3 ความรับผิดชอบต่อสังคม

คำถาม	Item-Total Correlation
1. ข้าพเจ้าตระหนักว่าข้าพเจ้าเป็นนักเรียนควรจัดสรรเวลาทำงานอาสาสมัครโดยไม่กระทบครอบครัวและการเรียน (+)	.591
2. ข้าพเจ้าคิดว่าข้าพเจ้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่จะทำให้สังคมดีขึ้น (+)	.508
3. ข้าพเจ้าตระหนักว่าเมื่อได้รับมอบหมายงานใดๆแล้วจะต้องรับผิดชอบงานนั้นด้วยความขยันขันแข็ง (+)	.623
4. ข้าพเจ้าเห็นว่าการทำกิจกรรมใดๆ ก็ตามจะต้องไม่ไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น (+)	.664
5. การปฏิบัติตามกฎระเบียบของชมรมเป็นสิ่งที่ข้าพเจ้าจะต้องปฏิบัติ (+)	.663
6. การตัดสินใจช่วยเหลือผู้อื่นของข้าพเจ้านั้นจะต้องไม่ขัดต่อกฎหมายบ้านเมือง (+)	.541
7. หากข้าพเจ้านำของส่วนรวมหรือของผู้อื่นมาใช้ ข้าพเจ้าควรจะรักษาอย่างดี (+)	.596
8. การประหยัดน้ำประปาและไฟฟ้าเป็นหน้าที่ของบุคลากรในโรงเรียนไม่ใช่นักเรียน (-)	.145

คำถาม	Item-Total Correlation
9. ข้าพเจ้าตระหนักว่าเมื่อมีการทำกิจกรรมใดร่วมกัน หลังจากกิจกรรมนั้นสิ้นสุดลง ข้าพเจ้าควรจะช่วยเก็บให้เรียบร้อย (+)	.548
Cronbach's Alpha	.788

แบบวัดที่ 4 การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด

คำถาม	Item-Total Correlation
1. ข้าพเจ้าได้รับการอบรมหลักสูตรพื้นฐานยุวกาชาดเพื่อนำความรู้ในเรื่องหลักการกาชาดมาเป็นหลักในการปฏิบัติงานอาสาสมัคร (+)	.517
2. ข้าพเจ้าได้รับการอบรมความรู้เกี่ยวกับหน่วยงานภายในสภากาชาดไทย เช่น การปฐมพยาบาล การบรรเทาสาธารณภัย การบริจาคโลหิต ดวงตา และอวัยวะ (+)	.509
3. ข้าพเจ้าซึมซับคำขวัญของสำนักงานยุวกาชาดสภากาชาดไทย ที่ว่า “อาสาช่วยกาชาดยุคใหม่ พึ่งพาได้” (+)	.611
4. ครูหรือรุ่นพี่ในชมรมแนะนำให้ข้าพเจ้าทำงานอาสาสมัครตามหลักการกาชาด (+)	.577
5. ครูหรือรุ่นพี่ในชมรมไม่ได้ยึดหลักการกาชาดมาเป็นแนวทางในการทำงานอาสาสมัคร (-)	.074
6. ครูหรือรุ่นพี่ในชมรมสอนให้ข้าพเจ้าทำงานอาสาสมัครด้วยความเห็นอกเห็นใจเพื่อนมนุษย์และช่วยเหลืออย่างเท่าเทียมกัน (+)	.621
7. ข้าพเจ้าได้รับการสอนจากรุ่นพี่ให้ทำงานอาสาสมัครด้วยความสมัครใจโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน (+)	.582
8. ครูจัดกิจกรรมบริการชุมชนเพื่อให้ข้าพเจ้าได้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์โดยไม่แบ่งเชื้อชาติ ศาสนา และความเชื่อทางการเมือง (+)	.647
9. ครูจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ตามพระราชดำริของคูปนายิกาผู้อำนวยการสภากาชาดไทย ได้แก่ ด้านโภชนาการ เพศศึกษา สุขภาวะของตนเองและครอบครัว เป็นต้น (+)	.593
10. ข้าพเจ้ามีตารางเรียนแน่นจนไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ (-)	.129

คำถาม	Item-Total Correlation
11. รุ่นพี่ร่วมกันจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อให้สมาชิกในชมรมเรียนรู้การทำงานอาสาสมัครร่วมกัน (+)	.421
Cronbach's Alpha	.781

แบบวัดที่ 5 การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร

คำถาม	Item-Total Correlation
1. หากข้าพเจ้ามีปัญหาเกี่ยวกับกิจกรรมอาสาสมัคร ข้าพเจ้าจะมีเพื่อนที่คอยดูแลช่วยเหลือ (+)	.405
2. พ่อแม่แสดงความไม่พอใจทุกครั้งที่ข้าพเจ้าออกไปทำกิจกรรมอาสาสมัคร (-)	.044
3. ครูที่ปรึกษาชมรมพูดให้กำลังใจข้าพเจ้าในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร (+)	.563
4. มีบุคลากรจากสภาการศึกษาให้ข้อเสนอแนะในการคิดกิจกรรมอาสาสมัครของชมรม (+)	.491
5. ข้าพเจ้าได้รับข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อการทำงานอาสาสมัครจากครูที่ปรึกษาอย่างเพียงพอ (+)	.528
6. สมาชิกชมรมเข้าร่วมประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ (+)	.489
7. พ่อแม่เห็นว่าการทำกิจกรรมอาสาสมัครช่วยให้ข้าพเจ้าพัฒนาทักษะ/ ความสามารถหลายด้าน (+)	.588
8. มีสมาชิกชมรมส่วนหนึ่งแสดงความไม่เห็นด้วยกับกิจกรรมอาสาสมัครในโครงการ (-)	.058
9. สภาการศึกษาไทยเห็นความสำคัญกับการที่สมาชิกชมรมของเราเข้าไปช่วยกิจกรรมร่วมกับทางสภาการศึกษาไทย (+)	.454
10. ข้าพเจ้าได้รับการสนับสนุนเงินบริจาคในการซื้อสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นต่อการทำงานอาสาสมัครในชมรม (+)	.267
11. สภาการศึกษาไทยให้ปัจจัยสนับสนุนในการทำกิจกรรมอาสาสมัครของชมรมเรา (+)	.453
Cronbach's Alpha	.688

แบบวัดที่ 6 การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง

คำถาม	Item-Total Correlation
1. ข้าพเจ้าเห็นพ่อแม่ของข้าพเจ้าชอบช่วยเหลือคนอื่นและสังคม ข้าพเจ้าจึงอยากช่วยเหลือคนอื่นและสังคมบ้าง (+)	.441
2. ข้าพเจ้าได้รับแบบอย่างการเฝ้าหาความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและผู้อื่นจากพ่อแม่ (+)	.606
3. ข้าพเจ้าสามารถยึดการปฏิบัติตนของพ่อแม่ในด้านการเสียสละเวลาเพื่อส่วนรวมมาเป็นแบบอย่างได้ (+)	.561
4. ข้าพเจ้าได้รับแบบอย่างในการเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมจากพ่อแม่ (+)	.486
5. ข้าพเจ้าเห็นครูของข้าพเจ้าเฝ้าหาความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและผู้อื่น ข้าพเจ้าจึงยึดถือมาเป็นแบบอย่าง (+)	.566
6. ข้าพเจ้าเคยเห็นครูส่วนใหญ่ของข้าพเจ้าอุทิศเวลาเพื่อช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อนเสมอ ข้าพเจ้าจึงอยากปฏิบัติตาม (+)	.550
7. ข้าพเจ้าไม่เคยเห็นครูของข้าพเจ้าแสดงความมีน้ำใจโดยการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมเลย ไม่ว่าจะเป็นด้านการเงิน การบริจาคสิ่งของ หรือการสละแรงกายเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม (-)	.155
8. ข้าพเจ้าสามารถยึดการปฏิบัติตนของครูด้านการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมมาเป็นแบบอย่างได้ (+)	.552
9. ข้าพเจ้าเคยเห็นเพื่อนสนิทของข้าพเจ้าทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและส่วนรวม ข้าพเจ้าจึงยึดถือเป็นแบบอย่าง (+)	.479
10. เพื่อนในกลุ่มของข้าพเจ้าไม่ค่อยคิดที่จะให้ความช่วยเหลือ เสียสละ และเฝ้าหาความรู้เพื่อดูแลผู้อื่น (-)	.154
11. ข้าพเจ้าเห็นเพื่อนของข้าพเจ้ามักชักชวนหรือจูงใจให้ผู้อื่นเข้าร่วมทำกิจกรรมเพื่อสังคม ข้าพเจ้าจึงทำตามบ้าง (+)	.317
Cronbach's Alpha	.723

แบบวัดที่ 7 เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร

คำถาม	Item-Total Correlation
1. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการทำกิจกรรมอาสาสมัครทำให้มีโอกาสช่วยเหลือสังคมและผู้ที่เดือดร้อน (+)	.556
2. ข้าพเจ้าเห็นว่า การที่ข้าพเจ้าบริจาคเงินหรือสิ่งของให้กับองค์กรการกุศลทำให้ข้าพเจ้ารู้จักเสียสละต่อสังคม (+)	.472
3. ข้าพเจ้าเห็นว่า การเข้าร่วมอบรมความรู้ด้านสุนาณามัยทำให้ข้าพเจ้ามีความรู้เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นได้มากขึ้น (+)	.565
4. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการปฏิบัติงานอาสาเป็นเรื่องที่น่าเบื่อหน่าย (-)	.219
5. ข้าพเจ้ารู้สึกปลื้มใจ และมีความสุขทุกครั้งที่ได้เห็นการทำงานอาสาสมัครของอาสาสมัครท่านอื่นๆ (+)	.650
6. ข้าพเจ้ารู้สึกภูมิใจและมีความสุขที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมอาสาสมัคร (+)	.694
7. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการทำงานอาสาสมัครเป็นงานที่สนุกและท้าทายความสามารถ (+)	.625
8. ในอนาคตถ้าชมรมอาสาสมัครจะจัดกิจกรรมอบรมความรู้ต่างๆ ข้าพเจ้าจะเข้ารับการอบรม (+)	.514
9. ข้าพเจ้าจะทำงานอาสาสมัครต่อไปถึงแม้ว่าข้าพเจ้าจะเรียนจบจากโรงเรียนนี้แล้ว (+)	.477
10. ข้าพเจ้าตั้งใจที่จะไปหาความรู้ด้านการดูแลสุขภาพอนามัยตนเองและผู้อื่นเพื่อเผยแพร่แก่ผู้อื่นต่อไปแม้ว่าข้าพเจ้าจะไม่ได้เป็นสมาชิกชมรมแล้วก็ตาม (+)	.555
Cronbach's Alpha	.812

แบบสอบถาม เรื่อง ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาสมัครในเขตกรุงเทพมหานคร

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำปริญญาานิพนธ์ของ นางสาวสุพัฒนา บุญแก้ว นิสิตปริญญาโท สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ขอความร่วมมือจากนักเรียนทุกคนในการตอบแบบสอบถามนี้ทุกข้อ ตามความคิดเห็นอย่างแท้จริงของนักเรียน ซึ่งข้อมูลจากแบบสอบถามนั้นจะนำไปวิเคราะห์เป็นภาพรวมเท่านั้น จะไม่มีการเปิดเผยข้อมูลเป็นรายบุคคล

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

1. เกรดเฉลี่ยในภาคการศึกษาที่ผ่านมา

- () ต่ำกว่า 2.00
- () 2.01 – 2.49
- () 2.50 – 2.99
- () 3.00 – 3.49
- () 3.50 – 4.00

2. ระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมอาสาสมัคร

- () ต่ำกว่า 1 ปี
- () 1 ปี
- () 2 ปี
- () 3 ปีขึ้นไป

3. กำลังศึกษาอยู่ที่โรงเรียน _____

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด

ตอนที่ 2 แบบวัดแรงจูงใจอาสา

1. ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพราะอยากให้ผู้ประสบปัญหาต่างๆ ผ่านวิกฤติไปได้

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

2. ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพราะอยากช่วยเหลือบุคคลที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

3. ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพราะจะได้เรียนรู้เรื่องราวต่างๆ มากกว่าเรียนในชั้นเรียน
 อย่างเดียว

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

4. ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพราะทำให้ข้าพเจ้าเกิดการเรียนรู้และเข้าใจชีวิตมนุษย์ที่มี
 ความหลากหลายจากประสบการณ์ตรง

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

5. ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพราะทำให้ข้าพเจ้าสามารถเรียนรู้ที่จะติดต่อกับบุคคลที่
 หลากหลายจากการทำกิจกรรมอาสาสมัคร

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

6. ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพราะทำให้ข้าพเจ้าสามารถมีเครือข่ายใหม่ที่สามารถ
 ช่วยเหลือด้านการเรียนหรืออาชีพในอนาคตของข้าพเจ้า

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

7. ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพราะทำให้ข้าพเจ้ามีช่องทางในการหาข้อมูลเพื่อศึกษาต่อในวิชาชีพที่ต้องการ

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

8. ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพราะการมีประวัติทำกิจกรรมอาสาสมัครช่วยเปิดโอกาสในการศึกษาต่อในวิชาชีพที่ข้าพเจ้าต้องการได้

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

9. ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพราะทำให้ข้าพเจ้ารู้จักเพื่อนและผู้ใหญ่ในสังคมมากขึ้น

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

10. ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพราะทำให้ข้าพเจ้าสนิทสนมกับเพื่อนร่วมชมรมมากขึ้น

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

11. ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพราะเป็นหนทางที่จะได้เพื่อนใหม่

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

12. ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพราะช่วยทำให้ข้าพเจ้าลืมเรื่องไม่สบายใจ

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

13. ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อช่วยให้ข้าพเจ้าบรรเทาความรู้สึกผิดที่ข้าพเจ้ามีโอกาสมากกว่าคนอื่น

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

14. ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพราะทำให้ข้าพเจ้าได้สัมผัสปัญหาส่วนตัว

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

15. ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพราะทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นคนสำคัญ

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

16. ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อช่วยสร้างความภาคภูมิใจให้กับตนเอง

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

17. ข้าพเจ้าต้องการทำกิจกรรมอาสาสมัครเพราะทำให้ข้าพเจ้าเป็นที่ต้องการของผู้อื่น

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

ตอนที่ 3 แบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคม

1. ข้าพเจ้าตระหนักว่าข้าพเจ้าเป็นนักเรียนควรจัดสรรเวลาทำงานอาสาสมัครโดยไม่กระทบครอบครัวและการเรียน

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

2. ข้าพเจ้าคิดว่าข้าพเจ้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่จะทำให้สังคมดีขึ้น

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

3. ข้าพเจ้าตระหนักว่าเมื่อได้รับมอบหมายงานใดๆแล้วจะต้องรับผิดชอบงานนั้นด้วยความขยันขันแข็ง

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

4. ข้าพเจ้าเห็นว่าการทำกิจกรรมใดๆ ก็ตามจะต้องไม่ไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

5. การปฏิบัติตามกฎระเบียบของชมรมเป็นสิ่งที่ข้าพเจ้าจะต้องปฏิบัติ

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

6. การตัดสินใจช่วยเหลือผู้อื่นของข้าพเจ้านั้นจะต้องไม่ขัดต่อกฎหมายบ้านเมือง

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

7. หากข้าพเจ้านำของส่วนรวมหรือของผู้อื่นมาใช้ ข้าพเจ้าควรจะรักษาอย่างดี

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

8. การประหยัดน้ำประปาและไฟฟ้าเป็นหน้าที่ของบุคลากรในโรงเรียนไม่ว่าใครก็ตาม

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

9. ข้าพเจ้าตระหนักว่าเมื่อมีการทำกิจกรรมใดร่วมกัน หลังจากกิจกรรมนั้นสิ้นสุดลง ข้าพเจ้าควรจะ
 ช่วยเก็บให้เรียบร้อย

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

ตอนที่ 4 แบบวัดการได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด

1. ข้าพเจ้าได้รับการอบรมหลักสูตรพื้นฐานยุวกาชาดเพื่อนำความรู้ในเรื่องหลักการกาชาดมาเป็นหลักในการปฏิบัติงานอาสาสมัคร

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

2. ข้าพเจ้าได้รับการอบรมความรู้เกี่ยวกับหน่วยงานภายในสภากาชาดไทย เช่น การปฐมพยาบาล การบรรเทาสาธารณภัย การบริจาคโลหิต ดวงตา และอวัยวะ

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

3. ข้าพเจ้าซึมซับคำขวัญของสำนักงานยุวกาชาดสภากาชาดไทย ที่ว่า “อาสายุวกาชาดยุคใหม่ พึ่งพาได้”

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

4. ครูหรือรุ่นพี่ในชมรมแนะนำให้ข้าพเจ้าทำงานอาสาสมัครตามหลักการกาชาด

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

5. ครูหรือรุ่นพี่ในชมรมไม่ได้ยึดหลักการกาชาดมาเป็นแนวทางในการทำงานอาสาสมัคร

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

6. ครูหรือรุ่นพี่ในชมรมสอนให้ข้าพเจ้าทำงานอาสาสมัครด้วยความเห็นอกเห็นใจเพื่อนมนุษย์และช่วยเหลืออย่างเท่าเทียมกัน

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

7. ข้าพเจ้าได้รับการสอนจากรุ่นพี่ให้ทำงานอาสาสมัครด้วยความสมัครใจโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

8. ครูจัดกิจกรรมบริการชุมชนเพื่อให้ข้าพเจ้าได้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์โดยไม่แบ่งเชื้อชาติ ศาสนา และความเชื่อทางการเมือง

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

9. ครูจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ตามพระราชดำริสองศักราชผู้นำผู้อำนวยการสภาการศึกษาไทย ได้แก่ ด้านโภชนาการ เพศศึกษา สุขภาวะของตนเองและครอบครัว เป็นต้น

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

10. ข้าพเจ้ามีตารางเรียนแน่นจนไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

11. รุ่นพี่ร่วมกันจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อให้สมาชิกในชมรมเรียนรู้การทำงานอาสาสมัครร่วมกัน

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

ตอนที่ 5 แบบวัดการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร

1. หากข้าพเจ้ามีปัญหาเกี่ยวกับกิจกรรมอาสาสมัคร ข้าพเจ้าจะมีเพื่อนที่คอยดูแลช่วยเหลือ

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

2. พ่อแม่แสดงความไม่พอใจทุกครั้งที่ข้าพเจ้าออกไปทำกิจกรรมอาสาสมัคร

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

3. ครูที่ปรึกษาชมรมพูดให้กำลังใจข้าพเจ้าในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

4. มีบุคลากรจากสภาการศึกษาไทยมาให้ข้อเสนอแนะในการคิดกิจกรรมอาสาสมัครของชมรม

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

5. ข้าพเจ้าได้รับข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อการทำงานอาสาสมัครจากครูที่ปรึกษาอย่างเพียงพอ

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

6. สมาชิกชมรมเข้าร่วมประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

7. พ่อแม่เห็นว่าการทำกิจกรรมอาสาสมัครช่วยให้ข้าพเจ้าพัฒนาทักษะ/ความสามารถหลายด้าน

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

8. มีสมาชิกชมรมส่วนหนึ่งแสดงความไม่เห็นด้วยกับกิจกรรมอาสาสมัครในโครงการ

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

9. สภาการศึกษาไทยเห็นความสำคัญกับการที่สมาชิกชมรมของเราเข้าไปช่วยกิจกรรมร่วมกับทางสภาการศึกษาไทย

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

10. ข้าพเจ้าได้รับการสนับสนุนเงินบริจาคในการซื้อสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นต่อการทำงานอาสาสมัครในชมรม

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

11. สภากาชาดไทยให้ปัจจัยสนับสนุนในการทำกิจกรรมอาสาสมัครของชมรมเรา

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

ตอนที่ 6 แบบวัดการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง

1. ข้าพเจ้าเห็นพ่อแม่ของข้าพเจ้าชอบช่วยเหลือคนอื่นและสังคม ข้าพเจ้าจึงอยากช่วยเหลือคนอื่นและสังคมบ้าง

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

2. ข้าพเจ้าได้รับแบบอย่างการเฝ้าหาความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและผู้อื่นจากพ่อแม่

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

3. ข้าพเจ้าสามารถยึดการปฏิบัติตนของพ่อแม่ในด้านการเสียสละเวลาเพื่อส่วนรวมมาเป็นแบบอย่างได้

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

4. ข้าพเจ้าได้รับแบบอย่างในการเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมจากพ่อแม่

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

5. ข้าพเจ้าเห็นครูของข้าพเจ้าเฝ้าหาความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและผู้อื่น ข้าพเจ้าจึงยึดถือเป็นแบบอย่าง

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

6. ข้าพเจ้าเคยเห็นครูส่วนใหญ่ของข้าพเจ้าอุทิศเวลาเพื่อช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อนเสมอ ข้าพเจ้าจึงอยากปฏิบัติตาม

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

7. ข้าพเจ้าไม่เคยเห็นครูของข้าพเจ้าแสดงความเป็นน้ำใจโดยการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมเลย ไม่ว่าจะเป็นด้านการเงิน การบริจาคสิ่งของ หรือการสละแรงกายเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

8. ข้าพเจ้าสามารถยึดการปฏิบัติตนของครูด้านการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมมาเป็นแบบอย่างได้

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

9. ข้าพเจ้าเคยเห็นเพื่อนสนิทของข้าพเจ้าทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและส่วนรวม ข้าพเจ้าจึงยึดมาเป็นแบบอย่าง

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

10. เพื่อนในกลุ่มของข้าพเจ้าไม่ค่อยคิดที่จะให้ความช่วยเหลือ เสียสละ และเฝ้าหาความรู้เพื่อดูแลผู้อื่น

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

11. ข้าพเจ้าเห็นเพื่อนของข้าพเจ้ามักชักชวนหรือจูงใจให้ผู้อื่นเข้าร่วมทำกิจกรรมเพื่อสังคม ข้าพเจ้าจึงทำตามบ้าง

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

ตอนที่ 7 แบบวัดเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร

1. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการทำกิจกรรมอาสาสมัครทำให้มีโอกาสช่วยเหลือสังคมและผู้ที่เดือดร้อน

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

2. ข้าพเจ้าเห็นว่า การที่ข้าพเจ้าบริจาคเงินหรือสิ่งของให้กับองค์กรการกุศลทำให้ข้าพเจ้ารู้จักเสียสละต่อสังคม

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

3. ข้าพเจ้าเห็นว่า การเข้ารับการอบรมความรู้ด้านสุขอนามัยทำให้ข้าพเจ้ามีความรู้เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นได้มากขึ้น

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

4. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการปฏิบัติงานอาสาเป็นเรื่องที่น่าเบื่อหน่าย

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

5. ข้าพเจ้ารู้สึกปลื้มใจ และมีความสุขทุกครั้งที่ได้เห็นการทำงานอาสาสมัครของอาสาสมัครท่านอื่นๆ

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

6. ข้าพเจ้ารู้สึกภูมิใจและมีความสุขที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมอาสาสมัคร

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

7. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการทำงานอาสาสมัครเป็นงานที่สนุกและท้าทายความสามารถ

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

8. ในอนาคตถ้าชมรมอาสาชวยกาชาดจัดกิจกรรมอบรมความรู้ต่างๆ ข้าพเจ้าจะเข้ารับการอบรม

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

9. ข้าพเจ้าจะทำงานอาสาสมัครต่อไปถึงแม้ว่าข้าพเจ้าจะเรียนจบจากโรงเรียนนี้แล้ว

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

10. ข้าพเจ้าตั้งใจที่จะเฝ้าหาความรู้ด้านการดูแลสุขภาพอนามัยตนเองและผู้อื่นเพื่อเผยแพร่แก่ผู้อื่นต่อไปแม้ว่าข้าพเจ้าจะไม่ได้เป็นสมาชิกชมรมแล้วก็ตาม

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

ตอนที่ 8 แบบวัดพฤติกรรมอาสาสมัคร

1. ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมดูแลผู้สูงอายุ เด็กกำพร้า หรือคนพิการในสถานสงเคราะห์ด้วยความเต็มใจและไม่คาดหวังว่าตนเองจะต้องได้รับอะไรตอบแทน

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

2. ข้าพเจ้าถูกบังคับจากครูในชมรมให้เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์กับทางชมรม

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

3. ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมทำความสะอาดสถานที่สาธารณะด้วยความเต็มใจและไม่หวังสิ่งตอบแทน เช่น โรงเรียน วัด ตลาด แม่น้ำลำคลอง เป็นต้น

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

4. ข้าพเจ้าเข้าร่วมกับสภาภาษาต่างประเทศโลहित ดวงตา หรืออวัยวะด้วยความเต็มใจและไม่หวังสิ่งตอบแทนเป็นเงินหรือสิ่งของ

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

5. ข้าพเจ้าช่วยจัดถุงยังชีพแก่ผู้ประสบภัยโดยไม่ต้องมีใครบังคับและไม่ต้องการเงินหรือสิ่งของตอบแทน

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

6. เมื่อเกิดภัยธรรมชาติข้าพเจ้าจะรีบเข้าไปหาโอกาสช่วยเหลือผู้เดือดร้อนโดยไม่ต้องมีใครมาบอกและไม่ต้องการสิ่งตอบแทนใดๆ

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

7. ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างเต็มใจแม้จะไม่ได้รับค่าตอบแทน

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

8. ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมช่วยเหลือองค์กรการกุศลต่างๆ อย่างเต็มใจ เพื่อปฏิบัติงานบรรเทาทุกข์ผู้เดือดร้อนโดยไม่ได้รับค่าจ้าง

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

9. ข้าพเจ้าใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์โดยการเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ชมรมจัดขึ้นด้วยความเต็มใจและไม่หวังสิ่งของตอบแทน

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

10. ในเวลาว่างข้าพเจ้าเลือกที่จะเล่นอินเตอร์เน็ตมากกว่าออกไปทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

11. ข้าพเจ้าใช้เวลาช่วงปิดเทอมเข้าร่วมทำกิจกรรมเพื่อสังคมกับเพื่อนๆ ด้วยความเต็มใจและไม่หวังสิ่งตอบแทน

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

12. ในวันหยุดข้าพเจ้าเต็มใจอาสาที่จะไปช่วยงานของชุมชนหรือองค์กรการกุศลต่างๆ ถึงแม้จะไม่ได้รับค่าตอบแทน

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

13. ข้าพเจ้าช่วยเหลือกิจกรรมของโรงเรียนที่โรงเรียนจัดขึ้นด้วยความสมัครใจและไม่หวังค่าตอบแทน ถึงแม้จะเป็นวันหยุดของข้าพเจ้า

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

14. ข้าพเจ้ายอมที่จะเสียเวลาส่วนตัวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์แก่ผู้อื่นและสังคมด้วยความเต็มใจ ถึงแม้จะไม่ได้รับค่าตอบแทนก็ตาม

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

15. ข้าพเจ้าบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ประสบภัยธรรมชาติหรือประสบความเดือดร้อน โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

16. ข้าพเจ้าบริจาคโลหิตเพื่อช่วยชีวิตเพื่อนมนุษย์ด้วยความเต็มใจและไม่หวังสิ่งตอบแทน

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

17. ข้าพเจ้าเข้ารับการอบรมความรู้ด้านสุขอนามัยเพื่อนำมาแนะนำเพื่อนหรือรุ่นน้องในการรักษาสุขภาพอนามัย เช่น การป้องกันเอดส์ การป้องกันการท้องก่อนวัยอันควร

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

18. เมื่อทางชมรมมีการอบรมความรู้สำหรับอาสาสมัคร เช่น ความรู้เพื่อชีวิต การปฐมพยาบาล การบรรเทาสาธารณภัย เป็นต้น ข้าพเจ้าเต็มใจที่จะสมัครเข้ารับการอบรมเพื่อนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและเผยแพร่แก่ผู้อื่นต่อไป

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

19. ข้าพเจ้าเข้าร่วมรณรงค์หาผู้บริจาคโลหิต ดวงตา อวัยวะเพื่อช่วยเหลือชีวิตเพื่อนมนุษย์ด้วยความเต็มใจและไม่หวังผลตอบแทน

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

20. ข้าพเจ้าสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์ให้ผู้อื่นร่วมบริจาคเงินและสิ่งของเพื่อช่วยเหลือผู้เดือดร้อนโดยไม่หวังผลตอบแทน

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

21. ข้าพเจ้าสมัครใจเข้าร่วมรณรงค์การรักษาความสะอาดสถานที่สาธารณะ เช่น วัด ตลาด สถานีอนามัย แม่น้ำ ลำคลอง เป็นต้น ถึงแม้ว่าจะไม่ได้รับค่าตอบแทนก็ตาม

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

22. ข้าพเจ้าร่วมมือกับเพื่อนในชมรมคิดกิจกรรมหรือแนวทางที่จะเสริมสร้างให้เพื่อนหรือคนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ด้วยความเต็มใจและไม่หวังสิ่งตอบแทน

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงที่สุด

ภาคผนวก ค
ตารางแสดงค่าสถิติต่างๆ

ตาราง 8 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านรวม จำแนกตามตัวแปรจิตลักษณะ
เดิมและสถานการณ์ทางสังคม ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

กลุ่ม	ตัวแปร	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมอาสาสมัคร	
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง	กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ
1. กลุ่มรวม	แรงจูงใจอาสา	สูง = 4.93	ต่ำ = 4.58
	ความรับผิดชอบต่อสังคม	สูง = 5.01	ต่ำ = 4.43
	การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางศา	สูง = 5.07	ต่ำ = 4.49
	การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการ	สูง = 5.07	ต่ำ = 4.46
	ทำกิจกรรมอาสาสมัคร		
	การได้รับแบบอย่างพฤติกรรม	สูง = 5.06	ต่ำ = 4.46
2. กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	แรงจูงใจอาสา	สูง = 4.93	ต่ำ = 4.55
	ความรับผิดชอบต่อสังคม	สูง = 5.01	ต่ำ = 4.39
	การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางศา	สูง = 5.11	ต่ำ = 4.40
	การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการ	สูง = 5.11	ต่ำ = 4.38
	ทำกิจกรรมอาสาสมัคร		
	การได้รับแบบอย่างพฤติกรรม	สูง = 5.10	ต่ำ = 4.39
3. กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	แรงจูงใจอาสา	สูง = 4.94	ต่ำ = 4.60
	ความรับผิดชอบต่อสังคม	สูง = 5.01	ต่ำ = 4.47
	การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางศา	สูง = 5.03	ต่ำ = 4.55
	การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการ	สูง = 5.03	ต่ำ = 4.53
	ทำกิจกรรมอาสาสมัคร		
	การได้รับแบบอย่างพฤติกรรม	สูง = 5.04	ต่ำ = 4.51
4. กลุ่มระยะเวลา น้อย	แรงจูงใจอาสา	สูง = 4.92	ต่ำ = 4.61
	ความรับผิดชอบต่อสังคม	สูง = 4.99	ต่ำ = 4.48
	การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางศา	สูง = 5.06	ต่ำ = 4.51
	การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการ	สูง = 5.03	ต่ำ = 4.48
	ทำกิจกรรมอาสาสมัคร		

ตาราง 8 (ต่อ)

กลุ่ม	ตัวแปร	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ พฤติกรรมอาสาสมัคร	
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง	กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ
	การได้รับแบบอย่างพฤติกรรม อาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง	สูง = 5.02	ต่ำ = 4.49
5. กลุ่มระยะเวลา มาก	แรงจูงใจอาสา	สูง = 4.95	ต่ำ = 4.53
	ความรับผิดชอบต่อสังคม	สูง = 5.04	ต่ำ = 4.37
	การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางศา	สูง = 5.07	ต่ำ = 4.47
	การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการ ทำกิจกรรมอาสาสมัคร	สูง = 5.12	ต่ำ = 4.44
	การได้รับแบบอย่างพฤติกรรม อาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง	สูง = 5.14	ต่ำ = 4.42

ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านรวม เมื่อพิจารณาตามตัวแปรจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ทางสังคม ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F	p
แรงจูงใจอาสา (A)				
กลุ่มรวม	1	4.46	18.06	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	1.77	7.03	.01
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	2.65	10.95	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	1.97	10.12	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	2.68	7.94	.01
การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด (D)				
กลุ่มรวม	1	20.56	83.27	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	13.55	53.73	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	8.02	33.21	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	11.95	61.41	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	8.57	25.38	.00
ปฏิสัมพันธ์แบบสองทาง (AxD)				
กลุ่มรวม	1	.15	.61	.43
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	.01	.05	.82
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	.19	.77	.38
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	.11	.55	.46
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	.05	.14	.71
แรงจูงใจอาสา (A)				
กลุ่มรวม	1	3.30	13.55	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	1.16	4.64	.03
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	2.12	8.92	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	2.14	11.03	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	.91	2.74	.10

ตาราง 9 (ต่อ)

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F	p
การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรม				
อาสาสมัคร (E)				
กลุ่มรวม	1	21.49	88.20	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	13.65	54.39	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	8.72	36.60	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	12.09	62.27	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	9.17	27.73	.00
ปฏิสัมพันธ์แบบสองทาง (AxE)				
กลุ่มรวม	1	.00	.00	.97
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	.00	.02	.90
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	.01	.04	.85
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	.00	.00	.96
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	.02	.05	.82
แรงจูงใจอาสา (A)				
กลุ่มรวม	1	6.22	26.59	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	3.56	14.77	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	2.97	13.01	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	3.00	15.29	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	3.37	11.44	.00
การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง (F)				
กลุ่มรวม	1	24.55	105.03	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	14.96	62.10	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	10.39	45.54	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	11.57	58.95	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	13.39	45.40	.00

ตาราง 9 (ต่อ)

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F	p
ปฏิสัมพันธ์แบบสองทาง (AxF)				
กลุ่มรวม	1	.09	.39	.53
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	.01	.03	.86
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	.14	.60	.44
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	.12	.60	.44
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	.00	.01	.92
ความรับผิดชอบต่อสังคม (B)				
กลุ่มรวม	1	7.88	33.36	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	2.36	9.61	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	5.72	25.28	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	2.69	14.07	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	5.87	18.86	.00
การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด (D)				
กลุ่มรวม	1	6.46	27.36	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	6.24	25.39	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	1.48	6.55	.01
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	4.33	22.70	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	2.37	7.61	.01
ปฏิสัมพันธ์แบบสองทาง (BxD)				
กลุ่มรวม	1	.25	1.05	.31
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	.01	.02	.88
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	.54	2.39	.12
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	.02	.08	.77
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	.36	1.15	.29
ความรับผิดชอบต่อสังคม (B)				
กลุ่มรวม	1	8.10	35.60	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	2.58	10.90	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	5.49	25.06	.00

ตาราง 9 (ต่อ)

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F	p
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	4.02	21.90	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	3.45	11.57	.00
การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรม				
อาสาสมัคร (E)				
กลุ่มรวม	1	10.25	45.07	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	7.73	32.62	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	3.45	15.73	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	5.57	30.37	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	4.97	16.65	.00
ปฏิสัมพันธ์แบบสองทาง (BxE)				
กลุ่มรวม	1	.02	.09	.77
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	.09	.36	.55
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	.18	.82	.37
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	.32	1.75	.19
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	.22	.74	.39
ความรับผิดชอบต่อสังคม (B)				
กลุ่มรวม	1	9.16	40.97	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	3.88	16.26	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	5.28	24.85	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	4.76	25.40	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	4.16	14.71	.00
การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง (F)				
กลุ่มรวม	1	11.79	52.70	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	6.49	27.24	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	5.34	25.11	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	5.50	29.38	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	6.57	23.23	.00

ตาราง 9 (ต่อ)

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F	p
ปฏิสัมพันธ์แบบสองทาง (BxF)				
กลุ่มรวม	1	.00	.00	.93
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	.21	.89	.35
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	.20	.92	.34
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	.02	.12	.73
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	.06	.22	.64

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านการช่วยเหลือ
ผู้อื่น เมื่อพิจารณาตามตัวแปรจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ทางสังคม ในกลุ่มรวมและ
กลุ่มย่อย

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F	p
แรงจูงใจอาสา (A)				
กลุ่มรวม	1	2.37	6.78	.01
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	.72	1.97	.16
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	1.66	4.87	.03
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	1.23	5.00	.03
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	1.17	2.21	.14
การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด (D)				
กลุ่มรวม	1	22.01	62.92	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	14.51	39.71	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	8.58	25.26	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	13.57	55.09	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	8.36	15.81	.00
ปฏิสัมพันธ์แบบสองทาง (AxD)				
กลุ่มรวม	1	.01	.02	.90
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	.00	.01	.92
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	.03	.08	.78
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	.03	.14	.71
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	.01	.03	.87
แรงจูงใจอาสา (A)				
กลุ่มรวม	1	1.69	4.77	.03
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	.41	1.08	.30
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	1.33	3.88	.05
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	1.32	5.37	.02
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	.22	.41	.52

ตาราง 10 (ต่อ)

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F	p
การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรม				
อาสาสมัคร (E)				
กลุ่มรวม	1	20.45	57.76	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	13.26	35.35	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	8.13	23.80	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	13.20	53.58	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	7.73	14.44	.00
ปฏิสัมพันธ์แบบสองทาง (AxE)				
กลุ่มรวม	1	.11	.31	.58
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	.03	.09	.77
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	.07	.21	.65
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	.35	1.41	.24
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	.12	.22	.64
แรงจูงใจอาสา (A)				
กลุ่มรวม	1	3.58	10.80	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	1.97	5.59	.02
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	1.79	5.60	.02
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	2.09	8.20	.01
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	1.45	3.19	.08
การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง (F)				
กลุ่มรวม	1	27.53	83.06	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	16.18	45.88	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	12.09	37.84	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	11.99	47.04	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	16.74	36.75	.00

ตาราง 10 (ต่อ)

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F	p
ปฏิสัมพันธ์แบบสองทาง (AxF)				
กลุ่มรวม	1	.02	.06	.81
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	.00	.00	.96
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	.03	.10	.76
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	.00	.02	.90
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	.01	.02	.88
ความรับผิดชอบต่อสังคม (B)				
กลุ่มรวม	1	8.23	24.91	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	2.30	6.51	.01
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	6.13	19.48	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	2.91	12.25	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	5.98	12.31	.00
การได้รับการถ่ายทอดคุณธรรมกาชาด (D)				
กลุ่มรวม	1	6.41	19.39	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	6.18	17.51	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	1.49	4.73	.03
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	4.45	18.71	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	2.16	4.45	.04
ปฏิสัมพันธ์แบบสองทาง (BxD)				
กลุ่มรวม	1	.43	1.31	.25
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	.07	.20	.65
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	.44	1.39	.24
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	.31	1.30	.26
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	.12	.25	.62
ความรับผิดชอบต่อสังคม (B)				
กลุ่มรวม	1	8.86	26.89	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	2.97	8.37	.01
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	5.81	18.59	.00

ตาราง 10 (ต่อ)

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F	p
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	3.89	16.57	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	4.49	9.25	.00
การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรม				
อาสาสมัคร (E)				
กลุ่มรวม	1	8.83	26.81	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	6.19	17.45	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	3.22	10.31	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	6.21	26.45	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	2.93	6.04	.02
ปฏิสัมพันธ์แบบสองทาง (BxE)				
กลุ่มรวม	1	.01	.03	.85
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	.09	.27	.61
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	.15	.49	.49
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	.13	.57	.45
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	.30	.61	.44
ความรับผิดชอบต่อสังคม (B)				
กลุ่มรวม	1	9.10	29.03	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	3.34	9.80	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	5.72	19.29	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	4.90	20.43	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	4.04	9.35	.00
การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง (F)				
กลุ่มรวม	1	12.97	41.40	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	7.37	21.58	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	5.79	19.50	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	5.52	23.03	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	7.99	18.49	.00

ตาราง 10 (ต่อ)

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F	p
ปฏิสัมพันธ์แบบสองทาง (BxF)				
กลุ่มรวม	1	.09	.29	.59
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	.24	.69	.41
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	.00	.00	.96
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	.05	.21	.65
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	.03	.08	.78

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านการเสียสละต่อสังคม เมื่อพิจารณา ตามตัวแปรจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ทางสังคม ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F	p
แรงจูงใจอาสา (A)				
กลุ่มรวม	1	3.61	11.91	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	1.84	5.74	.02
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	1.75	6.03	.02
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	1.53	6.40	.01
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	2.33	5.67	.02
การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด (D)				
กลุ่มรวม	1	16.40	54.13	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	10.86	33.83	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	6.34	21.86	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	10.27	42.94	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	5.91	14.40	.00
ปฏิสัมพันธ์แบบสองทาง (AxD)				
กลุ่มรวม	1	.02	.06	.81
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	.02	.07	.79
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	.11	.36	.55
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	.32	1.33	.25
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	.26	.64	.43
แรงจูงใจอาสา (A)				
กลุ่มรวม	1	2.42	8.25	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	1.18	3.78	.05
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	1.22	4.36	.04
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	1.69	7.17	.01
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	.63	1.59	.21

ตาราง 11 (ต่อ)

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F	p
การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรม				
อาสาสมัคร (E)				
กลุ่มรวม	1	19.37	66.02	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	11.87	38.04	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	8.07	28.86	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	11.00	46.58	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	8.05	20.41	.00
ปฏิสัมพันธ์แบบสองทาง (AxE)				
กลุ่มรวม	1	.02	.08	.77
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	.11	.34	.56
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	.25	.88	.35
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	.07	.28	.60
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	.28E-05	.00	.99
แรงจูงใจอาสา (A)				
กลุ่มรวม	1	4.67	16.97	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	3.30	11.80	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	1.83	6.87	.01
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	2.30	10.11	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	2.57	7.24	.01
การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง (F)				
กลุ่มรวม	1	24.87	90.36	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	15.83	56.68	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	10.01	37.51	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	12.39	54.42	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	12.61	35.53	.00

ตาราง 11 (ต่อ)

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F	p
ปฏิสัมพันธ์แบบสองทาง (AxF)				
กลุ่มรวม	1	.08	.29	.59
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	.15	.52	.47
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	.55	2.07	.15
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	.25	1.11	.29
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	.03	.09	.76
ความรับผิดชอบต่อสังคม (B)				
กลุ่มรวม	1	7.32	25.23	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	1.35	4.20	.04
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	6.66	25.29	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	2.12	8.97	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	6.10	16.10	.00
การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด (D)				
กลุ่มรวม	1	4.83	16.62	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	5.90	18.31	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	.67	2.53	.11
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	3.88	16.40	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	1.29	3.40	.07
ปฏิสัมพันธ์แบบสองทาง (BxD)				
กลุ่มรวม	1	.12	.41	.52
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	.08	.26	.61
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	.54	2.04	.16
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	.00	.00	.96
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	.29	.77	.38
ความรับผิดชอบต่อสังคม (B)				
กลุ่มรวม	1	7.54	27.24	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	1.47	5.75	.03
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	6.47	25.91	.00

ตาราง 11 (ต่อ)

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F	p
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	3.42	15.42	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	3.35	9.29	.00
การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรม				
อาสาสมัคร (E)				
กลุ่มรวม	1	8.41	30.39	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	7.63	24.71	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	2.22	8.90	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	4.76	21.49	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	4.08	11.30	.00
ปฏิสัมพันธ์แบบสองทาง (BxE)				
กลุ่มรวม	1	.42	1.53	.22
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	.06	.20	.66
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	1.10	4.41	.04*
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	1.40	6.32	.01*
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	.17	.48	.49
ความรับผิดชอบต่อสังคม (B)				
กลุ่มรวม	1	7.46	28.00	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	1.99	6.89	.01
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	5.60	22.63	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	3.45	15.56	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	3.84	11.28	.00
การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง (F)				
กลุ่มรวม	1	12.24	45.94	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	8.30	28.69	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	4.55	18.36	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	6.33	28.53	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	6.09	17.89	.00

ตาราง 11 (ต่อ)

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F	p
ปฏิสัมพันธ์แบบสองทาง (BxF)				
กลุ่มรวม	1	.10	.39	.54
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	.44	1.53	.22
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	.03	.10	.75
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	.25	1.14	.29
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	.01	.02	.88

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตาราง 12 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอาสาสมัครด้านการเสียสละต่อสังคม เมื่อพิจารณาตามความรับผิดชอบต่อสังคมและการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครในกลุ่มอาสาชวูกาชาดที่มีเกรดเฉลี่ยสูง

ความ รับผิดชอบ ฯ	การสนับสนุน ทางสังคม ฯ	จำนวน (คน)	รหัส	ค่าเฉลี่ย	21	12	11
สูง	สูง	70	22	5.00	0.44	0.62*	0.69*
สูง	ต่ำ	32	21	4.56		1.62*	0.25
ต่ำ	สูง	18	12	4.38			0.07
ต่ำ	ต่ำ	60	11	4.31			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตาราง 13 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอาสาสมัครด้านการเสียสละต่อสังคม เมื่อพิจารณาตามความรับผิดชอบต่อสังคมและการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัครในกลุ่มอาสาชวูกาชาดที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมอาสาชวูกาชาดน้อย

ความ รับผิดชอบ ฯ	การสนับสนุน ทางสังคม ฯ	จำนวน (คน)	รหัส	ค่าเฉลี่ย	21	12	11
สูง	สูง	79	22	4.98	0.50	0.56*	0.67*
ต่ำ	สูง	21	12	4.48		1.62*	0.17
สูง	ต่ำ	30	21	4.42			0.11
ต่ำ	ต่ำ	60	11	4.31			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมอาสาสมัครในด้านความมุ่งมั่นพัฒนา เมื่อพิจารณาตามตัวแปรจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ทางสังคม ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F	p
แรงจูงใจอาสา (A)				
กลุ่มรวม	1	9.96	26.73	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	3.78	10.19	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	6.17	16.52	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	4.07	12.90	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	6.37	14.13	.00
การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด (D)				
กลุ่มรวม	1	24.69	66.25	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	16.21	43.72	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	9.75	26.07	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	12.19	38.60	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	13.22	29.31	.00
ปฏิสัมพันธ์แบบสองทาง (AxD)				
กลุ่มรวม	1	1.33	3.58	.06
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	.49	1.33	.25
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	.87	2.32	.13
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	.04	.12	.73
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	2.64	5.86	.02*
แรงจูงใจอาสา (A)				
กลุ่มรวม	1	8.15	22.00	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	2.75	7.49	.01
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	5.45	14.62	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	4.40	13.96	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	3.27	7.06	.01

ตาราง 14 (ต่อ)

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F	p
การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรม				
อาสาสมัคร (E)				
กลุ่มรวม	1	26.03	70.24	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	16.80	45.79	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	10.46	28.04	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	12.12	38.41	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	13.06	28.23	.00
ปฏิสัมพันธ์แบบสองทาง (AxE)				
กลุ่มรวม	1	.09	.25	.62
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	.19	.53	.47
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	.00	.00	.95
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	.13	.42	.52
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	.00	.00	.97
แรงจูงใจอาสา (A)				
กลุ่มรวม	1	13.97	36.08	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	6.89	17.22	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	7.44	19.52	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	5.77	17.74	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	8.95	18.32	.00
การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง (F)				
กลุ่มรวม	1	20.46	52.85	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	12.37	30.90	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	8.78	23.04	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	10.12	30.80	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	10.42	21.33	.00

ตาราง 14 (ต่อ)

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F	p
ปฏิสัมพันธ์แบบสองทาง (AxF)				
กลุ่มรวม	1	.85	2.21	.14
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	.62	1.56	.21
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	.35	.93	.34
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	.46	1.41	.24
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	.33	.68	.41
ความรับผิดชอบต่อสังคม (B)				
กลุ่มรวม	1	8.17	21.25	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	4.27	11.64	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	4.10	10.42	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	3.21	10.11	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	5.42	11.09	.00
การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด (D)				
กลุ่มรวม	1	9.10	23.68	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	6.81	18.58	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	3.05	7.75	.01
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	4.80	15.13	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	4.70	9.62	.00
ปฏิสัมพันธ์แบบสองทาง (BxD)				
กลุ่มรวม	1	.24	.62	.43
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	.06	.16	.69
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	.70	1.77	.19
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	.06	.18	.67
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	1.03	2.10	.15
ความรับผิดชอบต่อสังคม (B)				
กลุ่มรวม	1	7.88	21.27	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	3.93	11.53	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	3.95	10.37	.00

ตาราง 14 (ต่อ)

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F	p
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	5.08	16.28	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	2.39	5.16	.03
การได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรม				
อาสาสมัคร (E)				
กลุ่มรวม	1	15.30	41.34	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	10.20	29.92	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	5.89	15.45	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	5.86	18.79	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	10.21	22.07	.00
ปฏิสัมพันธ์แบบสองทาง (BxE)				
กลุ่มรวม	1	.04	.12	.73
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	1.31	3.84	.05
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	.45	1.19	.28
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	.00	.00	.98
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	.19	.41	.52
ความรับผิดชอบต่อสังคม (B)				
กลุ่มรวม	1	11.81	30.31	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	8.40	21.41	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	4.34	11.26	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	6.60	20.58	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	4.78	9.44	.00
การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง (F)				
กลุ่มรวม	1	9.74	25.00	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	3.54	9.03	.00
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	5.87	15.23	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	4.47	13.95	.00
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	5.48	10.82	.00

ตาราง 14 (ต่อ)

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F	p
ปฏิสัมพันธ์แบบสองทาง (BxF)				
กลุ่มรวม	1	.97	2.49	.12
กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ	1	.03	.06	.80
กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง	1	1.90	4.93	.03*
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ น้อย	1	.18	.55	.46
กลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ มาก	1	1.09	2.15	.15

* อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 15 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอาสาสมัครด้านความมุ่งมั่นพัฒนา เมื่อพิจารณาตาม
แรงจูงใจอาสาและการได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์กาชาด ในกลุ่มอาสาชวูกาชาดที่มี
ระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมอาสาชวูกาชาดมาก

แรงจูงใจอาสา	การถ่ายทอด อุดมการณ์ฯ	จำนวน (คน)	รหัส	ค่าเฉลี่ย	21	12	11
สูง	สูง	36	22	5.36	0.17	0.38	1.16*
ต่ำ	สูง	20	12	5.19		1.62*	0.99*
สูง	ต่ำ	28	21	4.98			0.78
ต่ำ	ต่ำ	35	11	4.20			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตาราง 16 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอาสาสมัครด้านความมุ่งมั่นพัฒนา เมื่อพิจารณาตาม
ความรับผิดชอบต่อสังคมและการได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้างใน
กลุ่มอาสาสมัครวิชาชีพที่มีเกรดเฉลี่ยสูง

ความ รับผิดชอบ ฯ	การได้รับ แบบอย่าง ฯ	จำนวน (คน)	รหัส	ค่าเฉลี่ย	21	12	11
สูง	สูง	69	22	5.24	0.11	0.17	0.74*
ต่ำ	สูง	21	12	5.13		1.62*	0.63
สูง	ต่ำ	33	21	5.07			0.57
ต่ำ	ต่ำ	57	11	4.50			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตาราง 17 ปริมาณการทำนายและตัวทำนายสำคัญของพฤติกรรมอาสาสมัครด้านการช่วยเหลือในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลัง

กลุ่ม	จำนวน (คน)	ลำดับที่ 1 (จิตลักษณะเดิม 1-2)			ลำดับที่ 2 (จิตลักษณะตามสถานการณ์ 6)				ลำดับที่ 3 (สถานการณ์ทางสังคม 3-5)			
		% ทำนาย	ตัวทำนาย ที่มี นัยสำคัญ	ค่าเบต้า	% ทำนาย	R Square Change	ตัวทำนายที่ มีนัยสำคัญ	ค่าเบต้า	% ทำนาย	R Square Change	ตัวทำนายที่มี นัยสำคัญ	ค่าเบต้า
รวม	309	33	2,1	.52, .15	48	.15	6,2	.54, .19	49.8	.02	6, 2	.42, .13
เกรดเฉลี่ยต่ำ	129	31.9	2, 1	.48, .20	51.9	.20	6	.61	56.0	.04	6, 3	.39, .20
เกรดเฉลี่ยสูง	180	34.7	2	.55	45.1	.10	6, 2	.46, .26	45.7	.01	6, 2	.41, .21
ระยะเวลาน้อย	190	37.2	2, 1	.54, .17	48.7	.12	6, 2	.45, .28	53.1	.04	6,5,2,3	.25, .23, .18, .17
ระยะเวลามาก	119	30.3	2	.50	52.9	.23	6	.75	53.5	.01	6	.69

มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

หมายเหตุ : R Square Change = เปอร์เซนต์ทำนายที่เปลี่ยนแปลงไป เมื่อเพิ่มชุดทำนายใหม่เข้าไป ขณะที่ชุดตัวทำนายเดิมถูกควบคุมให้คงที่

ชุดตัวทำนายลำดับที่ 1: กลุ่มจิตลักษณะเดิม 2 ตัวแปร ได้แก่ 1 หมายถึง แรงจูงใจอาสา 2 หมายถึง ความรับผิดชอบต่อสังคม

ชุดตัวทำนายลำดับที่ 2: จิตลักษณะตามสถานการณ์ 1 ตัวแปร ได้แก่ 6 หมายถึง เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร

ชุดตัวทำนายลำดับที่ 3: กลุ่มสถานการณ์ 3 ตัวแปร ได้แก่ 3 หมายถึง การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางศาสดา 4 หมายถึง การสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร 5 หมายถึง การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง

ตาราง 18 ปริมาณการทำนายและตัวทำนายสำคัญของพฤติกรรมอาสาสมัครด้านเสียสละต่อสังคมในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามลักษณะทางชีวสังคม และภูมิหลัง

กลุ่ม	จำนวน (คน)	ลำดับที่ 1 (จิตลักษณะเดิม 1-2)			ลำดับที่ 2 (จิตลักษณะตามสถานการณ์ 6)				ลำดับที่ 3 (สถานการณ์ทางสังคม 3-5)			
		% ทำนาย	ตัวทำนาย ที่มี นัยสำคัญ	ค่าเบต้า	% ทำนาย	R Square Change	ตัวทำนายที่ มีนัยสำคัญ	ค่าเบต้า	% ทำนาย	R Square Change	ตัวทำนายที่มี นัยสำคัญ	ค่าเบต้า
รวม	309	32.9	2, 1	.47, .23	44.9	.12	6, 2, 1	.48, .18, .12	47.5	.03	6, 3	.34, .13
เกรดเฉลี่ยต่ำ	129	33.4	2, 1	.39, .33	50.6	.17	6, 1	.56, .20	55.1	.05	6, 3, 1	.35, .23, .17
เกรดเฉลี่ยสูง	180	34.9	2, 1	.54, .15	42.3	.07	6, 2	.39, .29	43.9	.02	6, 2	.30, .22
ระยะเวลาน้อย	190	30.1	2, 1	.46, .20	43.4	.13	6, 2, 1	.48, .17, .12	47.0	.04	6, 3	.33, .19
ระยะเวลามาก	119	38.1	2, 1	.50, .28	47.9	.10	6	.49	50.2	.02	6	.38

มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

หมายเหตุ : R Square Change = เปอร์เซนต์ทำนายที่เปลี่ยนแปลงไป เมื่อเพิ่มชุดทำนายใหม่เข้าไป ขณะที่ชุดตัวทำนายเดิมถูกควบคุมให้คงที่
ชุดตัวทำนายลำดับที่ 1: กลุ่มจิตลักษณะเดิม 2 ตัวแปร ได้แก่ 1 หมายถึง แรงจูงใจอาสา 2 หมายถึง ความรับผิดชอบต่อสังคม
ชุดตัวทำนายลำดับที่ 2: จิตลักษณะตามสถานการณ์ 1 ตัวแปร ได้แก่ 6 หมายถึง เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร
ชุดตัวทำนายลำดับที่ 3: กลุ่มสถานการณ์ 3 ตัวแปร ได้แก่ 3 หมายถึง การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางศาสดา 4 หมายถึง การสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร 5 หมายถึง การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง

ตาราง 19 ปริมาณการทำนายและตัวทำนายสำคัญของพฤติกรรมอาสาสมัครด้านความมุ่งมั่นพัฒนาในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามลักษณะทางชีวสังคม และภูมิหลัง

กลุ่ม	จำนวน (คน)	ลำดับที่ 1 (จิตลักษณะเดิม 1-2)			ลำดับที่ 2 (จิตลักษณะตามสถานการณ์ 6)				ลำดับที่ 3 (สถานการณ์ทางสังคม 3-5)			
		% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า	% ทำนาย	R	ตัวทำนายที่	ค่าเบต้า	% ทำนาย	R	ตัวทำนายที่มี	ค่าเบต้า
			ที่มี			Square	มีนัยสำคัญ			Square	นัยสำคัญ	
			นัยสำคัญ			Change				Change		
รวม	309	38.1	2, 1	.43, .35	45.9	.08	6, 1, 2	.39, .26, .20	49.6	.04	6, 1, 3	.24, .22, .18
เกรดเฉลี่ยต่ำ	129	43.5	2, 1	.45, .37	48.3	.05	1, 6, 2	.30, .30, .28	57.7	.10	6, 1	.30, .24
เกรดเฉลี่ยสูง	180	33.8	2, 1	.42, .33	45.5	.12	6, 1	.49, .21	46.6	.01	6, 1	.42, .19
ระยะเวลาน้อย	190	38.7	2, 1	.48, .29	46.2	.07	6, 2, 1	.36, .27, .23	47.9	.02	6, 1, 2	.26, .21, .20
ระยะเวลามาก	119	39.7	1, 2	.42, .39	46.9	.07	6, 1	.42, .28	54.4	.08	6, 1	.28, .18

มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

หมายเหตุ : R Square Change = เปอร์เซ็นต์ทำนายที่เปลี่ยนแปลงไป เมื่อเพิ่มชุดทำนายใหม่เข้าไป ขณะที่ชุดตัวทำนายเดิมถูกควบคุมให้คงที่

ชุดตัวทำนายลำดับที่ 1: กลุ่มจิตลักษณะเดิม 2 ตัวแปร ได้แก่ 1 หมายถึง แรงจูงใจอาสา 2 หมายถึง ความรับผิดชอบต่อสังคม

ชุดตัวทำนายลำดับที่ 2: จิตลักษณะตามสถานการณ์ 1 ตัวแปร ได้แก่ 6 หมายถึง เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัคร

ชุดตัวทำนายลำดับที่ 3: กลุ่มสถานการณ์ 3 ตัวแปร ได้แก่ 3 หมายถึง การได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางศาสดา 4 หมายถึง การสนับสนุนทางสังคมในการทำกิจกรรมอาสาสมัคร 5 หมายถึง การได้รับแบบอย่างพฤติกรรมอาสาสมัครจากบุคคลรอบข้าง

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล นางสาวสุพัฒนา บุญแก้ว
 วันเดือนปีเกิด 3 กันยายน 2523
 สถานที่เกิด อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน 313-315 ถนนเพชรบุรี ซอย 5 แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี
 กรุงเทพฯ
 ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน นักวิทยาศาสตร์การแพทย์
 สถานที่ทำงานปัจจุบัน สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ทหาร
 ประวัติการศึกษา
 พ.ศ. 2542 มัธยมศึกษาปีที่ 6
 จาก โรงเรียนวรนาธิเฉลิม จ. สงขลา
 พ.ศ. 2546 วท.บ. สาขาเทคโนโลยีชีวภาพ คณะวิทยาศาสตร์
 จาก มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
 พ.ศ. 2551 ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 พ.ศ. 2555 วท.ม. สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
 จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ